

International Science Group
ISG-KONF.COM

**GOAL AND ROLE OF WORLD
SCIENCE IN MODERNITY**

09
MARCH
10

VII SCIENTIFIC AND
PRACTICAL
CONFERENCE

HELSINKI

ISBN 978-617-7886-03-6

GOAL AND ROLE OF WORLD SCIENCE IN MODERNITY

Abstracts of VII International Scientific and Practical Conference

Helsinki, Finland

09-10 March 2020

-

UDC 01.1

BBK 91

The 7 th International scientific and practical conference «GOAL AND ROLE OF WORLD SCIENCE IN MODERNITY» (March 09-10, 2020). Helsinki, Finland 2020. 186 p.

ISBN 978-617-7886-03-6

The recommended citation for this publication is:

Albul S. V., Moderne klassifizierung von drogen in polizeiaktivitäten // Goal and role of world science in modernity. Abstracts of VII International Scientific and Practical Conference. Helsinki, Finland. 2020. Pp. 48-51.

URL: <http://isg-konf.com> .

The content and reliability of the articles are the responsibility of the authors. When using and borrowing materials reference to the publication is required.

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine, Russia and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: info@isg-konf.com

homepage: isg-konf.com ©

2020 International Science Group “isg-konf.com” ® ©

2020 Authors of the articles

TABLE OF CONTENTS

1.	Алданькова Г. В. ПРИЙОМИ ФОРМУВАННЯ РЕКЛАМНОГО ПОВІДОМЛЕННЯ	8
2.	Логвіна-Бик Т. А., Бик Н. В. МЕТА І РОЛЬ СВІТОВОЇ НАУКИ У СУЧАСНОСТІ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ	13
3.	Редько В. Г. СУТНІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЗМІСТУ КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ УЧНІВ 5–6 КЛАСІВ ГІМНАЗІЇ	17
4.	Грицькова А. П., Гуменюк Д. С. РИНОК ЦІННИХ ПАПЕРІВ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	21
5.	Ризничук М. О., Кваченюк Д. А. ОСОБЛИВОСТІ МЕТАБОЛІЗМУ ВІТАМІНУ D У ДІТЕЙ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ЗРОСТУ	25
6.	Кочубей О. В., Іванченко Є. В. ІНТЕГРАЦІЯ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН В НУШ	28
7.	Пішак В. П., Ризничук М. О. ФУНКЦІЇ НИРОК В ЕПІФІЗЕКТОМОВАНИХ ЩУРІВ ЗА УМОВ СПОНТАННОГО ДІУРЕЗУ	32
8.	Соколовська Т. В. ПРОДУКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ЯК ОСНОВА І ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У СУЧАСНІЙ ОСВІТІ	35
9.	Бортняк К. В. МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ	39
10.	Шапенко Є. М., Котова С. О. ДОСЛІДЖЕННЯ РОБОТИ ВОДІЇВ НА МІСЬКИХ АВТОБУСНИХ МАРШРУТАХ	42
11.	Бортняк В. А. ЮРИДИЧНІ АСПЕКТИ СТВОРЕННЯ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ОФІСУ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ	45
12.	Albul S. V. MODERNE KLASSIFIZIERUNG VON DROGEN IN POLIZEIAKTIVITÄTEN	48
13.	Видиборець С. В. ПІДТВЕРДЖЕННЯ ЗВАННЯ ЛІКАР-СПЕЦІАЛІСТ НА КУСАХ СТАЖУВАННЯ ТА ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПРАВИЛЬНОГО ЗАРАХУВАННЯ НА ПОСАДУ ЛІКАРЯ (ПРОВІЗОРА)-СТАЖИСТА	52

14.	Лановенко І. І. БІОХІМІЧНІ ПОКАЗНИКИ КРОВІ У ДОНОРІВ ПЛАЗМИ ПРИ ПРОВЕДЕННІ МАНУАЛЬНОГО ТА АВТОМАТИЧНОГО ПЛАЗМАФЕРЕЗУ	56
15.	Радуль В. В., Доля К. В. ПОБУДОВА ЦИФРОВОЇ МОДЕЛІ РАЙОНУ ЗА ДОПОМОГОЮ ГЕОІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ	60
16.	Гайдуков В. А. ВИКОРИСТАННЯ ПАРИЛА ЗВИЧАЙНОГО (AGRIMONIA EURATORIA) У ХВОРИХ НА ХРОНІЧНИЙ ХОЛЕЦИСТИТ	62
17.	Гайдуков В. А. ЗАСТОСУВАННЯ ФЕНХЕЛЯ ЗВИЧАЙНОГО (FOENICULUMVULGARE) У ЛІКУВАННІ ПАЦІЄНТІВ З ПОЄДНАНОЮ ПАТОЛОГІЄЮ ШЛУНКУ І ЖОВЧНОГО МІХУРА	63
18.	Щербина А. В. ДОСЛІДЖЕННЯ КРИВОЛІНІЙНОГО РУХУ АВТОМОБІЛЯ	66
19.	Кучик О. А., Гончаренко Н. О., Ярош Р. В. ФОРМУВАННЯ ВСЕБІЧНО РОЗВИНЕНОЇ ОСОБИСТОСТІ УЧНЯ ЧЕРЕЗ УПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ТРАНСДИСЦИПЛІНАРНОСТІ В УМОВАХ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА	68
20.	Бродовська А.В., Наконечний І.В. ТУВОДНА ІХТІОФАУНА ПІВДЕННОГО БУГУ В МЕЖАХ РЛП «ГРАНІТНО-СТЕПОВО ПОБУЖЖЯ»	74
21.	Гуменюк І. Л., Марунчак О. В., Боршуляк Н. С. СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСОБИСТИХ СЕЛЯНСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ	77
22.	Заборовський В. В., Стойка А. В. ЗНАЧЕННЯ ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ (ПРОЕКТУВАННЯ) У ВИКОНАННІ ЗАВДАНЬ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОСУДДЯ	80
23.	Т. Hlushko, Y. Vovk, V. Vovk CLINICAL LABORATORY ANALYSIS OF MAXIMUM INTERCUSPATION REGISTRATION RESULTS IN PATIENTS WITH INTACT DENTITIONS	84
24.	Скоромцова Т. О. ПИТАННЯ ПРОЦЕДУРИ ОСКАРЖЕННЯ РІЩЕНЬ ОРГАНІВ ДПС УКРАЇНИ: ГАРМОНІЗАЦІЯ ДО МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТИВ	85
25.	Якимчук М. Ю., Багатко А. С., Карпук А. І. ЕФЕКТИВНІ ФОРМИ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ	87

26.	Александрова Є. С., Бараненко Р. В. ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБИ КІБЕРЗЛОЧИНЦЯ ЯК ЕЛЕМЕНТУ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ КІБЕРЗЛОЧИНІВ	91
27.	Matushchak M., Horoshko O., Ezhned M. CLINICAL AND ECONOMIC ANALYSIS OF PROKINETICS APPLICATION IN THE TREATMENT OF MOTOR- EVACUATOR DYSFUNCTION OF THE GASTRODUODENAL ZONE IN PATIENTS WITH GASTROESOPHAGEAL REFLUX DISEASE	94
28.	Майкут-Забродська І. М. ХРОНІЧНА МІЄЛОЇДНА ЛЕЙКЕМІЯ: ОСНОВНІ КРИТЕРІЇ ДІАГНОСТИКИ ЗАХВОРЮВАННЯ	96
29.	Казачінер О. С. АВТОРСЬКА РОЗРОБКА «УРОКИ МЕРІ ПОППІНС» ЯК ОДИН ІЗ ЗАСОБІВ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	99
30.	Маковецька А. С. ПРОБЛЕМА ВЗАЄМОДІЇ СІМ'Ї ТА ШКОЛИ У ТЕОРЕТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ	102
31.	Георгіце І. І. НИЗЬКИЙ РІВЕНЬ ЗАСВОЄННЯ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ НА ЗАНЯТТЯХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ: ПРИЧИНИ ТА СПОСОБИ ПОДОЛАННЯ	105
32.	Бабух Н. В. ЕМАНСИПАЦІЙНІ ТЕНДЕНЦІЇ В НОВЕЛІ ОЛЬГИ КОБИЛЯНСЬКОЇ «VALSE MELANCOLIQUE»	107
33.	Хабутдінов Р. А., Хмельов І. В., Єфанова В. В. ЕКОНОМІКО-ТЕХНОЛОГІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ АВТОПОЇЗДІВ ДЛЯ МІЖНАРОДНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ	111
34.	Кретьова М. ПОНЯТТЯ ТА ПРИНЦИПИ КЛАСИФІКАЦІЯ АНГЛОМОВНИХ ПРИСЛІВ'ІВ І ПРИКАЗОК ТА ЇХ ПЕРШОДЖЕРЕЛА	114
35.	Старинська Н. ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ПРИЙОМИ ТА ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРИ ПЕРЕДАЧІ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ СТИЛІСТИЧНИХ ПОРІВНЯЛЬНИХ ЗВОРОТІВ	119
36.	Polonska T. K. CONTINUITY BETWEEN PRIMARY AND BASIC SCHOOLS IN THE FORMATION OF INTEGRATED CONTENT LINES IN FOREIGN LANGUAGE LESSONS	123

37.	Мельник Л. В. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМУВАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПОТЕЧНОГО КРЕДИТУВАННЯ АГРАРНОЇ СФЕРИ	126
38.	Фреюк О. В., Кохан К. СИСТЕМИ БЕЗГОТІВКОВОГО РОЗРАХУНКУ В ЕЛЕКТРОННІЙ КОМЕРЦІЇ УКРАЇНИ	129
39.	Вольська А. О., Дудченко В. С., Дужева О. Г. СУЧАСНІ МІГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ	133
40.	Білик О. А., Бурченко Л. М., Бондаренко Ю. В. ВПЛИВ ПОЛІКОМПОНЕНТНОЇ СУМІШІ «СОЛОДОК СУПЕР» НА СТУПІНЬ СВІЖОСТІ ТА ХАРЧОВУ ЦІННІСТЬ ХЛІБОБУЛОЧНИХ ВИРОБІВ	136
41.	Мулявка Д. Г. ПРИВАТНА ДЕТЕКТИВНА ТА НЕДЕРЖАВНА ОХОРОННА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ОБ'ЄКТ НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ	139
42.	Гаврищук В. В. ВИЗНАЧЕННЯ НАЙДОСКОНАЛІШОЇ ФОРМИ ГІДРАВЛІЧНОГО ПЕРЕРІЗУ ВОДОВІДВІДНИХ КАНАЛІВ	141
43.	Kravchenko A. S. THE DEVELOPMENT OF STOCK MARKETS IN THE CONDITIONS OF DIGITALIZATION OF SOCIETY	145
44.	Midak L., Kuzyshyn O., Baziuk L. AUGMENTED REALITY IN PROCESS OF INTEGRATED LESSONS AND ADDITIONAL COURSES IN CHEMISTRY	149
45.	Хайло Т. О. ЗАХОДИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ АДАПТАЦІЇ КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЖИТТЄЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	152
46.	Бондаренко Н. В., Ролінський О. А. СУЧАСНИЙ СТАН КРЕДИТУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ	157
47.	Мазоха І. С. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ ОСОБИСТІСНОЇ ТРИВОЖНОСТІ	161
48.	Левченко О. В. АКТИВІЗАЦІЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЧЕРЕЗ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ	165
49.	Kusyi Y. M. ANALIZ OF THE BLANK PRODUCTION IN THE LIFE CYCLE OF A PART BY MEANS OF THE TECHNOLOGICAL INHERITABILITY	170

50.	Aleksenko V. F. «DE LA MUSIQUE AVANT TOUTE CHOSE», OR ABOUT THE SPECIFIC WEIGHT OF THE MUSIC SCENES IN THE PLOT OF THE SENTIMENTALIST	175
51.	Стецюк С. П. УДОСКОНАЛЕННЯ ФУНКЦІЇ ПЛАНУВАННЯ МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПІВНІЧНОАТЛАНТИЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ	177
52.	Кукса Б. В. ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В АНГЛОМОВНОМУ ДІЛОВОМУ СПІЛКУВАННІ МАЙБУТНІХ ФАХІЦІВ ГАЛУЗІ ТУРИЗМУ	179
53.	Лебідь І. Г., Ткаченко В. А., Кравченя І. М. МОТИВАЦІЯ СТУДЕНТІВ, ЯК ЕЛЕМЕНТ ОСОБИСТІСНОГО ТА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ	181
54.	Лисенко О. М., Кримова Н. О. ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОГО ВПЛИВУ ЛІДЕРА НА ГРУПУ	183

ПРИЙОМИ ФОРМУВАННЯ РЕКЛАМНОГО ПОВІДОМЛЕННЯ

Алданькова Галина Василівна

к.е.н., доцент

Київський національний
торговельно-економічний університет

Велика кількість доступних товарів, збільшення інформації щодо місць та способів їх придбання, призвели до того, що споживачі губляться в різноманітті пропозицій. У більшості рекламодавців існує проблема залучення й утримання клієнтів в наслідок так званої «інформаційної кризи» – невідповідності між інтелектуальними здібностями людини і зростаючим потоком інформації. Сучасний світ дедалі більше осягається в образах, не в словах. Відбувається формування візуальної культури, заснованої на виникненні нових виразних засобів. На думку Р.Ю. Овчинникової, одним з основних шляхів для виходу з «інформаційної кризи» є звернення до «візуальної мови», а проблема візуалізації в даний час займає домінуючі позиції і вимагає необхідних досліджень. [1, с. 27] В. Розін зазначає, що візуальний образ в сфері споживання стає головним стимулом для придбання і вжитку, вже не рідч відправляється на завоювання для себе ринків, а її зображення. [2, с. 17]

Ініціація нашого дослідження пов'язана з тим, що в арсеналі розробників візуального рішення рекламно-інформаційних матеріалів знаходиться досить багато проектних прийомів, що забезпечують створення привабливого рекламного образу. Рекламний образ, з погляду маркетингової комунікації – система представлень про товар (торговельну марку, підприємство), яка формується у потенційного споживача в результаті впливу реклами.

Досліджувані нами джерела таких авторів як Костіна А., Назайкин А., Овчинникова Р., Павловська Є., Пронін С., Розін В., Ромат Є., та ін. дозволяють зробити висновок, що науковці і фахівці сфери маркетингових комунікацій по різному класифікують підходи до створення рекламних продуктів і використання в них візуальних елементів.

При створенні рекламного звернення, розробники прагнуть сформувати певний образ, який не тільки приверне увагу потенційних споживачів, але і найбільш ефективно представить інформацію про властивості рекламованого товару, забезпечить формування певного (заданого) відношення цільової аудиторії до него.

На думку Р.Ю. Овчинникової, в рекламному дизайні є визначальною категорія краси. Стосовно до дизайну реклами кажуть про красу задуму (ідеї, креативу) і красу форми. Пошук креативної ідеї рекламного образу пов'язаний, перш за все, з пошуком специфічних, цікавих, оригінальних образотворчих засобів вираження, що сприяють більш ефективному впливу на споживача. Створення візуальних форм різного роду інформаційних повідомлень

передбачає забезпечення оптимального вибору художньо-композиційних засобів, створення оригінального образного графічного рішення. [1, с. 34]

Потреба в пошуку різноманітних прийомів візуалізації для забезпечення привабливості пропонованого товару або послуги обумовлює при розробці рекламного образу установку на атракцію – привертання уваги. А.Назайкін виділяє основні способи використання візуальних образів для залучення уваги до рекламного звернення: зображення певного покупця; представлення конкретного об'єкта реклами; показ ексклюзивних ілюстрацій; використання високохудожніх фотографій і малюнків; застосування дивних зображень до яких не звик споживач; незвичайна, оригінальна подача знайомого зображення. [3, с. 95-126] Г.Фельсер з цією метою описує 12 принципів дизайну візуальних образів. [4, с. 549] Є.В. Ромат, автор першого українського підручника з реклами в Україні, наводить 23 приклада рішень для створення рекламних оголошень. [5, с. 88-91]

Найбільш часто в рекламі представляють товар або користувачів продукту та послуги. При цьому завжди важливо дотримуватися відповідності пропозиції статі, віку й образу споживача, тому що люди ототожнюють себе із представленим в рекламі персонажем або через нього зв'яжуть свою потребу в пропонуємому товарі.

Існують проектні прийоми, що більш часто зустрічаються для рекламування конкретних товарів. Серед них, наприклад, свідоцтво відомої (авторитетної) особи на користь рекламованого об'єкта; сексуальна привабливість; велика фотографія й рекламований об'єкт (знімок упаковки); порівняння рекламованого об'єкта зі звичайним продуктом або ситуація до й після застосування товару або послуги, як окремий випадок порівняння, де наочно показуються вигоди й результати його використання та ін.

Виразними засобами в рекламі є тропи (від «tropos» – перетворення). Вони сприяють прикрасі, доопрацюванню і стилістичному уточненню готових рекламних конструкцій. Кількісні тропи включають в себе: гіперболу – перебільшення і мейозис (літоту) – применшення. До тропів якості відносяться серед інших метафора, іронія, сарказм. Деякі фахівці додають до тропів епітет.

Одним з ефективних засобів, за допомогою яких створюється реклама є графо-стилістичні прийоми. Вони забарвлюють текст функціонально і емоційно, керують читацьким сприйняттям і забезпечують належне трактування рекламного тексту. Наприклад, «прорисовка» слова – виділення частини слова або фрази, яка повинна формувати оригінальний зміст. Так, основним викликом для «Славутич ICE Mix» і агентства THINKMcCANN стало запропонувати споживачеві модний напій на основі ром-коли, який відповідав би іміджу бренду, основною характеристикою якого є освіження. Інгредієнти коктейлю «Cuba Libre» ідеально оформилися в концепцію «ОсвіжАЙСя, Аміго!», і вийшла ємна назва, крижане освіження, прості символи – Куба, революція, свобода, Че: «Ice mix cuba libre» – революційне освіження. [6] Мінусом такого підходу є те, що він ефективний тільки для носіїв мови. Іншим прикладом прийому «прорисовка» слова є застосування в якості візуального ряду не зображення, а тексту з великим кеглем букв.

Штамп або кліше – шаблонний образ, до якого звик споживач в рекламі певної групи товарів або послуг. Наприклад, рослини для реклами косметики, музичні інструменти як ознака коштовного товару. У рекламодавця є вибір – або вибрати звичний образ, до якого звик споживач, отже він дасть гарантовано позитивний результат просування, або зупинитися на більш креативному, але непередбачуваному варіанті, наприклад, коли в рекламі суто жіночих товарів використовують чоловічий образ.

Найбільш традиційними штампами є наступні зображення: рукостискання, нагородження, вручення призу або ще якої-небудь нагороди, «схвальна вподоба» (людина показує великий палець руки або знак «ОК»), «мислителі» (люди роздумують над документом, сидять біля комп'ютера і т.д.). Є.В. Ромат відмічає, що на думку практиків рекламного бізнесу, найбільш ефективні рекламні звернення, де розробники створюють атмосферу взаємоповаги, ширості, схильності до взаємовигідного партнерства. [5, с. 88] Так, у рекламі банку Leumi використали штамп, аналогічний рукостискання, коли люди домовилися про щось. Такий прийом часто зустрічається у діловій рекламі. [7]

Відомі пам'ятники, архітектурні споруди також є штампами. Плюсами цих образів є їх доступність, впізнаваність і ясність. А мінусами – «замиленість», ідеалізування. Звичними, наприклад, стали зображення гральних карт, відомих скульптур і т.д.

Цитування або запозичення добре відомих образів з живопису у візуальному вирішенні рекламної композиції, так само є проектним прийомом. Цитуються твори, знайомі споживачеві, тому вони легко привертають увагу до візуального вирішення дизайн-графіки. Цитування може забезпечити підтримку високого якісно-цінового статусу рекламованих товарів, оскільки значимість творів мистецтва переноситься на рекламний образ і відповідно на товар [8, с. 130]. Так, творці рекламного оголошення джинсів «Levi's» в 1970 р. обіграли відому всьому світу скульптуру Мікеланджело «Давид», додавши джинсові шорти. Це не залишилося непоміченим. Цьому сприяли: по-перше, популярність самої скульптури, по-друге, проста, але оригінальна зміна класичного образу, по-третє – гумор. [9]

Використання картин відомих художників в рекламі може здійснюватися закладанням назви полотна при неймінгу компанії. Рекламні матеріали в такому випадку будуються на використанні того образу, який зображений на полотні. Другий спосіб полягає в фрагментарній рекламі, коли образ з картини художника використовується не повністю, а лише доповнює рекламний ансамбль. [10] Живописна манера Вінсента Ван Гога і зовнішність художника, що відображена в автопортретах, дозволяють фантазувати. Наприклад, агентство TBWA\PHS Helsinki для фармацевтичної компанії Pfizer за допомогою образу Ван Гога рекламує лікарський препарат від шизофренії «Zeldox», магазин оптики «KelOptik» – окуляри. [11] Потенційний споживач швидше реагує на щось знайоме, що дозволяє долати «порогову», мінімально необхідну першу ступінь уваги. Створюється логічний зв'язок між рекламованим об'єктом та стійким позитивним образом витвору мистецтва. Однак, даний прийом привертає увагу до самої реклами, а не її концепції, а суть

комерційного послання може залишитися незрозумілою. [8, с. 130] Крім того, таке рішення може викликати культурний шок, неоднозначну інтерпретацію, що вимагає найвищої рекламної майстерності та розуміння цільової аудиторії.

Таким чином, ініціація даного дослідження зумовлена з одного боку великою кількістю пропозицій на ринку товарів та послуг, з іншого надлишковими відомостями, які ускладнюють сприйняття корисної для споживача інформації. Наша публікація не включає повний перелік всіх існуючих підходів в просуванні комерційних пропозицій на ринок і може бути використана як основа для подальших досліджень, спрямованих на вивчення і класифікацію застосування проектних прийомів в рекламі, більшість з яких мають як переваги так і недоліки і використання їх буде залежати від багатьох чинників, що впливають на цільову аудиторію. Пильної уваги заслуговують так само способи створення реклами, не розглянуті нами в даній публікації, серед яких: синонімія, метонімія, антонімія, символізація, стилізація, формалізм, серійність, логографіка та ін. Подальша адаптація даного дослідження дозволить більшою мірою використовувати можливості візуальних образів для вирішення поставлених перед ними завдань в рекламі, яка є невід'ємною частиною візуальної культури сучасного суспільства.

Список використаних джерел

1. Овчинникова Р.Ю. Дизайн в рекламе. Основы графического проектирования : учеб. пособие для студентов вузов, обучающихся по специальностям 070601 «Дизайн», 032401 «Реклама» / Р.Ю. Овчинникова; под ред. Л.М. Дмитриевой. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2010. – 271 с.

2. Розин В.М. Визуальная культура и восприятие : как человек видит и понимает мир / В.М. Розин. – Издание 3-е, стереотипное. – Москва : КомКнига, 2006. – 224 с.

3. Назайкин А. Иллюстрирование рекламы / А. Назайкин. – М. : Эксмо, 2005. – 286 с.

4. Фельсер Г. Психология потребителей и рекламы/ Г. Фельсер. – М. : Гуманитарный центр, 2009. – 704 с.

5. Ромат Є.В. Реклама: учебник для вузов. 7-е изд. / Є.В.Ромат. – СПб. : Питер, 2008. – 512 с.

6. Валентино Уомо, соблазнитель [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://parfumdepub.com/blog/2014/02/25/valentino-uomo-le-seducteur/>

7. Bank Leumi: выбранная платформа Eurobase Siena [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.fintechinshorts.com/bank-leumi-selected-eurobases-siena-platform/>

8. Павловская Е. Дизайн рекламы: поколение NEXT / Е. Павловская. – СПб. : Питер, 2003. – 320 с.

9. Levi's. Реклама джинсов (рекламная находка) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kanpot.ru/levis.php>

10. Шедевры живописи в рекламе [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://digimac.ru/blog/reklama/shedevry-zhivopisi-v-reklame/>

11. Накреативили: реклама, вдохновленная искусством [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [http://artguide.com/posts/617-nakreativili-rieklama-
vdokhnov liennaia-iskusstvom](http://artguide.com/posts/617-nakreativili-rieklama-vdokhnov-liennaia-iskusstvom)

МЕТА І РОЛЬ СВІТОВОЇ НАУКИ У СУЧАСНОСТІ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ

Логвіна-БикТетянаАнатоліївна

к.пед.н., доцент

Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

Бик Наталя Володимирівна

магістр практичної психології

Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

У світовій системі освіти на початку ХХІ століття склалося і виразно проявляються такі глобальні тенденції:

1) забезпечується доступність освіти для населення країни, для талановитої молоді, незалежно від її соціального походження і матеріального становища, і спадкоємність ступенів і рівнів освіти;

2) реальна можливість і рівні шанси для кожної людини отримати освіту в навчальному закладі будь-якого типу і рівня, незалежно від національної і расової приналежності, політичних поглядів та віросповідання;

3) підвищення якості навчання і виховання школярів;

4) перегляд програми і змісту освіти;

5) жодна розвинена країна світу не забезпечує успішного з'єднання загальної освіти дітей та їх професійної підготовки високого рівня в стінах школи за період навчання в ній [3].

Загальною тенденцією для розвинених країн є поступове ускладнення системи професійної освіти, створення та використання нових її варіантів. Школи перестають орієнтуватися на середній рівень знань учнів, і підвищують інтерес до обдарованих дітей, до особливостей розкриття та розвитку їх здібностей і творчого потенціалу в процесі навчання завдяки засобам освіти та новим освітнім технологіям навчання.

Завдяки інклюзивній освіті в Україні відбувається пошук додаткових ресурсів для забезпечення отримання освіти для дітей з особливими потребами, тобто дітей з відхиленнями у розвитку та дітей з інвалідністю.

Спостерігається поступове створення ринку освітніх послуг та розширення їх спектру, в результаті чого освіта стає пріоритетним об'єктом фінансування в усіх розвинених країнах світу, і відбувається усвідомлення перспективності інвестицій в людський капітал. У сфері управління освітою відбувається пошук розумного компромісу між жорсткою централізацією і стандартизацією освіти, з одного боку, і повною автономією навчальних закладів, з іншого боку.

В процесі навчання постійно розширюється спектр навчально-організаційних заходів, спрямованих як на задоволення різнобічних інтересів, так і на розвиток здібностей учнів. В результаті реформування відбувається

розвиток багаторівневої системи освіти, яка забезпечує більш широку мобільність в темпах навчання і у виборі учнями майбутньої спеціальності. Вона формує у студента здатність і прагнення освоювати на базі отриманої університетської освіти нові спеціальності та професії. Для освітнього процесу в вузах характерно потужне збагачення сучасними інформаційними технологіями, широке включення в систему Internet з її інформаційними ресурсами та інтенсивний розвиток дистанційних форм навчання студентів. Логвіна-Бик Т.А. та Бик Н.В. зазначають, що до показників кращої освітньої практики відносять: стабільність високих результатів навчально-виховного процесу, досягнення позитивних результатів протягом досить тривалого часу; наявність елементів новизни, актуальність і перспективність, репрезентативність (достатня перевірка досвіду за часом); відповідність сучасним досягненням педагогіки і методики, наукова обґрунтованість [2].

При розробці курсу «Природознавство» (5 клас, 10 і 11 класи для класів гуманітарного циклу), курсу «Біологія» (6-11 класи), необхідно використовувати технологію розвитку критичного мислення, технологію проектного навчання, технологію організації самостійної роботи учнів, технологію рефлексивного навчання, технологію модульного навчання, технологію ігрового навчання, технологію групової дискусії, технологію проблемного навчання, технологію організації навчально-дослідницької діяльності. Методична підготовка студентів педагогічних вузів до професійної діяльності вчителя природознавства і біології є наскрізною і здійснюється протягом усього періоду навчання у вищих навчальних педагогічних університетах. В умовах реформування вищої освіти в Україні здійснюється ретельний відбір змісту освіти для професійної підготовки педагогічних кадрів, тому що вчитель біології формує особистості учнів і готує їх до професійної діяльності та дорослого життя. Теорія методичної підготовки студентів базується на певних вихідних положеннях – принципах, які визначають цілі, зміст, способи організації та управління діяльністю студентів. На зазначених концептуальних засадах спроектована професійно-методична підготовка майбутніх вчителів біології в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького [1].

У світовій освітній системі істотно збільшується гуманітарна складова змісту підготовки фахівців в цілому, а також за рахунок введення нових людино-орієнтованих наукових і навчальних дисциплін, таких як: філософія, психологія, політологія, соціологія, культурологія, екологія, ергономіка, економіка, відбувається також об'єднання університетів з промисловими комплексами. В результаті формується база для наукових досліджень та адресної підготовки унікальних фахівців для сучасних фірм і підприємств.

Посилнюються процеси інтеграції всіх вищих навчальних закладів в систему провідних в країні і в світі університетів, що призводить до появи потужних університетських комплексів, науково-освітніх мегаполісів державного, континентального і міжрегіонального значення. Регулярно оновлюються цілі, зміст і технології вищої професійної освіти, здійснюється коректування

навчальних програм з урахуванням досягнень науково-технічного і соціального прогресу і вимог світових стандартів освіти [3].

Сучасний фахівець повинен глибоко оволодіти фізичними, хімічними і біологічними основами технологій і завжди бути готовим до використання нових ефектів при їх розробці, застосовуючи при цьому методи математичного моделювання на основі комп'ютерної техніки та інформаційних технологій. Це є дуже важливим для прискорення відпрацювання перспективних високих технологій і доведення до можливості промислового використання на основі досягнень світової науки. Підвищення професійної та соціальної мобільності як одна з рис способу життя сучасної людини вимагає відмови від вузької спеціалізації і переходу до універсалізації, до підготовки фахівця широкого профілю. Це дозволяє випускникам вільно орієнтуватися в досить широкому спектрі проблем в сфері професійної діяльності, швидко адаптуватися до неминучих змін продукції, технологій, умов і характеру виробництва [3].

Для успішного вирішення проблеми міжнародними експертами повинні обов'язково враховуватися особливості і характеристики кожної національної системи вищої освіти, які при цьому повинні відповідати також стандартизованому опису і використовуватися для об'єктивної оцінки якості навчання і освітніх кваліфікацій.

В силу цього освітнього простору стає полікультурним і соціально-орієнтованим на розвиток людини і цивілізації в цілому, більш відкритим для формування міжнародної освітньої середовища, національним за характером культури і наднаціональним за характером знань, залученню людини до світових життєвих цінностям. Пошук і розробка нових моделей освіти тривають, цей процес безперервний. Ефективність же певної моделі може бути підтверджена тільки освітньою практикою. В даний час в світі склалися такі основні моделі освітніх систем.

Українська модель: загальноосвітня школа - повна середня школа, гімназія та ліцей-коледж - інститут, університет и академія (бакалаврат и магістратура) - аспірантура - докторантура.

Американська модель включає молодшу середню школу - середню школу - старшу середню школу - коледж дворічний - коледж чотирирічний в структурі університету - магістратуру - аспірантуру.

Французька модель включає єдиний коледж - технологічний, професійний і загальноосвітній ліцей - університет - магістратуру - аспірантуру.

Німецька модель: загальна школа - реальне училище, гімназія і основна школа - інститут і університет – аспірантура.

Англійська модель: об'єднана школа - граматична і сучасна школа-коледж - університет - магістратура - аспірантура.

Російська модель: загальноосвітня школа - повна середня школа, гімназія та ліцей-коледж - інститут, університет і академія - аспірантура – докторантура [3]. У рішенні проблем світової освіти важливого значення набувають великі міжнародні проекти і програми, оскільки вони припускають спільну участь в них навчальних закладів та педагогів-представників різних освітніх систем.

В даний час відомими сучасними міжнародними проектами являються: проект Еразмус, проект Лінгва, проект Еврика, проект Еспріт, який має на меті об'єднання зусиль європейських університетів, науково-дослідних організацій та комп'ютерних фірм в створенні нових інформаційних технологій та їх використання в подальшому вдосконаленні освіти. Проект Темпус є однією з найбільш потужних загальноєвропейських програм, орієнтованих на розвиток мобільності університетської освіти і підвищення конкурентоспроможності на світовому ринку праці. Програма Ірис являє собою систему проектів, спрямованих на розширення можливостей отримання жінками професійної освіти і їх подальшого працевлаштування. Міжнародні правові акти ЮНЕСКО глобалізованої сучасної освіти, виводячи на рівень першорядних завдань людської цивілізації спрямовані на вирішення проблеми виховання людей в дусі миру, демократії і гуманізму, толерантності та поваги прав людини, історичних і культурних цінностей та традицій інших народів, збереження навколишнього середовища.

В результаті світових інтеграційних процесів до кінця ХХ століття сформувалися окремі типи регіонів за ознакою міжнародного співробітництва в галузі освіти і ступеня впливу на розвиток освіти інших країн і регіонів. До них відносяться регіон Західної Європи, США і Канади, Латинської Америки, Африки (крім ЮАР), Азіатсько-Тихоокеанський, і Східної Європи.

Для сучасного світового освітнього простору найбільш характерні такі якості, як динамічність і інтернаціоналізація освіти, різна щільність контактів і зв'язків між окремими складовими міжнародної освітньої системи, посилення концентрації освітніх систем.

Список літератури

1. Логвина – Бык Т.А., Бык Н.В. Методическая подготовка будущих учителей биологии в педагогических университетах / Т.А.Логвина – Бык, Н.В.Бык / Биологическое и экологическое образование в школе и вузе: теория, методика, практика. Сборник статей Международной научно-практической конференции (21 – 24 ноября 2016 г.). - Выпуск 15, Санкт-Петербург / под ред. проф. Н.Д.Андреевой. – СПб.: «Свое издательство», 2016. – С. 164 – 167.

2. Логвина-Бык Т.А, Бык Н.В. Развитие методики преподавания биологии в русле реформирования образования / Т.А.Логвина – Бык, Н.В.Бык / Перспективные направления исследований в методике обучения биологии и экологии / Сборник статей Международной научно-практической конференции (19 – 22 ноября 2018 г.). - Выпуск 16. - Санкт-Петербург /под ред. проф. Н.Д. Андреевой. – СПб.: «Свое издательство», 2018. – С. 245 - 248.

3. Основы педагогики высшей школы. Основные тенденции развития мировой образовательной системы / Электронный ресурс / <https://buklib.net/books/36657/>

СУТНІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЗМІСТУ КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ УЧНІВ 5–6 КЛАСІВ ГІМНАЗІЇ

Редько Валерій Григорович

д-р пед. наук, доцент
старший науковий співробітник
завідувач відділу навчання іноземних мов
Інституту педагогіки НАПН України

Об'єктом іншомовного компетентісно орієнтованого навчання учнів 5–6 гімназій доцільно вважати комплексну мовленнєву діяльність, яка сприяє реалізації іншомовних комунікативних намірів учнів і здійснюється в чотирьох видах: говорінні, аудіюванні, читанні, письмі. У зв'язку з цим учителю доцільно організовувати навчання в такий спосіб, щоб воно було цікавим для учнів, інтригувало їх і спонукало до використання іноземної мови як засобу мовленнєвої взаємодії в різноманітних сферах життєдіяльності та забезпечувало максимальне наближення навчальної роботи за метою, формою і способами її виконання до реальних умов комунікації. Особливість такої технології зумовлює організацію навчання як певної моделі процесу іншомовного спілкування, в якому школярі виконують відповідні навчальні операції та дії, спрямовані на оволодіння мовними аспектами та механізмами мовлення.

Зміст навчання передбачає єдність предметного, процесуального та емоційно-ціннісного компонентів і створюється на ідеях оволодіння іноземною мовою у контексті міжкультурної парадигми, що передбачає взаємопов'язане засвоєння мови і культури народу, що нею спілкується. Такий підхід зумовлює відповідну діяльність учителя, спрямовану на формування в учнів готовності до міжкультурної комунікації у межах типових сфер, тем і ситуацій спілкування, окреслених чинною навчальною програмою.

Комунікативно-діяльнісна технологія навчання, характерна компетентісному підходу, забезпечує виконання навчальних операцій і дій, спрямованих на формування в учнів навичок і умінь усвідомлено виконувати види діяльності, пов'язані з засвоєнням і використанням мовного і мовленнєвого матеріалу, здатність оцінювати ситуацію, усвідомлювати проблему, планувати свою комунікативну поведінку, за потреби коригувати її тощо. Такі види навчальної роботи сприяють формуванню в учнів готовності застосовувати здобуті знання, сформовані уміння й навички, способи діяльності для виконання практичних, пізнавальних, комунікативних завдань. При чому визначальним є досвід самостійної роботи, що ґрунтується на засадах отриманих знань, коли важливим є не наявність їх, а уміння адекватно долучати ці знання до практичної діяльності під час породження та сприймання іншомовних продуктів.

Відповідно до комунікативного підходу весь процес навчання варто розглядати як особливу діяльність учнів, яка є значущою для них і здійснюється в межах мовленнєвих ситуацій, котрі певною мірою моделюють реальні умови спілкування. Досить важливо, щоб учителі навчали не тільки мови й мовлення, але й водночас проводили роботу, спрямовану на засвоєння учнями правилкомунікативної поведінки, яких потрібно дотримуватися під час спілкування. А відтак, процес навчання доцільно організовувати в різних режимах: як у формі спілкування учнів між собою (в парах, групах), так і з учителем відповідно до комунікативних завдань і виду діяльності, особистісно значущої для комунікації. Ситуативно зорієнтована особливість організації навчального процесу зумовлює потребу у визначенні соціально доцільних комунікативних намірів учнів, які їх спонукають до спілкування та сприяють розвитку їхнього соціально-комунікативного досвіду. Усе зазначене потребує від учителя створення особливих умов у формі іншомовного комунікативного середовища, в якому може відбуватися навчання ситуативної мовленнєвої взаємодії з певними цілями, відповідними вербальними засобами й очікуваними результатами. Таке середовище сприятиме формуванню в учнів комунікативних умінь виконувати різноманітні мовленнєві дії, визначальними серед яких для учнів 5–6 класів є такі: *запитати, відповісти, перезпитати з метою уточнення отриманої інформації, надати інформацію, подякувати, вибачитись, пообіцяти щось зробити/виконати, висловити власне ставлення до предмета спілкування, заперечити, погодитись, висловити радість/занепокоєння/жаль із приводу чогось, про щось домовитись, оцінити необхідність щось зробити, розпочинати/завершувати/підтримувати комунікацію*. Зазначені вміння є найтипівішими універсальними комунікативними діями, якими мають оволодіти учні 5–6 класів у процесі вивчення іноземних мов. Вони характерні для будь-якої теми та ситуації спілкування. Мовленнєві зразки, за допомогою яких виконується дія, мають бути автентичними та відповідати нормам і звичаям країни, мова якої вивчається. Такий підхід до конструювання змісту компетентісно орієнтованого навчання сприяє формуванню в учнів іншомовного комунікативного досвіду, який у майбутньому в разі потреби може вдосконалюватись і даватиме їм змогу адекватно почуватися в іншомовному соціальному середовищі.

Учителю необхідно організовувати процес навчання в такий спосіб, щоб забезпечувати формування в учнів здатності до спілкування, спонукати їх не тільки до породження або сприймання мовленнєвого висловлення, але й досягати при цьому взаєморозуміння із співрозмовниками як у мовленнєвій, так і культурній сфері, якщо навіть деякі аспекти чужої культури не зовсім звичні нашому соціуму.

Здібності до міжкультурної комунікації розпочинають формуватися під час навчання у закладах загальної середньої освіти, коли учні знайомляться з незвичними для них іменами, назвами країн, міст, вулиць, коли вони споглядають малюнки та світлини міст, пейзажів, побутових речей, не характерних українській культурі. Отже, спілкування, що передбачає

виконання особливих навчальних дій, є засобом досягнення мети і засобом навчання та сприяє формуванню в учнів комплексу іншомовних умінь, до яких насамперед варто віднести:

- уміння розпочинати, підтримувати і завершувати бесіду;
- уміння перезапитувати співрозмовника/співрозмовників із метою уточнення інформації;
- уміння дотримуватися норм мови, якою відбувається спілкування;
- уміння виконувати норми мовленнєвого етикету;
- уміння адекватно застосовувати в разі потреби невербальні засоби спілкування;
- уміння толерантно ставитися до співрозмовника/співрозмовників, навіть якщо не поділяєш його/їхню думку чи позитивно не сприймаєш особливостей його/їхньої поведінки, його/їхньої власної культури, як і культури країни, мова якої вивчається.

Щоб навчити учнів нормативного мовлення у межах програмного змісту, важлива роль відводиться вчителю, котрий мусить забезпечити засвоєння ними дидактично доцільно визначених знань, навичок і умінь. Щоб уміти усвідомлено й відповідно до норм, прийнятих у мові, яка вивчається, застосовувати мовний матеріал, учні повинні оволодіти такими знаннями:

- про значення мовної одиниці, що вивчається (у межах програмової тематики);
- про її формоутворення, що сприяє становленню навичок самостійно створювати необхідну форму мовної одиниці (наприклад, форму множини іменника чи прикметника або минулого чи майбутнього часу від неозначеної форми певного дієслова тощо) і вміння її використовувати у спілкуванні на продуктивному рівні, породжуючи мовленнєві продукти в усній та письмовій формі, та на рецептивному рівні, ідентифікуючи мовні одиниці в письмових і аудіо текстах;
- про особливості (функції) використання мовної одиниці у спілкуванні: коли, за яких умов і яку форму мовної одиниці доцільно вживати відповідно до контексту або певної ситуації спілкування.

Домінуювальний у сучасній шкільній іншомовній освіті діяльнісний підхід до навчання зумовлює необхідність розглядати всі компоненти навчального процесу з діяльнісних позицій. У зв'язку з цим пріоритетним об'єктом навчання стає комунікативна діяльність, яка ґрунтується на виконанні різних видів навчальної роботи відповідно до здобутих вище зазначених знань. А відтак, основний зміст навчання іноземних мов можна розглядати як дидактично доцільно дібрану й особливим способом організовану структуру навчальних дій учнів, спрямовану на оволодіння спілкуванням в усній і письмовій формах відповідно до комунікативних намірів, які узгоджуються зі змістом навчальної програми. Це означає, що вчитель має організовувати навчальну діяльність на уроках іноземних мов у такий спосіб, що вона була адекватною її цілям: навчати говорити через говоріння (через виконання дій, спрямованих на оволодіння цим видом мовленнєвої діяльності), навчати читати через читання,

навчати слухати через аудіювання, навчати писати через письмо. Саме у цьому твердженні відбивається основна сутність компетентісно орієнтованого навчання. Відповідно, учень не тільки знає, як це робити, але й уміє використовувати здобуті знання у практичній комунікативній діяльності: під час говоріння, аудіювання, читання, письма, а також знає, де і як отримувати необхідну інформацію для досягнення успіху в кожному виді мовленнєвої діяльності, як організувати власну діяльність відповідно до своїх можливостей.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Концепція компетентісно орієнтованого навчання іноземних мов учнів початкової школи: за наук. ред. В. Г. Редька. Київ, 2018. 36 с.
2. Редько В. Г. Організація компетентісно орієнтованого навчання іноземних мов учнів початкової школи: метод. рек. / Київ: КОНВІ ПРІНТ, 2019. – 36 с.
3. Полонська Т. К. Особливості навчання компетентісно орієнтованого читання іноземною мовою учнів молодшого шкільного віку. Лінгводидактичні засади навчання іноземних мов у закладах вищої педагогічної та загальної середньої освіти: монографія / відп. за вип. М. М. Сідун, Т. К. Полонська. Мукачево, 2018. С. 275–297.
4. Редько В. Г. Засоби формування іншомовної комунікативної компетентності учнів початкової школи: результати емпіричних досліджень. Проблеми сучасного підручника. Київ, 2018. Вип. 20. С. 360–372.

РИНОК ЦІННИХ ПАПЕРІВ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Грицькова Анастасія Павлівна

Гуменюк Діана Степанівна

Магістри

Хмельницький університет управління та права

Ринок цінних паперів займає особливе місце у структурі міжнародного фінансового ринку, що обумовлено, насамперед, унікальними особливостями цінних паперів як фінансово-інвестиційних інструментів. Ринок цінних паперів України на сучасному етапі характеризується динамічним розвитком. З його допомогою здійснюється перерозподіл інвестиційних ресурсів і капіталу з однієї галузі в іншу, тобто відбувається регулювання інвестиційних процесів у економіці країни і регіонах. Чим правильніше й ефективніше працюватиме ринок цінних паперів, тим швидше й інтенсивніше розвиватиметься економіка країни [1].

Із здобуттям незалежності ринок цінних паперів України розвивався доволі хаотично, а задіяні при цьому механізми значно видозмінювались, хоча й донині їх застосування є недостатнім у порівнянні з практикою економічно потужних країн. З останніх інновацій, які були використані на вітчизняному ринку цінних паперів, варто відмітити розміщення корпоративних та муніципальних бондів, деривативів, ф'ючерсних контрактів на сировинні товари. Серед інших трендів фондового ринку – посилення ділової активності у сегменті бінарних опціонів. Також зростає зайнятість у сфері торгівлі цінними паперами, через що залишаються актуальними питання вдосконалення правових регламентувань професійної діяльності, зокрема в якості оператора регульованого ринку.

Вважаємо за доцільне звернути увагу на показники біржової торгівлі цінними паперами, адже саме біржовий ринок цінних паперів вважається найефективнішим і точно відображає зміни в економіці через зміни обсягів торгівлі та курсів цінних паперів. Так політична нестабільність та початок бойових дій у 2014 році викликала низку економічних проблем для України, що знайшло своє відображення в обсягах торгівлі на фондових біржах України, що відображено в табл. 1.

Таблиця 1

Обсяги торгів на ринку цінних паперів та ВВП у 2016-2018 рр., млрд. грн.*

Вид ринку	2016 рік	Частка, %	2017 рік	Частка, %	2018 рік	Частка, %
Обсяг ВВП	2383,18	-	2982,92	-	3558,71	-
Ринок цінних паперів	2127,55	89,27	468,69	15,71	590,58	16,59
-біржовий ринок	235,41	88,94	205,79	43,91	260,87	44,17
-позабіржовий ринок	1892,14	11,06	262,91	56,09	329,71	55,83

*Сформовано авторами за офіційними даними [2,3,4,5].

За підсумками 2017 року обсяг торгів на ринку цінних паперів знизився на 77%, порівняно з показником 2016 року, та становив 468,69 млрд. грн. Аналіз обсягу торгів на ринку цінних паперів за період 2016–2018 рр. свідчить про нестабільність ситуації, оскільки частка ринку цінних паперів до обсягу ВВП у 2016р. становить 89,27%, у 2017р. – 15,71%, у 2018р. – 16,59%. Причиною такого падіння є різке зменшення неринкових угод на організованому ринку.

За досліджуваний період спостерігається також переважання обсягу здійснюваних операції з цінними паперами на позабіржовому ринку порівняно з біржовим: зменшення обсягів з 1892,14 млрд. грн. у 2016р. до 329,71 млрд. грн. у 2018р.

Порівнюючи ціноутворення на акції на біржовому та позабіржовому ринку, можна констатувати, що спред цін на неорганізованому ринку значно ширший, а різниця, починаючи з 50% спреду та більше, фактично зростає в геометричній прогресії. Кількість випусків, що торгуються на позабіржовому ринку, значно більше за ті, що перебувають у біржових списках фондових бірж. Кількість емітентів, за якими спред на позабіржовому ринку перевищує 1000%, тобто ціни на акцію відрізняються у 10 та більше разів [6].

За даними Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку в Україні діють 10 фондових бірж, розташованих в Києві, Миколаєві і Дніпропетровську, зокрема: Фондова Біржа ПФТС, Київська Міжнародна Фондова Біржа (КМФБ), Українська Фондова Біржа (УФБ), Українська Міжбанківська Валютна Біржа (УМВБ), Фондова Біржа «ІННЕКС», Придніпровська Фондова біржа (ПФБ), Українська міжнародна Фондова Біржа (УМФБ), Фондова біржа «Перспектива», Східно-Європейська Фондова біржа (СЄФБ), Українська Біржа (УБ).

Таблиця 2

Обсяг торгів фондових бірж України у 2016-2018 рр.*

Організатор торгівлі	2016 рік		2017 рік		2018 рік	
	Млн. грн	Частка,%	Млн. грн.	Частка, %	Млн. грн.	Частка, %
Перспектива	136 057,6	57,8	127 410,01	61,91	127325,0	48,8
ПФТС	93719,2	39,8	64 337,74	31,26	112518,2	43,1
УБ	3 531,2	1,5	13 412,22 6	6,52	20987,9	8,1
КМФБ	1 743,3	0,7	81,75	0,04	-	-
Універсальна	252,1	0,1	399,20	0,19	-	-
СЄФБ	59,1	0,03	-	-	-	-
УМВБ	21,7	0,01	-	-	34,9	0,01
УФБ	18,9	0,01	1,16	0,001	-	-
ІННЕКС	1,9	0,001	145,43	0,07	0,5	0,00
УМФБ	-	-	-	-	-	-
Усього	235405, 1	100,0	20 5787,51	100,0	260866,5	100,0

* Сформовано авторами за офіційними даними [2,3,4,5]

**Дані по УМФБ в звіті Національної комісії за 2019 рік відсутні.

Як видно з наведених у табл. 1 даних, лідером за обсягом торгів серед організаторів торгівлі впродовж 2016-2018 рр. є Фондова біржа «Перспектива» (табл. 2.), яка одразу після створення у 2006 році зайняла провідні позиції на ринку України завдяки активному впровадженню торгових, розрахункових та інформаційних технологій.

Аналіз ринку цінних паперів в Україні засвідчує змінну динаміку його розвитку. Це показують значення обсягів торгівлі в період з 2016 по 2018 роки.

З 2016 року найбільший обсяг торгів фінансовими інструментами на фондовому ринку зафіксовано з державними облігаціями України – 210085,75 млрд. грн. (89,2% від загального обсягу біржових контрактів на організаторах торгівлі у 2016 р.) (табл. 3).

Таблиця 3

Біржові контракти з цінними паперами на фондовому ринку України в розрізі фінансових інструментів у 2016-2018рр., млн. грн.*

Роки	Акції	Облігації підприємств	Державні облігації України	Облігації місцевої позики	Інвестиційні сертифікати	Ощадні (депозитні) сертифікати	Опціонні сертифікати	Деривативи	Усього
2016	2176,8	9 171,6	210085,7	0,00	95,30	11256,0	30,36	345,2	235405,1
2017	5051,6	6 120,07	189538,2	0,00	51,83	-	1853,6	3171,9	205787,5
2018	1215,9	10267,0	245733,2	741,4	255,6	-	813,44	1839,4	260866,4

* Сформовано авторами за офіційними даними [3,4,5].

Як видно з даних табл. 3, упродовж досліджуваного періоду обсяг біржових контрактів з цінними паперами характеризується нестабільністю, спадами і зростанням обсягів торгівлі по різних видах фінансових інструментів. Так, наприклад, протягом 2016-2018рр. обсяг біржових контрактів з акціями зменшився з 2176,8 до 1215,9 млн.грн, облігаціями підприємств – збільшився з 9171,6 до 10267,0 млн.грн., державними облігаціями підприємств – збільшився з 210085,7 до 245733,2 млн.грн. тощо.

Отже, ринок цінних паперів України є важливою складовою української економіки та показником розвитку всієї фінансової системи країни. Він характеризується ще несформованими традиціями й несталими правилами роботи, що зумовлює потребу в запровадженні системи ефективного регулювання й управління, насамперед з боку держави.

Проведений аналіз стану та динаміки вітчизняного фондового ринку свідчить про те, що він знаходиться на етапі становлення і прогрес у його розвитку залишається незначним. Проблемним залишається явище відсутності бірж за місцем реєстрації. Тобто в реальності кількісні та якісні параметри функціонування українських бірж залишають бажати кращого при законодавчо регламентованих пріоритетах розвитку ринку цінних паперів в Україні, який продовжує обслуговувати «тіньову економіку».

Також важливим недоліком є неефективна політика щодо інвесторів. Слабкість внутрішніх інституційних інвесторів, представлених інститутами спільного інвестування, недержавними пенсійними фондами та страховими компаніями, низька активність фізичних осіб на ринку цінних паперів та слабка зацікавленість стратегічних іноземних інвесторів у вітчизняному фондовому ринку [7].

В Україні існує низький рівень знань та поінформованості населення щодо функціонування ринку цінних паперів, що спричиняє низьку активність фізичних осіб на цьому ринку, які є основними інвесторами на ринку у розвинутих країнах.

Основними напрямками розвитку ринку цінних паперів в Україні є:

— Створення ефективної системи регулювання ринків капіталу на державному рівні, забезпечення дотримання цих умов та запобігання шахрайству;

— Формування відкритого та прозорого інформаційного середовища ринку цінних паперів;

— Стимулювання розвитку інвестиційних фондів;

— Підвищення рівня компетентності населення з питань фондового ринку;

— Активне вдосконалення технологій торгівлі та запровадження електронного документообігу;

Список літератури

1. Музиченко Г. Г. Формування та розвиток світового ринку цінних паперів в умовах економічної глобалізації: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: 17.05.06 «Світове господарство і міжнародні економічні відносини». Донецьк, 2006. 20 с.

2. Річний звіт за 2016 рік Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/Річний-звіт-НКЦПФР-2016.pdf>

3. Річний звіт за 2017 рік Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/Річний-звіт-НКЦПФР-2017.pdf>

4. Річний звіт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. Ринок цінних паперів України: перезавантаження. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/wp-content/uploads/2017/03/Annual-Report-2015.pdf>

5. Річний звіт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. Ринок цінних паперів України: перезавантаження. URL: https://arc.nssmc.gov.ua/wp-content/uploads/2019/08/zvit_2018.pdf

6. Бюлетень щодо стану ринку цінних паперів. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/2017/09/18/byuleteny-shtodo-stanu-rinku-tsnnih-paperv-serpeny-2017/>

7. Яцюк Г. В. Модернізація торговельної інфраструктури ринку цінних паперів. Фінансова інфраструктура України: проблеми та напрямки розвитку: зб. тез Всеукр. наук.-практ. конф. - К.: Криниця, 2013. С. 170 – 172.

ОСОБЛИВОСТІ МЕТАБОЛІЗМУ ВІТАМІНУ D У ДІТЕЙ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ЗРОСТУ

Ризничук Мар'яна Олександрівна

к.мед.н., доцент

Вищий державний навчальний заклад України
«Буковинський державний медичний університет»

Кваченюк Дмитро Андрійович

лікар відділу дитячої ендокринної патології,
ДУ «Інститут ендокринології та обміну речовин
імені В.П. Комісаренка НАМН України»

Вступ. У сучасному світі близько 1 млрд. людей мають дефіцит або недостатність вітаміну D [1]. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, патологія кісткової тканини, посідає четверте місце серед основних медико-соціальних проблем, одразу після захворювань серцево-судинної системи, онкозахворювань і цукрового діабету [2,3].

В останні роки все більше наукових досліджень аналізують вплив вітаміну D на організм людини й особливо за умов його дефіциту [4]. Хоча дефіцит вітаміну D і раніше був найбільш поширеним серед гіповітамінозів у світі, на сьогодні залишаються проблемними питання його діагностики та взаємозв'язку з ендокринною патологією у дітей. Поширеність цього захворювання у всьому світі значно варіює серед різних країн, і в деяких випадках вона сягає пікових значень у 98% населення [5].

Основним гормоном, який бере участь у зростанні на кожній стадії розвитку, є гормон росту (ГР) разом з його медіатором, інсуліноподібним фактором росту 1 (ІФР-1). Наявність зміни в осі гормон росту/інсуліноподібний фактор росту 1 (ГР/ІФР-1) у педіатричній популяції призводить до порушення зросту. Деякі дослідники висунули гіпотезу про взаємодію між вітаміном D і віссю ГР/ІФР-1 не тільки для пацієнтів, які страждають на рахіт. Однак точний механізм їх взаємодії, поки невідомий, особливо в клініці.

Мета дослідження. Аналіз літературних джерел які вказують на зв'язок між вітаміном D і віссю ГР/ІФР-1 у дитячій популяції.

Матеріали та методи. Дослідження PubMed для MEDLINE, відфільтрованого виключно для дітей (від 0 до 18 років), було проведено з використанням таких ключових слів: «вітамін D» і «ріст», «гормон росту», «інсуліноподібний фактор росту-1» і «дефіцит гормону росту».

Результати.

Відсутність зв'язку між 25(OH)D і ІФР-1 спостерігали в 2017 році Gannagé-Yared et al. у перехресному дослідженні, яке включало 952 ліванських (хлопчиків і дівчаток) дітей віком від 8 до 18 років. У загальному, без урахування показників віку, ІМТ та статевого розвитку, виявлено обернено

пропорційний зв'язок між значеннями ІФР-1 та 25(ОН)D. Але після корекції на вищезгадані показники такий зв'язок не спостерігався [6].

Зв'язок між 25(ОН)D і ІФР-1 також вивчався в дітей із дитячим церебральним паралічем (ДЦП). Nazif et al. (2017) у своєму дослідженні оцінили щільність кістки в когорті з 58 пацієнтів хворих на ДЦП порівняно з групою здорових дітей (19 пацієнтів). У цій групі було виявлено, що сироваткові значення 25(ОН)D і ІФР-1 значно знижені порівняно з контрольною групою. Виявлено також пряму кореляційну залежність між показниками ІФР-1 та вітаміном D. Це також може пояснити остеопенію у пацієнтів із ДЦП [7].

Недавнє проспективне дослідження випадок-контроль, проведене Hamza et al. (2018) підтвердило виявлення гіповітамінозу D у пацієнтів із дефіцитом гормону росту в дітей. Дослідження проводилося у 50 пацієнтів препубертатного віку з ідіопатичним ізольованим дефіцитом гормону росту та 50 здорових пацієнтів. При постановці діагнозу у 40% пацієнтів із дефіцитом гормону росту була недостатність 25(ОН)D (показник <30 нг/мл), а у 44% траплявся дефіцит 25(ОН)D (показник <20 нг/мл), тобто, у 84% випадків виявлено гіповітаміноз D. Порівнюючи такі дані з даними контрольної групи та враховуючи такі змінні, як сонячне опромінення й ІМТ, автори дійшли висновку, що у пацієнтів із дефіцитом гормону росту існує висока ймовірність розвитку гіповітамінозу D. Точно так же виявлено, що пік гормону росту може бути прогностичним для значення 25(ОН)D. Інший важливий висновок був зроблений після впливу терапії гормоном росту на значення 25(ОН)D у цій популяції: після 12 місяців замісної терапії відбувалася нормалізація індексу ГР/25(ОН)D у 54% пацієнтів із дефіцитом гормону росту із початковим гіповітамінозом. Але у всіх суб'єктів із дефіцитом гормону росту показник 25(ОН)D збільшувався. Автори також довели пряму залежність між значеннями 25(ОН)D і зростом, вираженими в SDS при постановці діагнозу. Зокрема, група зі значеннями 25(ОН)D <20 нг / мл мала найнижчі показники зросту [8].

Висновок. Наявні експериментальні дані ретро- і проспективних тематичних досліджень є суттєвими і вказують на значну роль вітаміну D в процесі нормального зросту дитини. Це обґрунтовує рекомендацію про підвищення статусу вітаміну D та його визначення у сироватці крові в дітей та дорослих.

Використана література.

1. Holick MF. The vitamin D deficiency pandemic: Approaches for diagnosis, treatment and prevention. *Rev Endocr Metab Disord.* 2017 Jun;18(2):153-165. doi: 10.1007/s11154-017-9424-1.
2. Palacios C, Gonzalez L. Is vitamin D deficiency a major global public health problem? *J Steroid Biochem Mol Biol.* 2014 Oct; 144 Pt A: 138-45. doi: 10.1016/j.jsbmb.2013.11.003.
3. Ben-Shoshan M. Vitamin D deficiency/insufficiency and challenges in developing global vitamin D fortification and supplementation policy in adults. *Int J Vitam Nutr Res.* 2012 Aug; 82(4): 237-59. doi: 10.1024/0300-9831/a000117.

4. Cediél G, Pacheco-Acosta J, CastiUo-Durdn C. Vitamin D deficiency in pediatric clinical practice. *Arch Argent Pediatr*. 2018 Feb 1;116(1):e75-e81. doi: 10.5546/aap.2018.eng.e75.
5. Van Schoor N, Lips P. Global Overview of Vitamin D Status. *Endocrinol Metab Clin North Am*. 2017 Dec; 46(4): 845-870. doi: 10.1016/j.ecl.2017.07.002.
6. Gannagé-Yared MH, Chahine E, Farah V, Ibrahim T, Asmar N, Halaby G. Serum Insulin-Like growth factor 1 in lebanese schoolchildren and its relation to vitamin D and ferritin levels. *Endocr Pract*. 2017 Apr 2; 23(4): 391-398. doi: 10.4158/EP161623.OR.
7. Nazif H, Shatla R, Elsayed R, Tawfik E, Osman N, Korra S, Ibrahim A. Bone mineral density and insulin-like growth factor-1 in children with spastic cerebral palsy. *Childs Nerv Syst*. 2017 Apr; 33(4): 625-630. doi: 10.1007/s00381-017-3346-9.
8. Hamza RT, Hamed AI, Sallam MT. Vitamin D status in prepubertal children with isolated idiopathic growth hormone deficiency: effect of growth hormone therapy. *J Investig Med*. 2018 Jun;66(5):1-8. doi: 10.1136/jim-2017-000618.

ІНТЕГРАЦІЯ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН В НУШ

Кочубей Олена Василівна

викладач-стажист кафедри хімії
екології та методики їх навчання

Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини
м. Умань, Україна

Іванченко Євгенія Віталіївна

студентка факультету фізики
математики та інформатики

Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини

Одним з основних домінуючих питань в освітніх колах 21-го століття є інтегроване навчання, при якому учні досягають максимальних результатів у навчанні та отримують навички, потрібні їм у реальному житті. Саме таке навчання лежить в основі НУШ, хоча сама ідея інтеграції зовсім не нова. Ральф Тайлер, видатний американський педагог, описав інтеграцію предметних областей і вважав такі зв'язки важливими для навчання [2, с. 23].

Отже, у 2018 стартувала реформа «Нова українська школа» (НУШ). «Нова українська школа» (НУШ) – реформа середнього шкільництва Міністерства освіти і науки. Передбачає створення школи, де діти будуть навчатися через діяльність, а основна увага спрямована на розвиток компетентності, а не запам'ятовування фактів. У 2017–2018 навчальному році 100 шкіл тестували новий стандарт, з 2018–2019 навчального року усі перші класи навчаються за ним [1].

Успішне навчання залежить від кількості взаємозв'язків фактів, явищ, що допомагають розвинути можливості учнів, швидко і точно відтворювати знання, які вони отримали раніше. І саме в цьому міжпредметним зв'язкам належить важлива роль. Учителі-практики, психологи впроваджують інтегрований підхід у навчальну діяльність. Система сучасних інтегрованих технологій формується з урахуванням здібностей, інтересів та потреб кожного учня. Використання інтеграції сприяє формуванню в учнів світоглядної позиції цілісної картини світу, підвищує пізнавальну активність учнів, учить їх мислити, аналізувати, порівнювати, створювати логічні ланцюги з матеріалу різних предметів, приймати продумане рішення. Такі уроки створюють комфортні умови для навчання [3, с. 10].

Дидактичне наповнення грає не менш важливу роль в освітньому процесі за концепцією Нової української школи. Сучасне дидактичне наповнення, яке передбачається для використання в НУШ, в корені відрізняється від попереднього наповнення. Практика, наочність, креативність у використанні – ось головні постулати сучасної дидактики, що тягне за собою інтегроване

навчання. Інтегроване навчання – це навчання, яке ґрунтується на комплексному підході. Освіту розглядають крізь призму загальної картини світу, а не поділяють на окремі дисципліни [7].

В даний час в науці існує безліч парадигм, концепцій і підходів до викладання різних предметів. Вагоме місце в арсеналі вчителя-предметника займає інтегрований підхід, що дозволяє розкрити взаємозв'язок явищ і понять та сприяє створенню в учнів цілісної наукової картини світу. У засвоєнні будь-якого предмета існують труднощі. Особливо важко учнями сприймаються науки природничо-математичного циклу: хімія, фізика, географія, математика, інформатика. До них учні не виявляють особливого інтересу, тому що матеріал цих предметів перевантажений спеціальними поняттями, теоріями, термінами, символами і це досить важко сприймається учнями. Досить низька популярність цих предметів серед випускників шкіл обумовлює малу кількість бажаючих отримати сертифікат ЗНО з хімії та інших предметів природничо-математичного циклу та переважно невисокий рівень знань. Сприяти покращенню ситуації буде використання в навчальному процесі різноманітних підходів та методів навчання, ефективність яких вже доведена. У цьому випадку важливу роль відіграють інформаційні та комунікаційні технології (ІКТ), які вирішують проблеми візуалізації інформації, моделювання процесів, що відбуваються [4].

Розглядаючи природничі дисципліни, до числа яких відносяться хімія, фізика, географія, біологія, не можна не відзначити їх тісний взаємозв'язок на основі міжпредметних зв'язків. Існує в педагогічній практиці підхід до викладання суміжних дисциплін, який об'єднує в собі два і більше предмета – інтегрований підхід. За рахунок тісного зв'язку відбувається економія навчального часу, відбувається краще розуміння сенсу дисциплін, формується цілісна наукова картина світу. Інтегроване навчання стало об'єктом дослідження багатьох відомих вчених. Е.Ю. Сухаревська визначає інтеграцію як підпорядкування єдиної мети виховання і навчання однотипних частин і елементів змісту, методів і форм в рамках освітньої системи на певному щаблі навчання (дошкільної, початкової, середньої, старшої) [11].

Оскільки в інтегрованому навчанні розглядаються різноманітні міждисциплінарні проблеми, що розширюють рамки діючих програм і підручників для загальноосвітніх шкіл, але необхідні і доречні для розвитку учнів, то слід підкреслити, що при такому підході гармонійно поєднуються різноманітні методи навчання, що використовуються на стику предметів: лекція і бесіда, пояснення і управління самостійною роботою учнів, спостереження і досвід, порівняння, аналіз і синтез [9].

Необхідно відзначити, що інтеграція можлива тільки при виконанні таких умов: спорідненість наук, відповідних інтегрованим навчальним предметам; близькість об'єкта вивчення; наявність загальних методів навчання і теоретичних концепцій побудови уроку [6].

Одним із можливих способів кардинального покращення ситуації з негативним відношенням школярів до науки хімії є формування в них пропедевтичних хімічних знань ще до вивчення цього предмету. Тобто,

знайомити учнів 1-4 класів з цією дивовижною наукою з найцікавішого її боку: головний акцент ставити на практичну діяльність учнів (робота з хімічним посудом, хімічними речовинами, нескладні досліди), на взаємозв'язок з реальним життям та іншими науками [10, 27].

Поруч із тим на даний час наша країна вимагає творчих, енергійних, розсудливих громадян, які в змозі відповідально співпрацювати при виконанні соціальних, виробничих та економічних завдань. Отже, сучасним завданням школи є компетентнісний підхід у вихованні та навчанні. STEM визначає значущі риси належної дидактики, зміст якої виражається в об'єднанні міжпредметних конкретно - зорієнтованих підходів до вивчення математично-природничих дисциплін. Таким чином STEM-освіта, це такий підхід до виховання та навчання дитини, коли головним вважається не набуття знань, а вміння їх здобувати, використовувати на практиці та не втрачаючи при цьому себе, як особистості. Одержати знання не з окремих предметів, а за допомогою інтеграції чотирьох напрямів в єдине ціле [8, с. 56].

Світ постійно удосконалюється, в 21 столітті з'явилося багато нових професій, технології перетворюють ринок праці, тому людина майбутнього мусить вміти саморозвиватися, самовдосконалюватися, володіти та користуватися основами ІТ-технологій, опанувати іноземні мови. Стрімко змінюються професії: одні віддаляються в минуле, виникають нові і цей процес буде розвиватися, тому вчитись протягом життя, засвоювати нові навички буде актуальним не одне десятиліття. Тому в наш час діти не можуть навчатись по освітнім програмам минулого століття. Нова українська школа, її концепція та загальні поняття зводяться до того, що в школа має дати дітям не лише теорію, а також повинна навчити знайти потрібні знання, вживати їх, вміти критично мислити. Насправді, це все лежить в основі STEM-освіти: створення та формування фахових і соціальних компетентностей (компетентність-комбінація знань, умінь, навичок, цінностей, яка є результатом навчання); формування наукового сприйняття світу; розвиток індивідуальності [5, с. 190].

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Вікіпедія – вільна енциклопедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Нова_українська_школа (Дата звернення : 05.03.2019).
2. Вісник Запорізького національного університету. Педагогічні науки. № 1 (32), 2019 ISSN 2522-4360 23 УДК 373.5.091.313:5](477)(045) DOI <https://doi.org/10.26661/2522-4360-2019-1-32-04> ІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В СУЧАСНІЙ ШКІЛЬНІЙ ПРИРОДНИЧО-НАУКОВІЙ ОСВІТІ Дехтяренко С. Г., ст. викладач; Савіч І. О., ст. викладач ст.23
3. Демчинська Г.О. Інтегровані уроки як засіб розумового та мовленевого розвитку учнів. Основа, 2015. №10-11. 10 с.
4. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / Автор-укладач Н. П. Наволокова. – Харків: Основа , 2010. – 176 с.
5. Кузьменко О. С. Сутність та напрямки розвитку STEM – освіти. Кіровоград, 2017. 191с.

6. Михайлова О. С. «Інтеграція, як методичне явище» / О. С. Михайлова [Електронний ресурс] // Фестиваль педагогічних ідей «Відкритий урок». – 2004. – Режим доступу: http://ru.osvita.ua/publishing/open_lesson.

7. Нова українська школа: поради для вчителя/ Н.З. Софій та ін. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/2018/12/12/11/20-11-2018rekviz.pdf> (Дата звернення : 05.03.2019).

8. Реалізація компетентнісного підходу в навчанні молодших школярів URL:https://ru.osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/31210/(Дата звернення: 15.03.2019р.).

9. Савка О. Інтегрований урок як спосіб реалізації особистісно орієнтованого навчання / О. Савка, І. Борис. // Початкова освіта – 2007. – №20. – С. 9-10.

10. Степин Б. Д. Занимательные задания и эффектные опыты по химии / Б. Д. Степин. – М.: Дрофа, 2002. – 432 с.

11. Сухаревская Е. Ю. Технология интегрированного урока : практ. пособие для учителей нач. кл., студентов пед. учеб. заведений, слушателей ИПК / Е. Ю. Сухаревская. – Ростов-на-Дону: Учитель, 2003. – 123 с.

ФУНКЦІЇ НИРОК В ЕПІФІЗЕКТОМОВАНИХ ЩУРІВ ЗА УМОВ СПОНТАННОГО ДІУРЕЗУ

Пішак Василь Павлович

д.мед.н., професор, академік
Національна академія педагогічних наук України

Ризничук Мар'яна Олександрівна

к.мед.н., доцент
Вищий державний навчальний заклад України
«Буковинський державний медичний університет»

Вступ. Очевидним аргументом, що свідчить про безпосередню роль мелатоніну в контролі над діяльністю нирок, можуть служити відомості про наявність в тканинах екскреторного органу специфічних мелатонінових рецепторів [1,2].

Описані рецептори призначені, очевидно, для мелатоніну, що секретується клітинами епіфіза і доставляється в нирку гуморальним шляхом, а також вони можуть служити мішенню для мелатоніну, що синтезований локально, як елементу дифузної нейроендокринної системи, яка виконує роль паракринної, авторегуляторної сигнальної молекули [3].

Регуляція функції нирок за допомогою мелатоніну може здійснюватися прямо за рахунок його безпосереднього впливу на процеси, що відбуваються в самій ниркової тканини, а також опосередковано шляхом зміни системних механізмів управління її діяльністю. Встановлено, що тканини нирок здатні підтримувати циркадіанний ритм функціонування метаболічних процесів за відсутності сигналів від супрахізматичного ядра. Циркадіанна динаміка екскреції мелатоніну характеризується максимальними значеннями о 24 годині й мінімальними – о 03 годині [4,5].

Мета. Дослідити функції нирок в епіфізектомованих щурів за умов спонтанного діурезу.

Матеріали та методи досліджень. Дослідження проведено на 74 білих статевозрілих щурах-самцях з масою тіла 180 ± 10 г, що перебували в умовах віварію зі сталим температурним та світловим режимом. Тварин було розподілено на 5 груп: 1-ша – контроль (несправжньооперовані щури) ($n=15$); 2-5-та групи тварини після епіфізектомії: 2-га – через два дні ($n=15$), 3-тя – через чотири дні ($n=15$), 4-та – через сім днів ($n=15$) та 5-та через 10 днів ($n=14$). Дослідження проведені відповідно до вимог Європейської конвенції із захисту експериментальних тварин (86/609 ЄС).

Статистичну обробку даних проводили на комп'ютері за допомогою програми «Excel-7». Вірогідність різниці оцінювали за t-критерієм Стьюдента.

Результати. Виявлено, що після операції, починаючи із четвертої доби, знижувалося споживання води з $12,0 \pm 1,22$ мл/добу $\cdot 100$ г (контроль) до $8,6 \pm 1,00$ мл/добу $\cdot 100$ г ($p < 0,05$).

Діурез в усі терміни спостереження менший, ніж у контролі (контроль – $4,8 \pm 0,29$ мл/добу·100г; 2-га група – $3,5 \pm 0,38$ мл/добу·100г, 3-тя група – $2,5 \pm 0,29$ мл/добу·100г, 4-та група – $3,4 \pm 0,30$ мл/добу·100г, 5-та група – $3,3 \pm 0,41$ мл/добу·100г) ($p < 0,05$). Відносний діурез знижувався на другий і четвертий день спостереження (контроль – $40,1 \pm 1,10$ мл/добу·100г; 2-га група – $36,8 \pm 1,05$ мл/добу·100г, 3-тя група – $29,1 \pm 0,90$ мл/добу·100г, 4-та група – $40,9 \pm 1,00$ мл/добу·100г, 5-та група – $40,2 \pm 1,12$ мл/добу·100г) ($p < 0,05$). Швидкість фільтрації води на другу добу значно зменшувалася (контроль – $218,0 \pm 15,5$ мл/добу·100г; 2-га група – $154,0 \pm 19,0$ мл/добу·100г) ($p < 0,05$), але в подальшому виявлено тенденцію до нормалізації даного показника (3-тя група – $171,0 \pm 21,2$ мл/добу·100г, 4-та група – $196,0 \pm 10,9$ мл/добу·100г, 5-та група – $206,0 \pm 24,1$ мл/добу·100г). Мабуть, це і зумовлювало зменшення об'єму утвореної сечі, тому що інтенсивність реабсорбції не відрізнялася (контроль – $97,8 \pm 0,18\%$; 2-га група – $97,7 \pm 0,26\%$, 4-та група – $98,2 \pm 0,11\%$), за винятком статистично достовірного підвищення інтенсивності всмоктування води на четверту та десятю доби дослідження (3-тя група – $98,5 \pm 0,18\%$, 5-та група – $98,4 \pm 0,17\%$).

Результати цих досліджень свідчать про зміну рівня діуретичної функції нирок у найближчі терміни після епіфізектомії. Зіставлення отриманих даних з показниками у контрольних щурів вказує на зумовленість цих зрушень не тільки операційною травмою, але і відсутністю епіфіза, а отже й мелатоніну.

Видалення епіфіза істотно відображається на екскреції натрію й калію. У перші чотири дні виділення натрію зменшувалося (контроль – $6,4 \pm 0,28$ мкМ/добу·100 г; 2-га група – $4,0 \pm 0,22$ мкМ/добу·100 г; 3-тя група – $5,0 \pm 0,14$ мкМ/добу·100 г) ($p < 0,05$) і корелювало з об'ємом виділеної сечі. У подальшому екскреція натрію істотно перевищила контрольний рівень (4-та група – $8,2 \pm 0,35$ мкМ/добу·100 г; 5-та група – $7,9 \pm 0,45$ мкМ/добу·100 г) ($p < 0,05$). Виділення калію нижче, ніж в контролі ($512,4 \pm 19,3$) на другу ($237,0 \pm 15,4$ мкМ/добу·100 г) та четверту ($342,0 \pm 19,2$ мкМ/добу·100 г) доби спостереження ($p < 0,05$).

Висновок. Таким чином, у найближчі терміни (в перші чотири доби) після видалення епіфіза виявлено достовірні зміни рівня діуретичної функції нирок та іонovidільної функцій нирок.

Використана література

1. Арушанян ЭБ, Ованесов КБ. Значение мелатонина для деятельности почек. Медицинский вестник Северного Кавказа. 2018; 13(1.1.): 120-125. Doi <https://doi.org/10.14300/mnnc.2018.13034>
2. Acuna-Castroviejo D, Escames G, Venegas C. et al. Extrapineal melatonin: sources, regulation and potential function. Cell Mol. Life Sci. 2014; 71: 2997–3025.
3. Kvetnoi IM. Extrapineal melatonin: location and role within diffuse neuroendocrine system. Histochem. J. 1999; 31: 1–12.
4. Ramírez-Rodríguez, G, Meza I, Hernández ME. et al. Melatonin induced cyclic modulation of vectorial water transport in kidney-derived MDCK cells. Kidney Int. 2003; 63: 1356-64.

5. Chan CW, Song Y, Ailenberg M. et al. Studies of melatonin effects on epithelia using the human embryonic kidney-293 (HEK-293) cell line. *Endocrinology*. 1997; 138: 4732-9.

ПРОДУКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ЯК ОСНОВА І ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У СУЧАСНІЙ ОСВІТІ

Соколовська Тетяна Вікторівна

вчитель географії, «учитель-методист»

Опорний комунальний навчальний заклад
«Лозуватська загальноосвітня школа I-III ступенів
імені Т.Г.Шевченка»

Не буде ніякого оновлення життя,
Якщо кожен із нас не оновить думку.

Ш.Амонашвілі

У Національній доктрині розвитку освіти в XXI столітті чітко визначено мету і пріоритетні напрямки державної політики щодо розвитку освіти, оновлення, її змісту, форм організації навчально-виховного процесу та запровадження освітніх інноваційних технологій.

Розвиток творчого потенціалу особистості, формування в учнів досвіду творчої діяльності є найважливішим завданням шкільної освіти.

Покращення якості освіти та переорієнтація її завдань на суспільство сталого розвитку є одним із пріоритетів ЮНЕСКО та всієї світової спільноти.

«Освіта в інтересах збалансованого сталого розвитку є інвестицією в наше майбутнє...Кожна відповідальна країна повинна гарантувати, що все можливе робить для її розвитку», - про це йдеться у Плані виконання рішень Всесвітнього саміту із сталого розвитку.

Саме географія вирізняється надзвичайною важливістю розуміння причинно-наслідкових зв'язків, синтетичним і водночас вибіркоким вивченням різноманітних явищ природи та господарської діяльності людини.

У державному стандарті загальної географічної освіти зазначається: «Географія – одна з базових шкільних дисциплін, яка об'єднує в собі природничі і суспільні знання. Вона є прообразом науки майбутнього.»

Зміни економічної ситуації в державі впливають на зміст географічної науки, особливо економічної і соціальної. Посилюється економізація та екологізація географічної освіти. Все це потребує відповідної реалізації середньої школи.

Перед учителем завжди постають питання: «Як вчити? Як знайти «домкрати», які допоможуть учневі з найменшими витратами часу і сил оволодіти навчальною програмою?»

Відповідь проста: створювати власні, специфічні для певного предмета технології, які б відрізнялися високою адаптивністю й ефективністю.

Час змінює зміст, методи і форми навчання, перехід до стійкого розвитку вимагає використання на уроках інноваційних технологій. Завдання вчителя сьогодні, виходячи з поставлених задач, - відібрати зі своїх методичних надбань

усе прогресивне і змінити, модернізувати, трансформувати навчальний процес та забезпечити його дослідницькі, пошуковий характер.

Знання і уміння учня безпосередньо залежать від його діяльності на уроці. Провідною є не та діяльність, якій віддається більше часу, а діяльність, яка дає можливість найбільш інтенсивного розвитку в певний віковий період.

Останнім часом впровадження в практику роботи вчителя продуктивних форм організації навчання набуває все більшої популярності. Цьому значною мірою сприяють інтерактивні технології, які найбільш відповідають творчому підходу до навчання. У світовій педагогічній практиці існує велика кількість методик ефективного навчання. Але всі вони, так чи інакше є новою комбінацією старих елементів. У досвіді педагогів нагромаджено сотні прийомів організації продуктивного навчання. У витоків цього напрямку стояли такі видатні науковці, як Л.С.Виготський, Л.В.Занков, К.Д.Ушинський. Одним з можливих шляхів розвитку продуктивної освіти є введення її прийомів та практик як доповнення до звичайного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах.

Система навчання в сучасній школі перестає бути орієнтованою тільки на рівні «знання» і «розуміння». Учні повинні набути вже цілком інших навичок: думати, розуміти суть речей, осмислювати ідеї та концепції і вже на основі цього вміти шукати потрібну інформацію, трактувати її та застосовувати в конкретних умовах, формулювати й відстоювати власну думку.

Сьогодні учень повинен повертатися з навчального закладу з певним багажем знань. Продуктивне навчання – це спроба вийти на новий рівень творчо організованої освіти, розрахованої на підлітка, який навчається самостійно та взаємодіє з педагогами лише для консультації. Така співпраця має певні переваги. Вміло організована навчальна діяльність підтверджує висновок Л.С.Виготського про те, що «в співпраці» дитина може зробити більше, ніж самостійно, бо «те, що я чую, я забуваю; те, що я бачу, я пам'ятаю; те, що я роблю, я розумію», - говорив великий китайський філософ Конфуцій.

Реалізація продуктивного навчання в загальноосвітній школі включає в себе проведення нестандартних уроків, під час яких учні опрацьовують проблемні ситуації, виконують творчі завдання, беруть участь у різноманітних ігрових ситуаціях. Ще однією з форм продуктивної діяльності школярів є виконання завдань творчого характеру. Такими завданнями є підготовка повідомлень із різних інформаційних джерел, добірки фотоматеріалів, малюнків, написання есе, сенканів, віршів відповідно до теми уроку. Через такі роботи розкривається власне бачення учнями теми, яку вивчають. Також доцільним є виконання більш складних завдань: соціологічні опитування, написання творчих робіт, презентації до теми уроку, створення міні-проектів. Одним із напрямків підвищення ефективності навчально-виховного процесу з географії є уроки-тріади.

Урок-тріада дає можливість якісно і ефективно вивчити програмовий матеріал на уроці, «зануритись» у предмет, активно впроваджувати технології та методики розвитку критичного мислення, як то «Асоціювання», «Джигсоу», «Мозковий штурм», «сенкан» тощо. Це реальна можливість використання

широкого спектру методів і засобів навчання, використання інтерактивних технологій.

Урок-тріада – це крок у майбутнє освіти. Він передбачає змінену структуру проведення звичайного уроку: замість 45 хв. – 3 по 30 хв. Своєрідна система тріади передбачає поділ на міради, логічне завершення певних етапів і умовний поділ на наступні фази. На відміну від звичайних уроків, метою яких є оволодіння знаннями, уміннями та навичками, урок-тріада повніше враховує особливості, інтереси, нахили, здібності кожного учня, у ньому поєдналися елементи традиційних уроків(приймання нового матеріалу, засвоєння, осмислення, узагальнення), але в незвичайних формах, новій методиці.

Учитель налаштовує учнів на комфортність співпраці у системі їхньої взаємодії, забезпечує міжпредметні та внутрішньо предметні зв'язки, здійснює диференціацію та індивідуалізацію навчальної діяльності учнів. Результатом навчальної діяльності є формування ключових компетенцій учнів, що і визначатиме здатність особистості вимірювати проблеми та типові завдання у реальних життєвих ситуаціях, у різних сферах діяльності на основі застосування набутих знань.

Проведення уроків-тріад потребує від учителя додаткових витрат часу, оскільки необхідно здійснити відповідне тематичне планування, розробити структуру уроку, скласти варіанти завдань. В умовах класно-урочної системи уроки-тріади доцільно проводити, якщо тема розрахована на кількість годин, кратних трьом. Наприклад:

7 кл. 1) Австралія.

2) Антарктида.

3) Євразія: Клімат.

4) Євразія: Природні зони.

5) Євразія: Населення і політична карта.

6) Взаємодія людини і природи.

8 кл. 1) Тектонічні структури і геологічна будова України.

2) Корисні копалини України.

3) Клімат України.

9 кл. 1) Україна і світове господарство.

10. кл. 1) Глобальні проблеми людства.

Спираючись на досвід Скородистицької СЗШ І-ІІ ступенів, Київського коледжу ім. Сухомлинського можна виділити головну особливість уроку-тріади: це урок, що проводиться не для учнів, а з учнями, організований, керований з урахуванням їхніх потреб і інтересів. Урок, насамперед, демократичний. Кожен учень має право на вільний вибір посильного варіанту роботи, завдань, які він зможе виконати. Зрештою, кожен візьме стільки, скільки подужає.

Діяльність учнів на тріаді не просто об'єктивно оцінити, використавши лише традиційні методи. Тому в умовах застосування різних форм діяльності варто застосовувати листи оцінювання навчальних досягнень учнів. Їхня

особливість полягає в тому, що учні можуть самостійно дати оцінку рівня засвоєння нових знань, активності на уроці, творчості, ініціативності.

В кінці уроку кожен учень повинен звітувати про свою роботу. Для цього він заповнює особисту картку моніторингу навчальних досягнень. Відбувається активне обговорення аспектів тематичних питань, учні критично висловлюють думки з приводу почутого і побаченого на триаді, оцінюють відповіді один одного. Таким чином в учнів формується свій погляд, позиція, чи не найважливіше, що може бути в навчальному процесі.

Спираючись на власні дослідження щодо проведення уроків-триад можна стверджувати, що потенціал продуктивної технології є дуже високим, а реалізація її позитивно впливає на результати навчально-виховного процесу.

Для того, щоб навчання було плідним і ефективним, стало радістю, задоволенням для кожної дитини, щоб шкільне життя, у якому беруть участь і учні, і вчителі досягло гармонії, потрібно зовсім небагато: ретельний розрахунок кожного кроку навчально-виховної діяльності, виконаний із дотриманням усіх вимог наукової організації процесу навчання.

В час реформування, в час економіко-соціальних перетворень, в час політичної нестабільності, в час, коли пересічний громадянин не може визначитися і впевнитися в стабільності життя, надто не просто переконувати учнів у правдивості написаного в підручнику з економічної і соціальної географії України.

Особливо вагоме значення має досвід учителя, адже від того як учитель може використати у власній роботі набуті методи і прийоми, залежить ефективність навчально-виховного процесу.

Суть мого досвіду роботи - це використання технологій і методик критичного мислення з метою активізації пізнавальної діяльності учнів та розвитку їх творчих здібностей для формування інтересу до навчального предмету в умовах уроків-триад.

References

1. Vukina N.V., Dementievskaya N.P. Critical thinking: how to teach it. - Kharkiv: Basics group, 2007.
2. Golishkin VA Intellectual games in the lessons of geography.- Kharkiv: Publishing group "Basis", 2007.
3. Kolosova N.S. Technology of formation of critical thinking in the lesson of geography. - Kharkiv: View. the foundation group, 2008.
4. Pometun O., Pyrozhenko L. Interactive learning technologies: theory, practice, experience. - K.: APN., 2002.
5. Stadnik O.G. Innovative technologies of teaching geography. - Kharkiv: Basics group, 2010.

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ

Бортняк Катерина Василівна

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри конституційного та міжнародного права
Навчально-наукового гуманітарного інституту
Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського

Актуальним питанням сьогодення є дослідження досвіду іноземних країн щодо функціонування та діяльності Державного бюро розслідувань. Перш ніж аналізувати міжнародний досвід необхідно визначити загальні засади функціонування Державного бюро розслідувань в Україні. Слід відмітити, що відповідно до ст. 1 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» Державне бюро розслідувань (далі — ДБР) є центральним органом виконавчої влади, що здійснює правоохоронну діяльність з метою запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування злочинів, віднесених до його компетенції [1]. Отже, як ми бачимо, ДБР віднесено до органів виконавчої влади, що свідчить про його особливий статус, тому стверджувати, що це чисто правоохоронний орган не можна. Досліджуючи міжнародний досвід функціонування вищезазначених органів, найбільшу увагу викликає досвід США, оскільки українське ДБР позиціонується законодавцями як аналог Федерального бюро розслідувань (ФБР) США. Так, в державі існують приблизно 20 тисяч різного роду поліцейських служб, що займаються припиненням, попередженням та розкриттям злочинів. Загалом у системі правоохоронних органів США функціонують федеральні правоохоронні органи і правоохоронні органи штатів, на які покладається відповідно до правил підвідомчості функція щодо припинення, попередження та розкриття злочинів. Федеральне бюро розслідувань є провідним слідчим органом федерального уряду, входить в систему Міністерства юстиції США і підпорядковане Генеральному прокурору США. Директор ФБР призначається президентом США строком на десять років, при цьому його кандидатура затверджується Сенатом. ФБР проводить оперативно-розшукову діяльність та слідчі дії у справах федеральної юрисдикції, віднесених до підслідності ФБР і не віднесених до підслідності інших федеральних відомств. Предметна компетенція ФБР щодо розслідування злочинів закріплена у федеральному законі, Адміністративних актах Президента та Генерального прокурора. Основними сферами діяльності ФБР є: боротьба з тероризмом; контррозвідувальна робота; боротьба з наркобізнесом; економічна злочинність, білокомірцева злочинність (щодо представників держави, бізнесу, посадових осіб і чиновників); розслідування порушень громадянських прав; боротьба з тяжкими злочинами проти особистості [2].

В Сполученому королівстві Великої Британії і Північної Ірландії основна роль в розслідуванні злочинів належить органам поліції і Королівській службі

переслідування. Виявлення, припинення та розкриття злочинів входить в компетенцію поліції. Загальне керівництво поліцейськими службами здійснює міністр внутрішніх справ. Виявлення, припинення, розкриття злочинів покладено на спеціальних посадових осіб поліції — констеблів. Королівська служба переслідувань надає поліції рекомендації з розслідування злочинів і готує матеріали кримінальної справи для направлення їх до суду. У кожній справі, що надійшла з поліції, компетентна посадова особа Королівської служби переслідування повинна відповісти на два питання: а) чи зібрані достатні дані для здійснення кримінального переслідування в суді конкретної особи; б) чи буде відповідати суспільним інтересам таке переслідування. У Франції функцію розслідування злочинів здійснюють слідчий суддя, поліція і жандармерія. Французька прокуратура керує діяльністю поліції та підтримує обвинувачення в суді. Незважаючи на свою назву, слідчий суддя по суті виконуваних ним в процесі функцій — слідчий. Перевагою існуючої у Франції організації слідчого апарату є самостійність слідчих суддів, їх підкорення лише закону, відсутність стороннього втручання в розслідування кримінальних справ. Певними повноваженнями при розслідуванні злочинів наділений суддя по свободах і ув'язненнях. Контролює діяльність слідчих суддів слідчий орган, в роботі якого беруть участь судді апеляційного суду. Основними напрямками в роботі поліції є адміністративна і судова діяльність. Судова діяльність полягає у сприянні слідчому судді при встановленні порушень норм кримінального законодавства, зборі необхідних доказів за його дорученнями, розшуку осіб, які вчинили злочини, і передачі їх судовому слідчому. У Німеччині до органів службових розслідувань входять поліція, прокуратура і слідчий суддя. Основна роль належить прокуратурі, яка наділена функцією дізнання. Як тільки прокуратурі стало відомо з заяв або інших джерел про підозру у вчиненні злочинів, вона повинна досліджувати обставини справи для вирішення питання про порушення кримінальної справи публічного обвинувачення. Органи поліції в ФРН створюються на трьох адміністративних рівнях: у великих містах — поліцейські президії, в інших територіальних одиницях, які об'єднують невеликі міста, села і сільські райони — поліцейські дирекції та інспекції. В межах поліцейської системи є внутрішній поділ на загальну та кримінальну поліцію. Загальна поліція займається розслідуванням дрібних (малозначних) злочинів, кримінальна — тяжких злочинів. На федеральному рівні існує федеральне управління кримінальної поліції. Воно виконує в основному координуючу функцію і функцію підтримки місцевих підрозділів [3, с. 205].

Використання міжнародного досвіду повинно співвідноситися із національною правовою системою, її специфікою та реаліями, а не представляти собою захоплення звучними і зовні привабливими назвами тієї чи іншої структури. Негативних прикладів у цій сфері можна навести безліч: перейменування сільських дільничних інспекторів на шерифів, створення на базі внутрішніх військ МВС України Національної гвардії України, об'єднання підрозділів патрульно-постової служби та автомобільної інспекції тощо.

Нічого з цього не вийшло, оскільки ініціатори перелічених реформ не мали навіть уяви стосовно кінцевої моделі, на побудову якої мобілізували чималі

матеріально-фінансові та людські ресурси, йдучи завідомо порочним шляхом спроб і помилок. Розглянувши досвід зарубіжних країн, ми дійшли висновку, що в національній моделі бюро розслідувань найбільше використано досвід США.

Список літератури:

1. Про Державне бюро розслідувань. Закон України від 12.11.2015 № 794-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19>.
2. Міжнародний досвід побудови та функціонування спеціалізованих органів з протидії високопосадовій злочинності (в контексті незалежності Державного бюро розслідувань в Україні). URL: <http://nbuviar.gov.ua/index.php>.
3. Скулиш Є. Проблемні питання створення державного бюро розслідувань. Вісник Національної академії правових наук України. 2013. № 4. С. 205-215.

ДОСЛІДЖЕННЯ РОБОТИ ВОДІЇВ НА МІСЬКИХ АВТОБУСНИХ МАРШРУТАХ

Шапенко Євгенія Миколаївна

К.т.н., доцент кафедри транспортних систем та безпеки дорожнього руху
Національний транспортний університет

Котова Світлана Олександрівна

Ст. викладач кафедри транспортних систем та безпеки дорожнього руху
Національний транспортний університет

Міські автобусні перевезення є складовою частиною транспортної системи країни, яка здійснює перевезення пасажирів разом з іншими видами пасажирського транспорту. Від того, на скільки ефективно та якісно функціонує міський пасажирський транспорт, значно залежить працездатність громадян, а також настрій.

Очевидно, що в такому місті як Київ, маршрути дуже різняться за складністю та напруженістю роботи водія. Для встановлення залежності працездатності водія на міських автобусних маршрутах була прийнята гіпотеза про те, що величина напруженості роботи водія залежить від категорії складності міського автобусного маршруту.

В процесі роботи водіїв міських автобусів, при взаємодії його з компонентами середовища, пов'язаного із трудовим процесом, витрачається нервова та м'язова енергія, що визначає напруженість праці і впливає на продуктивність праці, здоров'я людини.

Як видно із таблиці 1, сумарна величина фізичної роботи водіїв, необхідної на управління автобусом на маршрутах, що досліджувалися, суттєво відрізняється [1].

Таблиця 1 – Сумарна величина фізичної роботи водія за один оборотний рейс маршруту

№ тр-ної ситуації	Назва транспортної ситуації	Фізична робота за один оборотний рейс, кг·м	
		Маршрут №201	Маршрут №527
1	Зупиночний пункт з «кишенею»	241,24	844,34
2	Зупиночний пункт без «кишені»	629,72	1695,40
3	Перегін	1282,40	3696,56
4	Рух на дозволяючий сигнал світлофора	88,32	750,72
5	Рух на забороняючий сигнал світлофора	280,00	2380,00

6	Поворот праворуч на дозволяючий сигнал світлофора	-	129,38
7	Поворот праворуч на забороняючий сигнал світлофора	-	177,40
8	Поворот ліворуч без зупинки на дозволяючий сигнал світлофора	-	492,60
9	Поворот ліворуч без зупинки на перехресті на забороняючий сигнал світлофора	-	636,60
10	Поворот праворуч без світлофора та з зупинкою на повороті	212,20	-
11	Поворот праворуч без світлофору, без зупинки на повороті	258,80	647,00
12	Поворот ліворуч без світлофору з зупинкою на повороті	1064,40	354,80
13	Пересічення з головною дорогою без світлофора з зупинкою перед головною дорогою	210,00	-
14	Плавний поворот праворуч	128,60	1929,00
15	Плавний поворот ліворуч	128,56	1157,00
16	Рух по колу	-	194,80
Σ		4524,24	15085,60

Під складністю маршруту розуміється сукупність дії факторів, що відображають параметри маршруту, що обслуговується.

I категорія міського автобусного маршруту – це категорія, що потребує найменших енергетичних витрат на роботу водія.

Як видно з таблиці 2, із кожною наступною категорією енергетичні витрати, необхідні для виконання роботи стрімко зростають [2].

Таблиця 2 – Категорія міського автобусного маршруту та відповідні енерговитрати водія, що необхідні для управління автобусом на маршруті

№ п/п	№ маршруту	Категорія маршруту	Витрати, ккал/хв
1	566	II	2,52
2	439	III	3,15
3	539	II	2,55
4	49	I	1,86
5	599	II	2,58
6	526	II	2,56
7	238	II	2,72
8	18	II	2,74
9	201	II	2,64
10	527	V	4,27

Виконання рейсу на маршрутах наступних категорій впливає на функціональний стан водія міського автобусного транспорту.

Також відповідно зростають необхідні для виконання роботи майстерність, знання, обов'язки та відповідальність.

Запропонована методика встановлення категорій міських автобусних маршрутів в залежності від величини напруженості роботи водія дає змогу розрахувати величину внутрішніх перерв для водія на маршруті, що досліджується, розробити пропозиції щодо удосконалення методів організації перевезень на міських автобусних маршрутах, а також розрахувати величину надбавки для удосконалення методів регулювання оплати праці водіїв, що буде відповідною до категорії маршруту.

Список літератури

1. Шапенко Є. М. Удосконалення методів раціональної організації роботи водіїв міського пасажирського транспорту : дис. канд. : 05.22.01 / Шапенко Євгенія Миколаївна – Київ, 2019.

2. Поліщук В. П. Розробка методики режимів праці і відпочинку водіїв на маршрутах міського пасажирського транспорту. / В. П. Поліщук, Є. М. Шапенко. // Технологічний аудит та резерви виробництва. – 2016. – №2. – С. 44–48.

ЮРИДИЧНІ АСПЕКТИ СТВОРЕННЯ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ОФІСУ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

Бортняк Валерій Анатолійович

кандидат юридичних наук, доцент
доцент кафедри конституційного та міжнародного права
Навчально-наукового гуманітарного інституту
Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського

Фінансовий контроль — це один із видів фінансової діяльності держави з перевірки суб'єктів господарювання всіх форм власності шляхом застосування встановлених чинним законодавством методів контрольної діяльності для виявлення недоліків у фінансовій звітності підприємств, установ, організацій в процесі створення, розподілу, використання грошових фондів.

Фінансовий контроль є певною формою спостереження за формуванням, розподілом і використанням ресурсів усіма підрозділами корпоративного підприємства. Він спрямований на перевірку дотримання встановлених лімітів, правильності й доцільності дій керівників усіх рівнів і органів управління, оцінку ризиків та фінансового стану корпоративного підприємства. Фактично — це комплекс заходів щодо ефективного управління ліквідністю, доходами і витратами. Побудова ефективної системи фінансового контролю впливає на фінансову стійкість корпоративного підприємства та дозволяє удосконалювати систему корпоративного управління.

Фінансовий контроль це також один з елементів управління фінансами; особлива діяльність по перевірці правильності вартісного розподілу валового національного продукту, утворення і витрачання фондів грошових коштів.

Постановою Кабінету Міністрів України від 11 грудня 2019 р. № 1025 «Про утворення Офісу фінансового контролю» було утворено Офіс фінансового контролю як інспекцію, що є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів, який реалізує державну політику у сфері державного фінансового контролю, тим самим реорганізовуючи Державну аудиторську службу шляхом її перетворення [1].

5 лютого 2020 року уряд призначив тимчасового виконувача обов'язків відомства, який наразі очолив комісію з реорганізації. Раніше в уряді повідомляли, що кількість працівників Держаудитслужби планують скоротити у 8 разів. Станом на жовтень 2019 року там працювало 3212 людей. Сам процес реорганізації Держаудитслужби може тривати близько 6 місяців, адже крім зміни назви відомства в уряді планують суттєво змінити його структуру, штатний розпис та підходи до перевірок. «Пріоритет у його роботі надаватиметься попереджувальному контролю, який буде забезпечено шляхом аналізу та опрацювання даних в інформаційно-аналітичних системах», — зазначають у Мінфін [2].

3 березня Кабінет Міністрів ухвалив рішення про створення Офісу фінансового контролю та водночас ліквідування п'ять міжрегіональних територіальних органів Держаудитслужби. Офіс фінансового контролю аналізуватиме ефективність використання державних ресурсів і наглядатиме за високоризиковими операціями. Наступним кроком є створення міжрегіональних територіальних органів Офісу фінансового контролю. Це забезпечить оперативність і мобільність роботи нового органу [3].

Утворення Офісу фінансового контролю є першим кроком з реалізації Указу Президента від 8 листопада 2019 №837 "Про невідкладні заходи з проведення реформ та зміцнення держави" [4]. При цьому чисельність працівників органу державного фінансового контролю за рішенням уряду має бути скорочена на 30 відсотків [5].

Офіс фінансового контролю буде здійснювати перевірку в: міністерствах, інших органах виконавчої влади, державних фондах, фондах загальнообов'язкового державного соціального страхування, бюджетних установах, суб'єктах господарювання державного сектора економіки, підприємствах, установах, організаціях, які отримують (отримували) кошти з бюджетів усіх рівнів або використовують (використовували) державне чи комунальне майно. Контрольні заходи новостворений офіс буде також здійснювати в суб'єктах господарської діяльності незалежно від форми власності. Відбуватиметься це згідно з судовим рішенням, прийнятим в кримінальному провадженні.

Новостворений орган буде відповідати, зокрема, за перевірку: використання і збереження державних фінансових ресурсів, необоротних та інших активів, зокрема цільового, ефективного та результативного використання бюджетних коштів; дотримання законодавства на всіх стадіях бюджетного процесу щодо державного і місцевих бюджетів; дотримання законодавства щодо закупівель; цільового використання та своєчасного повернення кредитів (позик), одержаних під державні (місцеві) гарантії; реалізації інвестиційних проектів, інших проектів (програм), які підтримують міжнародні організації; законності і правомірності витрат бенефіціарів (партнерів) у рамках виконання спільних операційних програм прикордонного і транскордонного співробітництва; стану і достовірності бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Крім того, в Положенні передбачено реалізацію інституту фінансової аналітики. Він буде займатися проведенням аналізу ризиків з управління ресурсами держави. У Кабміні наголошують, що це дозволить рухатися до автоматизації процесів і обробці інформації в інформаційно-аналітичних системах Офісу фінансового контролю [6].

Таким чином має зрости якість виконання завдань, скоротиться час на збір, обробку та аналіз інформації про діяльність підконтрольних установ, пріоритетом стане забезпечення своєчасного реагування на проблемні питання дотримання законодавства.

Список використаних джерел:

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 11 грудня 2019 р. № 1025 «Про утворення Офісу фінансового контролю». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1025-2019-п>.

2. Уряд запустив процес перетворення Держаудитслужби в Офіс фінансового контролю. URL: <https://hromadske.ua/posts/uryad-zapustiv-proces-peretvorennya-derzhauditsluzhbi-v-ofis-finansovogo-kontrolyu>.

3. В Україні з'явився офіс фінансового контролю. URL: <https://prm.ua/v-ukrayini-z-yavivsyu-ofis-finansovogo-kontrolyu>.

4. Указ Президента України від 8 листопада 2019 №837 "Про невідкладні заходи з проведення реформ та зміцнення держави". URL: <https://www.president.gov.ua/documents/8372019-30389>.

5. Замість Держаудиту створили Офіс фінансового контролю. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2835816-zamist-derzhauditu-stvorili-ofis-finansovogo-kontrolyu.html>.

6. Кабмин создал Офис финансового контроля: каковы его задачи. URL: https://24tv.ua/ru/kabmin_sozdal_ofis_finansovogo_kontrolja_kakovy_ego_zadachi_n1247191.

MODERNE KLASSIFIZIERUNG VON DROGEN IN POLIZEIAKTIVITÄTEN

Albul Serhii Volodymyrovych

Ph.D., Associate Professor

Professor bei Lehrstuhl für operative Untersuchungsaktivitäten

Odessa Staatlicher Universität für Innere Angelegenheiten

Der Begriff «Drogen» leitet sich vom Adjektiv «trocken» ab. Ursprünglich bezeichnete er getrocknete Pflanzen und Pflanzenteile, die für Heilzwecke, als Stimulantia oder auch als Gewürze genutzt wurden. Das Wort Drogen gehört übrigens zu den von einer Jury gewählten. Als Drogen bezeichnet man jene psychotropen Substanzen bzw. Stoffe, die durch ihre chemische Zusammensetzung auf das Gehirn bzw. das Zentralnervensystem einwirken und dadurch auf das Denken, Fühlen, die Wahrnehmung und das Verhalten direkt Einfluß nehmen. Als Drogensucht wird die Abhängigkeit von Drogen und damit der Zwang zur ständigen Zufuhr eines chemischen Stoffes verstanden, der kein Nahrungsmittel sowie nicht lebensnotwendig ist. Die dabei auftretenden Symptome werden als Abhängigkeitssyndrom bzw. das Phänomen als pharmakologische Abhängigkeit bezeichnet. Dieser chemische Stoff kann auch ein körpereigener Stoff sein, der beispielsweise bei sportlicher oder sexueller Betätigung ausgeschüttet wird, die Übergänge zu nichtstofflichen Abhängigkeiten (abhängige Persönlichkeitsstörungen) sind dabei fließend. Bei einer physisch bedingten Sucht treten in jedem Fall beim Absetzen des süchtig machenden Vorganges (meist der Stoffaufnahme) echte Entzugerscheinungen auf, weil die Droge Teil des normalen Stoffwechsels geworden ist [1, s. 32]. Das Wort Droge bezeichnet in der deutschen Umgangssprache heute oft rauscherzeugende Substanzen (Rauschdrogen, Rauschmittel oder Rauschgifte). Dabei handelt es sich um psychotrope Stoffe und ihre Zubereitungen, die im zentralen Nervensystem eine bewusstseins- und wahrnehmungsverändernde Wirkung hervorrufen können. Einige Drogen werden in Teilen der Welt traditionell als Genussmittel genutzt. Hierzu zählen unter anderem Koffein (Kaffee, Tee), Alkohol (Bier, Wein, Schnaps), Nikotin (Tabak), Cannabis (Marihuana, Haschisch), Kokablätter, Betel sowie Kath. Viele Genussmittel, manche medizinisch verwendeten Substanzen (etwa Schlaf-, Beruhigungs-, Aufputschmittel) und bestimmte Lösungsmittel können in entsprechender Dosierung und Einnahmeform ebenfalls zu einem erheblich veränderten Bewusstseinszustand führen und schädliche Folgen (bis hin zur Sucht) haben. Es besteht keine allgemeine Einigkeit darüber, in welchem Ausmaß Drogenkonsum gesellschaftlich und volkswirtschaftlich angemessen und tolerierbar ist. Die Debatte darüber wird überwiegend ideologisch gefärbt und irrational geführt. Durch nationale Gesetzgebung und internationale Abkommen sind Handel, Umlauf und Einnahme von psychotropen Substanzen zwar weitgehend reglementiert und eingeschränkt. Faktisch ist jedoch aufgrund der hohen Nachfrage nach streng reglementierten Drogen eine weltweite Schattenwirtschaft entstanden [2].

Als Drogen bezeichnet man jene psychotropen Substanzen bzw. Stoffe, die durch ihre chemische Zusammensetzung auf das Gehirn bzw. das Zentralnervensystem einwirken und dadurch auf das Denken, Fühlen, die Wahrnehmung und das Verhalten direkt Einfluß nehmen. Als Drogensucht wird die Abhängigkeit von Drogen und damit der Zwang zur ständigen Zufuhr eines chemischen Stoffes verstanden, der kein Nahrungsmittel sowie nicht lebensnotwendig ist. Die dabei auftretenden Symptome werden als Abhängigkeitssyndrom bzw. das Phänomen als pharmakologische Abhängigkeit bezeichnet. Dieser chemische Stoff kann auch ein körpereigener Stoff sein, der beispielsweise bei sportlicher oder sexueller Betätigung ausgeschüttet wird, die Übergänge zu nichtstofflichen Abhängigkeiten (abhängige Persönlichkeitsstörungen) sind dabei fließend. Bei einer physisch bedingten Sucht treten in jedem Fall beim Absetzen des süchtig machenden Vorganges (meist der Stoffaufnahme) echte Entzugserscheinungen auf, weil die Droge Teil des normalen Stoffwechsels geworden ist.

Drogen werden in verschiedene Gruppen eingeteilt. Da psychoaktive Substanzen komplexe, völlig verschiedenartige Wirkmechanismen und Effekte aufweisen, sind mehrere Formen der Klassifizierung möglich, wobei jede Klassifizierung nur bestimmte Aspekte einer Substanz betrachten kann. Zur Abschätzung der generellen Wirkung sowie möglicher Risiken einer Substanz ist es daher meist nötig, ihre Einordnung innerhalb mehrerer Klassifizierungen zu betrachten. Im Folgenden werden jeweils besonders verbreitete oder bekannte Substanzen beispielhaft aufgelistet.

- ✓ Klassifizierung nach Stoffklasse;
- ✓ Klassifizierung nach Wirkung;
- ✓ Klassifizierung nach Ursprung;
- ✓ Biogene pflanzliche Drogen;
- ✓ Biogene Drogen aus Pilzen;
- ✓ Halbsynthetische Drogen;
- ✓ Synthetische Drogen;
- ✓ Klassifizierung nach hart und weich;
- ✓ Klassifizierung nach Schadenspotenzial [1, s. 35].

Aufgrund der chemischen Struktur lassen sich Drogen verschiedenen Stoffklassen zuordnen. Viele Drogen können den Alkaloiden (stickstoffhaltigen organischen Verbindungen) oder den Terpenoiden (sauerstoffhaltigen Ableitungen des Isoprens) zugerechnet werden. Innerhalb einer Stoffklasse weisen psychoaktive Substanzen oft einen gemeinsamen Aspekt der Wirkung auf; so sind etwa alle Amphetamine unter anderem stimulierend und die meisten Tryptamine halluzinogen.

Drogen lassen sich anhand ihrer pharmakologischen Zuordnung nach psychischer Wirkungsweise einteilen, wobei einige Drogen mehreren Gruppen angehören. Diese Klassifizierung ist die allgemeinste und unter Drogennutzern am häufigsten verwendete; zur genaueren Abschätzung der zu erwartenden Wirkung kann die Stoffklasse hinzugezogen werden.

Ein stark vereinfachter Ansatz unterteilt Drogen in Upper (stimulierende Substanzen), *Downer* (dämpfende Substanzen) und Halluzinogene

(bewusstseinsverändernde Substanzen), wobei die Übergänge je nach Substanz und Dosierung fließend sein können. Drogen können sowohl direkt als Naturstoffe aus Lebewesen gewonnen, auf der Grundlage solcher Naturstoffe synthetisiert, wie auch vollsynthetisch hergestellt werden. Einige Nutzer von Drogen zeigen eine starke Präferenz, ausschließlich natürliche oder synthetische Drogen zu konsumieren, obwohl vergleichbare Substanzen beider Gruppen sich nicht zwangsläufig in ihrer pharmakologischen Potenz und Wirkungsweise unterscheiden. Insgesamt ist allerdings ein Trend hin zum Konsum synthetischer Drogen beziehungsweise zum Medikamentenmissbrauch (hier insbesondere Opioide und Benzodiazepine) zu beobachten. Dies ist eine direkte Folge des weltweiten Rückgangs des Koka- und Opiumanbaus. Zur Verbreitung halluzinogener Substanzen existieren hingegen bisher keine gesicherten Daten [3, s. 277]. Es ist sehr wahrscheinlich, dass die Anzahl der Nutzer im Vergleich zu Nutzern reiner Upper und Downer relativ gering ist, da ein gewohnheitsmäßiger langfristiger Konsum aufgrund der intensiven bewusstseinsverändernden Effekte so gut wie auszuschließen ist. Es könnte allerdings durch die Erhältlichkeit psychoaktiver Pilze, Salviadivinorum und anderer Psychedelika in Smartshops seit den späten 1990-er Jahren durchaus zu einer Popularisierung gekommen sein.

Die meisten traditionell genutzten Drogen sind pflanzlichen Ursprungs. Fast alle psychoaktiven beziehungsweise in psychoaktiven Zubereitungen verwendeten Pflanzen werden gezielt gezüchtet und angebaut. Meist werden Pflanzenteile direkt konsumiert (durch Verzehr, Rauchen oder Bereitung eines Aufgusses) oder als wirksamer Bestandteil einer Zubereitung verwendet. Bei einigen biogenen Drogen ist es in Hinblick auf die Erlangung eines Rauschzustandes üblich, den Hauptwirkstoff zwecks Wirkungsverstärkung oder besserer Dosierbarkeit zu extrahieren. Dies kann durch Überführung in eine Lösung und anschließendes Trennen geschehen, oder auch durch die direkte Verdampfung des Wirkstoffs in einem Vaporizer. Trotz der recht hohen Anschaffungskosten werden Vaporizer von einigen Nutzern biogener Drogen zum Konsum verwendet, vorwiegend, weil das Rauchen von Pflanzenteilen aus gesundheitlichen Gründen abgelehnt wird. Pilzdrogen gehören zu den ältesten Drogen der Menschheit und wurden aufgrund ihrer vorwiegend psychedelischen Wirkungen bereits in der Jungsteinzeit in schamanischen und religiösen Zusammenhängen genutzt. Psychoaktive Pilze werden oft in der Natur gesammelt, zum Teil aber auch im kleinen Maßstab gezüchtet. Es werden fast immer die Fruchtkörper direkt verzehrt, manchmal auch die Sklerotia.

Sehr viele Drogen werden ohne Zuhilfenahme eines natürlichen Ausgangsstoffs vollsynthetisch hergestellt. In diese Kategorie fallen viele ursprünglich als Medikament entworfene Substanzen sowie die meisten verkehrsfähigen Medikamente, aber auch sogenannte Designerdrogen, welche gezielt auf eine Rauschwirkung und/oder die Umgehung vorhandener Substanzgesetzgebung hin konzipiert wurden. Die Einnahme erfolgt meist oral, oft auch durch die Nase. Die Unterscheidung zwischen hart und weich stellt den Versuch dar, das Gefährdungspotenzial bestimmter Drogen, vor allem in Hinblick auf die rechtliche Einstufung, in einem zweigliedrigen Schema abzubilden. Dieser Ansatz ist umstritten.

Populär wurde diese Klassifizierung in erster Linie durch die öffentliche Diskussion sowie die mediale Berichterstattung aus dem Justizumfeld. Ihren Ursprung und die konkrete Anwendung findet die Unterteilung im niederländischen Opiumgesetz. Die Risikobewertung auf Basis evidenzbasierter Methoden ist schwierig. Ein möglicher Ansatzpunkt ist der Vergleich von Todesfällen und Konsumeinheiten. Nach Angaben der Bundesregierung sterben in Deutschland jährlich rund 74.000 Menschen an den direkten und indirekten Folgen von Alkoholmissbrauch. Gleichzeitig wird von einem jährlichen Pro-Kopf-Verbrauch von zehn Litern reines Alkohols pro Person (in der Bevölkerung ab 14 Jahren) ausgegangen, was somit einem Todesopfer auf ca. 9.000 bis 10.000 konsumierte Liter reinen Alkohols entspricht. Ausgehend von einem Alkoholgehalt von 4,8 Prozent fordern somit in Deutschland – rechnerisch – je knapp 600.000 kleine Bier (0,33 L) ein Todesopfer. Demgegenüber steht ein Todesopfer dem Konsum von – je nach Untersuchung – 1.000.000 bis 17.000.000 Ecstasy-Pillen gegenüber. Problematisch bei diesem Ansatz ist, dass zwar die Zahl der drogenbezogenen Todesfälle bekannt ist, nicht jedoch immer die Zahl der Konsumenten.

Jede dieser Kategorien ist wiederum in drei Unterkategorien unterteilt. Psychiater und unabhängige Experten vergaben für alle Substanzen 0 bis 3 Punkte in jeder Unterkategorie. Die gemittelten Bewertungen aller Kategorien wurden für jede Substanz addiert, um einen Wert für das generelle Schadenspotenzial zu erhalten. Beachtenswert ist, dass im Ergebnis die legalen Drogen Alkohol und Tabak unter den zehn schädlichsten Drogen zu finden sind.

Wir sind zuversichtlich, dass diese Klassifizierung für die Aktivitäten der Kriminalpolizei sehr wichtig ist.

Referenzliste

1. Drogen und Drogenkriminalität / S.V. Albul, A.G. Botschewar. Odessa: Odessa Staatlicher Universität für Innere Angelegenheiten, 2018. 102 S.
2. Drogen und Kriminalität – ein komplexer Zusammenhang. URL: http://www.emcdda.europa.eu/attachements.cfm/att_44774_DE_Dif16DE.pdf
3. Yakymchuk Borys A. **The Development of Creative Thinking as a Tool of Social Adaptation of Teenagers with Behaviour Deviation** / Borys A. Yakymchuk, Nataliia V. Hurtovenko, Svitlana M. Makarenko, Serhii V. Albul and Nataliia A. Dobrovolska // Journal of Intellectual Disability – Diagnosis and Treatment. Lifescience Global. 2019. Volume 7. Number 4. P. 274–281. DOI: <https://doi.org/10.6000/2292-2598.2019.07.04.11>

ПІДТВЕРДЖЕННЯ ЗВАННЯ ЛІКАР-СПЕЦІАЛІСТ НА КУСАХ СТАЖУВАННЯ ТА ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПРАВИЛЬНОГО ЗАРАХУВАННЯ НА ПОСАДУ ЛІКАРЯ (ПРОВІЗОРА)-СТАЖИСТА

Видиборець Станіслав Володимирович

д. мед. н., професор
Національна медична академія післядипломної освіти
імені П. Л. Шупика

До роботи на посадах лікарів і провізорів допускаються фахівці, що отримали спеціальну підготовку у вищих навчальних закладах відповідно до Переліку вищих і середніх спеціальних навчальних закладів, підготовка і отримання звання в яких дають право займатися медичною і фармацевтичною діяльністю, затвердженого наказом МОЗ України від 25.12.1992 р. №195 (далі – Наказ № 195), та звання лікаря (провізора)-спеціаліста з конкретної спеціальності, або атестовані за цією спеціальністю з присвоєнням (підтвердженням) кваліфікаційної категорії.

У разі якщо закінчився термін дії сертифіката лікаря (провізора)-спеціаліста, протягом одного року після закінчення 5-річного строку з моменту попередньої атестації на присвоєння (підтвердження) кваліфікаційної категорії чи отримання звання лікаря (провізора)-спеціаліста з іншої спеціальності лікар (провізор) підлягає терміновому направленню на стажування (спеціалізацію) і до отримання звання «лікар (провізор)-спеціаліст» зараховується (переводиться) на посаду «лікар (провізор)-стажист». При цьому лікарська (провізорська) посада на час спеціалізації (стажування) відповідно до пункту 2.1.3 наказу МОЗ України «Про подальше удосконалення системи післядипломної підготовки лікарів (провізорів)» від 22.07.1993 р. №166 повинна бути заміщена посадою лікаря (провізора)-стажиста з цієї спеціальності. Посада лікаря (провізора)-стажиста повинна бути визначена з урахуванням вимог Класифікатора професій ДК 003:2010, наприклад: «лікар-стажист з терапії» тощо.

Зарахування на посаду «лікар (провізор)-стажист» з певної спеціальності здійснюється у таких випадках:

1) якщо лікар (провізор) протягом року після закінчення 5-річного строку з моменту попередньої атестації з присвоєнням (підтвердженням) атестаційної категорії не виявив бажання і не подав документи на чергову атестацію (п. 1.10 Положення про порядок проведення атестації лікарів, затвердженого наказом МОЗ України «Про подальше удосконалення атестації лікарів» від 19.12.1997 р. №359 (далі – Наказ №359); п. 2.1 Положення про проведення атестації провізорів, затвердженого наказом МОЗ України «Про вдосконалення атестації провізорів та фармацевтів» від 12.12.2006 р. №818 (далі – Наказ №818);

2) якщо лікарю (провізору) за рішенням атестаційної комісії відмовлено у присвоєнні (підтвердженні) другої кваліфікаційної категорії (п. 1.10 Положення про порядок проведення атестації лікарів, затвердженого Наказом №359; п. 2.1 Положення про проведення атестації провізорів, затвердженого Наказом №818);

3) якщо лікар (провізор) зарахований (переведений) на іншу посаду, до отримання ним сертифіката лікаря-спеціаліста з відповідної лікарської (провізорської) спеціальності (п. 1 Примітки до розділів I, II «Лікарські посади» та «Провізорські посади» Наказу №195);

4) якщо лікар не працював за конкретною лікарською спеціальністю більше 3 років (п. 1 Положення про порядок направлення на стажування лікарів, які не працювали за спеціальністю більше трьох років, і про порядок їх наступного допуску до лікарської діяльності, затвердженого наказом МОЗ України «Про порядок направлення на стажування лікарів і їх наступного допуску до лікарської діяльності» від 17.03.1993 р. №48 (із змінами, затвердженими наказом МОЗ України «Про внесення змін до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 17.03.1993 р. №48» від 21.12.2010 р. №1146, зареєстрованим у Мін'юсті 18.01.2011 р. за №67/18805);

5) якщо провізор не працював за конкретною провізорською спеціальністю більше 5 років (п. 2.1 Положення про проведення атестації провізорів, затвердженого Наказом №818).

Після зарахування (переведення) на посаду «лікар (провізор)-стажист» таку особу відразу ж направляють для проходження стажування (спеціалізації) з наступною атестацією з присвоєнням звання спеціаліста з конкретної лікарської (провізорської) спеціальності, що дає право займатися лікарською (провізорською) діяльністю за вказаною спеціальністю.

У разі відмови від стажування (спеціалізації) лікар (провізор)-стажист (за згодою) з дотриманням вимог наказу МОЗ України «Про затвердження Переліку вищих і середніх спеціальних навчальних закладів, підготовка і отримання звання в яких дають право займатися медичною і фармацевтичною діяльністю» від 25.12.1992 р. №195 може бути переведений на посаду молодшого спеціаліста з медичною освітою, а у разі відмови він підлягає звільненню відповідно до пункту 2 статті 40 Кодексу законів про працю України.

Кваліфікаційна характеристика лікаря-стажиста відповідно до Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 78. «охорона здоров'я».

Завдання та обов'язки. Керується чинним законодавством України про охорону здоров'я та нормативно-правовими актами, що визначають діяльність органів управління та закладів охорони здоров'я, організацію медичної допомоги за фахом проходження стажування. Здійснює роботу щодо відповідної лікарської спеціальності відповідно до вимог кваліфікаційної характеристики (організаційну, діагностичну, лікувальну, санітарно-профілактичну, протиепідемічну тощо) під керівництвом лікаря-керівника. При стажуванні у вищому закладі освіти набуває і поглиблює професійні знання під

керівництвом закріпленого за ним викладача. По закінченні терміну підготовки на посаді лікаря-стажиста проходить атестацію на звання лікаря-спеціаліста за відповідною лікарською спеціальністю. Дотримується принципів медичної деонтології. Веде лікарську документацію. Виконує правила внутрішнього трудового розпорядку в установах і закладах охорони здоров'я, де проходить стажування.

Повинен знати: чинне законодавство про охорону здоров'я та нормативні документи, що регламентують діяльність органів управління та закладів охорони здоров'я; організацію медичної допомоги за фахом проходження стажування; права, обов'язки та відповідальність лікаря-стажиста; теоретичні знання, практичні вміння та навички з лікарської спеціальності, за якою проходить стажування.

Кваліфікаційні вимоги. Повна вища освіта (спеціаліст) за напрямом підготовки «Медицина». Спеціалізація за певною спеціальністю медичного профілю. Підвищення кваліфікації (курси стажування). Без вимог до стажу роботи.

Література

1. Кодекс законів про працю України від 10 грудня 1971 р. (із змінами і доповненнями): офіц. текст. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/322-08>. — Загол. з екрану.

2. Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Переліку вищих і середніх спеціальних навчальних закладів, підготовка і отримання звання в яких дають право займатися медичною і фармацевтичною діяльністю» від 25 грудня 1992 р. №195 (із змінами і доповненнями): офіц. текст. — Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0195282-92>. — Загол. з екрану.

3. Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про подальше удосконалення системи післядипломної підготовки лікарів (провізорів)» від 22 липня 1993 р. №166; зареєстровано у Мін'юсті 27 серпня 1993 р. за №113: офіц. текст. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0113-93>. — Загол. з екрану.

4. Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про подальше удосконалення атестації лікарів» від 19 грудня 1997 р. №359; зареєстровано у Мін'юсті 14 січня 1998 р. за №14/2454: офіц. текст. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0015-98>. — Загол. з екрану.

5. Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про вдосконалення атестації провізорів та фармацевтів» від 12 грудня 2006 р. №818; зареєстровано у Мін'юсті 26 грудня 2006 р. за №1366/13240 (із змінами і доповненнями): офіц. текст. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1368-06>. — Загол. з екрану.

6. Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про порядок направлення на стажування лікарів і їх наступного допуску до лікарської діяльності» від 17 березня 1993 р. № 48 (із змінами, затвердженими наказом Міністерства охорони здоров'я України «Про внесення змін до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 17.03.93 №48» від 21 грудня 2010 р. №1146, зареєстрованим у

Мін'юсті 18 січня 2011 р. за №67/18805): офіц. текст. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0019-93>. — Загол. з екрану.

7. Національний класифікатор України ДК 003:2010 «Класифікатор професій», введений у дію наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 28 липня 2010 р. № 327: офіц. текст. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/va327609-10>. — Загол. з екрану.

БІОХІМІЧНІ ПОКАЗНИКИ КРОВІ У ДОНОРІВ ПЛАЗМИ ПРИ ПРОВЕДЕННІ МАНУАЛЬНОГО ТА АВТОМАТИЧНОГО ПЛАЗМАФЕРЕЗУ

Лановенко Іван Іванович

завідувач відділу
ДУ «Інститут гематології та
трансфузіології НАМН України»

Вступ. Широке впровадження методів фракціонування білків плазми крові та одержання препаратів спрямованої дії значно збільшило можливості забезпечення потреб в плазмі [1-3]. Одна із переваг апаратного плазмаферезу – одержання плазми в закритій системі з мінімальною домішкою клітин крові та скорочення часу проведення маніпуляцій від 1,5 годин (подвійний мануальний плазмаферез) до 35-50 хвилин (автоматичний плазмаферез) [4-5]. Для виключення несприятливого впливу плазмаферезу на функціональну активність різних систем організму донорів, що зазнають інтенсивного екстракорпорального втручання, необхідно розробити раціональні режими проведення процедур з урахуванням факторів, що негативно впливають на стан здоров'я донорів. Означене диктує на необхідність глибокого і всебічного вивчення стану здоров'я донорів плазмаферезу.

Мета роботи – вивчити біохімічні показники функціонального стану печінки та нирок донорів при проведенні автоматичного та мануального плазмаферезу.

Матеріал та методи. Обстежено 176 донорів плазми крові віком від 20 до 58 років, яким проводили автоматичний плазмаферез методом мембранної фільтрації на апараті AUTOPHERESIS-C фірми Baxter (США) та мануальний плазмаферез (125 осіб). Інтервали між донаціями склали 7, 14, 21, 28 та 45 діб. Контрольну групу склали 55 практично здорових первинних донорів аналогічного віку. Дослідження зразків сироватки крові донорів плазми проводили в динаміці донацій перед кожною процедурою плазмаферезу. Функціональний стан печінки та нирок оцінювали уніфікованими методами за показниками тимолової проби, загального білку та його фракцій, β - ліпопротеїдів, холестерину, білірубину та його фракцій, сечовини, креатинину, а також за активністю ферментів із різною субклітинною локалізацією – аланінамінотрансферази (АлАТ), аспартатамінотрансферази (АсАТ), лужної фосфатази (ЛФ), гама-глутамілтрансферази (ГГТ) [3]. Результати проведених досліджень оброблені методами варіаційної статистики,

Результати та їх обговорення. Аналіз біохімічних показників тимолової проби, загального білку та його фракцій, загального білірубину й активності АлАТ показав, що автоматичний плазмаферез, проведений з інтервалом між донаціями 7 діб (5 циклів, 27 донацій), 14 діб (3 цикли, 19 донацій), 21 доба (2 цикли, 8 донацій), 28 діб (2 цикли, 9 донацій) та 45 діб (3 донації) не викликає достовірних негативних змін функціонального стану печінки і нирок.

Досліджені в динаміці біохімічні показники були в межах, які регламентовані діючими інструкціями, і не відрізнялися від аналогічних контрольної групи – практично здорових осіб, які допущені до донорства. Однак треба звернути увагу на те, що при інтервалі між донаціями в 7 діб на 1 циклі автоматичного плазмаферезу від 3,03 % до 7,46 % донорів показали підвищення (від 5 до 9 од. SH) рівня тимолової проби, 1,51 % - активності АлАТ (від 0,8 до 1,5 мкмоль/(мл.год). Зниження показників загального білку відмічено у (8,96 - 16,67) % обстежених. На кінець V циклу кількість донорів зі зниженим рівнем загального білку (нижче за межу фізіологічної норми) складала 66,67 %. При інтервалі між донаціями 21, 28 та 45 діб відсоток донорів зі зниженим вмістом загального білку та підвищеною тимоловою пробєю коливався від 2,78 % до 3,33%. Підвищення загального білірубину в 1,23 рази показували після 3-ої донації від 3,33% обстежених на I-II циклах до 23,3 % донорів на III-IV циклах.

Найбільш сприятливим для донорів був інтервал між донаціями 14 діб. Зміна показників функціонального стану печінки виявлена у (1,39 - 4,68) % обстежених на I-II циклах автоматичного плазмаферезу, на III циклі – у 6,67 % донорів. В основному ці зміни були на межі фізіологічної норми – нижній чи верхній в залежності від показника. Треба відмітити, що після рекомендованого відпочинку від донацій (від одного до двох місяців) показники поверталися до фізіологічної норми.

За нашими даними мануальний плазмаферез, проведений з інтервалами між донаціями 7, 14, 21, 28 та 45 діб не викликає суттєвих негативних змін в організмі донорів. Досліджені в динаміці біохімічні показники були в межах, які регламентовані діючими інструкціями, і не відрізнялися від аналогічних контрольної групи – практично здорових осіб, які допущені до донорства. Але при проведенні мануального плазмаферезу з інтервалом між донаціями в 7 діб з другої половини 1 циклу відмічено зниження показників загального білку нижче фізіологічної межі норми у 14,3 % обстежених при 4 донації та у 28,57 % донорів - на 6 донації. В кінці 1 циклу також у 14,29 % виявлено підвищену майже вдвічі активність АлАТ. На 2 циклі кількість донорів з високою активністю ферменту зростає до 37,5 % , з низькою концентрацією загального білку (до 55 г/л) - до 16,6 %. При інтервалі між донаціями в 14 діб на 1 циклі підвищення активності АлАТ і вмісту загального білірубину виявлено у 6,67 % обстежених. На 2 циклі зниження загального білку спостерігалось у 18,18 % донорів, підвищення активності АлАТ до верхньої межі норми – у 16,7 % . При інтервалі між донаціями на 21 добу збільшення активності АлАТ в 3,11 рази відмічено в 25 % випадків у кінці другого циклу, зниження рівня загального білку (до 60 г/л і нижче) – у 7,69 % донорів - з початку першого циклу.

Особливий інтерес викликають результати, що отримані у донорів, яким проведено подвійний плазмаферез з інтервалом у 7 та 14 діб, оскільки донації апаратного плазмаферезу прирівнюються до подвійного мануального плазмаферезу.

Подвійний мануальний плазмаферез, проведений з інтервалом між донаціями 7 діб (3 цикла, 13 донація) та 14 діб (3 цикла, 15 донацій) не викликає суттєвих негативних змін в організмі донорів. Досліджені в динаміці

середньо-статистичні біохімічні показники були в межах, які регламентовані діючими інструкціями, і не відрізнялися від аналогічних даних контрольної групи – практично здорових осіб, які допущені до донорства. Але при проведенні подвійного мануального плазмаферезу з інтервалом між донаціями в 7 діб з початку 1 циклу відмічено зниження показників загального білку у 18,8 % (1-4 донації) та у 12,5% донорів (5-8 донації) – до 56 г/л (нижня межа фізіологічної норми – 65 г/л). У 6,25% обстежених показники тимолової проби зростали до верхньої межі норми та вище – (від 6,76 до 10,00) од.ШН, активність АлАТ підвищувалася до 1,12 мкмоль/(мл.хв). На другому циклі ці показники змінювалися у 33,3 % донорів, на третьому: АлАТ - у 14,3 %, загальний білок – у 42,9 % обстежених.

Проведення подвійного мануального плазмаферезу з інтервалом між донаціями в 14 діб викликає зміну показників функціонального стану печінки у меншій кількості донорів: на 1 циклі – у (5,0 - 11,8) % в залежності від показника, на 2-3 циклах – у (6,7- 36,4) % обстежених. Найбільш суттєво й частіше змінюється рівень загального білку. Після рекомендованого відпочинку від донацій (від одного до двох місяців) показники поверталися до фізіологічної норми. Тобто, і при проведенні подвійного мануального плазмаферезу більш сприятливий інтервал між донаціями у донорів плазми є 14 діб.

Результати поглибленого обстеження стану здоров'я донорів автоматичного плазмаферезу з інтервалом між донаціями в 14 діб (III цикла, 15 донацій) та мануального (V циклів, 49 донацій) свідчать, що середньо-статистичні біохімічні показники функціонального стану печінки та нирок (додатково до загально прийнятих показників визначали вміст холестерину, β -ліпопротеїдів, фракцій білірубину, сечовини, креатинину, а також активність АсАТ, лужної фосфатази, γ -глутамілтрансферази) не відрізнялися від аналогічних контрольної групи – практично здорових осіб, які допущені до донорства, і були в межах фізіологічної норми. Встановлено, що активність лужної фосфатази, γ -глутамілтрансферази, вміст сечовини та креатинину в сироватці крові донорів обох плазмаферезів залишається нормальною впродовж всіх циклів і донацій. У окремих донорів, як автоматичного (20%), так і мануального (26,7 %) плазмаферезу відмічали зміну концентрації холестерину, β - ліпопротеїдів, глобулінів (у 10 % та 26,7 % відповідно), підвищення активності АлАТ та АсАТ і зниження коефіцієнта де Рітиса до 0,515- 0,750 - у 20 % обстежених. Показники тимолової проби були підвищені – до 4,5 од. ШН у 20 % донорів автоматичного плазмаферезу та до 6,2- 9,4 од. ШН - мануального. Але достовірних змін показників між циклами та донаціями не виявлено. Після рекомендованого відпочинку від донацій (від одного до двох місяців) показники поверталися до фізіологічної норми.

Висновки. При проведенні автоматичного плазмаферезу відмічається в 1,5 рази менший відсоток змін показників функціонального стану печінки. Найбільш сприятливим для донорів як мануального, так і автоматичного плазмаферезу є інтервал між донаціями в два тижні. Існує необхідність контролю крові донорів за показником загального білірубину.

Література

1. Видиборець С.В., Замковий А.Д., Мороз Є.Д., Дерпак Ю.Ю., Бондаренко В.В. Гемаферез. Нове в гематології та трансфузіології. 2006. Вип.4; 30-40.
2. Керівництво з приготування, використання та забезпечення якості компонентів крові. Рекомендація № R (95)15. 11-е видання: Практик. посіб.: пер. з англ. За заг. ред.. Івасюка В.П., Новака В.Л., Гайдукової С.М., Видиборця С.В. К.-Дніпропетровськ: АРТ-ПРЕС, 2006. 260.
3. Машкова Н.Г., Рахимов А.А., Расницын С.П., Никитова Н.А. Диагностическое значение активности аланинаминотрансферазы у доноров крови. Вестник службы крови России. 2006; 1: 19-24.
4. Назарчук Л.В. Вітчизняна виробнича трансфузіологія: етапи розвитку, досягнення та перспективи. Укр. журн. гематол. та трансфузіол. 2007; 7: 35-41.
5. Шипко И.И., Лиспак С.А. Анализ проведенных процедур аппаратного плазмафереза отделением заготовки крови Донецкой областной станции переливания крови. Нове в гематології та трансфузіології. 2006; Вип.5: 345-348.

ПОБУДОВА ЦИФРОВОЇ МОДЕЛІ РАЙОНУ ЗА ДОПОМОГОЮ ГЕОІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ

Доля Константин Вікторович

кандидат технічних наук
доцент кафедри земельного адміністрування та
геоінформаційних систем
Харківський національний університет
міського господарства імені О.М. Бекетова

Радуль Вікторія Володимирівна

студентка 3 курсу.
Харківський національний університет
міського господарства імені О.М. Бекетова

Існує безліч літературних джерел, що стосуються побудови цифрової моделі місцевості за допомогою ГІС-технологій, і вітчизняних авторів, і закордонних[1].

При побудові цифрової моделі району потрібно включати дороги, будівлі та їх характеристики.

Як ми всі знаємо, у великих містах будівлі мають свої власні характери: будівлі в той же період мають той же архітектурний стиль і структура, і в різні періоди, інформація про будівлю зберігається по-різному. Протиставляючи явище, згадане вище, нам потрібно використовувати різні методи для збору інформації про будівлю. Наприклад, в останні роки мають повну інформацію про будівлю, що зберігається в САПР або Revit формати, так що ми можемо помістити його безпосередньо в нашу інформаційну модель міської будівлі; що стосується старих будівель, ми не можемо знайти їх креслення конструкції або іншу інформацію, ми змогли використовувати технології швидкого сканування для того щоб отримати всередину і зовнішня інформація про будівлі. Після того, як робота буде виконана, ми отримаємо повноцінну інформаційну модель про міські будівлі. Ця модель містить будівельну інформацію, таку як зовнішній вигляд, матеріали, конструкції тощо[2].

В інформації про дороги входить така інформація як: довжина, назва вулиці і т. д. на базі колишніх будівель ми також можемо визначити місце розташування міських доріг або транспортної системи в місті. В інформаційній моделі міського руху, у режимі реального часу буде здійснюватися моніторинг доріг, позиціонування транспортних засобів, управління дорожнім рухом і консультування маршрутів[2].

Після збору інформації та внесення її в базу геоданих за допомогою ArcGis, можна побудувати 3D-модель району. Саме завдяки даному комплексу програм було побудовано цифрову модель частини одного з районів.

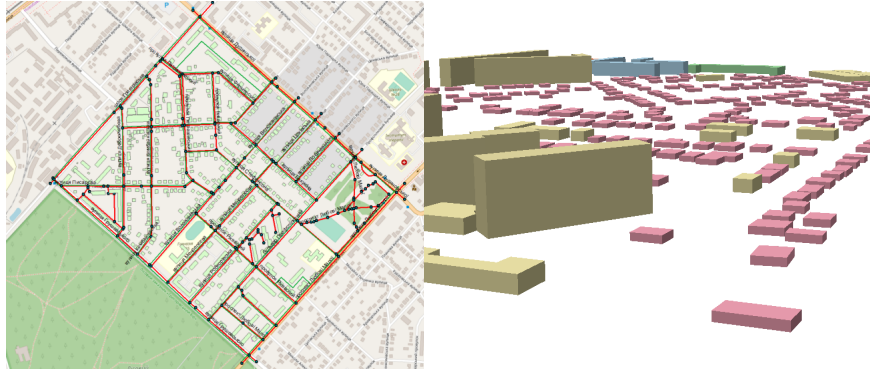

Рисунок 1 – Приклад цифрової моделі місцевості

Розроблена в ході база геоданих може використовуватися для пошуку вільних місць для нових забудов, також може використовуватися для надання інформації про окремі ділянки.

Список літератури

1. Del Giudice M., Osello A., Patti E. BIM and GIS for district modeling //ECPPM 2014 Conference, Vienna. – 2014.
2. Xu X. et al. From building information modeling to city information modeling //Journal of information technology in construction. – 2014. – Т. 19. – С. 292-307.

ВИКОРИСТАННЯ ПАРИЛА ЗВИЧАЙНОГО (*AGRIMONIA EURATORIA*) У ХВОРИХ НА ХРОНІЧНИЙ ХОЛЕЦИСТИТ

Гайдуков Вячеслава Анатолійович

к.мед.н., доцент

ВДНЗУ "Буковинський державний медичний університет"

Обстежено 56 хворих на не калькульозний холецистит (37 жінки і 19 чоловіки) віком 20-66 років; тривалість захворювання складала 1-20 років. Діагноз підтверджували загально-клінічними даними, результатами сонографії жовчного міхура (об'єм жовчного міхура вираховували за формулою Everson G.T., ефективність його моторики оцінювали за коефіцієнтом скорочення (КС). Моторну функцію жовчних шляхів вивчали за допомогою пристрою для дуоденального зондування (деклараційний патент ПА14528, Гайдуков В.А. та ін.) [1]. Проводили мікроскопію жовчі та визначали її біохімічний склад (вміст холатів, холестерину, білірубіну, холатохолестеринового коефіцієнту). Парило звичайне (ПЗ) використовували в комплексному лікуванні у вигляді розчину спиртової 40° настоянки (1:10), приготовленому згідно фармакопейних вимог, по 40 крапель на 60 мл теплої дистильованої води.

Як показали результати дослідження, використання ПЗ у багатьох хворих прискорювало нормалізацію біохімічного складу жовчі - зростав вміст жовчних кислот, зростав холато-холестериновий коефіцієнт. Вживання настоянки ПЗ приводило до холецистокінетичного ефекту. У пацієнтів з нормальним об'ємом жовчного міхура скорочення відбувалося на 56 хвилині і КС був максимальним – $64,0 \pm 2,3\%$, тоді, як у хворих з гіпотонічною дискінезією холецистокінетичний ефект ПЗ був слабшим (КС – $38,2 \pm 2,1$) ($p < 0,05$).

Застосування ПЗ сприяло зникненню важкості у правому підребер'ї, менше турбувала гіркота у роті, нормалізувались випороження. Вище зазначені зміни перебігу хвороби дозволили скоротити час перебування пацієнтів у стаціонарі на 2-3 дні. Застосування настоянки ПЗ на амбулаторному етапі лікування пацієнтів в осінньо-весняний періоди зменшувало кількість загострень при хронічному перебігу хвороби.

Список літератури

1. Дек. пат. 14528 Україна, МІЖ (2006) А61М 25/00. Пристрій для дуоденального зондування / Гайдуков В.А., Пішак В.П., Пішак О.В. Бюл.№5, 2006 р.

ЗАСТОСУВАННЯ ФЕНХЕЛЯ ЗВИЧАЙНОГО (FOENICULUMVULGARE) У ЛІКУВАННІ ПАЦІЄНТІВ З ПОЄДНАНОЮ ПАТОЛОГІЄЮ ШЛУНКУ І ЖОВЧНОГО МІХУРА

Гайдуков Вячеслава Анатолійович

к.мед.н., доцент

ВДНЗУ "Буковинський державний медичний університет"

Захворювання жовчного міхура досить поширена патологія шлунково-кишкового тракту. Статистичні дослідження науковців стверджують, що з десяти хворих на гастроентерологічну патологію у кожного п'ятого з них відмічали захворювання жовчного міхура [1].

Разом з тим, рекомендації щодо застосування фітотерапевтичних засобів, у більшості випадків, є емпіричними і вимагають більш поглибленого вивчення механізму їх дії на сучасному науковому рівні.

Метою нашого дослідження було визначення терапевтичної ефективності плодів фенхеля звичайного (ФЗ) у комплексному лікуванні хворих із холециститом у поєднанні з гастродуоденітом та обґрунтування методики його застосування.

Усім пацієнтам проводили УЗД жовчного міхура на апараті "Аюка-280", вивчали кислотоутворюючу функцію шлунку та морфологічні зміни слизової оболонки гастродуоденальної системи. Моторну функцію жовчних шляхів вивчали за допомогою пристрою для дуоденального зондування (деклараційний патент ПА14528, Гайдуков В.А. та ін.) [2]. Фармакологічні проби провели у 65 хворих (40 жінок і 25 чоловіків) на хронічний некалькульозний холецистит (ХНХ) у поєднанні з хронічним гастродуоденітом (ХГД) у перші три дні перебування в стаціонарі на безмедикаментозному фоні. Використовували, виготовлені згідно фармакопейних вимог, спиртову (40°) настойку (1:5) по 60 крапель на 60 мл теплої дистильованої води та відвар плодів (ФЗ) у кількості 60 мл.

Дослідження вказували, що настойці та відвару ФЗ - притаманний стимулюючий ефект на процеси кислотоутворення шлунку за умови збереження функції обкладкових клітин. У хворих прийом відповідних доз настоянки або відвару ФЗ призводив до стимуляції шлункового кислотоутворення. У восьми пацієнтів не було відмічено подібної реакції, що пов'язано з наявністю атрофічних змін слизової оболонки шлунку і значною гістамінорезистентною гіпохлоргідрією. Під час фармакологічної проби досліджували латентний період, період наростання дії ФЗ (період кінетики рН), період "плато" (стабільного кислотостимулюючого ефекту), загальну тривалість дії препаратів

Згідно даних досліджень, прийом ФЗ викликав статистично достовірний зсув рН у кислу зону на рівні тіла шлунку при початковій нормоцидності.

Меншийкислотоутворюючий ефект спостерігали у хворих з помірною мінімальною і селективною гіпоацидністю.

Вивчаючи вплив настойкиФЗ на моторно-евакуаторну функцію жовчного міхура визначено такі типи реакцій: 1) слабкий холекінетичний ефект (10 пацієнтів); 2)холекінетичний ефект середнього ступеня виразності (11); 3) холеретичний ефект (15); 4) змішаний ефект (холеретичний ефект із наступною холекінетичною реакцією (29).

При застосуванні відвару ФЗ спостерігали аналогічні основні чотири типи реакцій жовчного міхура, але треба зауважити, що відвар володів дещо більшоюхолеретичною реакцією, а холецистокінетичний ефект був слабшим, ніж при дії настойки ФЗ.

Аналіз залежності реакції жовчного міхура від стану кислотоутворювальної функції шлунку, визначеного за допомогою одночасної топографічної рН-метрії, виявив, що змішаний тип реакції жовчного міхура здебільше фіксували у хворих з помірною селективною і абсолютною гіпоацидністю, з неглибокими структурними змінами слизової оболонки шлунку і давністю захворювання 5-8 років.

Холекінетичну реакцію здебільшого констатували у хворих зі збереженим станом секреторної функції шлунку га помірною мінімальною і селективною гіпоацидністю, з тривалістю захворювання 1-5 років.

Холеретичну реакцію спостерігали у пацієнтів з нормо- та гіперацидністю, з тривалістю захворювання 5-10 років. Виявлено зворотно - пропорційну залежність скоротливості жовчного міхура від ступеня атрофічних змін слизової оболонки шлунку. У пацієнтів із вираженими структурними ураженнями біліарної системи (значне збільшення жовчного міхура в об'ємі, потовщення його стінки більше 4 мм, застійні явища і деформації в ньому), з гіпоацидністю ($\text{pH} > 5$), значними структурними змінами слизової оболонки шлунку, давністю захворювання більше 10 років спостерігався слабкий, нетривалий холекінетичний ефект. Слабка реакція жовчного міхура при виражених структурних змінах слизової гастродуоденальної зони ймовірно обумовлена гіпофункцією інкреторного апарату ДПК, а точніше І-клітин, що синтезують холецистокінін, панкреозимін, який є основним регулятором моторики жовчного міхура.

Таким чином, настойка та відвар ФЗ впливають на шлункове кислотоутворення, моторику жовчного міхура та процеси жовчовиділення. Одноразовий прийом препаратів БТ призводить до стимуляції шлункового кислотоутворення та проявляє холецистокінетичну і холеретичну дії. Швидкість появи цих впливів, їх інтенсивність і тривалість залежить від поширеності та глибини морфологічних змін гастродуоденальної слизової оболонки, початкового стану кислотоутворювальної функції шлунку, від виразності запалення та функціонально-структурних змін у жовчному міхурі.

Отримані результати дають підстави зробити припущення, що найбільш ймовірно під впливом препаратів ФЗ посилюється гастриновий механізм дії на процеси шлунковогокислотоутворення і жовчовиділення. За даними наших досліджень така патогенетична ланка спрацьовує в основному у хворих з

початковою гіпоацидністю, у яких здебільшого констатувався холекінетичний ефект під дією фітопрепарату. Гастроинивий механізм дії також може підтверджуватись тим, що при одночасному проведенні рН-моніторингування і ехохолецистографії у хворих раніше виявили кислотостимулюючу реакцію, а дещо пізніше реагував жовчний міхур.

Список літератури

1. Поширеність захворюваності населення України на хронічний холецистит/ Бостан М.Г., Драчук В.М., Ежнед М.А. // "Хист" Всеукраїнський медичний журнал студентів і молодих вчених. - 2013, вип.15. - С.60. 2.
2. Дек.пат. 14528 Україна, МІЖ (2006) А61М 25/00. Пристрій для дуоденального зондування / Гайдуков В.А., Пішак В.П., Пішак О.В. Бюл.№5, 2006 р.

ДОСЛІДЖЕННЯ КРИВОЛІНІЙНОГО РУХУ АВТОМОБІЛЯ

Щербина Андрій Васильович

к.т.н., доцент

Національний університет «Запорізька політехніка»

Автомобілі практично весь час рухаються по криволінійних траєкторіях. Це пояснюється не тільки тим, що абсолютно прямолінійних ділянок доріг дуже мало, а також тим, що автомобілю доводиться повертати з однієї дороги або вулиці на іншу, об'їжджати, що-небудь, сторониться чого-небудь, крім того на автомобіль завжди діють бокові сили, які змінюють або прагнуть змінити траєкторію руху, а водієві доводиться його коригувати [1].

Рух автомобіля по криволінійній траєкторії визначається в значній мірі поворотом керованих коліс, їх становищем, і нахилом відносно кузова, що є функцією повороту рульового колеса і переміщення підвісок, крім того, найважливіший вплив робить відведення коліс. Зміна траєкторії руху автомобіля при повороті його рульового колеса залежить від безлічі факторів таких як кінематика рульового управління і підвіски, керованість і стійкість автомобіля і т.п [2]. Для рульового управління і передньої підвіски коліс автомобіля велике значення мають: співвідношення кутів повороту керованих коліс, передаточні числа рульового управління для лівого і правого коліс, зміна кутів сходження і розвалу, положення центрів крену підвісок, колія і т.д.

Всі ці характеристики можуть бути знайдені в результаті кінематичного аналізу. Керованість і стійкість автомобіля тісно пов'язані з продуктивністю і безпекою руху, тому що ці властивості в значній мірі визначають можливості водія забезпечити рух з бажаними параметрами по заданій траєкторії. Керованість є сукупністю дій водія і динамічних властивостей автомобіля. На керованість і стійкість впливає велика кількість різноманітних факторів, як конструктивні параметри самого автомобіля, так і дорожні умови, метеорологічні та ін.

Були проведені експериментальні дослідження впливу кутів сходження керованих коліс автомобіля АЗЛК 2141 на його криволінійний рух.

На рисунках 1, 2 представлені перехідні процеси, що протікають при різних кутах сходження керованих коліс.

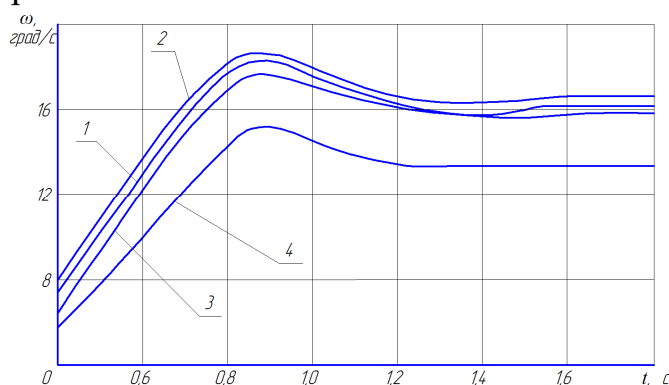

Рисунок 1 - Зміна кутової швидкості при "ривку" керма на кут $\theta_p=150^\circ$ на швидкості 60 км/год, при різних кутах сходження: 1 - $\varepsilon=0^\circ$; 2 - $\varepsilon=1^\circ$; 3 - $\varepsilon=2^\circ$; 4 - $\varepsilon=-2^\circ$

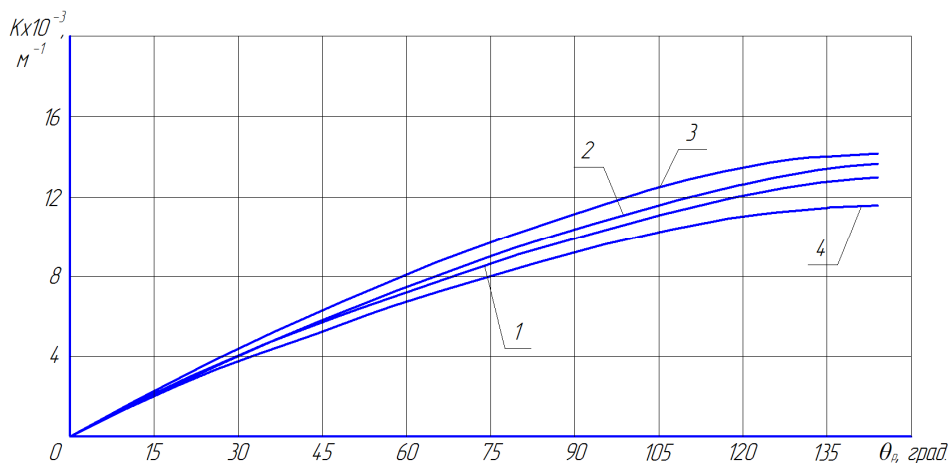

Рисунок 2 - Зміна кривизни траєкторії руху автомобіля від кута повороту керма при "ривку" керма на кут $\theta_p=150^\circ$ на швидкості 60 км/год, при різних кутах сходження: 1 - $\varepsilon=0^\circ$; 2 - $\varepsilon=1^\circ$; 3 - $\varepsilon=2^\circ$; 4 - $\varepsilon=-2^\circ$

З отриманих графіків видно, що величина кутів сходження робить істотний вплив на характер перехідного процесу і чутливість. Причому найбільш значні відхилення спостерігаються при негативних кутах сходження. Згладжування перехідного процесу і зниження чутливості в цьому випадку пояснюється наступними причинами. При крені кузова навантаження перерозподіляється на зовнішні колеса, щодо центру повороту автомобіля. Внутрішні колеса, менш навантажені, сприймають менші бокові сили і при повороті швидше потрапляють в область часткового бокового ковзання. Тому при великих бокових прискореннях, траєкторія руху автомобіля визначається в основному поворотом зовнішнього колеса. При негативному сходженні кути відведення і сходження у зовнішнього колеса складаються один з одним, в результаті чого чутливість до повороту керма зменшується (рис. 1 та 2, крива 4).

При позитивному сходженні спостерігається інша картина. При збільшенні кутів сходження від 0° до 1° чутливість підвищується, а при подальшому збільшенні - знижується (рис. 1 та 2, крива 2, 3). При позитивних кутах сходження, кут відведення зовнішнього колеса значно більше, оскільки він як би "компенсує" кут початкового сходження ε . У разі збільшення ε колесо рухається з боковим ковзанням і чутливість автомобіля до повороту керма падає. Таким чином, початкові кути сходження керованих коліс впливають на стійкість передньої осі до зносу. Проведені розрахунки показали, що з позицій керованості кращими для даного автомобіля, з його конструктивними параметрами, є негативні кути сходження -30 хвилин та -40 хвилин.

Список літератури

1. Литвинов А.С. Управляемость и устойчивость автомобиля. - М.: Машиностроение, 1971. -416 с.
2. Эллис Д.Р. Управляемость автомобиля. (Пер. с англ.). - М.: Машиностроение, 1975. - 216 с.

ФОРМУВАННЯ ВСЕБІЧНО РОЗВИНЕНОЇ ОСОБИСТОСТІ УЧНЯ ЧЕРЕЗ УПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ТРАНСДИСЦИПЛІНАРНОСТІ В УМОВАХ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Кучик Олена Анатоліївна

вчитель початкових класів КЗ
«Садовський ліцей Лозівської міської
ради Харківської області»

Гончаренко Надія Олександрівна

вчитель англійської мови КЗ
«Садовський ліцей Лозівської міської
ради Харківської області»

Ярош Руслан Васильович

вчитель хімії та інформатики КЗ
«Садовський ліцей Лозівської міської
ради Харківської області»

Сьогодні освіта України переживає *процес модернізації*. Відповідно до цього оновлено державні стандарти, сформовано новий зміст освіти, запроваджено нові методики викладання. Освіта знаходиться на *етапі переходу* до Нової української школи, тому і темою роботи закладу освіти є: **«Формування всебічно розвиненої особистості учня через упровадження елементів трансдисциплінарності в умовах розвитку сучасного суспільства»**

(<https://drive.google.com/open?id=1OpzzvpOOM2eYkODh6n7bEk4tNTtgQdBr>)

Актуальність теми: Зважаючи на те, що світогляд людини закладається саме у закладі освіти, сучасне суспільство вимагає підвищення інтелектуального потенціалу і, як наслідок, ефективності його застосування. Дитиноцентрований підхід до навчальної діяльності, який є однією з підвалин трансдисциплінарного навчання, дає змогу поєднати різні дисципліни, що ґрунтуються на ілюстративному *потенціалі метафор і образної мови, тобто відображенні світу за допомогою медіа*, і максимально наблизити учіння до власного досвіду учнів. У широкому сенсі термін **трансдисциплінарність** можна трактувати як єдність знань *за межами конкретних дисциплін*.

Цей сучасний підхід набуває популярності в розбудові Нової української школи.

Мета роботи - забезпечення оптимального підходу щодо формування усебічно розвиненої особистості здобувача освіти через упровадження елементів трансдисциплінарного підходу в умовах сільського закладу освіти.

Завдання:

- створити умови для формування усебічно розвиненої особистості в умовах розвитку сучасного суспільства;
- забезпечити всебічний розвиток учнів через застосування елементів транс дисциплінарного підходу під час освітнього процесу та позашкільної діяльності ;
- спрямувати роботу на покращення освітнього простору школи, який поглибить зв'язок освітнього процесу та реальних життєвих ситуацій.

Сучасна школа буде успішна, якщо до неї прийде успішний учитель. Тому вивчення передового педагогічного досвіду колег, педагогічні ради, семінари – практикуми, робота творчих груп, тренінги, ділові ігри, круглі столи, майстер-класи, вебінари, онлайн-курси, - те, що стоїть на шляху до появи **Нового педагога** – коуча, фасилітатора, тьютора, модератора в індивідуальній **освітній траєкторії дитини**.

http://sadvskazosh.ucoz.ua/news/sriblo_na_khi_mizhnarodnij_vistavci_innovatika_v_suchasnij_osviti_2019/2019-10-28-426;

http://sadvskazosh.ucoz.ua/news/pidsumki_sorok_p_jatoji_oblasnoji_tematichnoji_vidkritoji_vistavki_efektivnogo_pedagogichnogo_dosvidu_osvita_kharkivshhini_khkhi_stolittja/2016-12-26-261

На підході діти **покоління Z**. Їхні погляди та спосіб життя кардинально відрізняються від попередніх поколінь. Для них немає чіткого розмежування між роботою, навчанням і відпочинком.

Під час роботи у початковій школі за **короткий термін часу** необхідно охопити **величезний об'єм інформації**, зробити його простим та цікавим для засвоєння. **Вдало** розв'язати мету та поставлені завдання, допомагає **ментальна карта**, що є одним із елементів трансдисциплінарності.

Карта розуму, або карта пам'яті, думок (англ. **Mind map**) — діаграма на якій відображають слова, ідеї, завдання, або інші елементи, розташовані радіально навколо основного слова або ідеї. Використовуються для генерування, відображення, структурування та класифікації ідей, і в якості допоміжного засобу під час навчання, організації, розв'язання проблем, прийняття рішень, та написання документів.

Вивчаючи **тему «Спорт»**, «спіткнулися» через нерозуміння учнями важливості окремих елементів роботи, відсутність «екватору роботи». Діти весь час відволікалися, асоціативно поєднуючи спорт то із красою, то із славою, то із святами. Поєднати все це та **вдало** розв'язати мету та поставлені завдання, допомогла **ментальна карта**.

Карти знань ідеально підходять для використання в школах, можуть бути застосовані до будь-яких видів завдань, активно привертає учнів різного віку в творче мислення, організацію і вирішення проблем. **Гнучкість карт знань дозволяє** розглядати будь-яку тему або питання, вони можуть використовуватися для всього класу, групи або індивідуально.

Предметні дні та предметні тижні у початковій школі більш інформативними виходять якщо їх створювати відповідно до ментальної карти . Саме тут відкриваються елементи трансдисциплінарності у початковій ланці закладу загальної середньої освіти.

Вважаю, що виховний процес є невід'ємною складовою всього освітнього процесу і орієнтується на *загальнолюдські цінності*, зокрема на *морально-етичні, соціально-політичні та поваги до прав людини*. Саме цей аспект розглянемо на уроці «Я у світі» на тему «Декларація прав людини. Права та обов'язки школяра. Права та обов'язки в творах літератури та задачах. Їх вплив на здоров'я особистості». Тут можна поєднати здавалося б непоєднане правознавство та основи здоров'я, літературу та фізичну культуру, математику та мистецтво, інформатику та психологію. За короткий проміжок часу, лише допомагаючи дітям у роботі, та використовуючи елементи трансдисциплінарності, учитель може досягти максимальних результатів.

Спираючись на одну з ключових компетентностей – спілкування іноземними мовами. Розглянемо читання як важливий **засіб навчання** англійської мови.

Уважаємо за потрібне навчати читанню не розподіляючи процес на окремі етапи, а надаючи учням опанувати матеріал *як одне ціле*, на тлі трансдисциплінарності. (<https://drive.google.com/open?id=1GjYaJOSI5UUMmaQIJYgd8-1BfbolJt4W>)

Розпочинаємо вивчення англійської абетки разом з тваринами, перший звук яких співпадає зі звуком букви. Так до зображення тварини додається графічне зображення букви, звука та слова, учні *сприймають* на слух і візуально *запам'ятовують* зображуване.

У дітей 6-річного віку процес сприйняття готовий до переходу на якісно інший рівень: виникає можливість формування складних еталонів, які ґрунтуються на взаємнопідпорядкованих ознаках. Це полегшує впізнавання і категоризацію на основі не лише сенсорних, а й сутнісних характеристик об'єктів. Одним із прикладів таких змін є *здатність* першокласників *класифікувати об'єкти* за різними ознаками. Отримавши інформацію на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ», учні об'єднують тварин у дві групи: домашні та дикі тварини, отримуючі нові лексичні одиниці англійською мовою. Доведено, що *успішність запам'ятовування* нових слів англійської мови полягає саме в *багатоповторюваності* та побудові речень з цими словами, графічне зображення яких учні розпізнають в тексті. Тому пропоную динамічну графічну схему при вивченні кожної літери.

(https://drive.google.com/open?id=1ZHMua_50O9gvi1mZBC9GjzQ2actIvDCe)

Об'єднання таких форм навчання *допомагають* дітям *подолати* сором'язливість, зняти мовний бар'єр, *активізувати* лексичний та граматичний матеріали, *відпрацювати* вимову, *повторити* вивчене.

Спираючись на особистий досвід пізнання навколишнього середовища діти можуть імітувати дії тварин, розфарбувати їх у відповідний колір повторюючи вголос декілька раз прості граматичні конструкції, що дає можливість запам'ятати не лише назви тварин, а й те, що вони вміють робити. Поступово відбувається перехід від наочно-образного до словесно-логічного, понятійного мислення. У першокласників такий процес переважно характеризується конкретністю і спирається на наочні образи й уявлення.

(<https://drive.google.com/open?id=10PMBLDyxvDmCsnSn0a250malBXX75lnH>,
https://enplus.at.ua/photo/shkilni_budni/5)

Проаналізувавши досягнення учнів попередніх років, можна зробити висновок, що навчитися читати швидше, усвідомлюючи зміст прочитаного та почутого мовою оригіналу відбувається істотна **зміна навчального процесу** переорієнтація його для успішного формування розвиненої особистості.

Шукаючи, застосовуючи нові прийоми та завдання на уроках, можна **досягти** максимального підвищення ефективності уроку, високих практичних результатів, **зберегти і розвинути** інтерес до вивчення англійської мови. (<https://photos.app.goo.gl/eKQPC7PrMsnW6x6v7>)

Процеси розвитку, виховання та соціалізації в новій школі покликані зробити випускника конкурентноздатним у XXI сторіччі.

Одна із вагомих складових - успішне складання зовнішнього незалежного оцінювання.

Протягом тривалого часу педагоги намагалися знайти оптимальний шлях для **покращення результатів ЗНО**. Якщо зауважити, що предмети українська мова та українська література, англійська мова та зарубіжна література є невід'ємними складовими зовнішнього незалежного оцінювання, то головними завданнями при роботі з текстами є:

- визначити головну тему, думку твору;
- трактувати значення певного вислову автора;
- установити стильові течії певного періоду.

Помилкове виконання зазначених завдань спонукало вчителів розглядати твори не як окремі складові «пазлу», а як **цілісну аналітичну схему** в поєднанні аспектів різних дисциплін на тлі інформаційних технологій.

Застосування елементів трансдисциплінарності на уроках історії **будується** на ґрунті міждисциплінарності, а саме на змістових лініях – «Культурна самосвідомість», «Інформаційне середовище», «Цінності й моральність».

Поєднання вищевказаних дисциплін дає підґрунтя для **створення** на уроках історії **брошур та екскурсів**, що дає можливість опанувати розвиток історії для особистої реалізації активної громадянської позиції.

Трансдисциплінарний підхід, на сьогоднішній день, у порівнянні з іншими підходами у навчанні, **здатний задовільнити потреби** самого широкого кола споживачів освітніх послуг. Активізація мислення за рахунок залучення у навчання як інтегрованих так і адитивних (не інтегрованих) поєднань дисциплін стає найважливішою частиною перебудови школи відповідно до **міжнародних загальноосвітніх стандартів**. Зміст і обсяг підготовки учнів згідно з цими стандартами мають відповідати вимогам сьогодення, забезпечити високий загальноосвітній рівень громадян України, їх інтеграцію в Європейський освітній простір.

Для хімії, так само як і для будь-якої сучасної науки, **характерний широкий спектр зв'язків**. Сучасним дітям подобаються ті види навчальної діяльності, які дають їм матеріал для роздумів, можливість проявляти ініціативу і самостійність, потребують розумового напруження, винахідливості та творчості.

Хімічна освіта – є не відокремним складником загальної культури особистості, яка живе, навчається, працює, *творює в умовах розвитку високих технологій і новітніх матеріалів*, змушена протистояти екологічним ризикам, зазнає різнобічних впливів інформації. Використання трансдисциплінарного підходу при організації навчально-дослідницької діяльності здобувачів освіти з хімії створює підґрунтя реалістичного ставлення до навколишнього світу, в якому значне місце посідає взаємодія людини і речовини, сприяє розкриттю таємниць живого через пізнання.

Організацією освітнього процесу для учнів, які бажають отримувати **додаткові знання** з хімії, обдарованих учнів та випускників, що готуються до зовнішнього незалежного оцінювання та вступу у закладах вищої освіти елементи транс дисциплінарного підходу збільшують відсоток засвоєння матеріалу та отримання якісних результатів.

Важливим компонентом успіху формування всебічно розвиненої особистості здобувача освіти є **психологізація освітнього процесу** шляхом підвищення психологічної компетентності всіх його учасників: здобувачів освіти, вчителів, батьків. Ця система підпорядкована векторній моделі «Новий психологічний формат в контексті трансдисциплінарного підходу» Діюча активна модель «інвестує» спільну творчість учасників освітнього процесу для створення школи щасливих людей.

Таким чином, **головний вектор** закладу освіти спрямований на концепти Нової української школи. Упровадження **трансдисциплінарного підходу** в процесі створення інтеграційної цілісності знань є беззаперечною умовою для **розвитку освіти та особистості**, яка здатна побачити світ у нових його ракурсах, вимірах та підходах.

Список використаних джерел

1. Бех І.Д. Молодший школяр у виховному просторі міжособистісних взаємин / І.Д.Бех // Початкова школа.- 2011. - №6. - С. 1-4.
2. Бібік Н. М. Компетентність і компетенції у результатах початкової освіти /Н. М. Бібік // Початкова школа. – 2010. – № 9. – С. 1–4.
3. Боришевський М.Й. Духовні цінності в становленні особистості громадянина/ М.Й.Боришевський // Педагогіка і психологія. – 2011. – № 1. – С. 144–150.
4. Гуманова О.С. Бібліотека журналу «Англійська мова та література»: диференційований підхід у навчанні на уроках іноземної мови в початковій школі/ Гуманова О.С.-Х.:Вид.група «Основа»,2011.- 25 с. Бібліотека журналу
5. Дослідницька-пошукова діяльність учнів на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ»: методичний посібник / укл. Д.В.Ротфорт; за заг.редакцією Л.Д.Покроєвої. – Х.: Харківська академія неперервної освіти, 2019.-48 с.
6. Казачінер О.С. Бібліотека журналу «Англійська мова та література»: сучасні форми та методи навчання англійської мови/ О.С.Казачінер // Х.:Вид.група «Основа»,2010.4 - 7 с. Бібліотека журналу
7. Лист Міністерства освіти і науки України №1/11-5966 від 01.072019 «Щодо методичних рекомендацій про викладання навчальних предметів у

зкладах загальної середньої освіти у 2019/2020 навчальному році» [Електронний ресурс].- Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/metodichni-rekomendaciyi>- Назва з екрану.

8. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи [Електронний ресурс].- Режим доступу: mon.gov.ua/ua/activity/education/zagalna.../konczepczyia.htm ___ Назва з екрану.

9. Організація освітнього процесу в 1 класах за Типовою освітньою програмою, розробленою під керівництвом Шияна Р. Б. Іноземна мова

10. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/tipovi-osvitni-programi-dlya-2-11-klasiv>.

11. Теорія та практика послідовної реалізації компетентісного підходу в досвіді зарубіжних країн. // Компетентісний підхід у сучасній українській освіті: світовий досвід та українські перспективи / – Київ: К.І.С., 2004.

12. Реалізація компетентісного підходу в освітній практиці початкової школи (методичні рекомендації) /авт.-упор.: С.А.Мельник, О.М.Гезей, Д.В.Ротфорт; за заг.редакцією Л.Д.Покроєвої. – Х.: Харківська академія неперервної освіти, 2018.-204 с.

ТУВОДНА ІХТІОФАУНА ПІВДЕННОГО БУГУ В МЕЖАХ РЛП «ГРАНІТНО-СТЕПОВО ПОБУЖЖЯ»

Бродовська А.В.
магістр

Наконечний І.В.
д.б.н., професор
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова

Іхтіофауна нижньої ділянки річки Південний Буг первинно сформована декількома ключовими екологічними факторами: наявність порожистих ділянок із швидкісним характером течії, що забезпечує кисневу насиченість вод та потужні в кормовому відношенні акваторії річки від м. Вознесенська до вершини Бузького лиману. Вказані умови оптимальні як для реофільних видів, так і для розмноження напівпрохідних форм і видів, комплекс яких на початку ХХ сторіччя поєднував до 75 видів. [1]

Суто туводний комплекс був представлений 45-47 таксонами, в числі яких 20-25 видів були звичайними. До наявного часу ці та й більшість новітніх матеріалів носять узагальнюючий характер, тоді як у відношенні локально-місцевої структури іхтіофауни детальні дані відсутні. Навіть публікації останніх років, присвячені видовому складу іхтіофауни конкретних ділянок річки вже не відповідають реаліям. Спричинено це загально-екологічними причинами – зміною природних аквакосистем, порушенням природної проточності окремих ділянок, підвищенням температури і зміною гідрохімічних параметрів вод, а також негативним впливом інвазійних видів біоти. Відповідно, **метою** авторських досліджень стало визначення видового складу іхтіофауни річки Південний Буг у межах РЛП «Гранітно-Степове Побужжя». [3]

Матеріал та методи. Польові дослідження виконані влітку 2019 р. і охоплювали ділянку річки від північної околиці міста Южноукраїнська вверх по течії до села Куріпчиного (23 км). Матеріалом досліджень слугувала промислова вибірка, базована на оглядах риб, спійманих рибалками (всього 511 особин). Окрім цього, на порогах проводили контрольні лови, використовуючи малькові неводи довжиною 2 м та вічком 7 мм. Всі спіймані екземпляри (67 особин мальків, 23 особини риб) ідентифікували до виду з використанням онлайн-визначників, заміряли та випускали в місці здобуття. слугували улови рибалок

Результати досліджень. Опираючись на попередні матеріали та публікації останніх років при плануванні польових досліджень очікували на знаходження 25-32 видів. Обліковано лише 20 видів, перелік яких представлений у табл.1.

**Видовий склад іхтіофауни П.Бугу в межах РЛП
«Гранітно-Степове Побужжя» станом на 1.08.2019 р.**

№	Видова назва українська	Видова назва латиною, за	Оцінка чисельності за ++++
1.	Білоочка, або клепець	<i>Ballerus sapa</i>	+
2.	Плітка звичайна	Rutilus rutilus	+++
3.	Лящ	<i>Abramis brama</i>	+++
4.	Плоскирка, або густера	<i>Blicca bjoerkna</i>	++
5.	Бистрянка звичайна	<i>Alburnoides bipunctatus</i>	+
6.	Верховодка звичайна, уклея	<i>Alburnus alburnus</i>	++
7.	Вівсянка, або верхівка	<i>Leucaspis delineatus</i>	++
8.	Краснопірка звичайна	<i>Scardinius erythrophthalmus</i>	++
9.	Карась сріблястий	Carassius gibelio	+
10.	Підуст	<i>Chondrostoma nasus</i>	+
11.	Головень європейський	<i>Squalius cephalus</i>	++
12.	В'язь	<i>Leuciscus idus</i>	-,+?
13.	Бобирець звичайний	<i>Petroleuciscus borysthenticus</i>	+
14.	Щука	<i>Esox lucius</i>	++
15.	Колючка триголкова	<i>Gasterosteus aculeatus</i>	+
16.	Пічкур звичайний	<i>Gobio gobio</i>	++
17.	Сом	<i>Silurus glanis</i>	+
18.	Окунь річковий	<i>Perca fluviatilis</i>	+++
19.	Сонячний окунь	<i>Lepomis gibbosus</i>	+++
20.	Йорж звичайний	<i>Gymnocephalus cernua</i>	++

Найбільш масовими видами виявились лящ, окунь річковий та вселенець – окунь сонячний (царьок), звичайними в уловах рибаків були плоскирка, краснопірка, щука, йорж та його помісні форми. По одиночні зустрічі головеня, клепця-білочки, підуста і невеликих (до 2 кг) сомів свідчать про їх нерідкісну присутність в цій ділянці річки. Мальковим неводом було спіймано чисельну річкову дрібноту, що вказує на цілком задовільну кормову базу для місцевих хижаків, а також велику кількість мальків, віднесених до 9 видів, ще 5 мальків лишилися не ідентифікованими.

В числі найбільш цікавих риб із числа облікованих був молодий вязь, підуста, головені та клепець-білочка. На жаль, при певних очікуваннях жодного разу не підтвердили присутність шереспера *Aspius aspius*, марени *Barbus borysthenticus* та судака *Sander lucioperca*. Показово, що в порожистій частині ріки майже відсутнім є нинішній фоновий вид - карась сріблястий (та його молодь), а також звичайні в нижній течії річки короп, товстолоб і білий амур. На фоні відносно високої чисельності хижаків постійним елементом вилову мальків та дрібноти в прибережній рослинності був ротань, або головешка Глена *Perccottus glenii*. [4]

Отримані результати першої фази досліджень іхтіофауни, облікованої в межах порожистої ділянки Південного Бугу - в місцях, де промисловий і браконьєрський лов практично відсутній більш 15 років загалом свідчать про явну обмеженість видового складу риб. На фоні очікуваного переважання реофільних видів яскраво простежується відсутність багатьох аборигенних риб, таких як шема, вирезуб, марена, шереспер за одночасної присутності низки

інвазійних видів, у т.ч. головешки-ротаня, йоржа, триголкової колючки та сонячного окуня. [7]

Характеризуючи сучасну іхтіофауну, необхідно відмітити, що досить потужний біопродуктивний потенціал дослідженої ділянки річки значно вичерпаний малоцінними видами, що обмежує конкурентоздатність аборигенних мешканців. Зумовлено це не стільки природними, як антропогенними факторами - зникли в першу чергу стенотопні види, аутокологічні особливості яких були еволюційно адаптовані до наявних умов водотоку. Комплекс цих чинників і факторів потенціюється кліматичними дестабілізаціями останніх років, що зумовлює посилення природно-негативних явищ, дуже небезпечних для гідробіонтів регіону, головне значення з яких має температурний шок та кисневодефіцитні процеси.[11]

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Афанасьєв С., Бедзь Н., Боднарчук Т. та ін. План управління річковим басейном Південного Бугу: аналіз стану та першочергові заходи. Київ, 2014. 188 с. URL:http://mk-vodres.davr.gov.ua/sites/default/files/Bug_plan_final_2.pdf
2. Браунер А. А. Сельськогосподарська зоологія. Одеса, 1923. 435 с
3. Вишневський В.І. Річки і водойми України. Стан і використання. Київ, 2000. 376 с.
4. Жукинский В. Н. и др. Днепровско-Бугская эстуарная экосистема. Киев, 1989. 240 с.
5. Иванова С.В. и др. Очерки истории и археологии Днестро-Бугского междуречья. Киев, 2011. 300 с.
6. Кесслер К. Путешествие с зоологической целью к северному берегу Черного моря и в Крым в 1858 г. Киев, 1860. 248 с.
7. Мовчан Ю.В., Паньков А.В. Рабцевич Ю.Є. Західки нових видів риб у середній та верхній течії Південного Бугу. *Vestnik zoologii*. 2002. Вип. 36(5). С.85-88.
8. Одрін О.В. Ольвійське рибальство VI-III ст. до. н.е. Надчорномор'я у IX ст. до н.е.-на початку XIX ст. *Студії з історії та археології*. 2007.1.С.71-89. URL: http://resource.history.org.ua/publ/nad_2008_1_71
9. Оцінка екологічного стану річки Південний Буг у відповідності до вимог Водної Рамкової Директиви ЄС. За ред. С.О. Афанасьєва. Київ, 2012. 28 с.
10. Павлов П. Й. Фауна України. Риби. Личинкохордові (асцидії, апендикулярії), безчерепні (головохордові) хребетні (круглороті, хрящові риби, кісткові риби – осетрові, оселедцеві, анчоусові, лососеві, харіусові, щукові, умброві). Т.8. Київ, 1980. 352 с.
11. Щербуха А.Я. Іхтіофауна України в ретроспективі та сучасні проблеми збереження її різноманіття. *Vestnik zoologii*. 2004. 38(3). С.3-18.
12. Щербуха А.Я. Природні ареали аборигенних видів риб в Україні. *Розбудова екомережі України*. Київ, 149 Програма розвитку ООН – проект «Екомережі», 1999. С.76-79.

СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСОБИСТИХ СЕЛЯНСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

Гуменюк Ірина Леонтіївна

к.е.н.

Марунчак Оксана Василівна

викладач гуманітарних наук

Боршуляк Наталія Сергіївна

викладач гуманітарних наук

Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний
соціально-економічний коледж

Масштаби і напрямки розвитку аграрного виробництва, його ефективність і конкурентоспроможність визначає матеріально-технічна база, найважливішою складовою якої є основні засоби виробництва.

За підсумками державного статистичного спостереження, за 2019 р. частка особистих селянських господарств, що мали у приватній власності сільськогосподарську техніку, складала 17,5%, що в порівнянні з попереднім роком на 0,7% більше. Таким чином, за останній рік показник забезпеченості технічними засобами селянських господарств в цілому також зріс.

Прикрим є факт низької забезпеченості селянських господарств сепараторами (30 од. на 1000 домогосподарств), адже в 2019 р. лише кожне п'яте домогосподарство мало цей вид техніки, а частка аналізованих товаровиробників у виробництві продукції тваринництва за 2019 р. складала (попередньо) 55,1% [3]. Аналогічно, лише кожне третє господарство мало трактор (включаючи міні-трактори і мотоблоки) і кожне четверте – крупорушку, майже кожне третє – плуг чи борону.

Якщо розділити особисті селянські господарства за їх спеціалізацією, то можна сказати, що впродовж двох останніх років держава спрямовувала певну фінансову підтримку на сферу тваринництва. Вона задекларована, передбачена в бюджеті. Це доплата за збереження молодняка поголів'я, компенсація вартості закупівлі доїльних апаратів тощо. На місцях у деяких регіонах також виділяють невеликі кошти з обласних бюджетів. Тобто, відбувається реалізація державної політики, спрямованої на збереження та розширення поголів'я молочного стада і збільшення продукції тваринництва.

Проте, здійснений аналіз засвідчує досить низьку забезпеченість технічними та енергетичними засобами основних дрібних сільськогосподарських товаровиробників – особистих селянських господарств та підтверджує актуальність цієї проблеми аграрної економіки в нашій державі

[4].

Тому першочерговою проблемою подальшого розвитку аграрного виробництва є його техніко-технологічне переоснащення, і якнайбільше це стосується дрібних товаровиробників.

Сьогодні невідкладним є пошук, допомога трансферу інноваційних досягнень в напрямки агропромислового розвитку, в ті сфери діяльності, де можливий швидкий старт, який спрямований не тільки на прибуток, а й вирішення соціальних питань сільських територій, екологізацію виробництва, забезпечення росту внутрішнього споживчого ринку й експортного потенціалу вітчизняної продукції [1].

За останні роки близько 15% домогосподарств залучають найманих працівників (або кожне шосте господарство), причому у половині випадків – для сезонних робіт, решта – разово. І лише 5% залучених працівників мають постійний характер [4]. Логічним і закономірним є факт частішого застосування найманої праці домогосподарствами з площею землі більше 1,00 га – тут уже кожне четверте господарство залучає найманих працівників, з яких близько 60% - для сезонних робіт.

Стратегічною метою є модернізація розвитку економіки, коли інноваційний фактор стане визначальним у забезпеченні зростання вітчизняної економіки, досягнення стабільного сталого розвитку і підвищення добробуту громадян, а також створення передумови для успішного просування України по шляху розбудови економіки і суспільства, заснованих на знаннях.

Очевидно, що для успішного втілення інноваційної моделі розвитку АПК необхідно мати чітку методологічну систему, яка дасть змогу в комплексі трансформувати існуючі наукові досягнення в ринкове середовище. Існуючі в Україні методи не дозволяють в комплексі ефективно вирішити проблему переходу аграрної науки на інноваційну модель розвитку. Підґрунтям для переходу на інноваційну систему НААНУ є модель досліджень «три І» — інтеграція, інновації, інвестиції. Відпрацьована інноваційна система, в основу якої покладено «три І», трансформується згідно з детермінантою в «три К» – корпоратизація, капіталізація, комерціалізація [2].

Список літератури

1. Farmer Cooperative Statistics 2005. RBS Service Report 46. Washington, D.C.:

USDA, 2004. 124 p.

2. Месель-Веселяк В.Я. Аграрна реформа і організаційно-економічні трансформації у сільському господарстві: доповідь на Дванадцятих річних зборах Всеукраїнського конгресу вчених економістів-аграрників 25-26 лютого 2010 року. К. : Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки», 2010. 57 с.

3. Гуменюк І.Л. Особисті селянські господарства: роль у вітчизняній економіці та перспективи розвитку. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». 2014. Випуск №9. Част. 3. С. 34-38.

4. Кравцов А. Г. Аналіз перспектив впровадження логістичних підходів у сферу АПК. Вісн. Харків. нац. техн. ун-ту сільського госп-ва ім. Петра

Василенка. Х. : ХНТУСГ, 2013. Вип. 136: «Системотехніка і технології лісового комплексу. Транспортні технології». С. 272–278.

ЗНАЧЕННЯ ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ (ПРОЕКТУВАННЯ) У ВИКОНАННІ ЗАВДАНЬ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОСУДДЯ

Заборовський Віктор Вікторович

доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри цивільного права та процесу
Ужгородський національний університет

Стойка Аліна Василівна

магістр права,
асистент кафедри цивільного права та процесу
Ужгородський національний університет

Швидкий темп інформатизації суспільних відносин призводить до необхідності діджиталізації самого права. А забезпечення основних завдань правосуддя у сфері захисту прав людини та забезпечення правопорядку в державі змушує вдаватися до пошуку оптимальних моделей удосконалення технологій як запобігання нових злочинів, так і встановленню та дослідженню всіх обставин справи – щодо кримінального правопорушення, яке вже відбулося. Однією з таких нових методик є застосування технологій віртуальної реальності.

Так, віртуальна реальність – це створений технічними засобами світ (об'єкти та суб'єкти), який передається людині через її відчуття: зір, слух, нюх, дотик і інші почуття. Віртуальна реальність імітує як вплив, так і реакції на вплив. Для створення переконливого комплексу відчуттів реальності комп'ютерний синтез властивостей і реакцій віртуальної реальності проводиться в реальному часі. Перевагою віртуальної реальності є те, що середовище, яке моделюється може бути застосоване в різних областях: нерухомість, архітектура, дизайн продукту, аналіз людської поведінки, навчання користувачів, візуалізація даних, телеприсутність або будь-які фізичні явища, які можуть принести користь користувачеві [1, с. 5].

Новітні здобутки віртуальної реальності, наряду з іншими суспільними інституціями, є необхідним елементом сучасної системи правосуддя, починаючи від навчання майбутніх правників, підготовці слідчих, і закінчуючи стадією судового розгляду справ.

У сьогочасному світі високі вимоги до рівня підготовки майбутніх правників передбачають не тільки формування глибоких знань з досліджуваних правових дисциплін, а й орієнтують студентів на отримання практичних навичок, необхідних для правозастосовної діяльності, розвитку правового типу мислення і вміння юридично правильно викладати свої думки, вироблення самостійності в прийнятті рішень в правових ситуаціях. Для реалізації цих завдань необхідно шукати нові підходи до навчання, включаючи практичне відпрацювання отриманих теоретичних знань на умовнофактичному матеріалі.

В цьому аспекті видається доцільним участь студентів у роботі навчальних (віртуальних) судів з різних видів судочинства [2, с. 127], зокрема, кримінального.

Протягом всього свого існування та розвитку людство прагнуло створити й удосконалити, і продовжує удосконалювати гласні і негласні способи, прийоми й методи боротьби зі злочинністю. На різних етапах розвитку української держави, вони відображали рівень політичного, економічного і суспільного розвитку нації та задовольняли вимоги часу [3, с. 20]. Таким чином, важливу роль проектування віртуальної реальності відіграє і в удосконаленні кримінального провадження, основним завданням якого є захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, а також забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду[4]. Такий етап цифровізації кримінального провадження починається з підготовки проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій. Наприклад, створення віртуального середовища допиту особи з різними варіаціями поведінки останнього, та, відповідно, вироблення необхідної позиції слідчого у таких ситуаціях. Дане формулювання можливо застосовувати і при підготовці у проведенні таких негласних слідчих (розшукових) дій як контроль за вчиненням злочину, з тією ж метою.

Сучасний розвиток апаратних і програмних засобів людино-машинного інтерфейсу і комп'ютерної графіки дозволяють створювати якісно нові віртуальні світи, що дозволяють задіяти всі канали сприйняття людиною інформації. Такі комплекси занурюють користувача в штучний, ілюзорний світ з можливістю взаємодії з моделями об'єктів розташованих в ньому [5, с. 199].

Крім того, існує кілька підходів отримання тривимірних координат об'єкту в просторі. В одному з них, попередньо встановлюють набір камер або інших тривимірних датчиків, основне завдання яких здійснювати знімки робочої області, причому таким чином, що кожна точка об'єкта знаходиться в полі зору щонайменше двох камер або тривимірних датчиків. Таким чином, весь об'єкт можна відновити шляхом обробки набору отриманих зображень. Також відомий підхід, згідно з яким попередньо виконують зйомку об'єкта і його фрагментів, а потім виконують постобробку для побудови однієї тривимірної моделі в одній глобальній системі координат [1, с. 5].

Таке віртуальне проектування, дасть змогу не тільки ефективно дослідити місце події на стадії судового провадження та врахувати судом всю наявну обстановку для ефективного дослідження всіх обставин справи. Адже, до прикладу, за допомогою віртуального проектування публічних місць, можливим є навіть відведення замаху на злочин (тероризму), оскільки може допомогти вичислити алгоритм дій злочинця.

Крім того, сучасний глобальний віртуальний простір як принципово нове комунікативне середовище діяльності людини, потребує вироблення адекватних стійких орієнтирів для розвитку соціального (реального, фізичного) середовища людини і для збереження цілісності ціннісно-моральної та інтелектуальної сутності самої особистості. Комунікативне середовищета

глобальні інформаційні технології визначають не тільки параметри суспільного простору, але і впливають на механізми та орієнтири сприйняття людиною нових моделей взаємовідносин [6, с. 28]. Таким чином, можемо стверджувати, що сучасні технології віртуальної реальності, також можуть значним чином полегшити і соціальну адаптацію колишніх в'язнів. А саме через створення віртуального світу, в якому такі особи можуть перебувати протягом певного періоду часу, при цьому пристосовуючись до сучасних вимог комунікаційного суспільства.

Консервативна юриспруденція не дозволяє використовувати всі сучасні технології. Коріння цьому закладені в тому, що багато юристів не хочуть міняти підхід до своєї роботи, не бажають дивитися в майбутнє і бачать загрозу там, де її немає. Такий інформаційний фон заважає розвитку галузі, призводить до того, що процеси впровадження автоматизації саботують зсередини, зі страху перед змінами. Адже крім того, перспективним напрямком у подальшому є створення роботів-консультантів, здатних відповідати на прості питання [7]. В той час, як на території Китаю, до розгляду справи почали залучати роботів-суддів [8], а в Естонії планують запуснути таку практику для розгляду дрібних спорів [9].

Проте це вже є дискусія між класичною юриспруденцією та штучним інтелектом. Діджиталізація системи правосуддя за допомогою технологій віртуальної реальності та віртуального проектування, є «новим подихом» у вітчизняну систему правосуддя з метою забезпечення якості останнього та дотримання захисту прав та інтересів людини і громадянина.

Список використаних джерел:

1. Иванов Н.В., Редька Д.Н. Система проектирования объектов в среде виртуальной реальности в реальном времени. Описание изобретения к патенту. *Федеральная служба по интеллектуальной собственности*. 2018. № 16. С. 1-23.
2. Муравьев И.В., Дейко Н.М. Виртуальные суды как форма проведения практического занятия. *Актуальные проблемы практического обучения: материалы Международной научно-практической конференции* (г. Могилев, 11 апреля 2014 г.) / Учреждение образования "Могилевский институт Министерства внутренних дел Республики Беларусь", 2014. С. 127-129.
3. Коваль А.А. Забезпечення прав людини при провадженні негласних слідчих (розшукових) дій: монографія. Миколаїв, 2019. 264 с.
4. Кримінальний-процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. *Голос України*. 2012. № 90-91.
5. Роганов В.Р., Четвергова М.В., Сёмочкин А.В. Проектирование систем виртуальной реальности с позиции системного подхода. *Современные проблемы науки и образования*. 2014. № 6. С. 199.
6. Евсеева Л.И., Евсеев В.В. проблема социальной адаптации человека в новых коммуникативных средах. *Научно-технические ведомости СПбГПУ. Гуманитарные и общественные науки*. 2017. № 2. Т. 8. С. 20-30.
7. Коваленко Е. Заменят ли адвокатов роботы? *Адвокатская газета*. 2019. URL: <https://www.advgazeta.ru/diskussii/zamenyat-li-advokatov-roboty/> (дата звернення: 02.03.2020).

8. Козодой Т. В Китае впервые провели судебное заседание, на котором функцию судьи выполнял ИИ. *Everest*. 2019. URL: [https://www.everest.ua/ru/ai-platform-2/intellektualnye-mashiny/v-kitae-vpervye-proveli-sudebnoe-zasedanie-na-kotorom-funkciju-sudi-vpolnyal-ii/](https://www.everest.ua/ru/ai-platform-2/intellektualnye-mashiny/v-kitae-vpervye-proveli-sudebnoe-zasedanie-na-kotorom-funkciju-sudji-vypolnyal-ii/) (дата звернення: 02.03.2020).

9. Can AI Be a Fair Judge in Court? Estonia Thinks So. *Wired*.2019. URL:<https://www.wired.com/story/can-ai-be-fair-judge-court-estonia-thinks-so/> (дата звернення: 02.03.2020).

CLINICAL LABORATORY ANALYSIS OF MAXIMUM INTERCUSPATION REGISTRATION RESULTS IN PATIENTS WITH INTACT DENTITIONS

Taras Hlushko

Yuriy Vovk

Volodymyr Vovk

Department of oral surgery and prosthetic dentistry
Danylo Halytsky National Medical University (Lviv)

Introduction. In modern dental prosthetic practice, there often occur inconsistencies of occlusion in oral cavity and on cast dental models, leading to search for a solution to the problem of improving the registration accuracy of occlusal relationships of dentitions.

The objective is clinical and laboratory study of bite registration materials selected efficiency.

Materials and methods. Registration materials were placed on occlusal surfaces of each patient. After polymerization of registration materials, determination of biometric deviation of markers (BDM) from complementary position in the regions of dentitions under study was performed.

Results. During clinical examination using Futar D, BDM index in the region of teeth 16-46 reached $0,055\pm 0,05$ mm, 26-36 - $0,065\pm 0,05$ mm, 13-44 - $0,075\pm 0,04$ mm, 23-34 - $0,075\pm 0,06$ mm, 21-31 - $0,015\pm 0,02$ mm. In case of using Aluwax, BDM index in teeth 16-46 was $0,075\pm 0,04$ mm, 26-36 - $0,11\pm 0,07$ mm, 13-44 - $0,08\pm 0,04$ mm, 23-34 - $0,09\pm 0,07$ mm, 21-31 - $0,02\pm 0,03$ mm. Application of Consiflex demonstrated BDM index in teeth 16-46 was $0,075\pm 0,06$ mm, 26-36 - $0,11\pm 0,07$ mm, 13-44 - $0,13\pm 0,06$ mm, 23-34 - $0,14\pm 0,07$ mm, 21-31 - $0,045\pm 0,04$.

Conclusions. Clinical and laboratory research with the use of Futar D in patients with intact dentitions demonstrated lower optimum of differences between BDM indices in comparison with Consiflex and Aluwax.

ПИТАННЯ ПРОЦЕДУРИ ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ ОРГАНІВ ДПС УКРАЇНИ: ГАРМОНІЗАЦІЯ ДО МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ

Скоромцова Тетяна Олександрівна

к.е.н., с.н.с., доцент
кафедри податкової політики
Університету ДФС України

Не дивлячись на те, що кожна країна визначає процедури оскарження рішень митних органів за своїм національним законодавством, у міжнародному митному законодавстві існують певні загальні процедури щодо його здійснення: право на оскарження та призупинення виконання рішення.

У Податковому кодексі України (далі – ПКУ) у Розділі II, главі 4 статті 56 «Оскарження рішень контролюючих органів» [1] визначено право на оскарження рішення, прийнятого контролюючим органом, в адміністративному або судовому порядку. Процедура оскарження рішення вписані у підрозділах 2 – 22 цієї статті, якими встановлені процедури подання скарги на рішення до органів першої та вищої інстанції, терміни її подання, процедури її розгляду контролюючими органами та винесення рішення щодо неї, процедура зупинення виконання грошових зобов'язань. Підпунктами цієї статті також передбачено право та процедури оскарження в суді податкового повідомлення - рішення або іншого рішення контролюючого органу.

У Митному кодексі ЄС (Регламент Ради (ЄС) N 952/2013/) у Розділі I секції 6 «Апеляція» статті 44 «Право на оскарження в апеляційному порядку» п.1, п.2 (a,b), п.3, п.4 [2] визначено право оскарження будь-якого рішення, прийнятого митними органами, яке може бути оскаржене у два етапи - у митних чи судових органах, визначених країнами-членами або у більш незалежних спеціалізованих інстанціях, що діють згідно положень у країнах-членах. При цьому, апеляція має бути подана в державі-члені, в якій було прийняте або застосоване рішення, а держави-члени гарантують швидке підтвердження або виправлення рішень, прийнятих митними органами.

У статті 45 «Призупинення рішення» встановлено що «...подання апеляції не повинно викликати призупинення виконання рішення, що оскаржується...» [2]. Проте, в окремих випадках, підпунктом 2 цієї статті визначена можливість призупинення повністю або часткового виконання рішення, якщо є обґрунтовані всі підстави вважати, що рішення яке оспорується суперечить митному законодавству чи, що існує побоювання нанесення непоправного збитку відповідній особі. Також, у підпункті 3 цього документу, зазначено, що у випадках коли оспоруване рішення впливає на оплату ввізного або вивізного мита, призупинення виконання такого рішення здійснюється за умови надання гарантії про те, що на основі документованої оцінки не встановлено, що така гарантія може спричинити серйозні економічні та соціальні труднощі боржника.

Порівняльний аналіз національного законодавства та Митного кодексу (Регламент (ЄС) № 952/2013) щодо здійснення порядку оскарження рішень митних органів дозволив з'ясувати, що законодавство при виконанні оспорюваних рішень, встановлює різні підходи щодо прийняття рішення відносно процедур виконання платником податків грошових зобов'язань в період адміністративного оскарження такого рішення. Так, у порівнянні з міжнародною нормою щодо призупинення виконання рішення за певних обставин, які склалися у платника податків, національне законодавство містить норму (ст. 56 п.15 ПКУ), яка зупиняє виконання платником податків грошових зобов'язань, визначених у податковому повідомленні-рішенні (рішенні) до дня закінчення процедури адміністративного оскарження. При цьому, протягом зазначеного строку податкові вимоги з податку, що оскаржується, не надсилаються, а сума грошового зобов'язання, що оскаржується, вважається неузгодженою. Також, згідно п. 57.3 ПКУ платник податків має сплатити суму грошового зобов'язання протягом 10 календарних днів наступних за днем узгодження [1].

Таким чином, різні підходи щодо прийняття рішення відносно процедур виконання платником податків грошових зобов'язань в період адміністративного оскарження такого рішення, передбачають наступне:

1. У національному законодавстві, що регулює порядок оскарження рішень митних органів, відсутнє положення, яке призупиняє виконання рішення, а натомість визначена єдина норма щодо повного зупинення платником податків виконання грошового зобов'язання в період адміністративного оскарження.

2. За міжнародним законодавством, в період провадження оскарження, платник податків має виконувати свої грошові зобов'язання, однак, лише за встановлених законодавством обставин, виконання зобов'язань може бути призупинене.

3. Оскільки, зупинення виконання грошових зобов'язань навіть на термін адміністративного оскарження, може, в певних випадках впливати на сплату ввізного та вивізного мит, на наш погляд, доцільно у національне законодавство імплементувати вищезазначену норму Регламенту (ЄС) [3].

Список літератури:

1. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://sfs.gov.ua/nk/>

2. Регламент (ЕУ) № 952/2013 Європейського парламенту и Совета от 9 октября 2013 года о введении в действие Таможенного Кодекса Европейского Союза [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.worldbiz.ru/base/24061.php>

3. План імплементации Регламенту (ЄС) № 952/2013 Європейського Парламенту та Ради, яким встановлюється Митний кодекс Союзу, крім статей 4, 10, 11, 24, 25, 54, 99, 178, 179, 204, 278 [Електронний ресурс] – Режим доступу:

http://sfs.gov.ua/data/material/000/139/197201/Reg_952_2013_Customs_Code.pdf

ЕФЕКТИВНІ ФОРМИ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ

Якимчук Мирослава Юріївна

к.пед.н.

Національний університет водного господарства
та природокористування

Багатко Анастасія Сергіївна

студентка 1 курсу

Навчально-наукового інституту права
Національний університет водного господарства
та природокористування

Карпук Анна Ігорівна

студентка 1 курсу

Навчально-наукового інституту права
Національний університет водного господарства
та природокористування

Україна на сучасному етапі модернізує освітню діяльність. Відбуваються зміни в соціальних процесах, які торкаються інтересів кожного і вимагають постійного вдосконалення, росту особистості кожного та професійної компетентності як основи для самореалізації в суспільстві і вдалої організації власного життя. Закономірно, що зміна реалій життя зумовлює зміну поглядів на сучасну освіту, зокрема і вищу.

Мета нашої роботи – виокремити ефективні методи творчої самореалізації майбутніх юристів.

У психолого-педагогічній науці досліджено і проаналізовано різні підходи, форми, методи вирішення проблеми формування здатності здобувача освіти до творчої самореалізації. Показово що проблему самореалізації особистості досліджували О.Донченко, І.Єрмаков, В.Зінченко, О.Кисельова, Л.Сохань, В.Татенко, Т.Титаренко, В.Тихонович, М. Якимчук та ін. Самореалізацію особистості як цілісний процес становлення людини на своєму життєвому шляху почали досліджувати Л. Виготський, С.Рубінштейн, а продовжили І.Бех, Л.Божович, В.Давидов, Д.Ельконін. Педагогічні аспекти самореалізації як активної пізнавальної та творчої діяльності у нових умовах освітнього процесу розробляють В. Андреев, І.Зязюн, І.Іванов, В.Лозова, С.Сисоєва, О.Савченко, Н.Тарасевич, Н.Щуркова та ін.

У психологічному та психоаналітичному словнику подано таке визначення: «Самореалізація – це збалансоване та гармонійне розкриття всіх аспектів особистості; розвиток генетичних та особистісних можливостей» [6].

«В основі прагнення людини до самореалізації, – зазначає Д. Леонтєв, – лежить не завжди усвідомлюване прагнення до безсмертя, яке може

усвідомлюватися в різних формах як прагнення підвищити знання, покращити умови життя людей, передати іншим знання та досвід, відкрити людям сенс тощо» [2].

І.Мартинюк, характеризуючи самореалізацію як постійний процес руху до нових цілей, пошуку нових шляхів і можливостей розкриття себе як особистості, дає таке визначення феномену самореалізації, – це «процес (та результат) цільної життєдіяльності цілісної людини, що полягає в опредметненні всього комплексу індивідуальних здібностей та обдарувань і веде одночасно до перетворення його в суб'єкт життя» [3].

В.Франкл визначає повноцінність людського життя через її здатність «виходити за межі самої себе», а головне – віднаходити нові смисли в конкретній справі (в професійній діяльності) і у всьому своєму житті [5].

І.Кон, міркуючи про самовизначення і самореалізацію, пов'язує їх із справою, що виконується, з діяльністю, стосунками з оточенням, із спілкуванням [1].

Узагальнивши наукові підходи до визначення поняття «самореалізація», ми уточнимо, що *творча самореалізація здобувача вищої освіти – це процес особистісного розвитку студента, який проявляється у креативних рішеннях під час навчально-виховного процесу, бажаннях розвиватися і пошук власного «Я».*

Цікавим для нашого дослідження є праці Г. Нестеренко [4], де виокремлено такі варіанти самореалізації: екстенсивна та інтенсивна самореалізація, оптимальна та неоптимальна самореалізація, стереотипна та новаторська самореалізація, зовнішньо- та внутрішньодетермінована самореалізація, зовнішньо– та внутрішньоорієнтована самореалізація, альтруїстична та егоїстична самореалізація, цілеспрямована та нецілеспрямована самореалізація, конкурентна та конформна самореалізація, гедоністична та прагматична самореалізація, ситуативна та консервативна самореалізація, життєстверджуюча та життєзаперечуюча самореалізація.

Проаналізувавши ці типології, на наше бачення спектру варіантів особистісного самоздійснення та на власне розуміння змісту досліджуваного процесу, ми пропонуємо таку класифікацію форм самореалізації здобувача вищої освіти, зокрема майбутнього юриста:

1. *Самореалізація – творче пристосування студента (мета – університетська та життєва соціалізація, максимальне пристосування до освітнього середовища). Застосовуючи когнітивну енергію, після розгляду альтернативних варіантів, розробляти і приймати нестандартні рішення).*

2. *Самореалізація – творче пізнання студента (мета – набуття поглиблених знань про різні сфери життя і про себе (Я-концепцію: реальне «Я», ідеальне «Я» та дзеркальне «Я»). Розвивати вміння пізнавати і вирішувати проблеми творчого масштабу — комунікативні, страх аудиторії тощо.*

3. *Самореалізація – творче здійснення студента (мета – творче, нешаблонне втілення власних знань, умінь і навичок у навчально-виховний процес закладу вищої освіти та позауніверситетське життя).*

4. *Самореалізація – творче створення* нового студентом (мета - створення новацій: студентського сайту, презентації певних знань, наукових робіт, газет, студентських проєктів (правова культура особистості, риторика у професії юриста тощо) та ін.).

Зауважимо, що в Навчально-науковому інституті права Національного університету водного господарства та природокористування є багато можливостей реалізувати науковий потенціал майбутнього юриста. Його самореалізація можлива у наукових студентських гуртках, юридичній клініці, де, окрім професійних компетенцій та практичних навичок, можна розвивати і творчі, наукові здібності. Наприклад, у студентському науковому гуртку «Актуальні проблеми професійної комунікації майбутніх юристів» (керівник к.пед.н. Якимчук М.Ю.) двічі на місяць збираються майбутні юристи і обговорюють нагальні проблемні питання (див.табл.1).

5. *Самореалізація – творча гра* студента (мета - активізувати увагу, підвищуючи інтерес до вивчення певної дисципліни. Відпрацювати виконання конкретних специфічних операцій (методику проведення дискусії, конференції, бесіди, диспуту тощо); відпрацювати тактику поведінки, дій, виконання функцій юриста, адвоката тощо.

Таблиця 1

План роботи студентського наукового гуртка
Актуальні проблеми професійної комунікації майбутніх юристів
кафедри спеціальних юридичних дисциплін
Навчально-наукового інституту права НУВГП
на 2019-2020 н.р.

з/п	Назва заходу	Форма проведення (семінар, засідання, обговорення, круглий стіл або ін.)	Термін виконання
1	Особливості організації науково-дослідної роботи та вимогами до оформлення результатів наукових досліджень	семінар	жовтень
2	Організаційний момент: мета , завдання, план роботи гуртка, обрання старости. Дискусійне обговорення на тему «Наукова робота студента: проблеми та перспективи»	обговорення	жовтень
3	Підготовка до виступу на тему «Психолого-педагогічні проблеми комунікативної складової студентів-правників»	засідання	листопад
4	Основні аспекти написання наукової роботи. Вимоги до оформлення літератури	семінар	листопад
5	Обговорення перших наукових спроб у написанні тез	обговорення	листопад
6	Розвиток творчого потенціалу майбутніх юристів у процесі професійної підготовки	круглий стіл	грудень
7	Міні-конференція на тему «Психолого-педагогічні проблеми комунікативної складової студентів-правників»	міні-конференція	грудень

8	Особливості формування професійних компетентностей майбутніх юристів	тематичне портфоліо презентація матеріалів портфоліо	лютий
9	Участь у IV Всеукраїнській науково-практичній конференції «На перетині мови і права»	конференція	лютий
10	Етична складова ділового спілкування юриста	тренінг	березень
11	Відвідування судових засідань. Проведення аналізу промови адвоката	обговорення	березень
12	Психолого-педагогічні умови організації публічної промови сучасного юриста	обговорення	квітень
13	Відвідування судових засідань,	засідання	квітень
14	Творчо-наукові звіти членів проблемної групи про роботу	міні-конференція	травень
15	Керівництво та консультування наукових статей, інших наукових праць студентів	обговорення	впродовж року

Безумовно, кожен відповідальний за повноту своєї власної самореалізації. Хоч би в яких важких умовах їй доводилося жити, вона може зробити щось особливе, що виправдало б її існування. Таку відповідальність людина має перед собою, перед своєю совістю, перед іншими людьми. Реалізувати себе — означає не просто здійснити свої наміри й задуми, а хоча б якоюсь мірою виправдати ті надії, які поклалися на нас іншими.

Перспектива подальшого дослідження може бути спрямована на дослідження процесу творчої самореалізації майбутніх юристів під час вивчення галузевих чи спеціальних юридичних дисциплін.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Кон И. С. Моральное сознание личности и регулятивные механизмы культуры. Социальная психология личности. М. : Наука, 1979. С.85-113.
2. Леонтьев А. А. Проблемы развития психики М. : Наука, 1984. 493 с.
3. Мартынюк И.О. Диалектика целеполагания и самореализации в процес се формирования культуры жизни личности *Культура жизни личности: (Пробл. теории и методологии социал.-психол. исслед.)* / Л.В. Сохань, В.А. Тихонович, Е.А. Донченко и др. Киев : Наук.думка, 1988. С. 59-74
4. Нестеренко Г. М. Можливості самореалізації особистості в контексті синергетичної моделі вищої освіти. *Вища освіта України*. 2004. С. 20-26.
5. Франкл В. Человек в поисках смысла: Сборник: Пер.с англ. и нем. / общ.ред. Л.Я. Гозмана, Д.А. Леонтьева; вст.ст. Д.А. Леонтьева. – М.: Прогресс, 1990. 368 с.
6. A Comprehensive Dictionary of psychological and psychoanalytical termsausage. New York; London; Toronto, 1958. P. 488
7. Якимчук М., Козяр М. Творча самореалізація обдарованих учнів як пріоритетне завдання педагогічного колективу гімназії. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології: Науковий журнал*. № 6(32). Суми, 2013. С.134-143

ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБИ КІБЕРЗЛОЧИНЦЯ ЯК ЕЛЕМЕНТУ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ КІБЕРЗЛОЧИНІВ

Александрова Єлизавета Сергіївна
Херсонський факультет ОДУВС, курсант

Бараненко Роман Васильович
Херсонський факультет ОДУВС, професор
кафедри, кандидат технічних наук, доцент

У вік інформаційних технологій відбувається збільшення правопорушень у кіберпросторі.

Особа злочинця є предметом комплексного дослідження. Зазвичай учені-криміналісти виділяють чотири основні напрями такого дослідження: кримінально-правове, кримінально-процесуальне, криміналістичне і кримінологічне [1, с.165].

Вищесказане говорить про те, що персону кіберзлочинця та закономірності такого роду злочинної діяльності вивчає не лише якась одна конкретна наука, таким дослідженням, розробкою засобів, способів і методів збирання, оцінки та використання доказів з метою розслідування та запобігання злочинів, займаються ще й інші напрями.

З огляду на специфіку кіберзлочину, кіберзлочинець визначається як висококваліфікований фахівець у галузі інформаційних технологій, який проникає в інформаційну систему з метою порушення її цілісності або використання інформації в корисливих неправомірних цілях [2].

Для того, щоб бути «хакерами», «фішерами», «інсайдерами» необхідно не просто знати, але й вміти застосовувати свої специфічні знання. Кіберзлочинець – професійно обізнана особа в сфері інформаційних технологій.

На погляд М.В. Салтевського, криміналістична характеристика особи злочинця повинна давати опис людини як соціально-біологічної системи, властивості й ознаки якої відображаються в матеріальному середовищі та використовуються для розслідування злочинів. До таких властивостей належать фізичні, біологічні й соціальні. Криміналістична характеристика – це такий опис рис зовнішності і внутрішніх властивостей людини, що дає можливість уявити обличчя людини, її портрет як соціально-біологічної істоти [3, с.422].

Криміналістична характеристика дає змогу виокремити за певними ознаками суб'єкт злочину. Якщо аналізувати осіб категорії кіберзлочинців за зовнішністю та індивідуальними особливостями, то можна зауважити, що такі «комп'ютерні хулігани» мають певні соціально-демографічні, моральні якості та психологічні властивості характеру, які відрізняються від персон інших злочинних діянь. Дані якості та властивості у злочинців вищезазначеної категорії злочину – різні (тобто стать, вік, професія, сімейний стан, інтереси,

потреби, інтелект, здібності), але всіх цих осіб об'єднує спільне – поєднання професіоналізму й фанатизму в галузі комп'ютерної техніки.

Зокрема, з подальшим розвитком всесвітньої мережі Інтернет останніми роками виникли нові способи вчинення злочинів, зокрема доведення до самогубства. При цьому новий спосіб доведення до самогубства набирає обертів у світі разом із зростанням кількості постійних користувачів мережі Інтернет. Набули поширення самогубства підлітків, яких спонукали до цього в так званих «групах смерті» в соціальних мережах. Україна також не стала винятком [4].

Це дуже страшна проблема, яку необхідно вивчати, аналізувати та здійснювати профілактичні дії, для того, щоб в майбутньому, в соціальних мережах, такий вид злочинну зникнув або ж хоча б його стало менше.

Це змусило законодавця до внесення змін до ст.120 Кримінального кодексу України «Доведення до самогубства» й установлення кримінальної відповідальності за будь-яке сприяння особі в учиненні нею самогубства чи спроби самогубства [5].

За соціологічними та кримінологічно-криміналістичними дослідженнями, проведеними вітчизняними і зарубіжними науковцями, за віковими ознаками кіберзлочинців поділено на три категорії. Перша – молодь віком від 11 до 15 років, яка займається переважно злочинами з використанням кредитних карток, телефонних номерів та автоматів по видачі готівки, «зламуючи» коди й паролі. Друга – особи віком 17-25 років, які займаються комп'ютерним хакерством. У більшості випадків це студенти, які з метою підвищення свого пізнавального рівня встановлюють тісні стосунки з хакерами інших країн і за допомогою електронних мереж BBS обмінюються з ними інформацією та викрадають її з різних банків даних. До третьої категорії належать особи віком 30-45 років, які вчиняють злочини з корисливою метою та шпигунство [6, с.107].

Дана класифікація за віковими ознаками дає змогу зрозуміти мету здійснення таких злочинів кіберзлочинцями різних категорій, різного віку. За способом вчинення злочинного діяння, здійсненого в кіберпросторі, можна дійти висновку, методом аналізу, до якої категорії, вищезазначеної класифікації, відноситься кіберзлочинець. Хочеться виокремити найрозповсюдженішу категорію кіберзлочинців. Нею є громадяни, які знаходяться в таких вікових рамках: від 30 до 50 років. Необхідно уточнити, що ними виявляються переважно чоловіки, які раніше не були судимі. Жінки зустрічаються в даній категорії злочинів, але значно рідше. Найбільша кількість осіб, серед кіберзлочинців, мають повну вищу, професійно-технічну та повну загальну освіту. Слід зауважити, що дуже мало засуджених за кіберзлочини у складі організованих груп. Це дає змогу виокремити наступну ознаку: такий вид злочинців люблять працювати самостійно.

Слід відзначити, що коли вчиняється даний вид злочину, то не всі потерпілі поспішають звернутися до поліції, аргументуючи це тим, що в цьому немає сенсу. У свою чергу, це призводить до підвищення рівня латентності кіберзлочинності.

Кримінологічна характеристика особистості кіберзлочинця має наступні специфічні риси. В більшості своїй – це працездатні, але не працюючі (43,7%), неодружені (58%), а також одружені, але такі, що з родиною не живуть (16%), чоловіки (90,8%), віком 30-50 років (43,1%), громадяни України (95,5%), які мають вищу освіту (48,1%) і в структурі морально-психологічних якостей яких превалюють корисливість, правовий нігілізм, авантюризм, поєднані з детермінованим специфікою кіберпростору комплексом сваволі та ілюзій. Мотиви кіберзлочинців є стандартними і принципово не відрізняються від інших видів злочинів: користь, ігрові, політичні, хуліганські мотиви, помста [7].

Існує найрізноманітніша класифікація кіберзлочинців за різними критеріями: від особистісних рис злочинця, мотивів злочину, особливостей механізму злочинної до віктимної поведінки, організованості, епізодичності злочинної діяльності, а також залежно від наявності чи відсутності рецидиву злочинів та їх технологічної складової. Необхідно удосконалювати та розробляти систему заходів запобігання кіберзлочинності Національною поліцією України.

Список використаних джерел:

1. Руководство для следователей / отв.ред. В.В. Найденов, П.А. Олейник: Юридическая литература, 1981. Часть I. 543 с.

2. Пилипчук В., Дзьобань О. Теоретичні та державно-правові аспекти протидії інформаційному тероризму в умовах глобалізації. *Стратегічні пріоритети*. 2011. №4 (21). С.12-17.

3. Салтевський М.В. Криміналістика (у сучасному вигляді): підручник. Київ: Кондор, 2008. 588 с.

4. Доведення до самогубства: правовий аспект. Репортер. 28 березня 2017 року. URL: <http://reporter.pl.ua/novini/sytuatsija/26463-dovrdennja-do-samogubstva-pravovuj-aspekt>.

5. Про внесення змін до статті 120 Кримінального кодексу України щодо встановлення кримінальної відповідальності за сприяння вчиненню самогубства: Закон України від 8 лютого 2018 року №2292-VII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2291-19>.

6. Комп'ютерна злочинність: навч. посіб. / П.Д. Біленчук, Б.В. Романюк, В.С. Цимбалюк та ін. Київ: Атіка, 2002. 240 с.

7. Кравцова М.О. Кіберзлочинність: кримінологічна характеристика та запобігання правоохоронними органами: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юр. наук: 12.00.08. Харків, 2016. 17 с. URL: <http://inter.criminology.onua.edu.ua/?p=23708>.

CLINICAL AND ECONOMIC ANALYSIS OF PROKINETICS APPLICATION IN THE TREATMENT OF MOTOR-EVACUATOR DYSFUNCTION OF THE GASTRODUODENAL ZONE IN PATIENTS WITH GASTROESOPHAGEAL REFLUX DISEASE

Matushchak Marta Romanivna

Assistant Professor

Horoshko Oleksandra Marianivna

Associate Professor

Ezhned Maria Ahmedivna

Assistant Professor

Higher State Educational Establishment of Ukraine
"Bukovinian State Medical University"

Recent observations show a marked tendency to increase the incidence of gastroesophageal reflux disease (GERD): approximately 7% of adults experience heartburn and regurgitation (a major clinical symptom of GERD) daily, 14% - at least once a week, 40% 1 week once a month. According to the Genval Consensus, proton pump inhibitors are the drugs of choice in the treatment of GERD [1]. However, acid-suppressive therapy does not affect the main mechanism of gastroesophageal reflux - impaired motor function of the gastrointestinal tract, in particular the tone of the lower esophageal sphincter, as well as delayed evacuation of the stomach [2].

The aim of the work was to improve the quality of pharmacotherapy of patients with GERD against the background of motor-evacuation gastroduodenal zone dysfunction by conducting a pharmacoeconomic analysis of cost-effectiveness and cost-minimization of prokinetics [3].

Results. Analyzed 30 maps of inpatients with GERD who were treated at the gastroenterology department of the Chernivtsi Emergency Hospital in 2019 were analyzed. The patients were divided into 3 groups of 10 individuals, each using different prokinetic agents, namely: Motilium (McNeil, UK); Mosid MT (Torrent Pharmaceuticals Ltd., India); Primer (Mili Healthcare, UK). The course of treatment was 2 weeks. By determining the cost of treatment, it was found that the cost of treatment with the drug "Motilium" is 80.43 UAH., "Mosid MT" - 55.30 UAH., "Primer" - 161.70 UAH. The intermediate efficacy point (PTE) was the period during which the severity of the clinical manifestations of GERD occurred, which averaged 10.4 days for Motilium treatment, 7.3 days for Mosid MT, and 6.2 for Primer. days. As a result of the studies, the cost of treatment in PTE was: for the drug "Mosid MT" - 28,84 UAH., "Motilium" - 59,80 UAH., "Primer" - 71,61 UAH.

Conclusions. According to the results of pharmacoeconomic research in terms of cost-effectiveness, the most optimal is the appointment of prokinetics "Mosid MT" in the pharmacotherapy of patients with GERD with the aim of correction of motor-evacuation dysfunction of the gastroduodenal zone.

References

1. Prikhodko V.Yu., Moreva D.Yu. Osoblyvosti perebigu gastroezofagealnoi refluksnoi hovoroby u litnih liudei. Problemy starenia i dolgoletia. 2015. Vol. 1 (24). – P. 58-77.

2. Getalo O.V., Yakovleva O.S. Evaluation of pharmaceutical providing of the patients with peptic ulcer of the stomach and duodenum by means of ABC analysis. Upravlinnia, ekonomika ta zabezpechennya yakosti v farmatsii. 2015. № 40 (2). P. 60-63.

3. Yakovleva O.S. Kliniko-ekonomichnyi analiz farmaceutychnogo zabezpechennia hvoryh na peptychnu vyrazku shlunka i dvanadciatypaloi kyshky v umovah stacionaru. Socialna farmacia v ohoroni zdorovia. 2016. Vol. 2, № 1. P. 64-69.

ХРОНІЧНА МІЄЛОЇДНА ЛЕЙКЕМІЯ: ОСНОВНІ КРИТЕРІЇ ДІАГНОСТИКИ ЗАХВОРЮВАННЯ

Майкут-Забродська Іванна Михайлівна, аспірантка
Національний центр радіаційної
медицини НАМН України

Хронічна мієлоїдна лейкемія (ХМЛ) – це мієлопроліферативне захворювання, що виникає внаслідок лейкемічної трансформації поліпотентної стовбурової клітини і характеризується залученням у процес гранулоцитарно-моноцитарного, еритроїдного, мегакаріоцитарного паростків кровотворення, а також В-клітин і частково Т-лімфоцитів. ХМЛ займає до 20 % серед усіх лейкемій, щорічна захворюваність становить 1-1,5 на 100000 населення і лишається практично стабільною. Чоловіки хворіють трохи частіше за жінок (55-60 % хворих). Половина пацієнтів хворіє у віці від 30 до 50 років [1-3].

Мета роботи – систематизувати та узагальнити дані щодо основних критеріїв захворювання на ХМЛ для подальшої стратифікації наукового пошуку.

Результати і обговорення. Як свідчать дані основних керівництв, критеріями для діагностики хронічної фази ХМЛ з боку змін периферичної крові є: лейкоцитоз $> 30,0$ Г/л зі зсувом у лейкограмі; морфологія гранулоцитарних клітин нормальна, диспластичних гранулоцитів < 10 %; збільшення частки базофілів та еозинофілів (базофільно-еозинофільна асоціація); зниження до повної відсутності перекисної активності лужної фосфатази нейтрофілів (ПАЛФН < 10 умовних одиниць); рівень тромбоцитів, як правило, нормальний або підвищений, але $< 10000 \times 10^9$ /л.

З боку стану кісткового мозку за даними підрахунку мієлограми є: гіперплазія гранулоцитарного паростка гемопоєзу зі зсувом вліво; гіперплазія мегакаріоцитарного апарату, мегакаріоцити частіше з багатолопатними ядрами, рідко - одноядерні мікроформи; редукція еритроцитарного паростка, лейкоцитарно-еритроцитарний індекс > 10 ; наявність РВ'- хромосоми в клітинах мієло- та лімфопоєзу; наявність онкогена *bcr-abl*. В гістологічних препаратах - гіперплазія гемопоетичних клітин зі скороченням жирового депо, наявність ретикулінового фіброзу, гіпермегакаріоцитоз (у термінальній стадії часто - колагеновий фіброз).

Критеріями діагностики фази акселерації ХМЛ є наступні: зростання кількості лейкоцитів, незважаючи на лікування, яке проводиться; лихоманка понад $38,5^{\circ}\text{C}$ протягом тижня без ознак інфекції; втрата маси тіла понад 2 кг протягом 30 днів; зниження кількості тромбоцитів понад 50 % від початкового рівня впродовж місяця; прогресивна тромбоцитопенія нижче $100,0 \times 10^9$ /л; прогресивне зниження рівня гемоглобіну нижче 90 г/л; прогресивне збільшення селезінки; збільшення кількості бластів більше 10 % у периферичній крові або кістковому мозку; збільшення базофілів у периферичній крові > 20 %; поява додаткових цитогенетичних аномалій (подвоєння Ph\

+8,+19, -7, ізо 17). Окрім перелічених пунктів, критеріями акселерації можуть також бути: прогредієнтний тромбоцитоз понад $1000,0 \times 10^9/\text{л}$; поява псевдопельгерівської аномалії гранулоцитів або поява в периферичній крові еритрокаріоцитів; подвоєння кількості лейкоцитів протягом 5 днів на фоні безперервного лікування; підвищення ПАЛФН.

Критерії діагностики бластного кризу (БК) при ХМЛ: кількість бластів і промієлоцитів периферичної крові $>30\%$, кількість бластів і промієлоцитів у кістковому мозку $>50\%$ всіх ядерних елементів, цитологічно або гістологічно підтверджені екстра медулярні бластні інфільтрати.

За допомогою цитологічного дослідження виділяють наступні підваріанти бластного кризу: мієлобластний з нейтрофільною або базофільною диференціацією, мегакаріобластний, промієлоцитарний гіпергранулярний, монобластний, еозинофільний, еритробластний, гібридні варіанти (бласти мають ознаки базофілів або мастоцитів).

Принциповим є визначення лінійного детермінування бластних клітин (мієлоїдний або лімфоїдний напрямок), тому першим етапом встановлення варіанту БК є цитохімічне дослідження бластів крові і/або кісткового мозку.

За цитохімічними ознаками БК диференціюють на III варіанти: мієлоїдний; лімфоїдний; змішаний. Точніша діагностика варіанту БК можлива при застосуванні моноклональних антитіл, за допомогою яких визначаються лімфоїдний (підваріанти $CD10^+$, T та B - лімфобластні), мієлоїдний (підваріанти мієломоноцитарний, мегакаріобластний, еритробластний), а також змішаний варіанти БК.

Критеріями визначення групи ризику для призначення адекватного лікування пацієнта є: вік; розмір селезінки; відсоток бластних клітин у периферичній крові (ПК) та КМ; відсоток базофілів у ПК та КМ; наявність або відсутність гіпіртромбоцитозу та тромбоцитопенії; сумарний відсоток бластів і промієлоцитів у КМ та ПК; грануло – мегакаріоцитарний варіант (при гістологічному дослідженні трепанобіоптату кісткового мозку); фіброз III – IV ст. (при гістологічному дослідженні трепанобіоптату кісткового мозку); Ph`-негативний варіант; кількість додаткових відповідно до Ph`-хромосоми цитогенетичних аномалій.

Хіміотерапія (ХТ), метою застосування якої є використання лікарських засобів для знищення пухлинних клітин або гальмування процесів пухлинної проліферації, призначається з урахуванням категорії ризику.

Виділяють три категорії ризику при ХМЛ. Категорія низького ризику – наявність або відсутність однієї несприятливої прогностичної ознаки. Категорія проміжного ризику – наявність двох - трьох несприятливих прогностичних ознак. Категорія високого ризику – наявність чотирьох і більше несприятливих прогностичних ознак.

Для оцінки ефективності цитостатичної терапії в теперішній час використовують Хюстонські критерії. Повна гематологічна ремісія: стабілізація кількості лейкоцитів у ПК на рівні $10 \times 10^9/\text{л}$; нормалізація лейкограми; нормалізація кількості тромбоцитів – не більше $450 \times 10^9/\text{л}$; зникнення усіх клінічних ознак захворювання, в тому числі і спленомегалії.

Частковою гематологічну ремісію вважають за ситуації коли має місце: стабілізація кількості лейкоцитів у ПК на рівні $20 \times 10^9/\text{л}$; наявна персистуюча спленомегалія.

Критеріями цитогенетичної ремісії є наступні: відсутність ремісії – Ph`-хромосома визначається у 100 % всіх проаналізованих (не менше 20) метафазах; мінімальна ремісія – Ph`-позитивні метафази складають більше 35 %, але менше 100 %; часткова ремісія – Ph`-позитивні метафази визначені менше ніж у 35 % проліферуючих клітин; повна ремісія – повна елімінація клітин з Ph`-хромосомою; велика ремісія – повна або часткова елімінація Ph`-негативних клітин (більше або дорівнює 65 %).

Висновок. ХМЛ є захворюванням системи крові, для якого наразі встановлено ймовірні етіологічні чинники, відомі стадії розвитку патологічного процесу та розроблено чіткі критерії діагностики.

Література

1. Green JP, Arber DA, Glader B. (eds.) Wintrobe's clinical hematology. Philadelphia: Lippincott Williams&Wilkins. 2014. 2278.
2. Casciato DA. (eds.) Manual of Clinical Oncology. Philadelphia, Baltimore, New York, London, Buenos Aires, Hong Kong, Sydney, Tokio: Lippincott Williams&Wilkins A Wolters Kluwer Company. 2004. 1039.
3. Рукавицын О.А. (ред.) Гематология: национальное руководство. М. : ГЕОТАР-Медиа, 2015. 750.

АВТОРСЬКА РОЗРОБКА «УРОКИ МЕРІ ПОППІНС» ЯК ОДИН ІЗ ЗАСОБІВ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Казачінер Олена Семенівна, д.пед.н., доцент
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С.Сковороди

Майбутнє кожної держави залежить від рівня освіченості підростаючого покоління, що можливо тільки за умови, якщо це покоління буде здоровим. На жаль, за даними сучасних досліджень, майже 90% українських школярів мають відхилення у здоров'ї, понад 50% – незадовільну фізичну підготовку, близько 60% мають низький рівень фізичного розвитку.

Отже, проблема формування здоров'язбережувальної компетентності школярів нині є однією з найактуальніших проблем сьогодення. Ця компетентність містить: уявлення і поняття про здоров'я, здоровий спосіб життя та безпечну поведінку; усвідомлення здоров'я як вищої життєвої цінності; взаємозв'язок організму людини з природним і соціальним оточенням; удосконалення фізичної, соціальної, психічної та духовної складових здоров'я; дбайливе ставлення до свого здоров'я. Тож актуальною проблемою сьогодення є збереження здоров'я дітей та формування здорового способу життя як цінності.

Аналіз науково-педагогічних праць із теми дослідження свідчить про те, що питання формування здоров'язбережувальної компетентності школярів було предметом наукових пошуків таких авторів, як Г.Власюк [1], В.Горащук [2], Є.Давиденко [3], Т.Марєєва [5], А.Полулях [6] та інших. Як бачимо, здебільшого ця проблема розглядалася науковцями у контексті фізичного виховання школярів, зокрема молодшого шкільного віку. Проте вважаємо, що формування здоров'язбережувальної компетентності має забезпечуватися під час вивчення усіх предметів шкільного циклу, зокрема іноземної мови. У зв'язку з цим виникає потреба в пошуку ефективних форм, методів та прийомів організації цього процесу.

Нами було представлено авторську розробку «Уроки Мері Поппінс». Її створено на основі повісті П.Л.Треверс «Мері Поппінс» та окремих фрагментів кінофільму «Мері Поппінс повертається» (2018) [4]. Чарівна няня Мері Поппінс допомагає своїм двом неслухняним бешкетникам-вихованцям Майклові та Джейн (які живуть у Будинку Номер Сімнадцять на Вишневому Провулку) навчитися їсти здорову їжу, лікуватися від грипу та застуди, а також набути різних корисних життєвих звичок.

Кожний урок можна використовувати як безпосередньо фон уроку, так і як матеріал для різноманітних позакласних заходів з іноземної (англійської) мови.

Мовний та мовленнєвий матеріал можна адаптовувати та модифікувати залежно від віку, класу та рівня лінгвістичної підготовки школярів 9-12 років. Учитель може використовувати окремі фрагменти або повністю всю розробку уроку.

Для проведення можна використовувати декорації, мультимедійні презентації, а також окремі підготовлені матеріали для завдань у парах або групах.

Створюючи розробку, ми виходили з припущення про те, що ігрові ситуації, які базуються на знанні учнями відомих творів та казок, найефективніше сприятимуть набуттю маленькими школярами здоров'язбережувальної компетентності. Як відомо, Мері Поппінс – класичний персонаж англійської дитячої літератури, яку діти сприймають як сувору та вимогливу, але надзвичайно цікаву чарівну вчительку.

Перший урок – Healthy Eating – спрямований на формування бажання дітей уживати здорову та корисну їжу замість шкідливої. Майкл та Джейн разом із Мері Поппінс потрапляють у старовинне Порцелянове Блюдо, щоб допомогти Принцу та Принцесі, які їли лише фаст-фуд та захворіли. Крім того, в уроці наявні завдання, спрямовані на ознайомлення школярів із традиційною британською їжею.

Другий урок – Health and Illnesses – має на меті навчити учнів лікуватися від грипу та застуди. Раптом Принц Грип та Королева Застуда завітали до родини Бенксів, і Майкл та Джейн захворіли. Чарівна няня Мері Поппінс допомагає Будинку Номер Сімнадцять позбутися непроханих гостей та лікує своїх вихованців.

На третьому уроці – Bathtime – Мері Поппінс знайомить Майкла та Джейн зі своїми друзями – предметами особистої гігієни та навчає ними правильно користуватися. Надзвичайно цікавими є матеріали «Clean Team» для дітей молодшого шкільного віку, якими учні можуть користуватися як під час вивчення теми, так і під час виконання різноманітних творчих завдань.

Під час усіх чарівних уроків учням пропонуються завдання для роботи в парах та групах, а також різноманітні цікаві вірші та пісні по темі.

Таким чином, наприкінці тез можна дійти висновку про важливість порушеної проблеми формування здоров'язбережувальної компетентності дітей молодшого шкільного віку. Нами було представлено авторську розробку «Уроки Мері Поппінс». Кожний урок із неї можна використовувати як безпосередньо фон уроку, так і як матеріал для різноманітних позакласних заходів з іноземної (англійської) мови.

Матеріал можна адаптовувати та модифікувати залежно від віку, класу та рівня мовної та мовленнєвої підготовки школярів 9-12 років. Учитель може використовувати окремі фрагменти або повністю всю розробку уроку.

Перспективою подальших наукових пошуків може, на нашу думку, стати розробка інших форм, методів та прийомів, які сприятимуть формуванню здоров'язбережувальної компетентності молодших школярів.

Список літератури

1. Власюк Г. І. Психолого-педагогічний механізм залучення школярів до оздоровчої діяльності // Педагогіка, психологія та мед.-біол. пробл. фіз. виховання і спорту. – 2002. – № 9. – С. 24-29.
2. Горащук В. П. Формирование культуры здоровья школьников (теория и практика) : Моногр. ; Луган. гос. пед. ун-т им. Т.Шевченко. – Луганск : Альма-матер, 2003. – 376 с.
3. Давиденко Е. В. Эффективность использования средств закаливания в младшем школьном возрасте / Е. В. Давиденко, В. П. Семененко // Физ. воспитание студ. творч. спец. – Х., 2001. – № 3. – С. 41-46.
4. **Казачінер О. С.** Уроки Мері Поппінс // Англійська мова та література. –2019. – № 6. – С. 8-17.
5. Мареева Т. Е. Здоровый образ жизни – актуальная проблема воспитания подрастающего поколения / Т. Е. Мареева, Е. Н. Варавина, Н. А. Таранова, С.Г.Баланова // Педагогіка, психологія та мед.-біол. пробл. фіз. виховання і спорту. – 2004. – № 18. – С. 155-161.
6. Полулях А. Залучення школярів до здорового способу життя засобами фізичного виховання в умовах ступеневої освіти // Теорія і методика фіз. виховання і спорту. – 2002. – № 2-3. – С. 92-94.

ПРОБЛЕМА ВЗАЄМОДІЇ СІМ'Ї ТА ШКОЛИ У ТЕОРЕТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

Маковецька Анастасія Сергіївна

аспірантка Луганського Національного
педагогічного університету

Теоретичні та практичні положення педагогічних досліджень доводять, що становлення особистості учня завжди відбувається у його взаємодії з різними суб'єктами соціально-педагогічного впливу, зокрема, з сім'єю, навчальними закладами, громадою, формальними чи неформальними об'єднаннями, релігійними спільнотами.

В історії української освіти відносини сім'ї та школи пройшли тривалий і суперечливий шлях розвитку від спонтанного співробітництва до цілеспрямованого усвідомленого втілення ідеї взаємодії в освітній практиці. У своєму дослідженні ретроспективний аналіз процесу становлення та розвитку взаємодії сім'ї і школи ми розпочинаємо з кінця ХІХ та початку ХХ століть.

З початку 60-х рр. ХІХ століття проблема взаємодії сім'ї і школи стала усвідомлюватися з усієї гостротою. У практиці середньої школи тих років намітилася тенденція до цілеспрямованого пошуку шляхів зближення навчального закладу з батьками учнів. Питання взаємодії піднімалося і обговорювалося педагогами на сторінках циркулярів навчальних округів, засіданнях педагогічних рад, з'їздах вчителів і директорів.

Соціокультурні процеси 50–60-х рр. ХІХ ст. сприяли прагненню батьків до налагодження стосунків зі школою, батьки були присутні при обговоренні педагогами різних шкільних проблем, робили спроби відвідувати уроки тощо. Інститут класного наставництва, введений «Статутом гімназій і прогімназій» (1871 р.), констатував, що класний наставник повинен стати посередником між навчальним закладом і сім'єю.

Значним результатом у розвитку співпраці сім'ї зі школою з'явилося створення в 1905 р. батьківських комітетів, які, в період з 1905 по 1917 рр. ХХ століття, стали основними формами зв'язку в системі «державна школа-сім'я» [1; 2]. У 1906 році Міністерство народної освіти видало декілька циркулярів (5 серпня 1906 року та 4 липня 1907 року), в яких було уточнено склад батьківських комітетів, порядок виборів членів батьківського комітету, їх права та обов'язки, засоби та причини їх скликання [2].

У своїх роботах А. Макаренко стояв у витоків вирішення проблеми взаємодії школи та сім'ї. Н. Крупська та К. Вентцель були одними із перших педагогів, які пропагували ідею тісної взаємодії школи з сім'єю, спільно з проблемами сімейного виховання розглядали питання освіти батьків, зв'язку школи з батьками.

Аналіз вітчизняної історико-педагогічної літератури показує, що проблема взаємодії сім'ї і школи були порушені в наукових дослідженнях більшості вчених ХІХ-ХХ століть: В. Кузь («Педагогічні умови ефективного

здійснення єдності шкільної і позашкільної виховної роботи учнівського колективу» (1980 р.)), А. Балуба («Єдність школи, сім'ї, виробничих колективів у формуванні суспільної активності учнів сільських шкіл» (1987 р.)), І. Василенко («Взаємодія школи та соціального середовища мікрорайону у виховній роботі з учнями» (1988 р.)), Є. Докуніна («Взаємодія школи та сім'ї у формуванні моральних основ поведінки молодших школярів» (1993 р.)).

Пізніше, В. Оржеховська, В. Кириченко, Г. Ковганич у своїх дослідженнях розглядали процес виховання дітей у школі і сім'ї як нероздільний процес з єдиною метою, який зорієнтований не лише на спільні зусилля навчального закладу і сім'ї у вихованні школярів, а й на їх виховну співпрацю у цьому процесі. Дослідники стверджували, що стосунки співпраці передбачають рівність сторін, взаємну доброзичливість і повагу [5].

Дослідження кінця ХХ початку ХІХ століть із соціальної педагогіки присвячені переважно проблемам специфіки роботи соціального педагога з певними категоріями населення та сім'єю (Т. Алексеєнко, І.Зверева, А. Капська, Г. Лактіонова, Л. Міщик, І. Трубавіна та ін.).

Аналіз робіт та законодавчих актів зазначеного періоду вказує, що із прийняттям Державної національної програми «Освіта» («Україна ХХІ століття») [3] у 1993 р. з'явилась можливість організації заходів щодо родинного виховання як важливої ланки виховного процесу, забезпечення педагогічного навчання батьків без застосування ідеології та політики; вільного вибору своєї світоглядної позиції дітьми, молоддю та їхніми батьками тощо.

Створення у липні 1998 р. Українського науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи дозволило налагодити організаційну, координаційну та науково-методичну роботу у галузі соціально-педагогічної роботи. Затверджене у 1999 р., Положення про психологічну службу системи освіти України [4], охарактеризувало діяльність соціальних педагогів у закладах освіти, зокрема, соціально-педагогічна робота навчального закладу була зорієнтована на посередництво між освітніми установами, сім'єю,

Вивчаючи питання взаємодії сім'ї і школи, необхідно зазначити, що значну роль у вихованні і навчанні школярів варто відвести спільним діям навчального закладу і сім'ї, ефективність яких залежить від особливостей організації роботи з батьками в сучасній школі. Головним чинником у процесі взаємодії є узгодженість, що характеризується тісною співдружністю школи та сім'ї, допомагає забезпечити єдність вимог і виховних впливів, сприяє всебічному розвитку та вихованню школяра.

Таким чином, взаємодія сім'ї і школи забезпечує якість і гуманістичну спрямованість сучасного виховання у своїй єдності, зацікавленості і взаємообумовленості. В основі такої взаємодії сучасної сім'ї і школи лежить довіра і повага, взаємопідтримка і взаємодопомога усіх учасників виховного процесу. Сім'я і школа мають однаковий вплив на особистість дитини, до якої ставляться як до найвищої цінності, де школі відводиться організаційна роль (забезпечення змісту, напрямів виховного впливу, активне залучення батьків до спільної виховної діяльності, акумулювання і ознайомлення з передовим

педагогічним досвідом, координування спільних зусиль усіх суб'єктів виховного процесу).

Список літератури

1. Березівська Л. Освітньо-виховна діяльність київських просвітницьких товариств: (друга половина XIX – поч. XX ст.) / Л. Березівська. – К. : Молодь, 1999. – 191 с.

2. По вопросу об избрании представителя родительского комитета. 16 сентября 1906 г. № 20208 // Циркуляр по Одесскому учебному округу. – Февраль 1907. – № 2. – С. 85–86.

3. Про Державну національну програму «Освіта» («Україна XXI століття»)»: постанова КМ України від 03.11.1993 р. № 896. URL: [//http://zakon.rada.gov.ua](http://zakon.rada.gov.ua).

4. Про затвердження Положення про психологічну службу в системі освіти України : наказ МОН України від 03.05.99 р. № 127. URL: [//http://zakon5.rada.gov.ua](http://zakon5.rada.gov.ua).

5. Оржеховська В.М. Взаємодія навчального закладу і сім'ї: стратегії, технології і моделі. – Х.: Видавництво «Точка», 2007. – 192 с

НИЗЬКИЙ РІВЕНЬ ЗАСВОЄННЯ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ НА ЗАНЯТТЯХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ: ПРИЧИНИ ТА СПОСОБИ ПОДОЛАННЯ

Георгіце Інна Іларіївна, викладач
ВДНЗ «Буковинський державний медичний університет»

Проблема низького рівня засвоєння навчального матеріалу є вагомим чинником, що впливає на якість вищої освіти. На сучасному етапі реформування і розвитку вищої школи важливим кроком є діагностика вищезгаданої проблеми у навчанні студентів-іноземців. Правильний підбір шляхів її подолання сприятиме вдосконаленню освітнього процесу та досягненню поставлених цілей.

На етапі проблема низького рівня засвоєння знань студентами вищого навчального закладу є особливо актуальною в рамках формування конкурентоспроможного, компетентнісного, висококваліфікованого фахівця.

Метою дослідження є розкриття реалізації шляхів подолання низького рівня засвоєння інформації студентами-іноземцями.

Методи дослідження: аналітичний, структурний, описовий.

Питання навчальної діяльності студентів та їхнього рівня засвоєння знань знайшли відображення у роботах таких науковців як О. Асмолов, Г. Балл, І. Бех, Л. Виготський, І. Зязюн, О. Леонтьєв, С. Рубінштейн, В. Сухомлинський та багатьох інших.

Рівень засвоєння інформації на заняттях студентами визначається не тільки рівнем організації навчального процесу в університеті, а й наявністю сформованих у студентів необхідних навчальних навичок, дій та операцій. Серед причин низького рівня засвоєння знань можна назвати такі:

1. відсутність зосередженості на навчальному процесі;
2. недооцінка значущості теоретичних знань;
3. низьке володіння раціональними методами пізнання;
4. слабка сформованість операцій мислення;
5. спрямованість на прагматичну мету (отримати залік, скласти іспит тощо).

Також на низький рівень засвоєння знань студентами-іноземцями можуть впливати психологічні причини та їхні особистісні якості, закладені від народження типом особистості, які формуються упродовж життя як результат виховання батьків чи суспільства:

1. низький самоконтроль і недостатня довільність психічних функцій;
2. недисциплінованість і неорганізованість;
3. несистематичність самостійної роботи, що знижує її ефективність;
4. лінощі, страх та уникання подолання труднощів, надання переваги відпочинку;
5. емоційна нестабільність і високий рівень тривожності;
6. складнощі з адаптацією в чужій країні, пов'язані з різницею культур та менталітету.

З метою подолання вищеназваних проблем можна стверджувати, що викладачеві варто:

- постійно викликати та стимулювати мотивацію іноземних громадян до вивчення державної мови;
- оскільки курс вивчення української мови як іноземної є практичним, орієнтуватися на комунікативний підхід до вивчення;
- задля раціоналізації навчального процесу працювати у тісній співпраці з куратором групи;
- вивчати аудиторно лише той матеріал, який є не під силу іноземним громадянам під час самостійного вивчення;
- добираючи лексичний та комунікативний матеріал, дотримуватися загальнопедагогічного принципу зв'язку навчання з життям.

Отже, способи подолання проблеми низького рівня засвоєння знань є важливим аспектом на шляху до покращення якості освітнього процесу та формування майбутнього спеціаліста.

Для вирішення цих завдань викладачам української мови як іноземної варто активно використовувати різноманітні форми та методи, які відповідають поставленій навчальній меті, серед них: відеозаписи комунікативних ситуацій з повсякденного життя, художні фільми з усним завданням, аудіювання, робота в парах, рольові ігри, спонтанне складання мікродіалогів, характерних для тієї чи іншої побутової ситуації.

Список літератури

1. Зязюн У. Педагогіка і психологія професійної освіти: Результати досліджень і перспективи. Збірник наук. праць/ За ред. У. Зязюна, Н. Ничкало; Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. – К. – 2001. – 679 с.

ЕМАНСИПАЦІЙНІ ТЕНДЕНЦІЇ В НОВЕЛІ ОЛЬГИ КОБИЛЯНСЬКОЇ «Valse Melancolique»

Бабух Надія Василівна, викладач
ВДНЗ «Буковинський державний медичний університет»

Проблема дослідження формування феміністичного дискурсу в новелі Ольги Кобилянської «Valse melancolique» у контексті літературної доби є складовою розуміння сутнісних глибинних процесів сьогодення.

Література кінця XIX – початку XX століття характеризується відходженням від традицій реалізму та естетичних ідей минулого. Ольга Кобилянська однією з перших порушила і детально розглянула жіноче питання в українській літературі. Її участь у феміністичному дискурсі сприяла творенню нового образу жінки – інтелектуальної, вольової та самодостатньої особистості. Новела «Valse melancolique» є одним із найкращих творів письменниці, у якому розкрита специфіка зображення жіночих образів з огляду феміністичної проблеми.

Вагомий внесок у вивчення модерної епохи з урахуванням гендерного аспекту належить українським дослідникам: С. Єфремову, В. Агеєвій, Н. Зборовській, С. Павличко, Н. Шумило та ін. Пошук становлення нового розподілу ролей, обов'язків, вимог до статей у європейській культурі здійснювали Дж. Нуокава, Дж. Петерсон та С. Гілберт. Феміністична проблематика творчості О. Кобилянської була предметом студій Т. Гундорової, М. Денисенко, Л. Жижченко, Я. Мельничук. Питанню виокремлення основних феміністичних рис у творах письменниці та спробі розробити типологічну класифікацію головних героїнь новели «Valse melancolique» приділили увагу О. Маковей, М. Євшан та І. Гундорова.

Метою дослідження є виявлення емансипаційних тенденцій в новелі Ольги Кобилянської «Valse melancolique» та з'ясування на основі проаналізованих образів твору місця жінки у творчості письменниці й національно-культурному житті цього періоду.

Методи дослідження: описовий, спостереження, класифікації.

Розвиткові феміністичної думки XIX ст. в Україні сприяла творчість видатної буковинської письменниці Ольги Кобилянської. Це змусило багатьох її сучасників по-новому оцінити проблему емансипації жінок. Талановита письменниця доклала багато зусиль для реалізації своїх переконань. Захоплюючись ідеєю фемінізму, Ольга Кобилянська разом з М. Матковською організує у Чернівцях «Товариство руських жінок на Буковині». З-під її пера вийшла праця «Рівноправність жінок», в якій порушено проблеми жінки в суспільстві, в журналі «Народ» публікує нарис «Жіноча вистава в Чикаго», видає альманах «Наша доля» з оглядовою статтею про жіночий рух у країнах Європи та робить прилюдну доповідь «Дещо про ідею жіночого руху», що згодом була опублікована.

Світоглядні уявлення О.Кобилянської про нову жіночу реальність, яка не вписувалась у традиційне патріархальне уявлення, формувалося під впливом ніцшеанської філософії. Письменниця перша познайомила українську літературу з філософією Ф. Ніцше, яка ставала популярною в Європі. Ідею створення «над-жінки» як людини нових поглядів О.Кобилянська втілила в жіночі образи своїх літературних творів, зокрема новели «Valse melancholique». Вона ніколи не зображує своїх героїнь у сценах на кухні, городі, стайні, в кропіткій праці догляду за дітьми чи хатній роботі. Цю думку також підтримав С. О. Єфремов: «Окреме в нашому письменстві місце зайняла талановита символістка Ольга Кобилянська, з усіх українських письменників нового часу найближча до модерністичних європейських напрямів. Великий замолоду вплив на неї мав Ніцше з його ультра-індивідуалістичною філософією, і Кобилянська в своїх творах стала вірною його ученицею» [2].

Особливістю, що вирізняє талановиту письменницю з-поміж інших прогресивних письменників, якими багата історія української літератури, є не лише глибоко феміністичні переконання, гендерна проблематика творів, а й літературний фемінізм її героїнь. До таких належить новела «Valse melancholique» О. Ю. Кобилянської, яку вперше було надруковано в часописі «Літературно-науковий вісник» у 1897 році. Твір по-різному був оцінений тогочасною критикою. З погляду О. С. Маковея образи трьох типів жінок-героїнь новели класифікувалися таким чином: простодушною — в образі Марти, зламаной — в образі Софії, та відважної — в образі рішучої Ганни. М. Й. Євшан у своєму дослідженні «Під прапором Мистецтва» висловив думку про жіночі образи новели, сенсом життя яких є краса, любов та щастя. Осучаснила характеристику героїнь дослідниця Т. І. Гундорова, звернувши увагу на індивідуальні особливості їхніх взаємовідносин.

Новелу «Valse melancholique» по праву вважають одним із найяскравіших творів О.Кобилянської. Пошук жінками-інтелігентками свого життєвого шляху, визначення ідеалів краси, самовизначення себе як неповторної особистості є основними темами новели. Жага героїнь твору до мистецтва, їхня волелюбність у поглядах та впевненість у собі виокремлювала їх серед жінок тогочасного суспільства, що не завжди позитивно сприймалося. Авторка твору стверджує ідею мистецтва як важливого чинника впливу на формування світогляду людини. «Valse melancholique» О.Ю. Кобилянської зараховують до специфічного жанру «музичної новели», адже в ньому музика виступає одним зі способів зображення психологічної та емоційної напруги персонажів. Музичність твору досягається завдяки наскрізній композиції Ф. Шопена «Меланхолійний вальс» у виконанні талановитої піаністки Софії.

Участь О. Кобилянської у феміністичному дискурсі сприяла творенню нового образу жінки, яка не обмежує свій приватний простір лише будинком і побутом. Героїні «Valse melancholique» на новий лад формують свій домашній устрій, у якому можуть впевнено почуватися. Кімнати, у яких мешкали Ганна, Софія та Марта, відображали життєві позиції жінок. Вони були великі, вишукано облаштовані та прибрані. Власне речі, які там перебували, та інтер'єр загалом створювали відповідну ауру затишку та комфорту. Три героїні твору

впорядкували своє помешкання, що утворює «ідеальний замкнений простір жіночого спілкування». Питання особистого життя та гендерної проблематики в тексті аналізувала та досліджувала В. Агеєва, зазначивши, що «облагороджено й естетизовано, він мав би бути недоступним для навколишньої понижуючої буденності» [1]. Опис кімнат героїнь твору «Valse melancolique» позбавлений традиційного зображення простору життя жінки, яким вона послуговувалася, виконуючи хатню роботу. В такому побуті не простежується образ берегині та матері. Кожна героїня дослухалася до свого внутрішнього голосу, мала чітко окреслене бачення своїх бажань, які знаходили відображення в елементах інтер'єру, що став важливою складовою їхнього психологічного портрету. Зокрема Ганна, яка мала хист до малювання, вбачала в кожному образку частину своєї душі, була пов'язана з ними духовно, пророкуючи долю.

Отже, О. Кобилянська на межі ХІХ–ХХ ст. порушила важливу тему ролі жінки в суспільстві. Своїми нетиповими поглядами, що знайшли відбиток у новелі «Valse melancolique», їй вдалося докорінно змінити ставлення до жінки, яке впродовж багатьох століть дотримувалося традиційно-патріархальних принципів. Проблемне питання щодо гендерної рівності не набуло актуальності, оскільки суспільство ще не готове до змін, які вже почали зароджуватися у світогляді людей. Домінантами у свідомості жінки є переосмислення значення фемінності, фемінних рис, маскулінності. Ці зміни свідчать про новаторство, яке прийшло на зміну традиційним уявленням про роль і статус жінки в суспільстві.

Ставлення О. Ю. Кобилянської до образів новели неоднозначне. Спостерігається певна суперечливість щодо Марти. Письменниці ближчі образи сильних духом, волелюбних та незалежних жінок, таких як Ганна та Софія. Вони мають закономірність у лінії поведінки. Традиційний патріархальний шлюб викликає у них почуття страху, оскільки спонукає до нерівноправності у стосунках жінки і чоловіка. Він унеможлиблює повноту реалізації героїнь, адже у них сформоване нове мислення та нове бачення власної ролі у житті через реалізацію у мистецтві. Ідеал образу жінки Ольга Кобилянська висловлює в листі до О.Маковея від 11 серпня 1898 року: «...Образовані і тонко відчуючі жінки є для мене ідеалом» [3]. Підтвердженням цього виступають прообрази новели «Valse melancolique»: жінки горді й вольові, які здатні захистити своє право на незалежне становище у суспільстві та забезпечити власною розумовою працею своє майбутнє.

Отже, феміністичний дискурс, активною учасницею якого стала О.Кобилянська, позначився на створенні образу жінки нового типу. Письменниця асимілювала феміністичну ідею через власну творчість у літературний процес на рубежі століть.

Список літератури

1. Агеєва В. Жіночий простір. Феміністичний дискурс українського модернізму. – Київ: Факт, 2003. - С.87.
2. Єфремов С. Історія українського письменства / С. О. Єфремов. – Київ: Femina, 1995. - С.427.

3. Кобилянська, О.Ю. Оповідання [Текст]/ О.Ю.Кобилянська; Упоряд., післямова О.І. Денисюка.- Львів: Каменяр, 1982. - С.31-36.

ЕКОНОМІКО-ТЕХНОЛОГІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ АВТОПОЇЗДІВ ДЛЯ МІЖНАРОДНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ

Хабутдінов Рамазан Абдулайович

доктор техн. наук, професор
Національний транспортний університет

Хмельов Ігор Володимирович

канд. техн. наук, доцент
Національний транспортний університет

Єфанова Владислава Вадимівна

студентка
Національний транспортний університет

Автомобільний транспорт відіграє важливу роль в економіці України. Обсяги перевезення вантажів щороку збільшуються, в тому числі й за рахунок міжнародних перевезень (МП), які розвиваються найбільш динамічно [1]. Зростання валового внутрішнього продукту та зовнішньоекономічних вантажопотоків призводить до збільшення потреби у перевезеннях. Це, в свою чергу, викликає збільшення кількості вантажних автомобілів великої вантажопідйомності – автопоїздів (АП). Значною мірою автомобільний парк поповнюється автотранспортними засобами (АТЗ), які раніше були в експлуатації. Так, кількість вантажних автомобілів в Україні віком до 8 років становить всього 10 %. Технічний стан, екологічні та паливно-економічні показники таких АТЗ найчастіше не відповідають нормам [2]. Це можна пояснити відсутністю власного виробництва вантажних автомобілів великої вантажопідйомності та низьким інвестиційним потенціалом вітчизняних автоперевізників.

Для оцінки ефективності роботи АТЗ в теорії транспортних процесів та економіці [3, 4] використовуються моделі собівартості та прибутку. Існуючі методи мають ряд недоліків, оскільки враховують лише один технічний параметр – вантажопідйомність. Крім того, у розрахункових схемах теорії транспортних процесів [3] розглядається не функціонування АТЗ, а його присутність у кінцевих терміналах для формального забезпечення актів доставки вантажів. В них не враховуються основні фактори транспортування – процеси перетворення енергії, технологічні впливи та використання технологічних ресурсів [2]. В економічних розрахункових схемах [4] процес використання ресурсів замінюється списанням їх вартості в затрати. Це не дає можливості використовувати вище згадані показники в якості критеріїв ефективності при обґрунтуванні АТЗ в межах одного сегменту, так як вантажопідйомність різних АП для МП майже однакові. В цих умовах виникає

необхідність аналізувати ефективність роботи РС з урахуванням зміни інших конструктивних параметрів АТЗ.

У зв'язку з цим, розроблено модель енергетичного еквівалентного показника собівартості для економіко-технологічного обґрунтування нових АП згідно з концепцією збереження енергії та ресурсів. Особливостями моделі є: 1) використання енергетично нормалізованих схем перевізного процесу; 2) аналіз функціонування АП як складного науково-технічного товару; 3) прогнозування впливу конструктивних параметрів, умов перевезень та характеристик дороги; 4) застосування методу порівняння з еталонним прототипом.

Для розробки математичної моделі енергетичних показників використано метод аналогій з еталонним прототипом [2]. Шляхом співставлення величин енергетичних показників АТЗ та його еталонного прототипу визначаються енергетичні коефіцієнти пробігу K_e та часу K_t . Вони підставляються у формулу визначення продуктивності та собівартості. Отримаємо енергетичні еквівалентні показники продуктивності W_{GE} і собівартості S_{WE} :

$$W_{GE} = \frac{q\gamma_{cm}l_{ві}}{t_p K_t + t_{np}}, \quad (1)$$

де q – вантажопідйомність АТЗ, т; γ_{cm} – коефіцієнт статичного використання вантажопідйомності; K_t – енергетичний коефіцієнт часу;

$$S_{WE} = \frac{C_{зм}l_{ві}K_e + C_{noc}(t_p K_t + t_{np})}{W_t} = K_s S_W, \quad (2)$$

де K_e – енергетичний коефіцієнт пробігу (відношення витрати палива АТЗ в циклі до витрати палива еталонного АТЗ, який рухається з постійною еталонною швидкістю); K_s – енергетичний коефіцієнт собівартості перевезень:

$$K_s = K_e \left(A_1 + A_2 \frac{C_{noc}}{C_{зм}} \right), \quad (3)$$

де A_1 та A_2 – коефіцієнти, які враховують експлуатаційні фактори.

Таким чином, встановлено, що існуючі вартісні методи не враховують елементи технології перевезень – функціонування АТЗ та людино-машинні процедури. Перевага розроблених моделей полягає в тому, що при вирішенні задач організації перевезень енергетичні коефіцієнти K_e і K_t приймаються рівними одиниці. Якщо вирішуються організаційні та технологічні задачі, то ці коефіцієнти враховуються. Для визначення цих коефіцієнтів розроблені математичні моделі та методи моделювання [2]. З їх допомогою можна вирішувати технологічні та організаційні задачі перевезень.

Список літератури

1. Транспорт і зв'язок України – 2018 : Статистичний збірник [Електронний ресурс] / За редакцією І. Петренко. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2019/zb/08/zb_tr2018pdf.pdf.

2. Хабутдінов Р. А. Енергоресурсна ефективність автомобіля / Р. А. Хабутдінов, О. Я. Коцюк. – К. : УТУ, 1997 р. – 137 с.
3. Основы теории транспортных процессов и систем / А. А. Михальченко, Б. Б. Парфенов, А. А. Сафроненко, А. Н. Старовойтов ; Белорусский государственный университет транспорта. – Гомель : БелГУТ, 2017. – 379 с.
4. Экономика автомобильного транспорта / [А. Г. Будрин, Е. В. Будрина, М. Г. Григорян и др.] ; под ред. Е. В. Будриной. — 5-е изд., перераб. — М. : Издательский центр «Академия», 2016. — 320 с.

ПОНЯТТЯ ТА ПРИНЦИПИ КЛАСИФІКАЦІЯ АНГЛОМОВНИХ ПРИСЛІВ'ІВ І ПРИКАЗОК ТА ЇХ ПЕРШОДЖЕРЕЛА

Кретьова Марина

магістрантка

Міжрегіональна Академія управління персоналом, Київ

Прислів'я та приказки справедливо називають перлинами усної народної творчості. У яскравій образній формі народ передає в них від покоління до покоління свій багатовіковий трудовий та життєвий досвід, свою мудрість, високоморальні ідеали.

Прислів'я та приказки (паремійний фонд мови) являють собою скарбницю народної мудрості, до якої входять найбільш влучні, ємні, художньо виразні вислови-спостереження, що торкаються всіх найсуттєвіших сфер життя та діяльності людини. Цей фонд є відкритою системою, оскільки він постійно поповнюється за рахунок відомих афоризмів громадських діячів, митців, літераторів, науковців, які настільки часто використовуються в засобах масової інформації та побутовому мовленні, що з часом втрачають авторство і стають народним надбанням [4, с. 78]. Мерзлікіна О.В.

Набуття афоризмом статусу прислів'я відбувається не тільки, і не стільки завдяки його безпосередньому змістові, скільки зважаючи на спосіб вираження думки, на ту форму, що служить засобом втілення новихсемантичнихракурсів. Остання поріднює мову фольклору з поетичним мовленням, яке, за класичним висловлюванням, являє собою «найкращі слова в найкращому порядку». Кожне прислів'я є мініатюрним художнім твором, зміст та афористична сила якого породжуються його конденсованою образністю та особливостями римо-мелодійної структури [1, с. 10]. Архангельський В.Л.

Саме в силу своєї яскравості, образності й емоційності прислів'я і приказки часто зустрічаються в різних видах текстів англійською мовою.

Прислів'я та приказки в переважній більшості створюються самим народом і відбивають найрізноманітніші сторони людського життя. Виникнення прислів'їв, на думку дослідників [2, с. 87], бере початок з часів первіснообщинного ладу. Воно пов'язане з трудовою діяльністю людей. Прислів'я та приказки мали утилітарно-практичне значення, носили повчальний характер. У майбутньому тематика прислів'їв значно розширилась. Проте їх повчальний зміст зберігся та незабаром став однією з їх відмінних жанрових ознак. Баранцев К.Т.

Деякі лінгвісти стверджують, що поряд з фольклорними прислів'ями та приказками широко вживаються образні вирази, створені письменниками та окремими громадськими діячами. Згодом вони стають так званими «крилатими виразами» й починають уживатися як звичайні прислів'я та приказки [2, с. 96]. Встановити авторство окремих прислів'їв та приказок можливо. Наприклад, в англійській мові багато прислів'їв та приказок було популяризовано або

створено В. Шекспіром, Дж. Байроном, Дж. Мільтоном та іншими відомими письменниками й поетами. Прикладом можуть слугувати шекспірівські вислови, багато з яких зберегли свою початкову форму, наприклад:

Brevity is the soul of wit.

Стислість – сестра таланту [3, с. 274]. Гапонова С.В.

Інші є адаптацією його висловлювань, наприклад:

He jests at scars that never felt a wound.

Над шрамами сміється той, що болю рани ще не знає;

Cowards die many times before their deaths.

Боягузи вмирають багато разів [3, с. 233].

Важливим джерелом англійських прислів'їв є також запозичення з інших мов (латинської, грецької, французької, іспанської мов тощо) [1, с. 89]. Так, наприклад, велика група прислів'їв та приказок сформувались під впливом латинської мови і приписується Юлію Цезарю:

The wish is father to the thought

Бажання є батьком думки [3, с. 133].

He gives twice who gives quickly

Віддає двічі той, хто віддає швидко [3, с. 77].

Має авторство і крилатий вислів, що став широко вживаним, який приписують давньогрецькому поету Херилу:

Constant dropping wears away a stone

Краплина по краплині і камінь точить [3, с. 122].

До наших часів дійшов уривок з поеми Херила «*Краплина води точить камінь наполегливістю*» [3, с. 177]. Пізніше ця ж фраза зустрічається у висловах авторів 15 століття, таких як вчений Міхаїл Апостолій, церковних письменників Григорія Богослова та Іоанна Дамаскіна [4, с. 154].

Вираз «*Добрими намірами пекло вибукувано*» [3, с. 232] приписується англійському письменнику Джонсону, який згідно з його біографом у 1775 році сказав: *Hell is paved with good intentions* [4, с. 19].

Джерела виникнення прислів'їв і приказок найрізноманітніші. Щоб стати прислів'ям, висловлювання повинне бути сприйняте і засвоєно простими людьми. При цьому першоджерело висловлювання часто забувається.

Перейшовши в прислів'я, воно стає частиною суспільної свідомості; промовляючому прислів'я неважливо, хто його вигадав. Можна безпомилково припустити, що будь-яке прислів'я було створено визначеною людиною у визначених обставинах, однак для дуже багатьох старих прислів'їв джерело їхнього походження цілком утрачено. Тому вірніше буде сказати, що прислів'я і приказки мають народне походження, що їхнє першоджерело знаходиться в колективному розумі народу. В безлічі висловлювань, що підсумовують повсякденний досвід, значення слів, очевидно, переростало у форму прислів'я поступово, без якого-небудь явного оголошення. Вислів «*Make hay while the sun shines*» [3, с. 33], що бере своє походження з практики польових робіт, являє приклад такого прислів'я. Кожен фермер відчуває правоту цієї думки, але не виражає обов'язково її іменно цими словами. Але після того як багато сотень людей виражали цю думку багатьма різними способами, після проб і помилок,

ця думка нарешті набула свою форму, що запам'ятовується, і почала своє життя як прислів'я. Подібним чином, висловлення «*Don't put all your eggs in one basket*» [3, с. 78] виникло в результаті практичного досвіду торговельних взаємин.

З іншого боку, так само очевидно, що багато прислів'їв були створені цілком визначеними розумними людьми. Якщо це траплялося з розумними людьми в усному варіанті, то, звичайно, не залишалось ніяких записів, але якщо це відбувалося з розумною людиною, що мала звичку записувати свої думки, то в деяких випадках можна дошукатися до першоджерела прислів'я.

Загалом, справедливо буде висловити припущення про те, що більшість прислів'їв абстрактного характеру почали своє життя саме таким шляхом. Наприклад, «*The end justifies the means*» [3, с. 68], що виникає з теологічної доктрини сімнадцятого сторіччя, або золота думка «*The wish is father to the thought*», що вперше була висловлена Юлієм Цезарем, або ж висловлення «*A soft answer turns away wrath*» [3, с. 28], безсумнівно, запозичене у своїй завершеній формі з Біблії. Але хто може сказати, що ці прислів'я не стали частиною усної традиції ще задовго до того, як вони набули своєї письмової форми. Уживання прислів'їв досягло свого розквіту в часи В. Шекспіра, і більш ніж імовірно, що багато хто з них, приписувані Шекспіру, існували і раніше. Те ж і з Біблією. Мудрість її прислів'їв напевно неоригінальна. У будь-якому випадку обидва джерела, і народні і літературні, виявляються злитими воедино. Завдяки поширенню друкованого слова висловлювання розумних людей усі частіше стали попадати до простих людей, що, якщо ці думки приходилися їм по смаку, створювали з них прислів'я.

Інше важливе джерело англійських прислів'їв – це прислів'я і приказки на інших мовах. Тут знову ж важко бути упевненим у першоджерелі. Якщо прислів'я перш, ніж стати англійським, існувала на латинській, французькій або іспанській мові, то немає впевненості, що вони до цього не були запозичені з якої-небудь іншої мови. Цілком можливо, що вони спочатку були англійськими, але не записаними. Деякі з наших запозичених прислів'їв цілком асимілювалися в Англії, але багато хто з них не зуміли цього зробити. Нам не потрібно багато думати над тим, яке латинське прислів'я лягло в основу нашої «*He gives twice who gives quickly*» [3, с. 86], однак прислів'я «*Through hardship to the stars*» [86, с. 125] звучить якось чужерідно й у меншому ступені схожим на прислів'я, чим латинське «*Per aspera ad astra*». Значна кількість запозичених прислів'їв залишилося в оригіналі. Серед них:

Noblesse oblige [3, с. 54].

In vino veritas [3, с. 89].

Прислів'я, узяті з Біблії, – це ще один вид запозичення, оскільки Біблія перекладена з івриту, і її мудрі висловлювання відбивають свідомість давньоєврейського суспільства. У старі часи Біблія читалася досить широко, так що багато які з її висловлень стали частиною суспільної свідомості до такого ступеня, що лише деякі зараз здогадуються про біблійне походження тих або тих прислів'їв. Проте, багато англійських прислів'їв повністю узяті зі Священного Писання, наприклад:

You cannot serve God and mammon [3, с. 13].

The spirit is willing, but the flesh is weak [3, с. 85].

Ще більше прислів'їв беруть свій початок у Священному Писанні, хоча деякі слова змінені:

Spare the rod and spoil the child [3, с. 21].

You cannot make bricks without straw [3, с. 71].

В. Шекспір, безсумнівно, посідає друге місце після Біблії за кількістю цитат які використовуються як англійські прислів'я. Ніхто, однак, не може бути упевнений утім, які з приписуваних Шекспіру прислів'їв дійсно є його творами, а які узяті в тій або іншій формі з усної традиції. Учені дотепер продовжують знаходити докази того що, деякі цитати стали потім рядками його добутків. Багато «шекспірівських» прислів'їв в англійській мові зберегли свою первісну форму, наприклад:

Brevity is the soul of wit [3, с. 54].

Sweet are the uses of adversity [3, с. 21].

Інші є адаптацією його висловлень, наприклад:

A rose by any other name would smell as sweet [3, с.31].

Багато висловлень з літературних творів час від часу використовуються як прислів'я, але так і не стають ними, залишаючись на півшляху між цитатою і прислів'ям. До їх числа відносяться, наприклад, такі:

The wages of sin is death (Romans) [3, с. 63].

No man but a blockhead ever wrote except for money (Samuel Johnson) [3 с.24].

Таким чином, прислів'я мають мобільність і знаходяться в постійному русі. До них постійно додаються застарілі вирази або сталі цитати.

Отже, виникнення прислів'їв бере початок з часів первіснообщинного ладу. Прислів'я та приказки в переважній більшості створюються самим народом. Їхніми джерелами були відомі народні пісні, казки, байки, анекдоти. В англійській мові багато прислів'їв і приказок було популяризовано або створено відомими письменниками та поетами. Іншим важливим джерелом англійських прислів'їв є запозичення з інших мов. Безумовно, існує багато запозичених прислів'їв з Біблії. Разом з тим, з часом і народні, і літературні джерела зливаються. Усі перераховані чинники виникнення прислів'їв та приказок є характерними і для англійських, і для українських мов, що необхідно буде враховувати під час дослідження особливостей їх перекладу.

Список літератури

1. Архангельський В.Л. Устойчивые фразы в современном русском языке / В.Л. Архангельський. – Ростов-на-Дону : Научная литература, 1964. – 216 с.
2. Баранцев К.Т. Английские пословицы и поговорки / К.Т. Баранцев– К. : Радянська школа, 1973. – 175 с.

3. Гапонова С.В. Wit&Wisdom = Афоризми та прислів'я / С.В. Гапонова – К. : Знання, 2005 – 277 с.
4. Мерзлікіна О.В. Екстралінгвістична зумовленість та комунікативно-прагматичні особливості функціонування прислів'їв у спонукальних мовленнєвих актах (за матеріалами творів М.Сервантеса) / О.В. Мерзлікіна – Київський національний ун-т ім. Т.Г. Шевченка. – К : 2001. – 183 с.

ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ПРИЙОМИ ТА ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРИ ПЕРЕДАЧІ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ СТИЛІСТИЧНИХ ПОРІВНЯЛЬНИХ ЗВОРОТІВ

Старинська Наталія

магістрантка

Міжрегіональна Академія управління персоналом, Київ

Оскільки основою семантики порівняльних відношень є складні процеси розумової діяльності людини, невід'ємним складником її є асоціації, що виникають унаслідок чуттєвого сприймання дійсності. І саме асоціації утворюють у порівняльній конструкції її найголовніший компонент – основу, що концентрує семантичний потенціал порівняльної конструкції (інші компоненти порівняльного звороту – компаратор, компарант, маркер порівняння). Тому зусилля перекладача повинні бути спрямовані, насамперед, на передачу основи порівняння, оскільки завданням є не тільки передати предметно-логічний зв'язок, як би це було важливим у передачі звичайного словосполучення, а передати саме асоціативний компонент, викликати у реципієнта відчуття єдино-можливого варіанту, саме того, який був закладений у вихідному повідомленні. Адже саме у таких елементах порівняльної конструкції, як основа порівняння і компаратор, проявляються індивідуальність і своєрідність письменника у використанні цього стилістичного прийому.

Деякі англійські порівняльні звороти не потребують значних семантичних та структурних перебудов при перекладі українською мовою, оскільки асоціації, що виникають у свідомості читача при сприйнятті порівняльного звороту тексту оригіналу, можна передати у вихідному тексті за допомогою аналогічних синтаксичних структур і лексичних одиниць. До згаданих аналогів доцільно зараховувати і перекладацькі паралелі, які зазнають незначних структурних змін у зв'язку з невідповідністю словотворчих систем англійської та української мов, а також через розбіжність у можливостях певних лексичних одиниць входити у певні порівняльні конструкції [1, с. 148].

Наприклад, сфера вживання англійської конструкції «компарант + of + компаратор» ширша, ніж у її українського відповідника «компарант + компаратор у родовому відмінку» тому під час перекладу ця безсполучникова порівняльна структура трансформується у сполучникову:

Таблиця 1

Вживання англійської конструкції «компарант + of + компаратор»

<i>His whole face changed. It became the face of <u>a visionary</u></i>	<i>Його обличчя змінилось. Воно стало обличчям <u>ясновидця</u></i>	Виражено за допомогою еквівалентного лексичного відповідника + компаратор у родовому відмінку
<i>He has the <u>muscles of a boxer</u></i>	<i>У нього <u>м'язи, як у боксера</u></i>	Виражено за допомогою еквівалентного лексичного відповідника + компаратор у

		родовому відмінку
<i>...with the eye and the nature of a Scots engineer, and the soul of some charged coil of electric clock-work</i>	<i>...з очима й вдачею шотландського інженера і душею, мов катушка електричного годинника, по якій пропущено струм</i>	Виражено за допомогою еквівалентного лексичного відповідника + компаратор у родовому відмінку

Проте лише окремі з них не потребують значних змін, в своїй більшості англійські порівняльні звороти мають значні семантичні та структурні відмінності від українських, можуть співпадати за формою, але розходитись в значенні. І саме в таких випадках перекладач вимушений звертатися до перекладацьких трансформацій, з метою збереження не форми порівняльного звороту, а асоціації, яка закладена в ньому.

В попередньому пункті ми вказали, що до основних перекладацьких трансформацій належать: перекладацьке транскрибування і транслітерація; калькування та лексико-семантичні заміни (конкретизація, генералізація, модуляція); синтаксичне уподібнення (дослівний переклад); членування речень; об'єднання речень; граматичні заміни (форми слова, частини мови або члена речення); антонімічний переклад; експлікація (описовий переклад) та компенсація, проте лише окремі з них використовуються для вираження та передачі лексико-семантичних особливостей порівняльних зворотів англійської мови українською.

Однією з найпоширеніших трансформацій, що використовуються при передачі порівняльних зворотів є граматичні заміни, доцільність яких базується на невідповідності структур англійської та української мов, зокрема в нашій роботі ми говоримо про англійські порівняльні звороти з морфемними показниками порівняння *-like*, *-shaped*, що українською мовою можуть передаватися за допомогою експліцитного (формально-вираженого) й імпліцитного (закладеного в основу) показників порівняння:

1. *Remembering other women with flower-like mouths grooved for bits – Йому вже був відомий цей тип жінок. З устами, як квітка, а при тому ніби створеними для вудил*

2. *As he arose the tears fled lava-like into her bandages – Коли він підвівся, сльози, мов потік лави, ринули в її пов'язку*

3. *There were a quick-lunch snack and two barn-like stages – Далі стояло кафе-закусочна, а за ним – два схожі на великі сараї знімальні павільйони*

4. *He held up a soup-tin-shaped bomb – Він підняв гранату, схожу на консервну бляшанку.*

5. *It had a flower-like grace – В ньому була привабливість квітів.*

У першому випадку ми говоримо не лише про граматичну заміну, а саме про заміну порівняння *flower-like (mouths)* на словосполучення з *устами, як квітка*, а й про таку граматичну трансформацію як членування речення, яка використовується у даному випадку з метою передачі незвичного для сприймання в українській мові прикметника, що має у своїй структурі *-like*.

У наступних випадках (приклад 2, 3, 4 та 5) англійські компаративні маркери *-like* та *-shaped*, що входять до структурного складу порівняльних слів,

передаються за допомогою словосполучень, представлених за допомогою компаративних маркерів: сполучника *мов* (приклад 2), дієслів *схожий на* (приклад 3,4) та за допомогою імплікованого порівняння, вираженого за допомогою складносурядного словосполучення *привабливість квітів* (приклад 5).

Деяких змін можуть зазнавати лексико-семантичні особливості композитів, що входять до складу порівняльного звороту, якщо в мові перекладу відсутні відповідники вихідних структурно-семантичних моделей, а також, якщо традиції мовлення передбачають використання інших лексичних відповідників.

Наприклад, для вираження інтенсивності руху в українській мові вживаються сполучення дієслова зі значенням переміщення «бігти», «мчати», «летіти», «нестися» тощо та формою орудного відмінка іменників «стріла», «куля», «комета», «метеор» тощо, що символізують найбільшу швидкість на певному етапі розвитку суспільства.

У зв'язку з цим в українському перекладі англійський компаратор «*a mad bullet-like charge*» змінюється на «кулею»:...*impelled him in a mad bullet-like charge towards the gate and clear of the bar* – ...примусило схопитися на ноги, кулею вискочити за двері й кинутися геть від бару. В цьому випадку компаратор *in a mad bullet-like charge* зазнає і граматичної (заміна словосполучення словом) і лексичної заміни.

До основних проблем, що виникають при передачі лексико-семантичних особливостей порівняльних зворотів також належать: приналежність порівнянь англійської і української мов до різних стилістичних пластів лексики (*to know like the book* (нейтральний) і *знати як облупленого* (розмовний); національна специфіка образу порівняння (*to fight like Kilkenny cats* і *боротися не на життя, а на смерть*); різні асоціації, експресивність і оцінка, втілені у образі порівняння (*to work like a horse* – (with great energy) і *працювати як кінь* (насилу, часто непосильним, надриваючись), *to feel as snug as a bug in a rug* – *відчувати себе як у Христа за пазухою*); втрата фонетичних евфонічних засобів (*as busy as a bee, as red as raspberries, as brown as a berry, as green as grass, as simple as socks*).

Дуже часто при передачі порівняльного звороту відбувається розширення значення останнього, а саме за рахунок введення основи порівняння, наприклад: *She had sloe-eyes that were dry enough.* – Чорні, як терен, очі були сухі.

Проте, варто зазначити, що одним з найголовніших є суб'єктивний чинник при передачі лексико-семантичних особливостей українською мовою. Адже дуже часто саме перекладач вирішує, який лексичний відповідник варто використати для передачі порівняльного звороту. До таких суб'єктивних змін в структурі англо-українського перекладу можна віднести введення прикметників в структуру, що, на думку перекладача, підсилюють стилістичний ефект порівняльної конструкції у цільовому тексті: 1. *Boy, his bed was like a rock* – Слухайте, в нього не ліжко, а справжній камінь! 2. *He speaks like a Christian* – Говорить він, як побожний християнин.

Досить часто для передачі одного порівняльного звороту різні перекладачі використовують різні лексичні відповідники. Така ситуація виникає через те, що з плином часу мова зазнає змін, як зазнає змін і формальне вираження порівняльних зворотів, й асоціативні та екстралінгвістичні чинники сприяють цьому. Приклад був продемонстрований у статті Тарасової А. [2]:

Таблиця 2

Вплив екстралінгвістичних чинників при вираженні порівняльних зворотів

to go away like the wind	помчати, мов вітер	помчати, як вітер
to go out altogether, like a candle	розтанути зовсім, як свічка	зійти нанівець, як свічка
as wet as ever	мокрісінька, як і раніш	мокра як хлющ
like a sky-rocket	мов ракета	як повітряний змій

Вище ми говорили про важливість передачі образних асоціацій, що виникають у реципієнта і засобів, котрі використовуються для цього. Однак ще однією з важливих лексико-семантичних особливостей порівняльних зворотів, що виникає при передачі українською мовою є зникнення образності порівняльного звороту. Така особливість виникає, коли дана образність не сприймається мовою перекладу. При передачі таких порівнянь саме порівняння може замінюватись якісним прикметником або прислівником: *mad as a hatter* – остаточно збожеволіти; *dead as a door-nail* – мертвий; *cool as a cucumber* – незворушний. І як ми бачимо, при еквівалентній передачі даних порівнянь, а саме *mad as a hatter* – божевільний, мов торговець капелюхами; *dead as a door-nail* – мертвий, як дверний цвях або *cool as a cucumber* – прохолодний, мов огірок зміст таких порівнянь не матиме жодного сенсу. І в таких випадках, незважаючи на повну втрату стилістичного ефекту, використовується узагальнення, що призводить до збереження сенсу.

Література

1. Сасіна В. П. Безполучникові порівняння в російській та англійській мовах. Нариси з контрастивної лінгвістики / В. П. Сасіна // Зб. наук. праць акад. наук УРСР. – К. : Наукова думка, 1979. – С. 146 – 152.
2. Тарасова А. І. Засоби відтворення англійських компаративних фразеологізмів українською мовою / А. І. Тарасова // Лінгвістика. – 2016. – № 20. – С. 284-288.

CONTINUITY BETWEEN PRIMARY AND BASIC SCHOOLS IN THE FORMATION OF INTEGRATED CONTENT LINES IN FOREIGN LANGUAGE LESSONS

Polonska Tamara Kostiantynivna

Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Researcher
Institute of Pedagogy of the NAES of Ukraine

The continuity in the work of all stages in the educational system is a necessary condition for continuous education, which must fully ensure the unity, interconnection of the purpose, content, methods, forms of education and upbringing and development of the child, taking into account its age characteristics. The issue of continuity between primary and basic school is a component of the general continuity problem in the educational process, the solution of which is one of the main conditions for successful adaptation of primary school students to study in basic school and an important prerequisite for successful education in grade 5.

The conceptual basis of continuity in the psychological aspect was presented by L.S. Vygotsky, who introduced such a theoretical construct as a “zone of proximal development” to characterize the relationship between the learning process and the child’s mental development. According to this concept, learning processes are ahead of development processes. In the opinion of the scientist-psychologist, training should be guided by already completed cycles of development, at its lower threshold [1]. So, continuity is possible due to the fact that the new is based on the achieved level of development, as well as due to the forecast made on this basis, which ultimately determines the logic of the pedagogical process, providing it with the necessary consistency, and hence continuity in forms, content and methods of work. The essence of continuity in teaching a foreign language is to provide the necessary connection and the correct correlation between the parts of the subject at different levels of its study, that is, in the sequence, systematic arrangement of the material, in support of the level of development studied and achieved by students, in the prospect of studying the material, in the consistency of levels and stages of educational work.

The solution of the continuity problem involves a close interconnection of its various aspects:

- *didactic*, including the continuity of content, means, forms and methods of teaching;
- *psychological*, related to the laws on formation of educational activity and the development of mental functions of the child;
- *methodical*, aimed at developing new approaches to the formation of scientific concepts that effectively influence the development of students’ thinking.

The continuation in the transition from primary to basic secondary education should be carried out at the level of goals and objectives, the content of education, organizational forms, and intended learning outcomes. The question of the continuity of state educational standards for general education is fundamental, since standards are developed and approved in accordance with the levels of general education. In

turn, typical curricula for three levels of education in various school subjects are developed on the basis of state standards.

Four integrated or cross-cutting content lines have been identified in foreign languages curricula for 5–9 grades of institutions of general secondary education to emphasize the key competences [2]. In particular, these are such lines as: “Environmental security and sustainable development”, “Civil responsibility”, “Health and Safety”, “Entrepreneurship and Financial Literacy”. The introduction of integrated content lines (ICL) in the subject “a foreign language” involves solving problems of real content, implementation of interdisciplinary educational projects, work with various sources of information and developing students’ ability to apply integrated knowledge and skills to real-life situations.

Let’s examine how the continuity between the primary and basic school is preserved in foreign languages curricula using the example for implementation of the integrated content line (ICL) “Environmental security and sustainable development” (Table 1). This ICL is aimed at students formation the basics of social activity, responsibility and environmental consciousness, willingness to participate in environmental issues and the development of society, awareness of the importance of sustainable development for future generations.

Table 1

Continuity in the formation of the ICL “Environmental Security and Sustainable Development”

No.	Topic	Primary school	Basic secondary school (grades 5–6 in gymnasium)
1.	Rest and leisure	Understands the need to tidy up the place of rest.	<i>5th grade.</i> Explains the need for cleaning behind oneself during your vacation.
2.	Nature and environment	Appreciates and cares for nature.	<i>5th grade.</i> Considers nature as a holistic system.
3.	Human	Understands the consequences of irrational human actions on the environment.	<i>(the topic is not transmitted by the curriculum)</i>
4.	Travelling	Discovers a value attitude to nature while travelling.	<i>6th grade.</i> Discusses the benefits of environmental modes of transport.
5.	Ukraine	<i>(the topic is not transmitted by the curriculum)</i>	<i>6th grade.</i> Proposes measures to improve the environmental situation in Kyiv.
6.	School and school life	<i>(the line is not implemented into this topic)</i>	<i>5th grade.</i> Discusses participation in school environmental events.
7.	Home city / home village	<i>(the topic is not transmitted by the curriculum)</i>	<i>5th grade.</i> Explains the relationship of a man and the environment and its

			dependence on natural resources.
--	--	--	----------------------------------

As one can see from Table 1, the formation of the ICL “Environmental security and sustainable development” is carried out in primary school within four topics defined by the curriculum, and in grades 5–6 of a gymnasium this number increases to six. So, in the process of studying the first topic “Rest and leisure”, primary school and gymnasium students are actually oriented towards identical skills and attitudes, only with the addition in grade 5: “gives examples from own experience”. In the second and fourth topics (“Nature and the environment”, “Travelling”) the skills are somewhat expanded and concretized in the gymnasium, taking into account the experience gained by students in primary school. The topic “Human” is aimed at formation of the specified line only in primary school, and the other three topics (“Ukraine”, “School and school life”, “Home city / home village”) – only in gymnasium. That is, the continuity and consistency in the implementation of the ICL “Environmental security and sustainable development” can only be observed in the process of studying three topics (“Rest and leisure”, “Nature and the environment”, “Travelling”), which are stated both in primary school and in the gymnasium.

The implementation of the analyzed integrated content line is not provided for by the existing curricula in foreign languages when studying a number of topics such as: “Me, my family and friends”, “Holidays and traditions”, “My house”, “Food”, “Shopping”, “Sport”, “Clothes”, “Great Britain”. We believe that most of these topics, if not all, could be involved in the implementation of the ICL “Environmental security and sustainable development”, both in primary and basic secondary schools. This particular remark on foreign languages curricula for grades 5–9 in gymnasiums applies to the other three content lines.

Thus, the prerequisite for ensuring the quality of foreign language education is the principle of continuity between primary and basic schools in the formation of integrated content lines. However, today it is impossible to fully take into account this principle, for example, in the 5th grade of a gymnasium. This is due to the fact that students who were enrolled in the first year of the new Ukrainian school in 2018 will become fifth-graders only in 2022. Currently the implementation of integrated content lines is carried out without taking into account the skills acquired by students in primary school, which should become the basis of their successful education in the gymnasium.

References:

1. Vygotsky L. S. Thinking and Speech. Ed. 5. Moscow : Labyrinth, 1999. 352 p. (in Russian).
2. Curriculums in foreign languages. Grades 5–9. Ministry of Education and Science of Ukraine. Kyiv, 2017. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/programi-inozemni-movi-5-9-12.06.2017.pdf> (in Ukrainian).

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМУВАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ІПОТЕЧНОГО КРЕДИТУВАННЯ АГРАРНОЇ СФЕРИ

Мельник Леонід Васильович

к.е.н., доцент,
Національний університет водного господарства
та природокористування

Одним із вагомих напрямком підвищення ефективності системи іпотечного кредитування аграрної галузі є удосконалення оцінки заставного майна та державної реєстрації речових прав на нерухоме майно. Від достовірної та компетентної експертної оцінки майна, що є потенційною заставою для іпотечного кредиту, залежить напрямок подальшої співпраці кредитної установи та позичальника. Результат оцінки майна позичальника впливає як на розмір позики, яку банк матиме можливість надати клієнту, так і на формування гарантій зниження кредитних ризиків банку, а також дозволяє розрахувати та забезпечити запас міцності у випадку неплатоспроможності позичальника. Процедура формування заставної компоненти ресурсного потенціалу іпотечного кредитування сільськогосподарських виробників потребує дотримання базових принципів кредитування. Одним із таких принципів є принцип справедливої оцінки майна позичальника, сутність якого полягає у встановленні вартості застави не вище від ринкової, за якою її можна продати сторонньому покупцеві.

Оцінкою майна при прийнятті рішення щодо видачі іпотечного кредиту на даний час займаються або незалежні оцінювачі, або банківські співробітники - внутрішні оцінювачі. Проблемним питанням досі залишається забезпечення достовірної незалежної оцінки, що пов'язане, насамперед, із дією людського фактору при підготовці оціночних звітів. Так, під час роботи штатного оцінювача від кредитної установи на кінцевий результат впливають не лише компетентність та кваліфікація конкретного працівника, дотримання ним норм та вимог процедури оцінки, а в значній мірі й корпоративні інтереси банку, причому не виключається можливість адміністративного тиску на працівника з метою отримання найбільш вигідного для банку рішення щодо оцінки майна позичальника.

З іншого боку, залучення сторонніх оцінювачів також не є гарантією забезпечення справедливої незалежної оцінки заставного майна, зважаючи на те, що банківські установи є основними замовниками послуг з експертної майнової оцінки та можуть впливати на висновок експерта. Основними напрямками вирішення проблеми втрати об'єктивності оцінювачів є:

розділення великих оціночних проектів на частини та диверсифікація їх між суб'єктами оціночної діяльності;

перевірка, за підтримки Фонду державного майна України, суб'єктів оціночної діяльності на предмет наявності зв'язків з учасниками процесу надання іпотечних кредитів;

державні гарантії щодо забезпечення відповідальності суб'єктів оціночної діяльності у відповідності до законів України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» та «Про оцінку земель» за порушення у сфері оцінки майна [1; 2].

Одним із факторів формування ресурсного потенціалу іпотечного кредитування, зокрема його фінансової компоненти, є акумулювання банківськими установами грошових ресурсів з метою подальшого їх спрямування в іпотечну систему. Найвагомим джерелом формування даних фінансових ресурсів виступають депозити населення. Основним мотивом для розміщення вкладів для населення на даний час залишається можливість отримувати стабільний дохід, який покриває інфляційні втрати та забезпечує, принаймні, мінімальну прибутковість у короткостроковому та середньостроковому періоді. На формування рішення щодо відкриття (збільшення) депозиту з погляду вкладника вагомий вплив чинить не тільки і не стільки величина облікової ставки НБУ, скільки його власні інфляційні очікування [3]. З огляду на те, що офіційний рівень інфляції складає близько 8 % , середня відсоткова ставка за депозитами для фізичних осіб у 10-13 % мінімально задовольняє потреби вкладників.

Проте, на даному етапі формується системний конфлікт мотивів вкладників та споживачів кредитних продуктів, адже для потенційного позичальника індикатором привабливості кредиту є зниження кредитних відсоткових ставок. Оскільки відсоткова ставка за кредитами формується на базі ставки за депозитами з урахуванням кредитного ризику (ризик неповернення кредитів одними позичальниками, що компенсується за рахунок зростання ставок за кредитом для інших позичальників), відтак і підвищення депозитних відсотків, якого прагнуть вкладники, призводить до зростання кредитних відсоткових ставок. Подолання цього конфлікту, на нашу думку, полягає у системному зниженні та стабілізації темпу інфляції, що є стратегічним завданням для держави, та мотивування населення розміщувати вклади на довгостроковій основі під порівняно невисокий відсоток (1-2 %).

У своїй практиці при прийнятті рішення щодо управління іпотечним кредитуванням в аграрній сфері банківські установи повинні дотримуватись наступних тактичних та стратегічних напрямків:

співпраця із суб'єктами аграрного виробництва, що пройшли експертний відбір за об'єктивним переліком критеріїв на отримання права купівлі-продажу сільськогосподарських угідь;

надання переваги малим та середнім сільськогосподарським підприємствам та фермерським господарствам при прийнятті банківським установами рішення щодо видачі іпотечного кредиту;

розвиток інноваційних проектів;

забезпечення фінансування проектів з оновлення, модернізації технологій та обладнання, підвищення якості сільськогосподарської продукції,

впровадження енергозберігаючих технологій;

підтримка експортно орієнтованого виробництва аграрної продукції;

участь у державних програмах розвитку сільського господарства шляхом пільгового кредитування аграріїв.

Комплексний підхід у цих питаннях дозволить підвищити ефективність кредитних відносин між кредитором та позичальником, тим самим знижуючи кредитні ризики, а також сприятиме залученню банківськими установами додаткових інвестиційних ресурсів.

Список літератури:

1. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні: Закон України від 12.07.2001 № 2658-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2658-14>.

2. Про оцінку земель: Закон України від 11.12.2003 № 1378-IV. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1378-15/>.

3. Хайруллина А. М. Система правових стимулов и правовых ограничений инвестиционной деятельности. *Вопросы современной юриспруденции: сб. ст. по матер. II междунар. науч.-практ. конф.* 2011. №2. Новосибирск: СибАК. URL: <https://sibac.info/conf/law/ii/54243>.

СИСТЕМИ БЕЗГОТІВКОВОГО РОЗРАХУНКУ В ЕЛЕКТРОННІЙ КОМЕРЦІЇ УКРАЇНИ

Фреюк Ольга Василівна

асистент

Київський національний торговельно-економічний університет

Кохан Катерина

студентка

Київський національний торговельно-економічний університет

В більшості країн світу електронна комерція набула значного поширення і відкрила неймовірні можливості для бізнесу та розвитку економіки. Щорічно глобальний ринок електронної комерції зростає. Це пов'язано з тим, що інформаційні технології займають все більшу роль у житті сучасної людини. Якщо ще в 2018 році український ринок e-commerce виріс на 30%, показавши другий результат в Європі за темпами зростання, то вже в 2019-му, згідно з даними групи EVO, яка об'єднує маркетплейси Prom, Bigl й ряд інших проєктів, ринок електронної комерції виріс на 17%, до 76 млрд грн (дані за 11 місяців). При цьому розмір середнього чека однієї покупки знизився на 7-10%, а вартість доставки зросла і становить 5-15% від вартості товару. У 2020 році експерти групи EVO очікують ще менше зростання: приблизно на 15% – до 87,2 млрд грн.

Вітчизняний споживацький ринок є одним з найбільших у Центральній і Східній Європі. Завдяки розвитку цифрових технологій сьогодні боротьба за українського покупця ведеться у глобальному масштабі. За оцінками експертів в Україні на кінець 2017 року налічувалося 23 млн користувачів Інтернету, що складає близько 62% населення, у 2019 році. Для порівняння у Європі цей показник складає більше 80 %. [7]

Рис.1 Зростання електронної комерції в Україні та світі

Джерело: *European Ecommerce Report 2018 Edition* [8]

Для задоволення потреб користувачів e-commerce важливим елементом є зручна оплата. В даному контексті необхідно враховувати, що зі зростанням обсягів онлайн продажів відбувається збільшення кількості онлайн розрахунків. Як зазначає Коляденко С.В. , завдяки світовій інформаційній мережі значно збільшилася швидкість грошових транзакцій. Таким чином, Інтернет став провідною, ключовою технологією сучасної економічної взаємодії. Основним джерелом інституційного розвитку платіжних систем та інструментів електронної комерції на ринку є кінцевий попит. Платіжні системи електронної комерції так чи інакше при розрахунках використовують безготівкові платежі та електронні гроші.[2]

Український ринок банківських електронних платежів має значний потенціал з тенденцією до збільшення кількості банків, які впроваджують Інтернет-банкінг. Серед лідерів Інтернет-банкінгу, в тому числі й мобільного, потрібно відзначити ПАТ КБ “ПриватБанк”, ПАТ “Укрсоцбанк”, АТ “ПУМБ”, АТ “УкрСиббанк”, ПАТ “Альфа-Банк”, АТ “ОТП Банк”, АТ “Укрексімбанк”. Найбільш інноваційним банком у впровадженні Інтернет-банкінгу в Україні є ПАТ КБ “Приватбанк”, який пропонує широкий спектр платіжних послуг, пов’язаних з електронною комерцією. Зокрема, система Інтернет-банк “Приват24”, що належить ПАТ КБ “Приватбанк”, пропонує такі можливості: цілодобовий доступ до рахунків, купівля квитків, оформлення кредитних заявок на сайті банку, переказ коштів на будь-яку картку світу, здійснення S.W.I.F.T.-переказів, оплата комунальних послуг, оплата різних інтернет-послуг та ін. До останніх інновацій, які отримали світове визнання, належать такі продукти ПАТ КБ “Приватбанк”, як платіжний міні-термінал, вхід в Інтернет-банкінг через QR-код, онлайн-інкасація, а також десятки різноманітних мобільних додатків (для iOS, Android, Windows Phone) [3].

За даними Національного банку України в Україні спостерігається позитивна динаміка зростання безготівкових платежів (рис. 2).

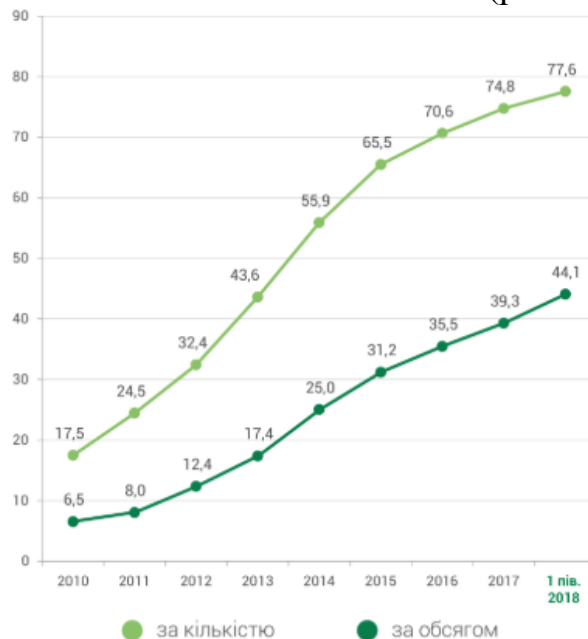

Рис.2 Частка безготівкових операцій від усіх операцій, здійснених з використанням платіжних карток в Україні, %

Джерело: Національний банк України [1]

Національний банк України послідовно втілює в життя проект Cashless есопому, який є одним із основних стратегічних напрямків розвитку фінансового сектору України. Відповідно до Комплексної програми розвитку фінансового сектору України у 2022 році рівень готівки в економіці у 2022 році має знизитися до 8,5%, а мережа платіжних терміналів – зрости до 13000 од. на 1 млн населення.[1]

На зміну традиційним розрахунковим послугам приходять електронні платіжні системи, які дають змогу в умовах реального часу швидко й зручно проводити необхідні операції з відповідним заощадженням коштів на обслуговування та надійною системою захисту. Роль альтернативних платіжних засобів (електронних гаманців, мобільних телефонів і цифрових валют) на міжнародному ринку платіжних послуг постійно зростає, при цьому тренд великою мірою підтримується завдяки ринкам країн, що розвиваються, активно впливаючи на весь світ.[6]

Небанківські платіжні послуги, засновані на електронних грошах, надаються спеціалізованими платіжними провайдерами, що представлені на національному ринку такими зарібужними і вітчизняними провайдерами, як PayPal, E-gold, LiqPay, UkrMoney, Portmone.com, ГлобалМані та ін. Саме небанківські електронні платіжні послуги найбільше пов'язані з електронною комерцією. Їх перевагою є відсутність мінімального розміру платежів й висока окупність. Подальша інституціоналізація платіжних інструментів електронної комерції пов'язана з небанківськими платіжними сервісами, адже спостерігається загальний для електронної комерції процес відмови від використання традиційної інфраструктури.[5]

В електронній комерції революція відбувається не стільки у сфері банківського, скільки в сфері розрахунково-касового обслуговування суб'єктів торгівлі. Тому електронні платежі рівною мірою є новою сферою електронного бізнесу як для банківських, так і для небанківських установ. Банківські структури володіють великими ресурсами і тактично виграють у конкурентній боротьбі, тоді як небанківські платіжні провайдери несуть менші транзакційні витрати в окремо взятій сфері послуг і тому мають стратегічні переваги.[4] Використання електронних грошей в розрахунках між учасниками електронної комерції вимагає зміни регулюючого впливу держави. Це стосується не лише розроблення відповідного законодавства, але й нормативного закріплення стандартів їх використання, прав і обов'язків сторін укладених угод.

Список літератури:

1. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс] // Національний банк України. – 2017. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/>
2. Коляденко С. В. Цифрова економіка: передумови та етапи становлення в Україні і у світі / С. В. Коляденко. // Всеукраїнський науково-виробничий журнал Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. – 2016. – № 6 (10). – С. 105-112.

3. Чудак Л.А. Особливості платіжного середовища систем електронної комерції в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://repository.vsau.org/getfile.php/16949.pdf>
4. Дубенська О. Е-комерс в Україні: розвиток попри кризу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/publications/2015/10/27/564857/>
5. Соколенко П. Електронна комерція (e-Commerce): тренди и прогноз розвитку в Україні на 2017-2018 гг. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.web-mashina.com/web-blog/ecommerce-prognoz-elektronnoi-kommercii-ukrainy-2017-2018>
6. Свет М. Прогноз розвитку ринку e-commerce в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.web-mashina.com/web-blog/64-prognoz-razvitiya-rynka-e-commerce-v-ukraine>
7. Статистичні дані компанії EVO. [Електронне джерело]. – Режим доступу: <https://evo.business/lyudi-kupuvali-bilshe-serednij-chek-zmenshivsia-vartist-dostavki-zroslo-yakim-buv-ukra%D1%97nskij-ecommerce-u-2019-roci/>
8. European ecommerce report 2018 [Електронне джерело] . – Режим доступу: <https://www.haendlerbund.de/de/downloads/ecommerce-europe/european-ecommerce-report-2018.pdf>

СУЧАСНІ МІГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ

Вольська Ангелія Олександрівна

к.е.н., доцент

Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний
соціально-економічний коледж

Дудченко Володимир Степанович

к.ф.н., доцент

Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний
соціально-економічний коледж

Дужева Олена Григорівна

Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний
соціально-економічний коледж

Світ вступає в нову епоху знань, інформаційних технологій та стрімкого розвитку. Головним ресурсом у ній може стати людський капітал. Він буде фундаментальним визначником економічної динаміки, майнової та соціальної нерівності, міграційних потоків та міжнародних відносин. Країни наввипередки розбудовуватимуть системи культивуації людського капіталу.

За даними Світового Банку, частка людського капіталу в загальносвітовому багатстві склала дві третини. При цьому в бідних країнах людський капітал складає біля 40% від загального, а в багатих – 68%. Вже зараз досвід, уміння, зусилля та креативність населення багатих країн мають більшу вартість, ніж верстати й обладнання на фабриках та корисні копалини в надрах. Використання людського капіталу найкращим чином дозволяє отримувати додаткові прибутки, а його розвиток стає найважливішим завданням, як на рівні окремих компаній, так і держав в цілому. У зв'язку з цим аудиторські та консалтингові компанії спрямовують свою увагу на відстеження трендів, пов'язаних з людським капіталом і прогнозують трансформацію фірм, які орієнтовані на отримання прибутку, в такі, що крім прибутків генерують соціальний добробут.

Інститут демографії при Академії Наук України попереджає про стрімке зменшення населення країни. Такими темпами не вимирає жодна європейська країна: на 100 смертей в Україні припадає лише 63 новонароджених. Через економічну кризу, військові дії та падіння достатку, а також враховуючи те, що Україна стрімко старіє, ситуація після 2050-го ризикує стати ще критичнішою, якщо не сказати трагічною. Тому що до того часу кількість людей, старших за 60 років, збільшиться в півтора рази. До 2050 року українців може залишитися лише 32 мільйони (проти 52, які проживали в країні на початку 1990-х) – це в кращому випадку. Україна входить до п'ятірки країн за темпами скорочення населення. Згідно з підрахунками Державної служби статистики, щороку українців меншає на 180 тис. Слід звернути увагу що дані подані, згідно

Всеукраїнського перепису населення на 5 грудня 2001 року. Приписом ООН черговий перепис населення України повинен був пройти в 2010 році.

Провідний дослідник Центру Вітгенштейна, який вивчає динаміку чисельності населення, Томас Сobotка одним із факторів, які сприяють зниженню популяції називає – масову міграцію [2].

Питання, яке потребує нашої уваги є міграційні процеси, що відбуваються в Україні та світі загалом. Міграція забезпечує у розвинених регіонах світу 56% демографічного приросту, а у західноєвропейських країнах – взагалі 89%, свідчить дослідження економіста Олени Корнієнко. Наразі мігранти складають 10-25% економічно активної частини в західних країнах. Найбільше мігрують українці до Російської Федерації, Польщі, Італії та Чеської Республіки.

В Україні ж міграція діє навпаки – тобто Україна втрачає кваліфіковані кадри, і це означає, що у світі є країни, які надають кращі можливості для самореалізації і капіталізації особистого людського капіталу. Точної статистики не існує скільки українців вже виїхали на ПМЖ або на сезонні роботи та за різними підрахунками за кордоном перебувають від 5 до 8 мільйонів українських трудових мігрантів. Зауважимо і зміну настроїв наших співвітчизників. Кілька років тому мігранти виїжджали із думкою заробити певні кошти і повернутися, то алгоритмом сьогодення виступає «поїхати – закріпитися – залишитися».

Як правило міграція робочої сили закордоном має для України негативні наслідки, а саме:

1. Більш повільні темпи розвитку науково-технічного прогресу у зв'язку з численною інтелектуальною еміграцією українських вчених за кордоном;
2. Поширені випадки зловживання та шахрайства з боку громадян приватними агентствами зайнятості;
3. Зростання політичних та економічних звинувачень проти нашої держави у зв'язку зі зростанням нелегальної міграції українських робітників;
4. Працевлаштування на низькооплачуваній, напруженій роботі з шкідливими умовами праці, наявністю дискримінації та експлуатації місцевими роботодавцями [3].

Дослідження Київського міжнародного інституту соціології свідчать, що кожен третій українець розглядає можливість виїхати з країни зараз чи за певних сприятливих обставин, з них 55% – молодь у віці від 18 до 29 років, 44 – від 30 до 39 років; 33% – 40-50-річні. Серед тих, хто готовий поїхати, 40% – люди з вищою освітою; 27,6 – із середньою спеціальною; 23,2 – із середньою і 17,8% – із неповною середньою освітою. Як показало опитування КМІС, 53% з тих, хто вже має досвід роботи за кордоном, хочуть його повторити знову, а от 43% тих, що добували хліб на чужині, не хочуть повертатися до такого досвіду знову. «Міжнародна організація з питань міграції зазначає, що серед вивчених нею країн південного сходу Європи українці становлять найбільшу частку трудових мігрантів із вищою освітою (дослідження 2016 р.). І саме в цьому бачать головну загрозу для України, яка стрімко втрачає освічених і досвідчених фахівців (інженерів, лікарів, фахівців ІТ-сектору, агрономів і

викладачів)» [4]. Основними видами діяльності українських працівників за кордоном є будівництво, діяльність домашніх господарств, сільське господарство,

Отже, в Україні вкрай важливим є зупинення негативних наслідків міграційних процесів. Розробка та впровадження соціальної політики спрямованої на забезпечення громадянам гідних умов проживання та працевлаштування в країні; а також повернення працівників-мігрантів шляхом створення привабливих умов для використання їх валютних заощаджень у підприємницькій діяльності на території України.

Список літератури

1. Людський капітал – тренди використання нашого найбільшого багатства
URL : <https://bakertilly.ua/news/id44502>

2. Українців стає все менше. Що нас чекає: мігранти чи забуття. URL :
https://espresso.tv/article/2018/01/26/ukrayinciv_staye_vse_menshe_scho_nas_chekaє_migranty_chy_zabuttya.

3. Вплив міграційних процесів на економіку України URL :
<https://naub.oa.edu.ua/2018/%D0>.

4. Третина українців мають намір емігрувати, з них 55% – молодь – дослідження КМІС. URL : <https://hromadske.ua/posts/ukrainu-maiut-namir-pokynuty-55-molodykh-liudei-doslidzhennia-kmis>.

ВПЛИВ ПОЛІКОМПОНЕНТНОЇ СУМІШІ «СОЛОДОК СУПЕР» НА СТУПІНЬ СВІЖОСТІ ТА ХАРЧОВУ ЦІННІСТЬ ХЛІБОБУЛОЧНИХ ВИРОБІВ

Білик Олена Анатоліївна

к.т.н., доцент

Бурченко Людмила Миколаївна

асистент

Бондаренко Юлія Вікторівна

к.т.н., доцент

Національний університет харчових технологій
м. Київ, Україна

Середня тривалість життя суспільства, що проживають в Україні, становить лише 62...68 років, що згідно ООН менше на 12 років, ніж середня тривалість життя європейців. Загальновідомо, що харчування є найважливішим чинником, що обумовлює стан здоров'я людини, зв'язує його з навколишнім середовищем і впливає на здатність організму протистояти його шкідливим діям. Згідно з оцінкою експертів Всесвітньої організації охорони здоров'я, здоров'я громадян на 50 % залежить від способу життя. Тому, харчування тісно пов'язане з нашим здоров'ям, тривалістю життя [1].

Середня добова норма споживання хліба становить близько 277 г. Головними лімітуючими амінокислотами пшеничного борошна є лізин і треонін. У зв'язку з цим підвищення харчової цінності хліба – важливе завдання фахівців хлібопекарської галузі. Рішенням для поставленого завдання – є використання нетрадиційних видів сировини [2]. В якості нетрадиційної сировини доцільно використовувати пророщені зерна пшениці, ячменю, вівса, кукурудзи [3]. У разі пророщення в зерні протікають складні морфологічні перетворення, в результаті яких розвивається зародок і порушується клітинна структура ендосперму та активується дія ферментів, що призводить до перетворення складних речовин на прості [4].

У разі зберігання у хлібобулочних виробих проходить процес черствіння. У результаті черствіння хлібобулочні вироби стають твердими, м'якушка кришиться, зменшується еластичність м'якушки, витрачають смак і аромат. Такі зміни відбуваються у результаті фізико-хімічних, колоїдних та біохімічних процесів, що відбуваються з біополімерами хліба. В першу чергу процес черствіння пов'язують зі змінами в стані крохмалю, а саме переходу його з аморфного стану у кристалічний та агрегації молекул амілопектину та амілози під час черствіння [5].

В другу чергу процес старіння пов'язують зі денатурацією білків, які віддають вологу і, як наслідок, знижується її гідратаційна здатність, що призводить до твердіння м'якушки [6]. Тому, зростає опір стисненню, знижується пружність. Для визначення впливу полікомпонентної суміші

«Солодок Супер» на процес черствіння досліджували зміни структурно-механічних властивостей м'якушки під час зберігання.

Дослідні зразки готували за безопарного способу. Контролем служив хліб пшеничний, дослідний зразок – хліб пшеничний з полікомпонентною сумішшю «Солодок Супер». Одним із процесів, що найінтенсивніше відбувається під час зберігання хлібобулочних виробів, є деформація м'якушки хліба, яку визначали через 4, 24, 48 і 72 год зберігання за допомогою пенетрометра АП 4/1 [7]. Результати досліджень наведено в табл. 1.

Таблиця 1 – Показники деформації м'якушки виробів під час зберігання, $n=3$, $p \leq 0,95$

Вид деформації, термін зберігання	Контроль	Дослідний зразок з полікомпонентною сумішшю «Солодок Супер»
<i>4 години:</i>		
загальна	82	112
пластична	47	71
пружна	35	41
<i>24 години:</i>		
загальна	68	93
пластична	46	67
пружна	22	26
Збереження свіжості, %	83	83
<i>48 годин:</i>		
загальна	53	81
пластична	31	52
пружна	22	29
Збереження свіжості, %	65	72
<i>72 години:</i>		
загальна	41	69
пластична	26	45
пружна	15	24
Збереження свіжості, %	50	61

Порівняльний аналіз ступеню збереження досліджуваними зразками свіжості показав позитивний вплив полікомпонентної суміші «Солодок Супер» на цей процес. Як свідчать дані табл. 1, розроблена суміш сприяє покращанню збереження виробами свіжості, втрата свіжості хліба пшеничного збагаченого СПЗ через 72 год зменшується на 11,0 % порівняно з контролем.

В результаті розрахунку харчової цінності встановлено, що у разі застосування полікомпонентної суміші «Солодок Супер» підвищується харчова цінність хліба пшеничного внаслідок збільшення вмісту жиру, мінеральних

речовин та вітамів. Так, енергетична цінність контролю становить 682,25 ккал, а з розробленою сумішшю – 753, 40 ккал.

Отже, результати досліджень показують позитивний вплив на харчову цінність та тривалість зберігання хлібобулочних виробів.

Список літератури

1. Лукин, А.А. Разработка технологии производства хлебобулочного изделия с использованием муки из пророщенного зерна пшеницы / А.А. Лукин, С.П. Меренкова // Вестник ЮУрГУ. Серия «Пищевые и биотехнологии». – 2016. – Т. 4. – № 3. – С. 5-12.

2. Моргун, В. А. Пищевая ценность композиционных смесей из муки различных зерновых культур / В. А. Моргун, Д. А. Жигунов, О. С. Крошко // Хранение и переработка зерна. – 2005. – № 11. – С. 20–21.

3. Бурченко, Л. М. Суміш пророщених зерен у технології хлібобулочних виробів / Л. М. Бурченко, О. А. Білик // Наукові проблеми харчових технологій та промислової біотехнології в контексті Євроінтеграції : Програма та тези матеріалів Міжнародної науково-технічної конференції, 6–7 листопада 2018 р. – К.: НУХТ, 2018. – С. 69-71.

4. Веселова, А.Ю. Интенсификация предварительной подготовки злаковых культур в условиях разработки новой технологии // Вестник НГИЭИ. – 2011. – Т. 2. – № 6 (7). – С. 27-37.].

5. Starch: chemistry and technology. 3th edstion. Edited by J. BeMiller, R. Whistler. 2009. Academic press: Burlington. – 894 p.

6. Стеле, Р. Срок годности пищевых продуктов. Расчет и испытание [Текст] : к изучению дисциплины / под ред. Р. Стеле. – пер. с англ. В. Широкова под общ. ред. Ю. Базарновой. – СПб : Профессия, 2008. – 480 с.

7. Технохімічний контроль сировини та хлібобулочних і макаронних виробів : навчальний посібник [Текст] / за ред. чл.-кор. В.І. Дробот – К.: НУХТ, 2015.– 902 с.

ПРИВАТНА ДЕТЕКТИВНА ТА НЕДЕРЖАВНА ОХОРОННА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ОБ'ЄКТ НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ

Мулявка Дмитро Григорович

к.ю.н., професор
завідувач кафедри оперативно-розшукової діяльності
Університету державної фіскальної служби України

У будь-якому демократичному суспільстві існує дві проблеми, які значною мірою обумовлюють спрямованість діяльності держави та завдання органів публічного управління – це проблема додержання прав і свобод людини та громадянина і проблема соціального контролю над злочинністю. Людиноцентризм як вектор державної політики та розвитку адміністративно-правової науки сформувався у доктрині адміністративного права у перше десятиліття після набуття Україною незалежності. Базуючись на положеннях ст.3 Конституції України, яка визначає, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю; права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави; держава відповідає перед людиною за свою діяльність, а утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави [1], можна стверджувати, що людиноцентризм є обов'язковою ознакою побудови в Україні правової соціальної держави. Одним із проявів людиноцентризму на рівні державної політики є демократизація відносин у правоохоронній сфері, що призводить до демонополізації ролі держави і виникненню конкурентних відносин між іншими суб'єктами правоохоронної діяльності. Виникнення та розвиток суб'єктів господарських відносин, які здійснюють надання недержавних охоронних та приватних детективних послуг одночасно сприяє досягненню двох цілей: більшому захисту прав і задоволенню інтересів людини та громадянина, а також консолідації зусиль державних і недержавних суб'єктів у протидії злочинам та правопорушенням.

Проблематика недержавної правоохоронної діяльності розробляється в українській правовій науці з 1992 року. За цей час напрацьовано досить велику теоретико-методологічну базу, яка включає кілька десятків варіантів визначення поняття «недержавна правоохоронна діяльність», численні спроби класифікувати недержавні правоохоронні органи (організації, суб'єктів, які здійснюють недержавну правоохоронну діяльність), формулювання цілей та завдань вказаного виду діяльності та інші суттєві для формулювання будь-якої цілісної правової концепції особливості досліджуваного феномену. При цьому, належність суб'єктів, які здійснюють приватну детективну та недержавну охоронну діяльність, до кола суб'єктів недержавної охоронної діяльності, була вперше доведена ще у 1992 році, і за ті майже три десятиліття, які минули з

того часу, така аргументація лише посилювала доцільність і логічність вказаної позиції.

Розгляд приватної детективної та недержавної охоронної діяльності як категорії наукового пізнання доцільно здійснювати з урахуванням системних зв'язків вказаних видів діяльності з явищем більш узагальнюючого характеру – недержавною правоохоронною діяльністю – яка має розглядатися для них в якості надсистеми. Слід сказати, що у філософських науках наукове пізнання розглядається як цілеспрямований процес, що забезпечує вирішення чітко визначених пізнавальних завдань, поєднаних метою пізнавального процесу. Мета процесу пізнання, з одного боку, зумовлена, практичними потребами людини, а з іншого – теоретичними потребами розвитку системи знань людства. Водночас невід'ємною рисою науки як найбільш строгої форми пізнання є постійна методологічна рефлексія. Це означає, що вивчення об'єктів, виявлення їхньої специфіки, властивостей і зв'язків завжди певною мірою супроводжується усвідомленням та критичним переосмисленням методів і засобів, за допомогою яких досліджують ці об'єкти. Термін «рефлексія» в перекладі з латини означає «повернення назад», тобто переосмислення уже зробленого або пізнаного. У контексті вибору методів пізнання методологічна рефлексія – це осмислення та узагальнення процесу й результатів попередніх спроб пізнання для відбору, систематизації та удосконалення найефективніших способів пізнавальної діяльності [2, с.32]. Розгляд приватної детективної та недержавної охоронної діяльності в якості категорії наукового пізнання передбачає визначення актуальних проблем, які знижують ефективність вказаних видів діяльності, розгляд наукового надбання, в якому визначено суттєві риси приватної детективної та недержавної охоронної діяльності, з'ясування недостатньо досліджених аспектів цієї проблематики, встановлення системних зв'язків між недержавною правоохоронною діяльністю як надсистемою і приватною детективною та недержавною охоронною діяльністю як підсистемами.

Таким чином, приватна детективна та недержавна охоронна діяльність як категорії наукового пізнання уявляють собою види регламентованої правовими нормами (в більшій чи меншій мірі) людської активності, яка може бути об'єктом та/або предметом застосування процедур та методів надбання знань про їх правове забезпечення, організаційні умови здійснення та правові механізми реалізації. Перспективи подальших наукових пошуків мають бути пов'язані із визначенням кола суб'єктів, які здійснюють недержавну охоронну та приватну детективну діяльність, а також зі з'ясуванням особливостей їх адміністративно-правового статусу, ролі та місця у суспільних відносинах, які виникають у правоохоронній сфері.

Список літератури

1. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Шевчук Р. М. *Методологія наукового пізнання: від явища до сутності. Філософські та методологічні проблеми права*. 2016. №1. №31-45.

ВИЗНАЧЕННЯ НАЙДОСКОНАЛІШОЇ ФОРМИ ГІДРАВЛІЧНОГО ПЕРЕРІЗУ ВОДОВІДВІДНИХ КАНАЛІВ

Гаврищук Владислав Володимирович

Національний транспортний університет

Ефективність роботи системи поверхневого водовідведення залежить від матеріалу, форми та габаритних розмірів. При збереженні сталих показників габаритних розмірів та матеріалу, вплив на якість водовідведення створює форма каналу. Основними характеристиками форми є змочений периметр та гідравлічний радіус. Найбільш досконалою є форма каналу, яка характеризується найменшим змоченим периметром та найбільшим гідравлічним радіусом. Змочений периметр характеризує втрату швидкості за рахунок збільшення площі впливу коефіцієнта тертя, чим більше сила тертя тим менше швидкість відведення стоків та в результаті загальна пропускна здатність. Автомобільна дорога є об'єктом з підвищеною небезпекою. Матеріали, які застосовуються для будівництва відповідають вимогам сприймання високих навантажень. Відповідно до [1] для водовідведення можливе застосування трьох типів матеріалів: залізобетон, полімербетон, фібробетон.

Матеріали для влаштування водовідведення на автомобільних дорогах повинні задовольняти вимогам щодо довговічності, стійкості до дії ультрафіолетового випромінювання, стійкості до стирання та старіння.

Водовідведення – це комплекс санітарних заходів та інженерних споруд, які забезпечують своєчасний збір і відведення забрудненого стоку. Основним призначенням водовідведення є відведення забрудненого стоку. Ефективність даної характеристики визначається за формулою, згідно [2-4] :

$$Q = \omega \cdot v, \quad (1)$$

де, Q – витрата в каналі або лотку, м³/с;

ω – площа живого перерізу, м² ;

v – швидкість потоку м/с.

Основною розрахунковою характеристикою для рівномірного руху води в каналах є формула визначення швидкості потоку (рівняння Шезі [5]):

$$v = C \cdot \sqrt{R \cdot i}, \quad (2)$$

де, C – коефіцієнт опору тертя по довжині, визначається за формулою Павловського (3);

R – гідравлічний радіус, м.;

i – поздовжній похил.

$$C = \frac{1}{n} \cdot R^y, \quad (3)$$

де, y – показник ступеня, який залежить від коефіцієнта шорховатості та гідравлічного радіуса;

n - показник шорховатості стінок водовідвідного каналу.

$$y = 2.5\sqrt{n} - 0.13 - 0.75\sqrt{R}(\sqrt{n} - 0.1), \quad (4)$$

Загалом в мережах дощової каналізації, в Україні найчастіше застосовуються круглі або прямокутні перерізи [2], однак враховуючи умови визначення найкращих показників пропускної здатності та вимоги до матеріалів водовідведення [1], проведемо порівняльний аналіз. Загалом розглянемо найпоширеніші рішення влаштування поверхневого водовідведення: прямокутна, трапецієдальна, кругла, U – подібна, V – подібна та трикутна форми.

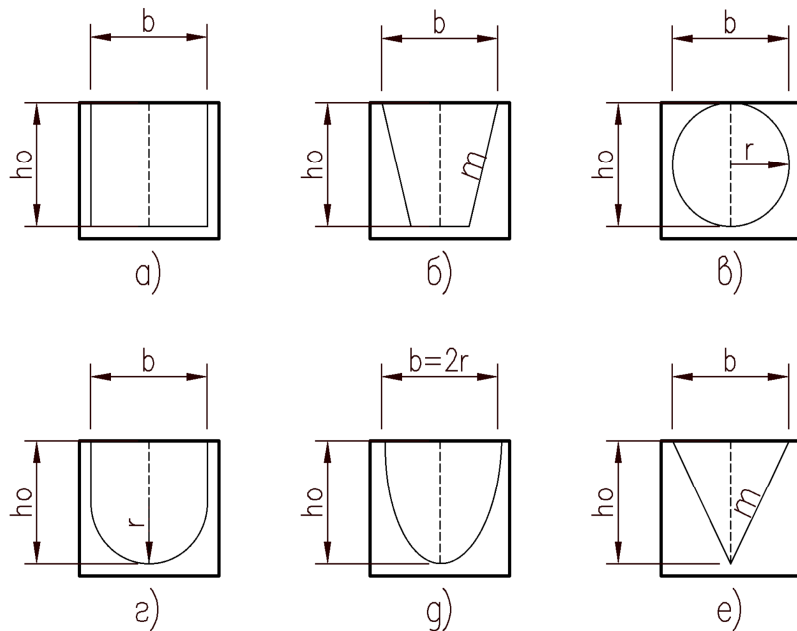

Рисунок 1 – Форми гідравлічних перерізів систем поверхневого водовідведення

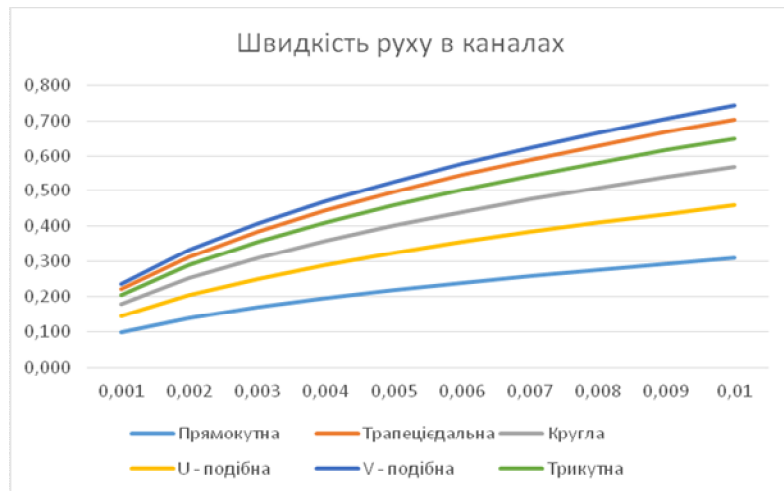
а – прямокутна; б – трапецієдальна; в – кругла; г – U-подібна;
д-V-подібна; е- трикутна

Таблиця 1 – гідравлічні характеристики форм водовідвідних каналів

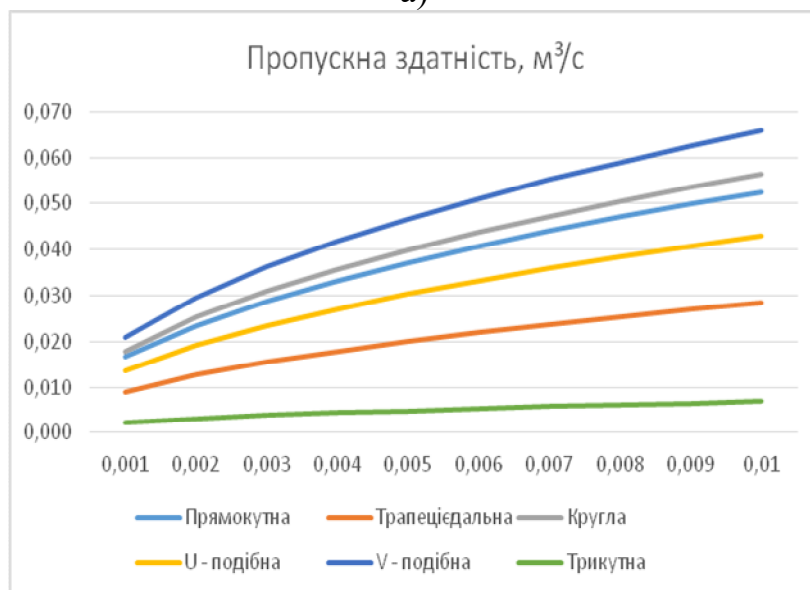
Форма каналу	Площа живого перерізу, ω , м ²	Довжина змоченого периметру, χ , м	Гідравлічний радіус, R , м
Прямокутна	$\omega_0 = b \cdot h_0$	$\chi_0 = b + 2h_0$	$R_0 = \frac{b \cdot h_0}{b + 2h_0}$
Трапецієдальна	$\omega_0 = (b + mh_0) \cdot h_0$	$\chi_0 = b + 2h_0 \sqrt{1 + m^2}$	$R_0 = \frac{(b + mh_0) \cdot h_0}{b + 2h_0 \sqrt{1 + m^2}}$

Кругла	$\omega_o = \pi \cdot r^2$	$\chi_o = 2\pi \cdot r$	$R_o = \frac{r}{2}$
U - подібна	$\omega_o = b \cdot h_o$	$\chi_o = b + 2h_o$	$R_o = \frac{b \cdot h_o}{b + 2h_o}$
V - подібна	$\omega_o = \frac{\pi \cdot r \cdot h_o}{2}$	$\chi_o = 2 \frac{\pi \cdot h_o \cdot r + (h_o - r)}{h_o + r}$	$R_o = \frac{\pi \cdot r \cdot h_o (h_o + r)}{2[2h_o \cdot r + (h_o - r)]}$
Трикутна	$\omega_o = m \cdot h_o^2$	$\chi_o = 2h_o \sqrt{1 + m^2}$	$R_o = \frac{m \cdot h_o^2}{2h_o \sqrt{1 + m^2}}$

де, m – кут закладання укосів

а)

б)

Рисунок 1 – Формування швидкості та пропускної здатності в каналах різної форми

а – графік швидкостей у каналах ; б – графік забезпечення витратної характеристики.

Геометричні розміри відкритих водовідвідних каналів прийняті в розрахунок з умови характеристиками $h_0=b=2r=300$ мм. Результати теоретичних розрахунків, показують що найкращими показниками пропускної здатності характеризуються системи, в яких раціональне поєднання найбільш гладкого

матеріалу та найменшої величини змоченого периметру. Дані показники суттєво зменшують силу опору тертя руху стоків у водовідвідних каналах, що забезпечує найвищу швидкість протікання стоків

Перелік посилань

1. EN 1433:2002 Drainage channels for vehicular and pedestrian areas - Classification, design and testing requirements, marking and evaluation of conformity. P 76.

2. ДБН В.2.5-75:2013 Каналізація. Зовнішні мережі та споруди. Основні положення проектування. [Чинний від 01.01.2014] Вид. офіц. Київ: Мінрегіон України. 2013. 219с.

3. Методичні рекомендації із забезпечення ефективного відведення поверхневих вод". Вид. офіц. Київ: Міністерство з питань житлово-комунального господарства України, 2010, 10с.

4. Методи визначення параметрів дренажу мілкового залягання на автомобільних дорогах з урахуванням річного циклу роботи/ Славінська О.С., Стюжка В.В./ Науково-технічний збірник Проблеми водопостачання, водовідведення та гідравліки. Випуск 17.2011. с 19-26

5. Каналізація /Яковлев С. В., Карелин Я. А., Жуков А. И., Колобанов С. К. – М. : Стройиздат, 1975. – 632 с.

THE DEVELOPMENT OF STOCK MARKETS IN THE CONDITIONS OF DIGITALIZATION OF SOCIETY

Kravchenko Anna Stanislavivna

Ph.D., Associate Professor

State Higher establishment «University of banking management»

Abstract. The development of the world economy depends heavily on the effective functioning of the stock market, in today's stock markets, funds whose volume may exceed the budgets of states, according to their territory, are rotating. The value of the stock market in the financial system is significant, and therefore the processes that take place on it can make the economy of the country stably successful, or vice versa, destroy it. That is why the problem of stock market development is of significant scientific and practical importance.

Ensuring today's optimal transformations of the global and national economies require the development of the stock market in a global digital economy. The basis for improving the stock market development system in cyberspace is not fully formed. There is an urgent need to develop new scientific and applied provisions for the development of the stock market in the conditions of digitalization of society.

1.Literature review. Stock Market Research: G. Markowitz, B. Graham, I. Shkolnik, V. Sheludko, E. Morsman, J. Stiglitz, M. Friedman, J. Hicks and others. Problems of digitization of society, in particular economic processes, were dealt with by: A. Veduta, T. Dzhakubova, N. Negroponte, M. Skilton, T. Saati, D. Tapscott, R. Hicks, T. Hayvonenn and others. Despite the existing number of publications in the scientific field, the issue of stock market development in the conditions of digitalization of society, does not appear to be sufficiently researched and needs further development.

2.Methodology. The article is applied methods (methodology): systematic, synergistic, cybernetic approaches, methods of grouping, analysis, graphical, economic and statistical, forecasting.

3.Results. The process of globalization has spread most widely in the financial sector. Information technologies have made it possible to connect financial centers of the world together, reduce the time of concluding agreements and reduce their cost. The wave of mergers and acquisitions in developed countries and the unregulated economy in the last decades of the last century have led to the emergence of financial holdings. The stock market began to develop at the expense of sources of active market participants. A new global mechanism of decision-making in the stock market on a new composition of participants is formed.

The stock market is undergoing digitization and globalization. Thus, national markets are part of the global stock market, trading in such a market continuously, and the basis of which is the securities of multinational companies. There is a consolidation of financial market institutions: stock exchanges banks, financial companies, funds, exchanges and OTC trading systems and more. Integrated international structures have become an important factor in integrating national

markets towards the creation of a global stock market.

The determinants of stock markets development are institutional, legislative, and economic changes (fig.1).

The trend of stock market is digitization it's a result of widespread use of information technologies in all spheres of human life in the modern period, without it the stock market in its modern forms and sizes would simply be impossible. Digitalization has revolutionized both the service of the market, above all, with the help of modern systems of high-speed and comprehensive calculations for market participants and in its means - trade.

Digitalization is the foundation for all innovations in the securities market. Innovations are new tools of the market, first of all, numerous types of derivative papers, creation of new kinds of them and varieties; new trading systems are computer-based and state-of-the-art communications systems that allow you to trade automatically without intermediaries. At the present stage, securitization has become quite widespread - the tendency to transfer money from its traditional forms to new types of securities. Thus, there are two major components to the development of the stock market, globalization and digitization.

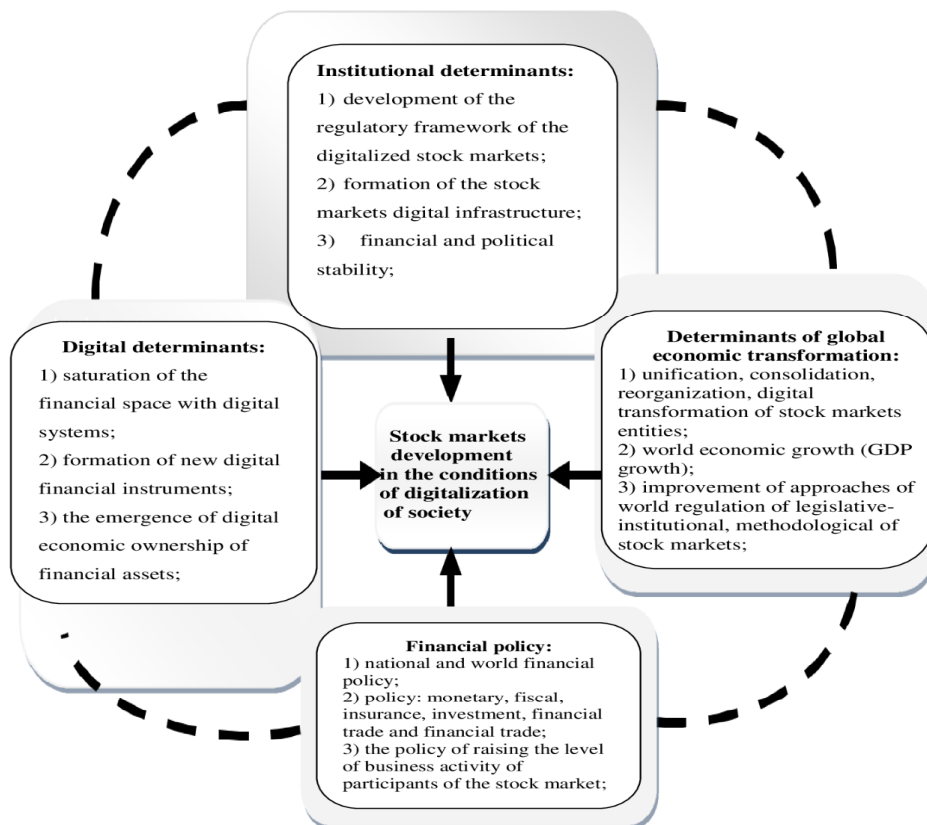
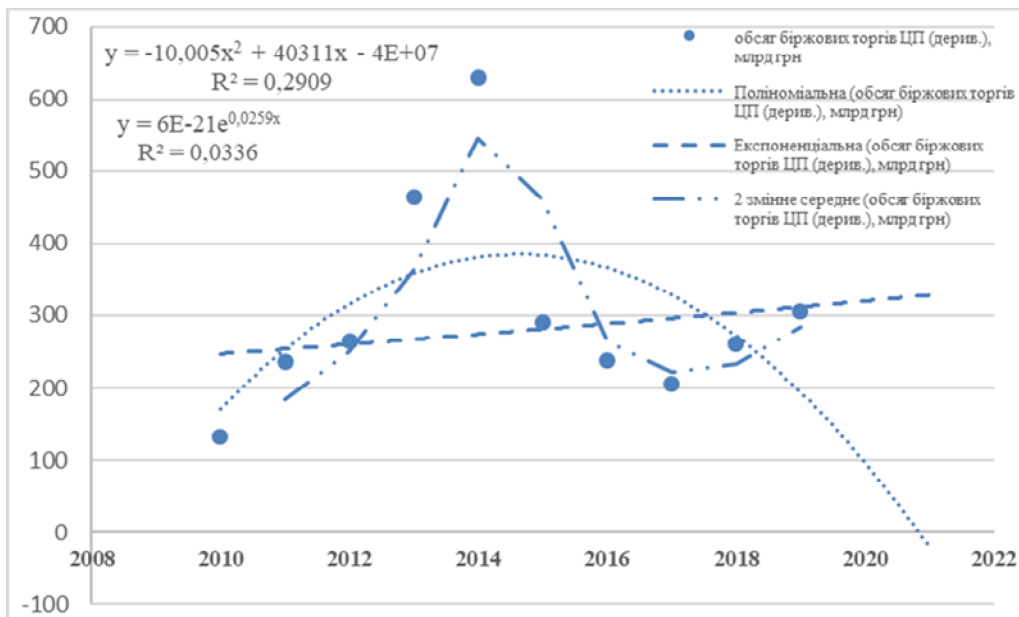

Fig. 1. The development of stock markets

*Source: own research

* Source: own research

Fig. 2. Forecast of the volume of stock trading

Tendency of changes in the volume of exchange financial auctions in progression (fig. 2), showed close ties: polynomial $R^2 = 0.2909$ (trend of declining trading volumes), exponential $R^2 = 0.0336$ (forecast of preservation of trading volumes 2019-2022), such results reveal a low likelihood (closer to the average level of tightness of communication) pessimistic forecast variation, falling trading volumes and low communication tightness, optimistic slow development of trading volumes on financial exchanges (stock, currency, term) in the future, so these functions equations show likely fall as stock trading, and less likely low growing trend.

4.Conclusion. The analysis showed the need qualitative changes in the national stock market, it's factors such as: low capitalization, non-compliance with international standards, underdevelopment infrastructure elements, weak legal framework for the protection of interest's market participants, extremely low level of integration into the world and European financial markets.

In order to form a modern powerful financial system of the state, it is necessary to carry out integration processes into the global cyber-physical financial space and to develop the latest innovative-information financial technologies, digital financial instruments, services, institutions, by creating a proper economic and legal architecture of the digital stock market.

References.

1. Kravchenko A.S. Status and prospects of development of the stock exchange financial market. Bulletin of the Dnipropetrovsk State Agrarian and Economic University / Kravchenko A.S., 2017.-Issue №4 (46) .- P.103-109 [Electronic resource]. - Mode of access: <http://ojs.dsau.dp.ua/index.php/vestnik/article/download/1036/901>.
2. Kravchenko A.S. Analysis of the functioning of the stock exchange financial market // Scientific Bulletin of NULES / A.S. Kravchenko, 2016(247). - P. 166-172.
3. Kravchenko A.S. Functioning of the stock exchange financial market: monograph. /A.S.Kravchenko. - K.: Comprint, 2015. - 190 p.

4. Pirov O.V. Development of the world securities market and prospects for Ukraine to access it // Financial system of Ukraine (Part 3) / Pirov O.V. - 2008.- P.354-362.
5. Kamal A. The Stock Markets Development: In Search of a Theory / Kamal A.- [Electronic recourse]. - Mode of access: <https://www.econjournals.com>.
6. Betancourt M. The Critique of Digital Capitalism: An Analysis of the Political Economy of Digital Culture and Technology. Punctum Books, 2016.
7. Frey C. B., Osborne M. A. The Future of Employment: How Susceptible are Jobs to Computerisation?[Electronic recourse].-Mode of access: https://www.oxfordmartin.ox.ac.uk/downloads/academic/The_Future_of_Employment.pdf
8. Hamilton G., Biggart N. Market, Culture and Authority: A Comparative Analysis of Management and Organization in the Far East // American Journal of Sociology.- Vol. 94. (supplement).- P. 52–94.
9. Huws U. Labor in the Global Digital Economy: The Cybertariat Comes of Age. Monthly Review Press, 2014.
10. Negroponte N. Being Digital. N.Y.: Vintage Books, 1995.

AUGMENTED REALITY IN PROCESS OF INTEGRATED LESSONS AND ADDITIONAL COURSES IN CHEMISTRY

Midak Liliia Yaroslavivna

Candidate of Chemical Sciences, Associate Professor
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University

Kuzyshyn Olha Vasylivna

Candidate of Physical and Mathematical Sciences, Associate Professor
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University

Baziuk Liliia Volodymyrivna

Candidate of Physical and Mathematical Sciences, Associate Professor
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University

There has always been a problem of visualizing the study material during natural sciences lessons (physics, chemistry biology) [1, 2]. A one specific thing of these lessons is learning the objects, which the students have never seen before: molecules and atoms of substances, a cell from the inside, the nuclear pile etc. In order to learn subjects of this kind, students have to take the dimensional data from images. That is why in this case, a good quality visualization of the study material is the key of its memorizing. Particularly in these cases the augmented reality is the most effective technology, since it allows to convert a traditional 2D-image (black and white or chromatic) into 3D (extensive, animated or non-animated) or «line» a specific image with a video recording of one or another process, phenomenon or mechanism [1, 2].

Augmented reality objects are displayed on a personal mobile device of the pupil (a cellphone or a tablet), which makes the lesson modern (contemporary) and up-to-date [1, 2].

In this way, the augmented reality can provide the very T-component of a STEM-lesson, help with visualizing the science material, make the lesson proper and interesting.

The competitive approach is requiring a reasonable choice of subjects for integrated lessons, as well as applying the results in everyday routine. In view of this, there is a number of intriguing biochemical subjects: chemistry of happiness, chemistry of love, etc., which give us an opportunity to realize the biochemical processes that are running inside the human body.

The mobile application Lico. School (Fig. 1), with its function of visualizing the study material is used to present molecules of «happy hormones» – dopamine, serotonin, and endorphin (Fig. 2), «hormones of fear and easement» adrenaline and noradrenaline (Fig. 3). The app can be uploaded with a QR- code (Fig. 1).

Fig. 1. QR-code for downloading the mobile app LiCo. School

3D-images of molecules were developed for this mobile application. Augmented reality markers were developed [3] on the platform «Vuforia»; 3D-objects were modeled [3] with 3DMax program, the augmented reality objects were realized with the multiplatform instrument for developing two- and three-dimensional mobile applications «Unity 3D».

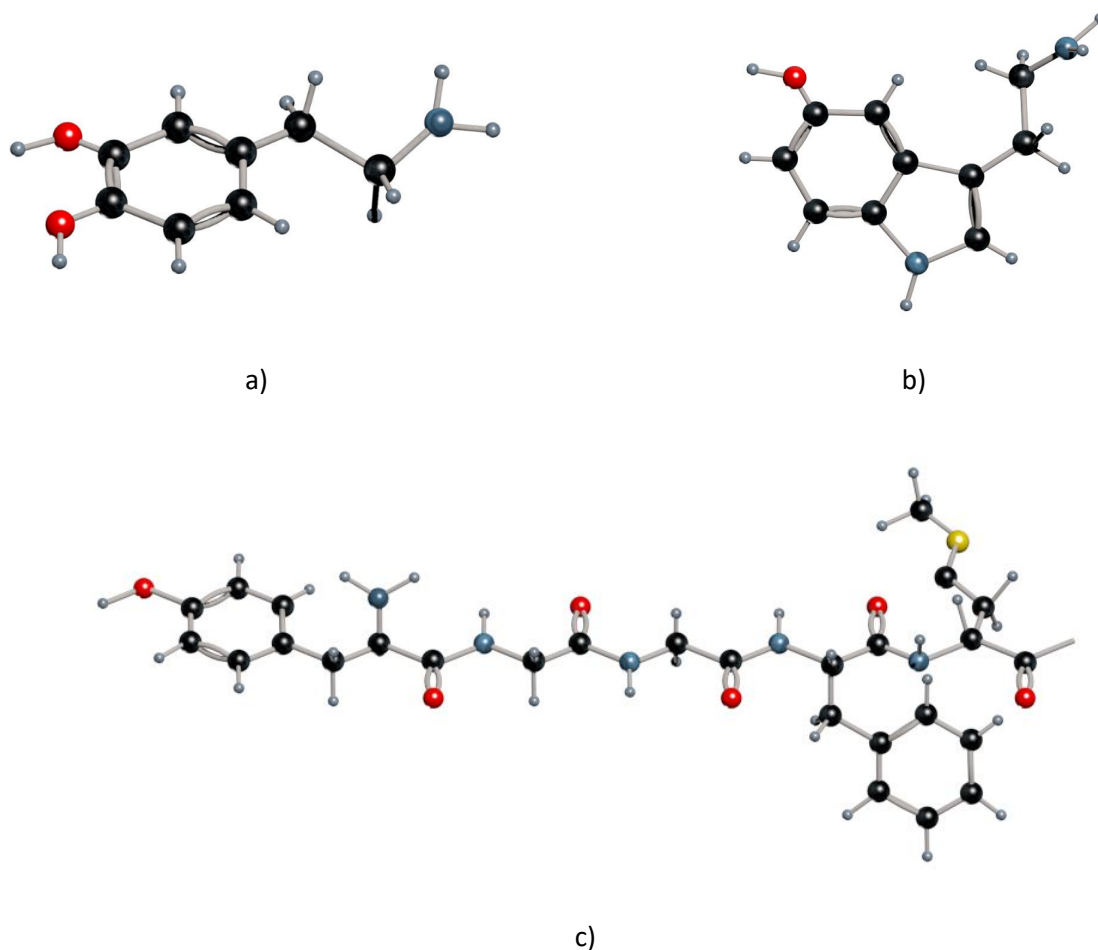

Fig. 2. «Happy hormones» – dopamine (a), serotonin (b), a part of endorphin (c).

When a cellphone or tablet with the uploaded app is pointed at a marker, the images (Fig. 2-3) «become alive», the screen presents three-dimensional molecular

models, which can be manipulated (turn around, zoom in, view from different angles) for a better understanding of the structure.

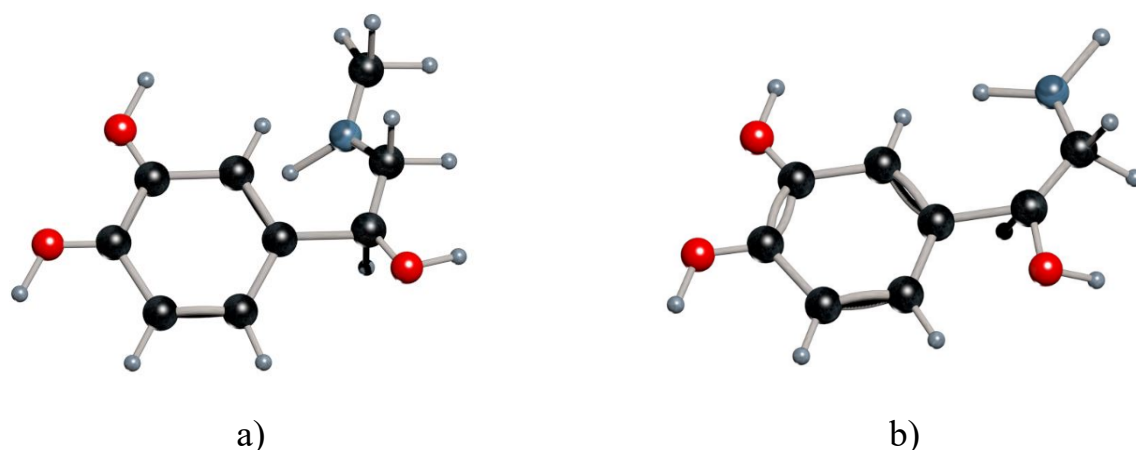

Fig. 3. «Hormones of fear and easement» adrenaline (a) and noradrenaline (b).

While studying biochemical material, the students can be made aware of proper daily routine (daily schedule), as far as analyze their nutrition, discuss they leisure, hobby etc. This approach will give the ability to find more about every single student, find an individual approach, will make the following lessons easier for the teacher. The material above can be used for a traditional chemistry, biology lessons, as well as for a STEM-lesson or an additional course.

References

1. Augmented Reality Technology within Studying Natural Subjects in Primary School/ L. Midak, I. Kravets, O. Kuzyshyn, Ju. Pahomov, V. Lutsyshyn// Proceedings of the 2nd International Workshop on Augmented Reality in Education. - Kryvyi Rih, Ukraine, March 22, 2019. – pp. 251-261.
2. Midak L., Kuzyshyn O., Baziuk L. Specifics of visualization of study material with augmented reality while studying natural sciences// Open educational e-environment of modern University, special edition. – 2019. – pp. 192-201.
3. Kravets I.V., Midak L.Ya., Kuzyshyn O.V. Augmented Reality as a tool for increasing effectiveness of studying the chemical sciences// Nationwide Ukrainians scientific and practical conference with international participation «Modern information technologies and innovative methods of education: experience, trends, prospective». - Ternopil: Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University. - 2017. - pp. 151-154. (in Ukrainian).

ЗАХОДИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ АДАПТАЦІЇ КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЖИТТЄЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Тетяна Олегівна Хайло
аспірант ХНУМГ
бухгалтер КП «Харківводоканал»

Комунальні підприємства України в цілому, і комунальні підприємства життєзабезпечення (водопостачання-водовідведення та тепlopостачання), в даний час, не здатні впроваджувати значущі інноваційні проекти та вести інноваційний розвиток, в силу ряду відомих обставин, зокрема: - відсутності достатніх коштів бюджетного інвестування; - інвестиційної непривабливості; - відсутності гарантій повернення інвестицій і т.д., і ін.

На жаль, в сучасних умовах, держава не в змозі надавати реальну підтримку в реалізації галузевих програм реформування і розвитку [1]. Виняток становить бюджетне фінансування одиничних завдань модернізації виробництва окремих підприємств, а також участь деяких комунальних підприємств в програмах допомоги всесвітнього і європейського банків розвитку. Найбільш «близькими» і перспективними джерелами інвестицій є підприємства бізнес середовища регіонів (приватний сектор регіональної економіки). Але до повноформатній і плідній співпраці з приватним капіталом (тобто встановлення довгострокових і взаємовигідних відносин) ні підприємства, як об'єкти управління, ні муніципалітет, як власник майнового комплексу, в актуальному їх стані не готові, через те, що ні виконавча дирекція, ні органи муніципального управління, не забезпечують організаційно-економічних умов досягнення фінансово-економічної стійкості і виробничо-господарської надійності діючих комунальних підприємств [2]. Крім того, і самі регіональні представники бізнес середовища проявляють (небезпідставно) ділову обережність і стриманість через масштаби (значні розміри і терміни) необхідних інвестицій. Для створення умов встановлення «суспільно - приватних» відносин необхідно запропонувати дослідження, розробку і впровадження інноваційної програми заходів системи адаптивного управління та організаційно-управлінського (ОУ) моделювання, що відповідають меті організаційно-економічної трансформації підприємств [3].

У подальшій роботі пропонується ввести термін «підприємницька адаптація». Під цим терміном слід розуміти комплекс заходів організаційно-економічної (ОЕ) спрямованості по налаштуванню системи управління (СУ) окремого підприємства (і СУ власника) на повноформатні ринкові відносини, переслідуючи дві мети:

1. Зробити підприємство інвестиційно привабливими для приватного сектора, (тобто зробити його організаційно-компактним, більш чутливим до управління, зручним до фінансово-економічного освоєння з мінімальними комерційними ризиками);

2. Удосконалити систему управління підприємством. Зробити його ефективним (мінімізувати витрати, скоротити втрати, позбутися непродуктивних функцій, розвинути комерційний успіх за рахунок розширення ринків збуту і видів послуг).

Інвестиційно привабливим підприємство робить реінжиніринг і реструктуризація, в результаті чого виникають проекти аутсорсингу, диверсифікації, виділення крупних бізнес процесів (технологічно і економічно відокремлених процесів діяльності) в самостійні господарчі одиниці. За чим може слідувати укладання договорів оренди, концесії, управління, експлуатації, модернізації, будівництва, зворотного лізингу і т.д., або приватизації, створення спільних підприємств, об'єднань і ін., тобто зміна форм управління і власності [4].

Ефективність управління досягається впровадженням на підприємствах і в органах управління муніципалітету інтегрованої інформаційно-аналітичної системи моніторингу фінансово-економічних показників, яка забезпечує центральний (місто) і локальний (підприємство) апарати управління оперативною та об'єктивною інформацією про стан активів і пасивів, результати діяльності та зміни на ринку комунальних послуг регіону. Ця інформаційна система слугує основою, і робить можливим, впровадження ідеології *Business Performance Management (BPM)* та задач модуля *Business Intelligence (BI)* у т.ч. впровадження контролю. Наявність такої системи, відповідні удосконалення ідеології управління і налаштування в СУ підприємств (реінжиніринг, аутсорсинг, диверсифікація і реструктуризація), забезпечують їх управлінську ефективність і прозорість, необхідну при встановленні «суспільно - приватних» відносин, та являють сутність підприємницької адаптації.

Таким чином, слід дослідити і розробити паралельно три напрямки: концепцію інтегрованої інформаційно-аналітичної системи, інноваційні заходи удосконалення управління і моделі ОЕ і ОУ розвитку інвестиційної привабливості комунальних підприємств життєзабезпечення - тобто КП «Водоканалу» і КП «Тепломережі» міста N рис.1;2. Загальний графічний вираз напрямків дослідження надано на рис.1- 5.

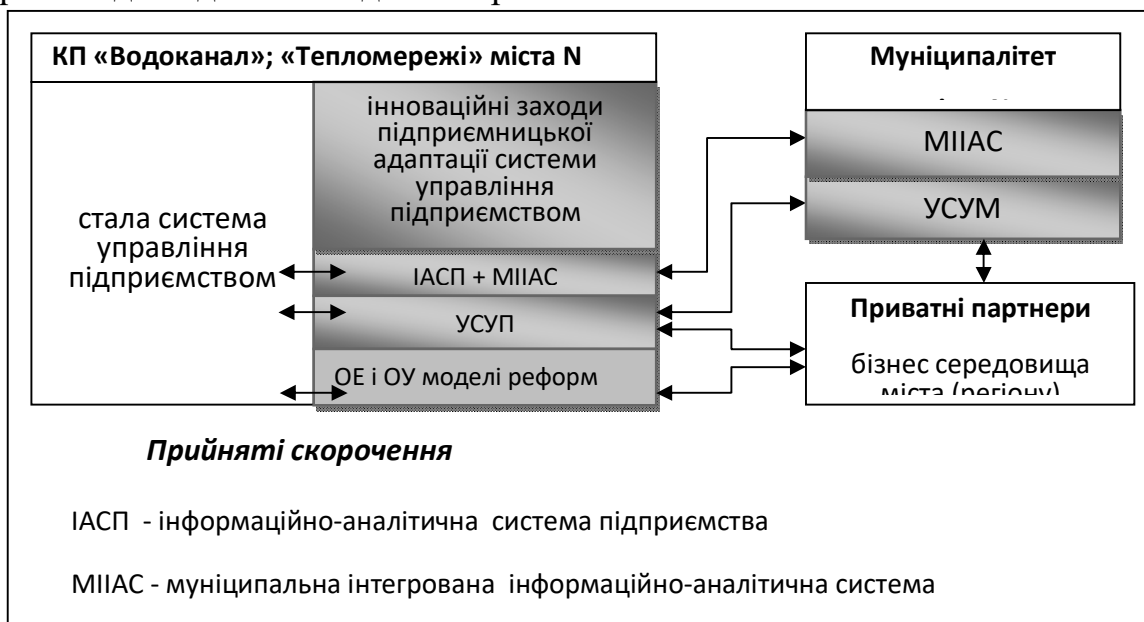

Рис. 1. Концепція інноваційного розвитку управління підприємствами через підприємницьку адаптацію підприємств і муніципалітету

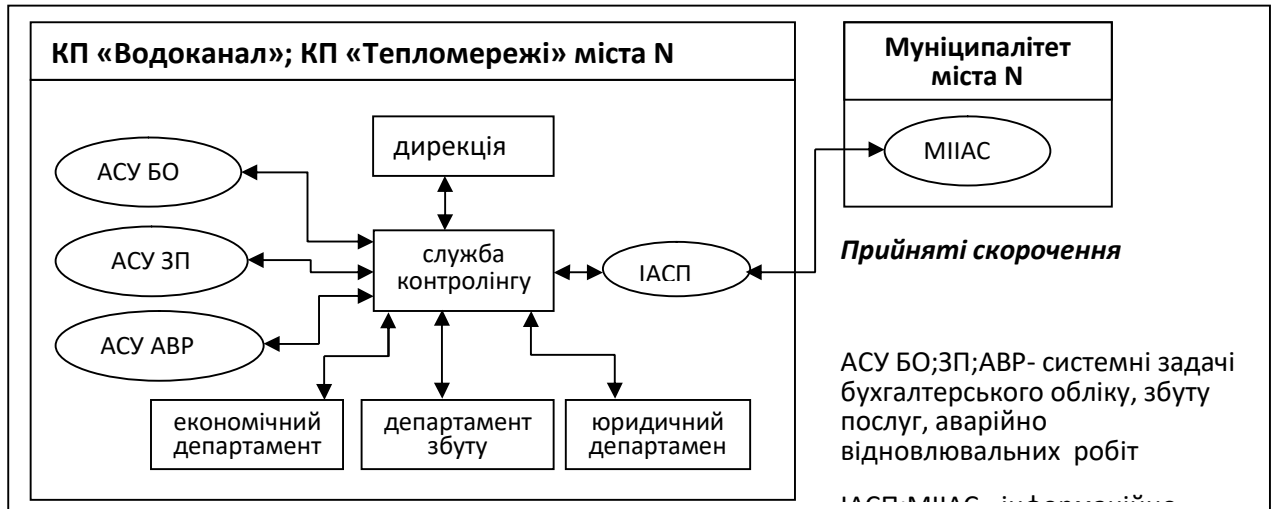

Рис.2. Склад та зв'язки елементів інтегрованої інформаційно - аналітичної системи підприємств і муніципалітету

На рис.3. наведені заходи з удосконалення СУ управління в проекті підприємницька адаптація комунальних підприємств життєзабезпечення міста та муніципалітету, як першого етапу їх інноваційного розвитку.

підприємницької адаптації управління підприємств життєзабезпечення міста

На рис.4А наведена підготовча фаза реструктуризації, в якій проводяться заходи з підприємницької адаптації систем управління комунальних підприємств життєзабезпечення (див. рис.3), створюється і впроваджується інформаційно-аналітична система (МІАС «Ресурси» та відповідних ІАСП) з моніторингу ефективності використання комунального майна та активів муніципальних підприємств (їх економічній сталості).

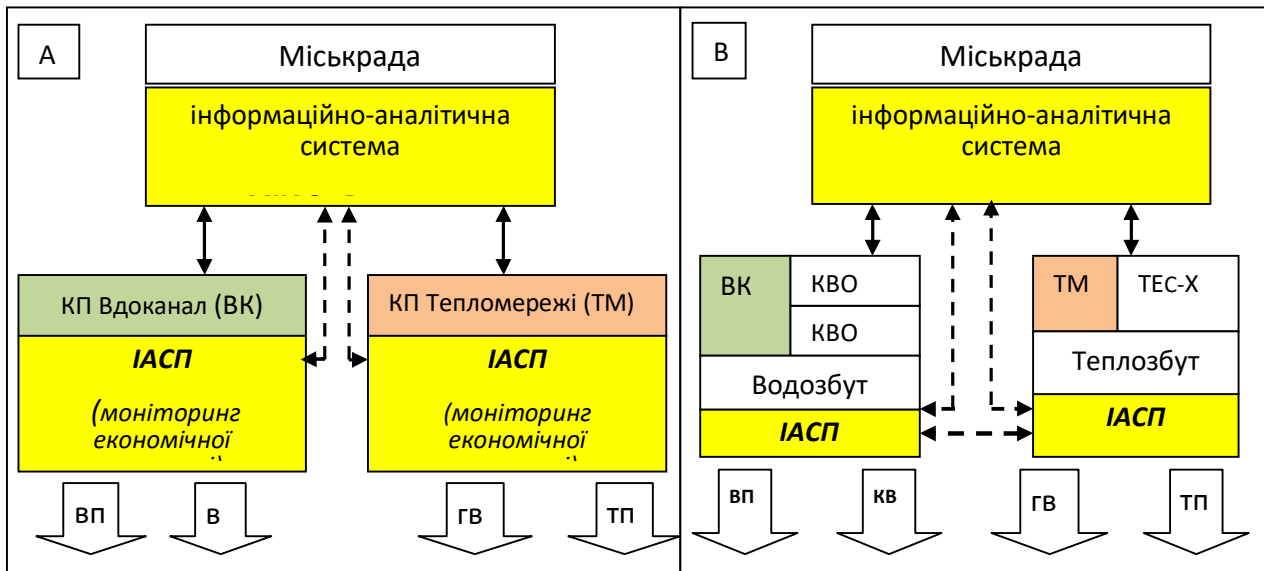
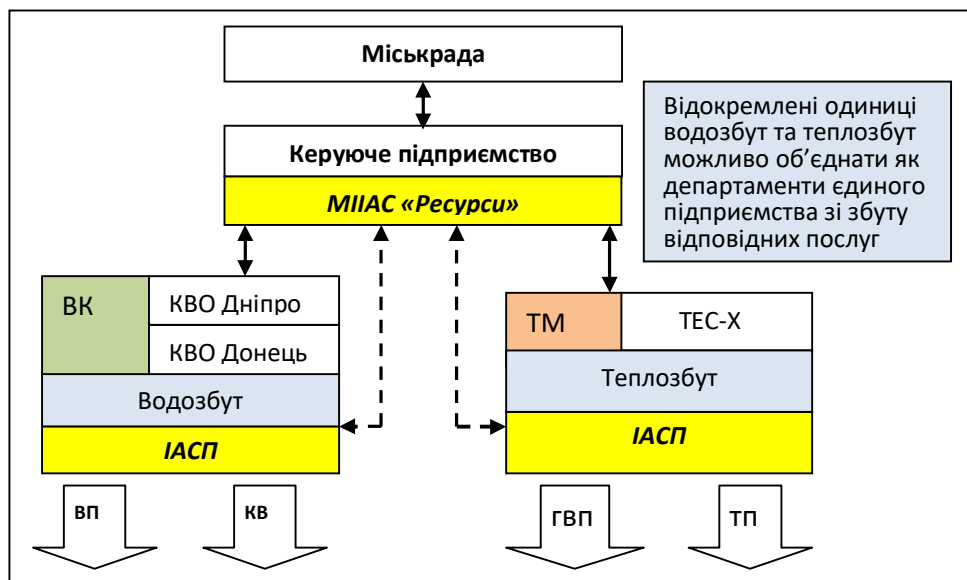

Рис.4. Фаза реструктуризації комунальних підприємств життєзабезпечення

На рис.4В. наведена фаза реструктуризації в якій виділяються в самостійні наступні підприємства: Міськводоканал (мережі і міські споруди водопостачання); комплекси водоочищення (наприклад, КВО «Донець» і КВО «Дніпро»); Водозбут; Міськтепломережі (мережі і міські споруди); ТЕС-Х (теплові електричні станції); Теплозбут. Які набули інвестиційної привабливості для передачі на умовах відповідних форм договорів, приватним підприємствам. Альтернативою цієї фази реструктуризації (рис.4В) може бути модель управління (рис.5), яка відрізняється

тим, що всі виділені підприємства передаються під управління керуючому підприємству, яке в купі з ними утворює єдину, інтегровану управлінську форму. Договірні умови приватного керуючого підприємства з власником у відношенні до окремих підприємств можуть відрізнятися у зв'язку з їх специфікою або стратегією розвитку. Власник разом з керуючим підприємством та зацікавленими підприємствами регіону, виходячи із міркувань доцільності, можуть створити Акціонерне товариство або регіональний кластер.

Запропонована концепція або ескіз проекту підприємницької адаптації комунальних підприємств життєзабезпечення слід розцінювати, як спробу сформулювати напрямки досліджень, спрямованих на пошук рішень з формування перспективних суспільно – приватних відносин з бізнес середовищем регіонів. Вирішення проблеми прискорення інноваційних та інвестиційних процесів в галузі комунальних послуг.

Список літератури

1. Беззубко Л. В. Современные проблемы реформирования и развития жилищно-коммунального хозяйства : монография / Л. В. Беззубко, С. А. Ильяшевич. Донецк: Норд-компьютер, 2009. 237 с.
2. Мекшун, Л. М. Особливості реформування житлово-комунального господарства у Білорусі і країнах Балтії / Л. М. Мекшун // Науков. вісник Полісся, 2015. № 4. С. 32.
3. Европейский опыт и украинские реалии. Децентрализация и социальные стандарты 02.04.2018. г. газета "Днепр вечерний" <http://dv-gazeta.info/eurogid>
4. Удосконалення системи управління у житлово-комунальному господарстві України [Електронний ресурс]: Офіційний сайт / Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. – Режим доступу: <http://old.minregion.gov.ua/zhkh/zhitlove-gospodarstvo-reformuvannya>

СУЧАСНИЙ СТАН КРЕДИТУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ

Бондаренко Наталія Вікторівна

к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Уманський національний університет садівництва

Ролінський Олександр Анатолійович

к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Уманський національний університет садівництва

Розглядаючи споживче кредитування загалом, можна сказати, що не дивлячись на досить високі витрати на ведення цього напряму кредитування, вони заслуговують уваги, так як є стабільним джерелом доходів банку, Ринок споживчого кредитування орієнтований на задоволення споживчих потреб населення, є невід'ємною складовою кредитного ринку. Відповідно до Закону України «Про захист прав споживачів» споживчим кредитом є кошти, що надаються банком або фінансовою установою кінцевому споживачу на придбання товарів тривалого використання [1].

На кінець квітня 2019 року обсяги гривневих коштів фізичних осіб на вимогу зросли на 20,5%, а от строкових вкладів – лише на 8,5%. А от гривневі кошти бізнесу більш волатильні. Їхні обсяги зросли на 4,2%, але з початку року сезонно скоротилися на 4,3%. У відповідь на це банки зберігають високі депозитні ставки для великих корпорацій та бюджету, від яких можна швидко залучити значні обсяги фондування. Причина різниці в темпах – значні регулярні безготівкові надходження на рахунки оплати праці, пенсій та інших доходів, що становлять 45% від загального обсягу припливу коштів домогосподарств. Тому частка поточних рахунків у вкладах населення зберігається високою – 37,4%.

Третина надходжень на рахунки фізичних осіб має готівкову форму. Це досить нестабільне джерело фондування, яке складно прогнозувати. Розвиток безготівкових платежів та поступова детінізація економіки сприятимуть зростанню обсягів коштів на рахунках населення, проте це завжди короткий ресурс, що створює ризики.

Умови роботи на вітчизняному банківському ринку останні п'ять років є досить важкими. На цей факт вплинули три речі:

1. Втрата державою контролю над частиною території призвела до втрати банками контролю над частиною позичальників і застав. В середньому, це 15 – 20 % від всього кредитного портфелю.

2. Девальвація гривні більше ніж у три рази зробила обслуговування валютних кредитів майже нереальним. Навіть для тих позичальників, які хочуть їх погашати.

У підсумку частка проблемних активів у банківській системі становить 35,21 %, а за кредитами фізичних осіб – 48,22 %. При цьому чим більшим є банк тим вище бажання, але тим менші можливості і навпаки. Оцінку наведених факторів найкраще зробити, поділивши банківські установи на групи: іноземні (великі банківські групи); державні українські; приватні українські.

У 2018 році НБУ чотири рази підвищував облікову ставку з 14,5% до 18% річних, востаннє – наприкінці III кварталу. Попри це у першому півріччі відсоткові ставки за депозитами майже не змінилися, а почали зростати тільки у III кварталі через уповільнення темпів зростання депозитів (рис. 1).

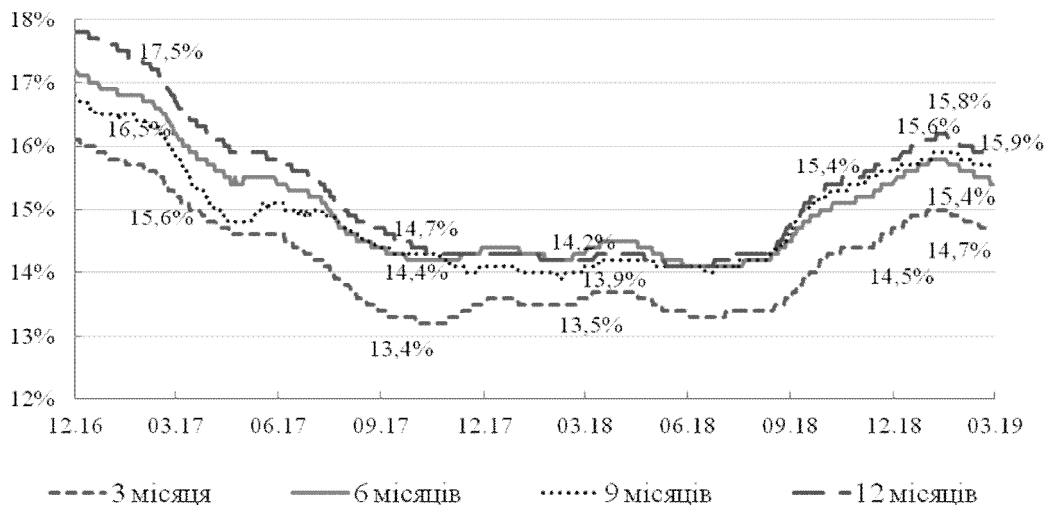

Рис. 1. Український індекс ставок за депозитами фізичних осіб у гривнях, % річних*

***Без пролонгації або інших змін кредитних умов**

Національний банк прогнозує зниження облікової ставки до 7% на кінець 2020 року завдяки швидкому поліпшенню макроекономічної ситуації в країні

Очікується, що найбільше облікова ставка знизиться впродовж першого півріччя поточного року. Це вплине на подальше зниження вартості кредитів для бізнесу та населення, а також стимулюватиме ділову активність. Разом з тим реалізація низки зазначених проінфляційних ризиків як внутрішнього, так і зовнішнього походження може зумовити повільніше зниження облікової ставки. Натомість у разі прискореної реалізації реформ та суттєвого припливу інвестицій можливе зниження облікової ставки більш прискореним темпом. Зниження облікової ставки до 11% ухвалено рішенням Правління Національного банку України від 30 січня 2020 року № 76-рш «Про розмір облікової ставки» [2].

У IV кварталі середня вартість 12-місячних вкладів фізичних осіб у гривні зросла на 0,6 в.п. до 15,7% річних, у доларах США – на 0,1 в.п. до 3,6% річних (рис. 2.). Незначно збільшилася різниця між ставками на 6 та 12 місяців. Посилення конкуренції за кошти корпорацій призвело до подорожчання

гривневих депозитів бізнесу до 14,5% річних (+5,3 в.п. за рік, +1,5 в.п за IV квартал).

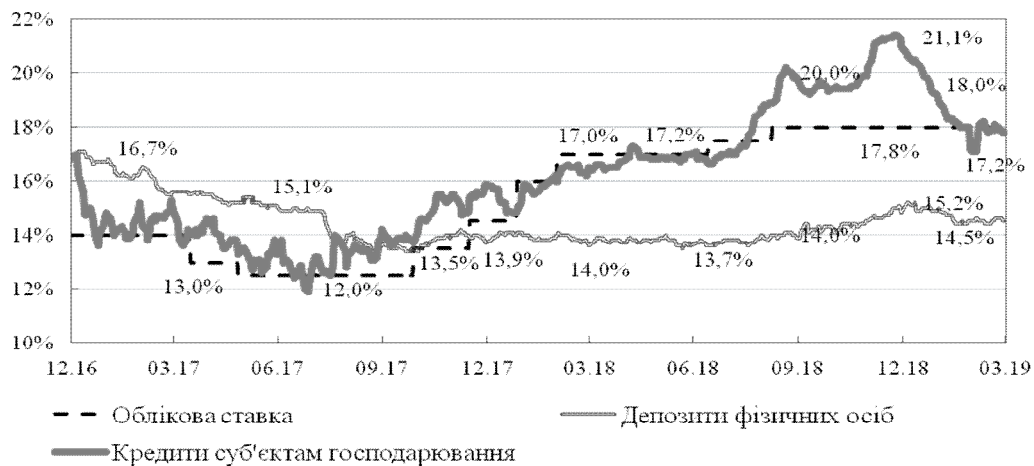

Рис. 2.8. Облікова ставка НБУ та вартість нових депозитів і кредитів у гривні, % річних

У IV кварталі зростання вартості депозитів населення супроводжувало підняття ставок за новими гривневими кредитами: на 1,4 в.п. до 31,5% річних. Ставки за гривневими кредитами корпораціям зросли на 1,1 в.п. до 20,8%.

Основними проблемами банківського споживчого кредитування є розвиток інфляції цих процесів, зменшення реальної заробітної плати, девальвація національної грошової одиниці, низька платоспроможність фізичних осіб, висока вартість споживчих кредитів, недостатність аналізу банківськими установами кредитоспроможності позичальників-фізичних осіб, що призводить до зростання кредитних ризиків та обсягів неповернення банківських споживчих кредитів.

Для запобігання появі проблемної заборгованості банківським установам потрібно відмовитися від агресивної кредитної політики, а проводити традиційними вид кредитної політики при наданні споживчих кредитів. Це може бути детальна перевірка доходів позичальників, зокрема пропонувати різні види споживчих кредитів тим фізичним особам, у яких доходи значно перевищують їх витрати та утворюються заощадження. Це сприятиме забезпеченню інтересів як банківських установ, так і позичальників - фізичних осіб у сучасних умовах фінансово-економічної кризи [3].

Щоб забезпечити розвиток споживчого кредитування в Україні необхідно: НБУ потрібно покращити регулювання кредитних стосунків між кредиторами та позичальниками з приводу обслуговування кредитів та розробити механізми, які унеможливають кредитування фізичних осіб без інформації про їхні реальні, а не номінальні, доходи; комерційним банкам потрібно забезпечити збереження якісних показників кредитного портфеля при інтенсивному збільшенні його обсягів; уряду України потрібно здійснювати політику стабілізації економічної та політичної ситуації у державі, реалізовувати заходи щодо забезпечення сприятливих умов для підвищення рівня доходів населення, вдосконалювати державне законодавство з питань регулювання та контролю діяльності фінансових посередників.

Список літератури

1. Бондаренко Н.В., Власюк С.А. Сучасний стан та основні тенденції розвитку споживчого кредитування в Україні. // Університетські наукові записки. / Редкол.: Р.І. Кондратьєв (відп. ред.) та ін.. Х. 2015. №56 С.55-64.
2. Національний банк знизив облікову ставку до 11%. URL: <https://bank.gov.ua/news/all/rishennya-oblikova-stavka-2020-01-30>
3. Чайковський Я.І. Аналіз сучасного стану та перспективи розвитку банківського споживчого кредитування в Україні. Економічний аналіз. 2017 рік. Том 27. № 1. С. 156-163.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ ОСОБИСТІСНОЇ ТРИВОЖНОСТІ

Мазоха Інна Степанівна

к.психол.н., доцент

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

Феномен особистісної тривожності розглядається в психологічній літературі, перш за все, з точки зору представлення її як переживання певної емоційної модальності, пов'язаного з мотивами поведінки і діяльності. У витоків аналізу цього явища стоять такі дослідники, як В.М.Мясищев, І.П.Павлов, П.М.Якобсон, Дж.Браун, А.Валлон, П.Жане, У.Кеннон, К.Левін, Х.Ліделла, Н.Міллер, Ж.Піаже, Г.Сельє, Д.Хебб, П.Фресс, Р.Шульц, П.Янг. Психоаналітики розглядають тривожність як явище, що виникає вже в ході самого процесу народження і отримує подальший розвиток під впливом зовнішніх факторів (М.Клейн, К.Майер, О.Ранк, Г.Салліван, К.Хорні, А.Фрейд, З.Фрейд, Е.Фромм, К.Юнг). Близькі погляди на місце тривожності в розвитку особистості (як відсутності соціальних навичок) висловлюють біхевіористи та представники теорії соціального научіння (І.Блумер, Е.Дюркгейм, П.Жане, М.Кун, Дж.Мід, Б.Скіннер, Е.Толмен).

В рамках екзистенціального підходу тривожність розглядається як особиста беззахисність, загроза власному існуванню, яка залежить від визнання особистості іншими людьми, від оцінних ставлень до неї (А.Камю, Дж.Сартр, М.Хайдеггер, К.Ясперс). Представники гештальтпсихології тлумачать тривожність, як утруднення дихання під час заблокованого збудження при емоційних реакціях на фрустраційну ситуацію, як незавершеність гештальту (Е.Гуссерль, К.Левін, Ф.Перлз).

Проблема тривожності дістала свій розвиток у роботах, пов'язаних з вивченням індивідуальних особливостей людини, типу її темпераменту (В.С.Мерлін, І.П.Павлов, Г.Айзенк, Р.Кеттелл, Ч.Д.Спілбергер); з соціальними причинами її виникнення (Л.І.Божович, С.В.Васьківська, І.В.Дубровіна, В.Р.Кисловська, Б.Кочубей, О.Новікова, К.Д.Шафранська); з вивченням проблеми адаптації та дезадаптації дитини (Ю.А.Александровський, Г.В.Бурменська, В.Г.Гарбузов, І.В.Дубровіна, О.Г.Захаров, В.Є.Каган, Р.В.Овчарова, К.О.Сантросян, А.С.Співаківська, А.О.Тутундісян). У ряді робіт розкриваються особливості тривожності у школярів різних вікових груп (Г.С.Абрамова, Г.Г.Аракелов, І.В.Дубровіна, Н.Є.Лисенко, Р.В.Овчарова, Н.Б.Пасинкова, А.М.Прихожан, Є.І.Рогов).

Перш ніж розглядати тривожність підкреслимо різницю між тривогою і страхом. На перший погляд, як вказує В. Астапов, різниця проста: страх - це реакція на конкретно існуючу загрозу; тривога - це стан неприємного передчуття без видимої причини. Проте, часто в науковій літературі не завжди дотримується це розділення. Так, З. Фрейд розглядає часто тривогу з погляду афекту, ігноруючи об'єкт, який її викликає. Також тривогу він визначає як

„природне і раціональне” явище, реакцію на сприйняття зовнішньої загрози (по З.Фрейду об'єктивна тривога), тобто те, що інші автори визначають як страх. Крім того, З.Фрейд використовує термін „боязнь”. За визначенням Е. Зетцеля, страх - це нормальна реакція на ситуацію зовнішньої небезпеки. Тривога, же - це перебільшена, неадекватна реакція на ситуацію реальної небезпеки, навіть якщо вона малозначна.

Основну симптоматику тривожності і страху розглядали старогрецькі мислителі (Діоген), арабські філософи, мислителі європейського середньовіччя. Відомий вислів арабського філософа XI ст. - Алла ібн Хазма з Кордови, наводить в своїй книзі Ч. Спілбергер: „Я знаходжу важливою тільки цю мету - уникнути тривоги... Я відкрив не тільки те, що все людство розглядає цю мету як хорошу і бажану, але також і те, що жодна людина нічого не зробить і не скаже ні єдиного слова, не сподіваючись за допомогою цієї дії або слова звільнити свій дух від тривоги”. До числа філософів, які, на загальну думку, найбільшою мірою зробили вплив на сучасні уявлення про тривожність і страх, відноситься, перш за все, Б. Спіноза. Відомий вислів Спінози: „Немає страху без надії, немає надії без страху”. Страх для Спінози - істотний стан душі, який проявляється в очікуванні болю і неприємностей, які можуть відбутися в найближчому майбутньому. Як важливу суб'єктивну умову виникнення страху Спіноза виділяв наявність почуття непевненості і невизначеності. Спіноза, відповідно до характерної для мислителів XVII ст. віри в розум людини, вважав, що переживання тривоги і страху, які є ознакою слабкості душі, можна подолати лише мужністю розуму [1].

Таким чином, філософське вивчення тривоги внесло великий внесок у розвиток наукових уявлень про тривожність.

Науково-психологічне дослідження тривожності як указує А. Прихожан почалося з Ч. Дарвіна. Як відомо, його погляди на страх ґрунтуються на двох основних положеннях: по-перше, на тому, що здібність до переживання страху, будучи природженою особливістю людини і тварин, грає значну роль в процесі природного відбору: по-друге, на тому, що впродовж життя безлічі поколінь цей адаптивний механізм удосконалювався, оскільки перемагав і виживав той, хто виявився наймайстернішим в уникненні і подоланні небезпеки. Це забезпечує, по Дарвіну, і особливі властивості страху, у тому числі і можливість зміни його інтенсивності - від помірної уваги до крайнього жаху. Дарвіну належить і опис типових проявів страху - від виразу обличчя і міміки до таких вісцелярних реакцій, як посилене серцебиття, збільшення потовиділення, пересихання горла, зміна голосу. Багато поглядів Дарвіна цілком актуальні для сучасних теорій тривоги і страху. Це, насамперед, уявлення про природжені передумови тривоги, про її різні форми залежно від інтенсивності, про її функції - сигнальну і оборонну, про вісцелярні зміни, що викликаються страхом.

В теорії Джемса - Ланге тривозі і страху також надається велика увага. Страх розглядався У. Джемсом як одна з трьох найсильніших емоцій разом з радістю і гнівом. „Прогрес, який спостерігається в поступовому розвитку тваринного царства аж до людини” характеризується головним чином

„зменшенням числа випадків, в яких представляються істинні приводи для страху”. Судячи з опису, тривога розумілася Джемсом як одна з форм страху. На його думку, в буденному житті людини його часу страх існував лише у формі нагадувань: „Жахи земного існування можуть для нас стати написом на незрозумілій мові... такі жахи малюються нам у вигляді картини, яка могла б прикрасити килим на підлозі тієї кімнати, де ми так затишно розташувалися і звідки благодушно дивимося на оточуючий світ” [2].

Згідно поглядів класиків теорії навчання і представників її більш сучасних відгалужень, тривожність і страх - дуже близькі явища. І тривожність, і страх - емоційні реакції, що виникають на основі умовного рефлексу. Вони, у свою чергу, створюють ґрунт для широкого репертуару інструментальних, оперантних реакцій уникнення, на основі яких і відбувається соціалізація індивіда, і виникають (у разі закріплення неадаптивних форм) невротичні і психічні порушення. Розгляд страху як фундаментальної, природженої емоції найбільш яскраво виявився в роботах засновника біхевіоризму Дж. Уотсона, який відносив до числа таких первинних емоцій, крім страху, також гнів і любов. Проблема природженості базових емоцій, і, насамперед, страху, широко обговорювалася в психологічній літературі на рубежі сторіч, але відгомони цієї суперечки відчутні ще і зараз. Нагадаємо, що, згідно біхевіоральним поглядам, емоції - специфічний тип реакцій, перш за все вісцелярних. Саме таке розуміння лягло в основу наглядів Дж. Уотсона, що дозволили йому зробити знаменитий висновок про те, що страх з'являється з самого моменту народження. Як стимули, що викликають реакції типу страху в новонароджених, він розглядав позбавлення опори (на це ж указував в описі «рефлексу страху» в 1922 р. В. Штерн), шум, гучні звуки, а також дотики типу легкого поштовху до дитини під час засипання або пробудження. Проте надалі, вважав Дж. Уотсон, доводячи це результатами спеціально організованих наглядів, розвиток страху здійснюється по лінії розширення його об'єктів і відбувається на основі умовних рефлексів. Цієї ж точки зору дотримувалися В. Штерн, Ж. Прейер та ін. [3]

Вперше, як відомо, експериментальний доказ цього був одержаний в дослідженні Дж. Уотсона при формуванні реакції типу страху на раніше індіферентний подразник (білого щура) при поєднанні з безумовним негативним подразником (несподіваним гучним звуком) у 11-місячного хлопчика. Цікаво відзначити, що хлопчик Альберт, у якого вироблялася дана реакція, не був „домашньою” дитиною, він постійно знаходився в лікарні і, можливо, хоча сам Уотсон не фіксує цього, характеризувався „синдромом госпіталізму”, в який входить підвищена чутливість до негативних подразників. В процесі експерименту була доведена стійкість реакції страху і її виборча іррадіація. Істотна увага в соціальній теорії навчання, як і в психоаналізі, відводиться дослідженню сигнальної функції тривожності (страху). Так, на думку О. Маурера, тривожність (умовний страх) разом з іншими передбачаючими емоціями (надією, розчаруванням і полегшенням) надає вирішальний вплив на вибір і, отже, на подальше закріплення способів поведінки. При цьому основні (первинні) емоції підкріплення - тривожність

(страх) і надія. Полегшення і розчарування вторинні, вони є зменшенням основних емоцій: полегшення - тривожності (страху), розчарування - надії.

Вплив тривожності (як ситуативної, так і стійкої) на діяльність широко вивчався в іншому напрямі школи навчання, представленому відомими іменами – К. Спенса і Дж. Тейлора, автора самої, мабуть, поширеної шкали тривожності, і їх послідовників. К. Спенс і Дж. Тейлор розглядали тривожність (відрізняючи її від страху) як придбане ваблення, що має стійкий характер, будучи солідарним в цьому з О. Маурером і Н. Міллером. Їх цікавила енергетична функція цього ваблення, його ненаправлений, загальноактивуючий характер. Було введено поняття „рівень тривожності”, яке, на думку Дж. Тейлор, не було слід прирівнювати до рівня спонуки (драйву). Тривожність, з погляду Дж. Тейлор, лише „деяким чином пов'язана з емоційною чутливістю, яка у свою чергу вносить свій внесок в рівень спонуки”. Для опису і пояснення цього К. Спенс ввів між рівнем спонуки (драйву) і проявом тривожності особливу змінну - емоційну реакцію, що продовжується, і має антиципіруючий характер. Ця змінна, на його думку, викликається загрозливим стимулом і виявляється на операціональному рівні у вигляді збудження і відповідних фізіологічних реакцій, які можна фіксувати в процесі зовнішнього нагляду. Дж. Тейлором було висунуто і доведено припущення, що про те ж можуть свідчити і самозвіти випробовуваних про наявність певних реакцій, що характеризуються як реакції хронічної тривожності. На цій підставі Дж. Тейлором була розроблена Manifest Anxiety Scale (MAS), що зробила першорядний вплив на вивчення тривожності в багатьох психолого-педагогічних школах і напрямах, у тому числі і в нашій країні.

Таким чином, можна зробити висновок, що тривога - це базисна реакція, загальне поняття, а страх - це вираз тієї ж самої якості, але в об'єктивній формі (на певний об'єкт). Саме тому тривога розглядатиметься в тісному зв'язку із страхом. Тривога – це комбінація, або патерн емоцій, а емоція страху – лише одна з них [4]. К. Изард вказує на те, що від індивіда до індивіда характер взаємодії афективних компонентів тривожності може варіювати. Наприклад, провідна складова страждання може в одних індивідів посилювати компонент тривоги, а в інших компонент сорому. Велике різноманіття в динаміці емоцій робить задачу скрупульозного аналізу тривожності складною [5].

Список літератури

1. Арпадъев Г. Психологические проблемы современных подростков в пространстве информационных технологий / Арпадъев Г. // Развитие личности. – 2006. – № 2. – С.41–44.
2. Кондратьев М.Ю. Типологические особенности психосоциального развития подростков // Вопросы психологии. - 2007. - № 3. - С.69-78., с.76.
3. Аверин В.А. Психология детей и подростков: Учеб. пособие. - 2-е изд., перераб. - СПб.: Изд-во Михайлова В.А., 2008. - 379 с.
4. Изард К.Э. Психология эмоций. СПб.: Изд-во "Питер", 2000.
5. Изард К. Страх и виды тревожности / Тревога и тревожность. Хрестоматия / Сост. и общая редакция В.М. Астапова. – М.: ПЕР СЭ, 2008. – С. 104 – 117., 116.

АКТИВІЗАЦІЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЧЕРЕЗ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ

Левченко Олена Вікторівна

вчитель початкових класів

Криворізька загальноосвітня школа I-III ступенів № 26

*Людина,
яка відчула вітер змін,
мусить будувати не щит од вітру,
а вітряк...
Кінг Стівен Едв*

Сучасний етап розвитку українського суспільства потребує якісно нового рівня освіти, підвищення її конкурентоспроможності, розв'язання стратегічних завдань, пов'язаних з новими економічними і соціокультурними умовами з огляду на інтеграцію України у світовий освітній простір. У зв'язку з цим оновлений Державний стандарт початкової загальної освіти ґрунтується на засадах особистісно зорієнтованого і компетентнісного підходів, що зумовлює чітке визначення результативної складової засвоєння змісту початкової загальної освіти [4, с.3].

Метою навчання, згідно із Національною стратегією розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 роки, є розвиток особистості учня, розкриття його здібностей та талантів. У контексті освітніх реалій сьогодення ця мета конкретизується як підготовка учнів до життя, розвиток їх інтелектуальних і творчих здібностей, опанування знань, актуалізація умінь, затребуваних життям – уміння спілкуватися, контактувати з іншими людьми, зокрема для розв'язання конкретних проблем, уміння опрацьовувати інформацію, гнучко реагувати на зміни в житті [4, с.5-6].

Таким чином, зміни у суспільному житті, свідомості вимагають від педагогів визначити нову мету навчання та виховання – розвиток інноваційної особистості, здатної до життєвої творчості та самореалізації у нових соціальних умовах незалежної України. Відповідно до нового Державного стандарту початкової загальної освіти одним із стратегічних завдань початкової школи є формування освіченої, творчої особистості, здатної діяти в нових соціально-економічних умовах, навчатися протягом життя, безперервно розвиватися. Центральним аспектом цього процесу є розвиток творчого мислення школяра, розвиток активної пізнавальної діяльності учнів. Творчі здібності забезпечують швидке набуття знань та вмінь, закріплення та ефективного застосування їх на практиці. Тому для успішного навчання та підготовки дітей до майбутнього важливо використовувати методи, які забезпечують їхню активну діяльність у

розв'язанні навчальної та надпредметної проблеми, пов'язаної з власним життям, грою та працею.

Формування пізнавального інтересу - необхідна умова шкільного навчання. Не випадково, інтерес образно порівнюють з каталізатором, який полегшує і прискорює розумові реакції, з ферментом, що дає змогу учням асимілювати основами наук [7, с.54]. Пізнавальний інтерес - це один із важливих мотивів навчання школярів. Його дія дуже сильна. Пізнавальний інтерес за умов правильної організації педагогічної діяльності учнів та системності повинен впливати на розвиток дитини. Пізнавальний інтерес - це міцний засіб навчання. Класична педагогіка минулого стверджувала «Смертельний гріх учителя - бути нудним». Тому потрібно надавати перевагу тим методам, що передбачають залучення учнів до активного здобування знань. Комп'ютер є ще одним ефективним технічним засобом, за допомогою якого можна значно урізноманітнити процес навчання. Уроки з використанням ІКТ особливо актуальні в початковій школі. Учні 1 – 4 класів мають наочно-образне мислення, тому дуже важливо будувати навчання, застосовуючи якомога більше якісного ілюстративного матеріалу, залучаючи в процес сприйняття нового не тільки зір, але і слух, емоції, уяву. І тут доречні яскравість і цікавість комп'ютерних слайдів, анімації.

Інформаційно-комп'ютерні технології здійснюють вплив на емоційну сферу молодшого школяра, сприяють підвищенню пізнавальної активності, інтересу до предмета та навчання взагалі, активізації навчальної діяльності учнів [1, с.5-6]. Уроки із використанням ІКТ є одним з найбільш важливих результатів інноваційної роботи в початковій школі. ІКТ істотно допомагають педагогу в його роботі – це й підбір додаткового текстового та ілюстративного матеріалу, створення карток з індивідуальними завданнями та додатковими пізнавальними текстами, створення електронної бази моніторингу, систематизація і збереження особистих методичних напрацювань, підготовка звітної документації, оформлення навчальних стендів. Усе це дозволяє за більш короткий час отримати більш високий результат у навчанні дітей:

- застосування ІКТ на уроках підсилює позитивну мотивацію навчання, активізує пізнавальну діяльність учнів;
- використання ІКТ дозволяє проводити уроки на високому естетичному та емоційному рівні;
- забезпечує наочність, залучення великої кількості дидактичного матеріалу;
- підвищується обсяг виконуваної роботи на уроці в 1,5-2 рази; забезпечується високий ступінь диференціації навчання;
- розширюється можливість самостійної діяльності;
- забезпечується доступ до різних довідкових систем, електронних бібліотек, інших інформаційних ресурсів [1, с.17-19].

Використання ІКТ на різних уроках в початковій школі дозволяє перейти від пояснювально-ілюстративного засобу навчання до діяльнісного, при якому

дитина стає активним суб'єктом навчальної діяльності. Це сприяє свідомому засвоєнню знань учнями.

У цікавій, динамічній, ігровій формі учні молодших класів опановують комп'ютерні засоби та одночасно удосконалюють свої знання з певних навчальних предметів, розвивають пам'ять, просторову уяву, логічне мислення, творчі здібності.

Упровадження ІКТ здійснюється за такими принципами:

- створення презентації до уроку;
- робота з ресурсами Інтернету;
- використання готових навчальних програм;
- розробка та використання власних авторських програм.

На уроках природознавства, завдяки комп'ютеру, діти отримують наочну інформацію у вигляді відеофрагментів, фільмів про природу і навколишнє середовище, дуже ефективні тести, кросворди при закріпленні вивченого матеріалу. На уроках літературного читання використовую аудіо-фонограми, особливо при читанні віршів, пропоную записи зразкового читання невеликих за обсягом літературних творів. Це навчає виразного читання, вмінню відчувати настрій, визначити характер героїв. На уроках української мови пропоную дітям попрацювати на інтерактивній дошці з власне створеними «тренажерами». На уроках математики використовую «Інтерактивний тренажер», призначений для самостійного навчання і контролю знань учнів. Електронний посібник охоплює увесь обсяг матеріалу і забезпечує ефективне тренування учнів в усній лічбі і розв'язуванні типових задач. Тренажер допомагає підвищити рівень знань з математики і сформуванню в дитини інтерес до предмета. Візуалізація завдань, оригінальна система заохочень, можливість контролювати й перевіряти засвоєний матеріал роблять заняття високо результативними. Легка музика та звуковий супровід перетворюють навчання на цікаву гру. Для перевірки рівня знань звертаюся до програм для тестування, які одразу видають результат тесту та значно полегшують процес перевірки навчального матеріалу. В своїй роботі використовую сервіси LeArningapps.org, ThingLink, Kahoot, які дають можливість не лише самостійно створювати інтерактивні ігри, вікторини, кросворди, пазли, ребуси, тощо, а й скористатися величезною базою вже готових продуктів

У багатьох випадках таке доповнення виявляється більш ефективним, дає можливість поєднувати різноманітні засоби, що сприяють глибшому і усвідомленому засвоєнню матеріалу, економить час уроку, насичує його інформацією, розширює кругозір, прищеплює позитивний інтерес до навчання. Аналіз таких уроків показав, що пізнавальна мотивація збільшується, полегшується оволодіння складним матеріалом. Дитина стає шукачем, спраглою до знань, невтомною, творчою, наполегливою і працелюбною. Екран притягує увагу, якої ми часом не можемо домогтися при фронтальній роботі з класом [6, с.10].

Використання ІКТ на уроках в початковій школі дає можливість проявити себе кожному з учнів, при цьому форми роботи обирає для себе сам учень. Завдяки ІКТ, які допомагають учителю початкових класів створити комфортні

умови на уроці і досягти високого рівня засвоєння матеріалу, можливо створити і підготувати дидактичні матеріали (варіанти завдань, таблиці, пам'ятки, схеми, креслення, демонстраційні таблиці); створити презентації з певної теми навчального матеріалу; використовувати інтернет-ресурси при підготовці до уроку позакласного заходу, самоосвіти; створити моніторинг з відстеженням результатів навчання і виховання. Крім того, фрагменти уроків, на яких використовується ІКТ, відображають один із головних принципів створення сучасного уроку – принцип фасціації (принцип привабливості). Завдяки презентаціям діти, які зазвичай не відрізнялися високою активністю на уроках, стали активно висловлювати свою думку, міркувати. Мотиви навчання стали більш стійкими, з'являється інтерес до навчання. Використання ІКТ на різних уроках в початковій школі дозволяє перейти від пояснювально-ілюстративного засобу навчання до діяльнісного, при якому дитина стає активним суб'єктом навчальної діяльності. Це сприяє свідомому засвоєнню знань учнями.

Уроки з використанням інформаційних технологій не тільки розширюють і закріплюють отримані знання, а й значною мірою підвищують творчий і інтелектуальний потенціал учнів. Оскільки фантазія і бажання проявити себе у молодшого школяра великі, варто вчити його якомога частіше висловлювати власні думки, в тому числі і за допомогою інформаційних технологій. Активізація пізнавальної діяльності за допомогою засобів ІКТ виправдовує себе в усіх відношеннях – вона підвищує якість знань, просуває дитину в загальному розвитку, допомагає долати труднощі, вносить радість у життя дитини, створює сприятливі умови для кращого взаємопорозуміння вчителя і учнів, їх співпраці в освітньому процесі. «Застосування в школі різних форм активної роботи сприятиме повному оновленню шкільної атмосфери. Це дасть дитині можливість пристосуватись до життя, а школа стане для неї домішкою, замість того, щоб залишатися лише місцем, де дитина продовжувала б вчити сухі уроки, які віддалено стосуються того, що може знадобитись їй на життєвому шляху» [2, с.60].

Отже, використання інформаційно-комунікаційних технологій у початковій школі – це не просто нове віяння часу, а необхідність і пошук нового сенсу уроку.

Список літератури

1. Данилова О.В. Мультимедіа власноруч: посіб. / О.В.Данилова, В.В.Манак, Д.В.Манак. – К.: Шкільний світ, 2006. – 120с.
2. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: підручник / І.М. Дичківська. – 2-ге вид. – Київ: Академвидав, 2012. – 352 с.
3. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / Автор-укладач Н.П. Наволокова. – Х.: Основа, 2011.- 176с.
4. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/>.
5. 24. Сисоєва С.О. Основи педагогічної творчості: Підручник. – К.: Міленіум, 2006. – 344 с.

6. Хоменко А. І. ІКТ на уроках у початковій школі // Педагогічна майстерність: матеріали VII Міжнар. науч. конф. - М .: Буки-Веди, 2015. - С. 237-239. - URL

7. Шиман О.І. Практичний курс з використання сучасних інформаційних технологій: навч. пос. / О.І. Шиман. – Запоріжжя: Просвіта, 2009. – 157с.

ANALIZ OF THE BLANK PRODUCTION IN THE LIFE CYCLE OF A PART BY MEANS OF THE TECHNOLOGICAL INHERITABILITY

Kusyi Yaroslav Markijanovych
Ph.D., Associate Professor
Lviv Polytechnic National University

The direct and important criterion for the efficiency of mechanical engineering is the rational harmonization of the technical requirements for the design documentation with the providing of the operation characteristics and reliability indicators of parts and machines according to their working modes and conditions. The quality parameters of the parts are characterized by the dimensional accuracy, quality parameters of surface layer, operational characteristics and reliability indicators (Fig. 1). The assurance of the production quality is the most important problem of modern mechanical engineering [1,2].

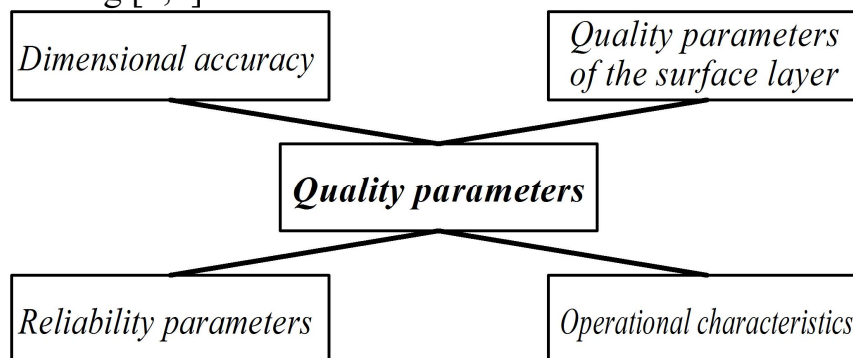

Fig. 1. Quality parameters of mechanical engineering parts

Providing granted quality of the machine is a wide concept, which is closely related with the sub-stages and stages of the Life Cycle of Part (Fig. 2). The technological process has a direct and critical influence on dimensional accuracy, quality parameters of surface layer, operational characteristics and so – on reliability indicators. However, the forming process of parameters of part's surface quality, its operational characteristics and reliability indicators of parts at the stage of its creation as well as the process of destruction of the part during its operation stage require joint theoretical and experimental research (Fig. 2) [1,2].

Therefore, the object of my researches is the Life Cycle of a Part – from construction design to a failure. The subject of my researches is the substage of the blank production in the Life Cycle of a Part by means of the technological inheritability mechanics.

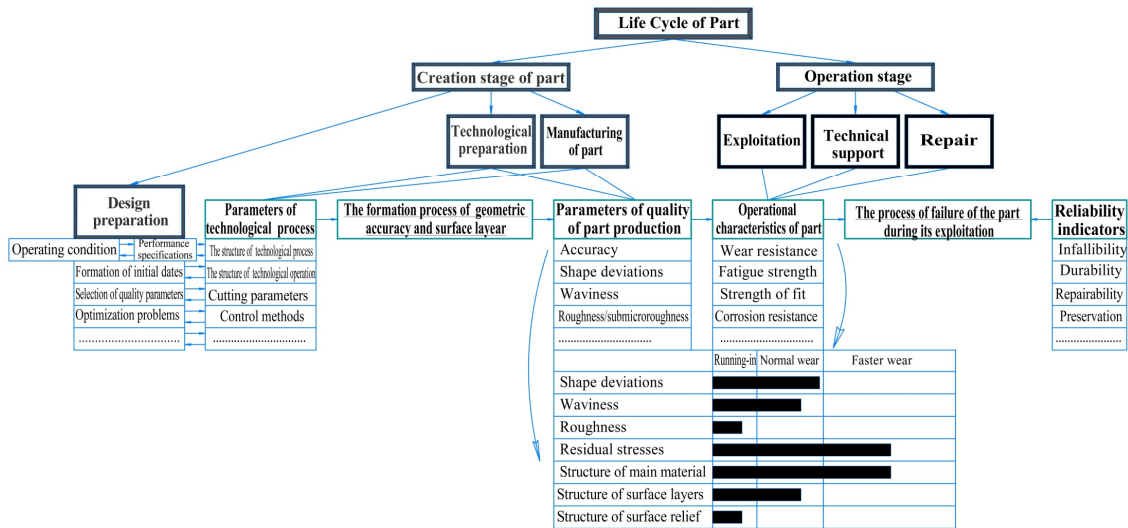

Fig. 2. Interrelationships between parameters of technological process, surface quality parameters, operational characteristics and reliability indicators

Technological inheritability is a process to transfer of properties from previous to following operations. Anyone of technical object under processing can be represented by input, output, control (management) and mechanism for control realization by means of SADT-technologies (Fig. 3,a). Also we can represent technological process planning by means of SADT-technologies (Fig. 3,b) [3].

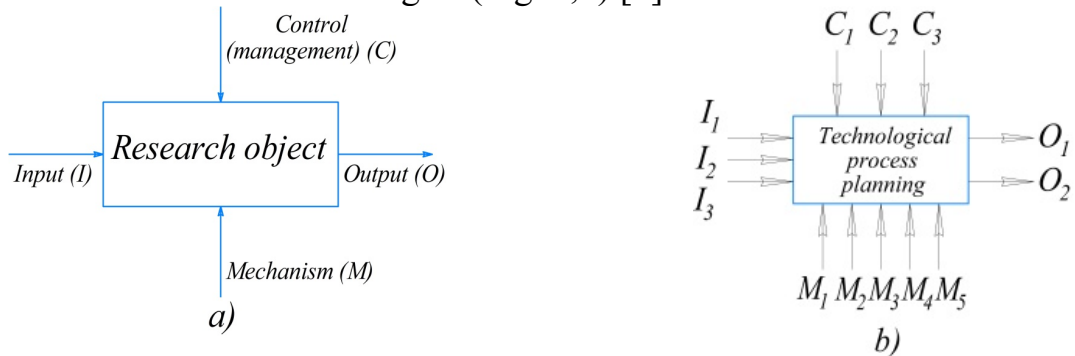

Fig. 3. Submission of the technical object by means of SADT-technologies: a) general view; b) technological process planning

There are symbols in the Fig. 3, b: I_1 – design and engineering documentation for part; I_2 – the technological system; I_3 – the parameters of the machining material; C_1 – time for designing; C_2 – productivity; C_3 – cost price; M_1 – complex of mathematical models for the technological system; M_2 – modelling software complex; M_3 – data base for materials; M_4 – data base for instruments; M_5 – staff of CAD department; O_1 – technological process planned with technical requirements; O_2 – control or input correction requirements.

From the point of view of continuum damage mechanics the Life Cycle of a Part (PLC) is considered as a single process of the exhaustion of the metal plasticity reserve under the influence of defined load programs according to the technological inheritability of the part properties during all stages and sub-stages of the PLC. The main stages of PLC (from manufacturing to part failure) are: blanking production, cutting process, finishing or finishing-hardening operation, stages of cyclic durability and cyclic crack resistance under loading in service (Fig. 4) [3].

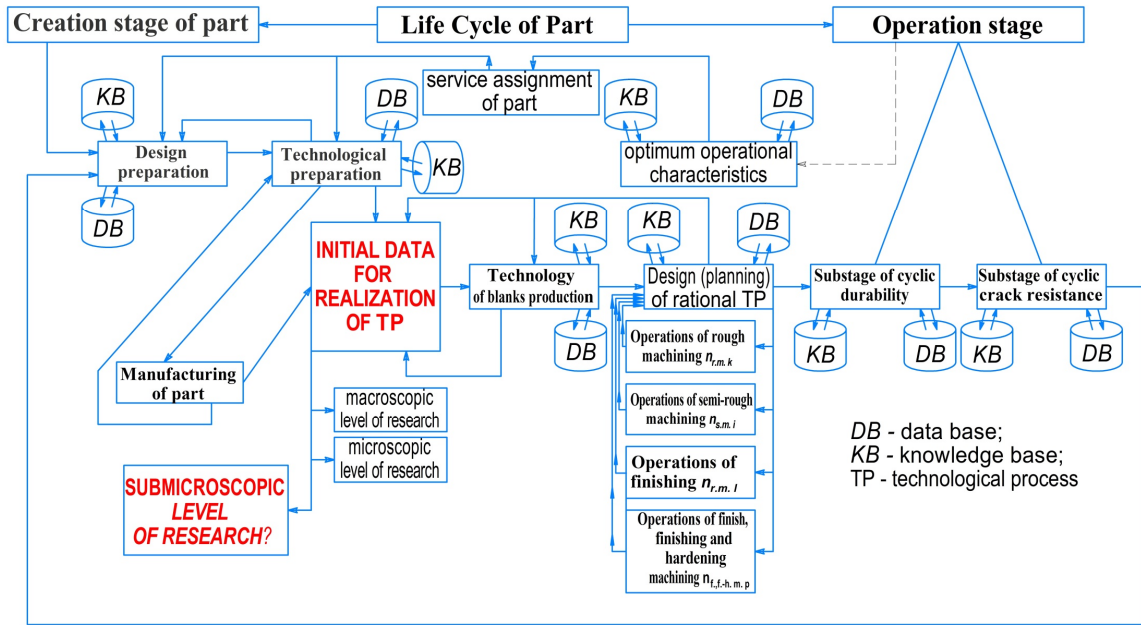

Fig. 4. The Life Cycle of a Part, which are analyzed by means of the technological inheritability mechanics

Initial data for classic researches are: strength curve $\sigma_i = \sigma_i(\epsilon_i)$, curve of limit plasticity $\Lambda_p = \Lambda_p(\Pi)$, diagram of cyclic durability $V_{dur.} = V_{dur.}(K)$. Basic assumption is that the metal of the blank is not hardened in the initial state, the degree of deformation $\Lambda_\Sigma = 0$, the degree of depletion of the plasticity reserves $\psi_\Sigma = 0$ and the tensor of residual stresses $[T\sigma_{res.}] = 0$ (Fig. 5) [3].

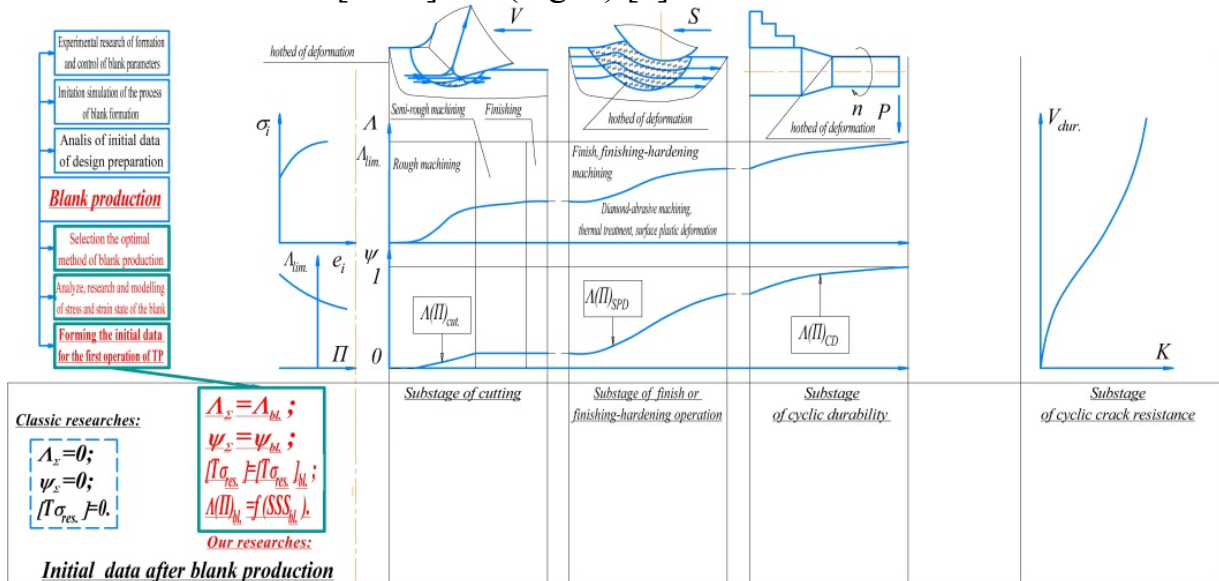

Fig. 5. A modernized scheme of formation and transformation of properties of a surface layer, which are analyzed by means of the technological inheritability mechanics

The assumptions about zero levels for deformation degree, degree of depletion of the plasticity reserves and absence of residual stresses before the first operation of cutting frequently are far from reality, since before cutting is preceded some process of blanking producing. The influence of operations on blanking stage on technological inheritance of the quality parameters of part is not sufficiently taken into account yet. The structure and properties of blanks must be analyzing in close conjunction with the metal heredity starting from its liquid state. About 75 % of the

properties of metal are formed during the pouring and curing of the alloy during cooling. Only 25% properties are transferred to the blank during its manufacturing (Fig. 5) [1,4].

The heterogeneity of the structure is created during the crystallization of the alloys, depending on the conditions of the heat removal. The elements of such structure are primary grains, grain boundaries, pores, shells. The calculation of structural strength in the design of parts is made by means of mechanics of solid medium without taking into account the technological defects in material and the non-uniform distribution of properties in macro volumes [3-5].

Investigation of the formation of inheritable properties in blanks during their production should be provided on the theoretical and experimental levels.

In most cases, the blank is transformed into a part by means of cutting. Thus, the quality of the part which is determined by certain parameters is provided by the conditions of blanks formation and cutting. In mechanical engineering the quality of parts is determined on the basis of operating characteristics that provide the service function of parts and machines [6,7].

Thus, the first important step during investigations of the Life Cycle of a Part is the analysis and research the substage of blank production.

At first, we must select the optimal method of blank production according to rational operating characteristics and technical requirements. The providing of the rational operating characteristics is more important than providing of the technical requirements of part according to the mechanics of technological inheritability.

After that we can simulate the real process using continuum damage mechanics [8] and fracture mechanics. We have used the LM-hardness method for analysis of the damageability of the castings materials after the blank production [4,9].

At the end we have a final data after the blank production. They are the initial data for the first operation of technological process of machining. These data, unlike the classical data, describe the real physical processes for blank production.

The main conclusions are following.

1. The effective development of the mechanical engineering is closely related on researches of Life Cycle of a Part. The different operating conditions of machine parts lead to the development of different kinds of degradation of material properties and the exhaustion of term of service of a part. The investigation of Life Cycle of a Part allows to predict the state of the part at a specific moment of a time.

2. The blank production is the important phase of a Life Cycle of a Part. It is quite difficult to describe that phase from a perspective of the phenomenological theory. We propose to analyze step by step the blank production phase and transformation of properties of a surface layer from a perspective of mechanics of technological inheritability taking into account t .

3. Further research will be carried out for introduction of the proposed technique into other substages of a Life Cycle of a Part at the practice of mechanical engineering.

References

1. Kusyi, Ya.M., Kuk, A.M. Investigation of the technological damageability of castings at the stage of design and technological preparation of the machine Life

- Cycle. Journal of Physics: Conference Series, Volume 1426, (2020). <https://iopscience.iop.org/article/10.1088/1742-6596/1426/1/012034/pdf>.
2. Kusyi, Ya., Kuk, A., Kostiuk, O. Use of vibration technologies for ensuring quality parameters of products surfaces. Materials of 19th International Conference on Thermal Science and Engineering of Serbia – SIMTERM 2019, Sokobanja, Serbia, October 22–25, 2019. <http://simterm.masfak.ni.ac.rs/index.php/en/>.
 3. Blumenstein, V., Mahalov, V., Shirokolobova F. Finite Element Modeling of Strengthening Process by Means of Surface Plastic Deformation Using a Multiradius Tool. IOP Conf. Series: Materials Science and Engineering, 253, 1-12, (2017).
 4. Kusyj, J., Kuzin, O., Kuzin, N.: Analysis of technological damageability of castings manufactured in sand molds. Technology audit and production reserves, 3(1), 17-23, (2017).
 5. Wang, L. Dynamic Thermal Analysis of Machines in Running State, Springer-Verlag London, (2014).
 6. Aftanaziv, I.S., Shevchuk, L.I., Strohan, O.I., Kuk, A.M., Samsin, I.L. Improving reliability of drill pipe by strengthening of thread connections of its elements. Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu, 4, 22-29, (2019).
 7. Bauerdick, C., Helfert, M., Petruschke, L., Sossenheimer, J., Abele, E. An Automated Procedure for Workpiece Quality Monitoring Based on Machine Drive-Based Signals in Machine Tools. Procedia CIRP, 72(1), 357–362, (2018).
 8. Murakami, S. Continuum Damage Mechanics – A Continuum Mechanics Approach to the Analysis of Damage and Fracture. Springer: Dordrecht, Heidelberg, London, New York, (2012).
 9. Lebedev, A.A. A new method of assesment of material degradation during its operating time. Zaliznchnyi Transport Ukrainy, 5, 30–33, (2003).

**«DE LA MUSIQUE AVANT TOUTE CHOSE», OR ABOUT
THE SPECIFIC WEIGHT OF THE MUSIC SCENES IN
THE PLOT OF THE SENTIMENTALIST
(based on J. Austin's novel "Sense and Sensibility")**

Aleksenko Vitalia Fedorivna

Ph.D., Assistant Professor
National Technical University of Ukraine
“Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute”

Jean Rousseau, one of the founders of sentimentalism, emphasized that music, unlike painting, deeply unites people and has great power over hearts. In England, D. Webb stated similarly, who considered the language of music to be the most appropriate for expressing the movement of feelings and passions. It is noteworthy that, in the prose of the classic of English sentimentalism J. Austin, we do not actually find an expanded impression of the material world, the signification of civilization (although she depicts the landscapes willingly), however the motive of music playing plays a significant role in the development of the plot design of her works.

Let's focus as an example on such a moment from the novel “Sense and Sensibility”. The heroine of the novel Marianne in the conversation with her mother states: “I could not be happy with a man whose taste did not in every point coincide with my own. He must enter into all my feelings; the same books, the same music must charm us both” [1, p. 12]. It serves as an artistic prelude - soon in the artistic space of the work there emerges the scene of music playing of the heroine and the reaction to her performance of several men, including potential grooms: “Marianne's performance was highly applauded. Sir John was loud in his admiration at the end of every song, and as loud in his conversation with the others while every song lasted. Lady Middleton frequently called him to order, wondered how any one's attention could be diverted from music for a moment, and asked Marianne to sing a particular song which Marianne had just finished. Colonel Brandon alone, of all the party, heard her without being in raptures. He paid her only the compliment of attention; and she felt a respect for him on the occasion, which the others had reasonably forfeited by their shameless want of taste. His pleasure in music, though it amounted not to that ecstatic delight which alone could sympathize with her own, was estimable when contrasted against the horrible insensibility of the others; and she was reasonable enough to allow that a man of five and thirty might well have outlived all acuteness of feeling and every exquisite power of enjoyment. She was perfectly disposed to make every allowance for the colonel's advanced state of life which humanity required” [1, p. 23].

The music truly unites the heroine with whom she fell in love, and a passage that expresses Marianne's feelings after her divorce with Willoughby is saturated with

subtle psychology which apparently illustrates the thesis from which we began our exploration: "The evening passed off in the equal indulgence of feeling. She played over every favourite song that she had been used to play to Willoughby, every air in which their voices had been oftenest joined, and sat at the instrument gazing on every line of music that he had written out for her, till her heart was so heavy that no farther sadness could be gained; and this nourishment of grief was every day applied. She spent whole hours at the pianoforte alternately singing and crying; her voice often totally suspended by her tears. In books too, as well as in music, she courted the misery which a contrast between the past and present was certain of giving. She read nothing but what they had been used to read together" [1, p. 52].

It is also worth noting that the sentimentalist writer draws an unequivocal parallel between music and books seeking the heroine's distraction from the "harsh" visual sensation on which the painting is based on. The author focuses on the more "thinning matters" which are formed by the flow of musical sounds and verbal artistic text organized according to the laws of aesthetics. It is a reliance on biblical tradition, in which a word and melody that convey the inner world of a man are set higher than the arts generally interpreted in the Scripture as a sinful occupation.

Thus, the aesthetics of sentimentalism is in the first place based on psychologically rich music and the artistic word, rather than on the mimesis which is inherent in the plastic arts.

References

1. Austen J. The complete novels. London: Wordsworth library collection, 2007. 1434 p.
2. Klang J. The Importance of Music and Dancing in Jane Austen's Early Works: Northanger Abbey, Pride and Prejudice and Sense and Sensibility // ENGKO1. 2011. Available online: <https://pdfs.semanticscholar.org/ab9c/eb558c5c9781fd7bac8b80b88a292b3cecaa.pdf>.

УДОСКОНАЛЕННЯ ФУНКЦІЇ ПЛАНУВАННЯ МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПІВНІЧНОАТЛАНТИЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Стецюк Сергій Петрович

ад'юнкт науково-організаційного відділення
Військового інституту Київського
національного університету
імені Тараса Шевченка

Удосконалення системи виконавчої влади в Україні передбачає перегляд традиційних підходів до сутності та змісту функції планування, без застосування якої будь-які кардинальні звершення залишаться нереалізованими. Особливо гостро питання удосконалення функції планування постає у секторі безпеки і оборони, що обумовлено трьома факторами: по-перше, збройною агресією Російської Федерації, внаслідок якої Збройні Сили України вже сьомий рік поспіль функціонують в умовах особливого режиму; по-друге, конституційне закріплення стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Організації Північноатлантичного договору, що, у свою чергу, вносить свої корективи у систему планування; і, по-третє, значними обсягами державних коштів на формування оборонного бюджету, що робить особливо відповідальним процес їх раціонального використання, що, у свою чергу, потребує науково обґрунтованого планування таких витрат.

Відповідно до Законів України «Про оборону України» та «Про Збройні Сили України» та «Положення про Міністерство оборони» на Міністерство оборони України покладено близько 120 різноманітних функцій, які не завжди кореспондуються із сферами державної політики, за які повинно відповідати дане міністерство. Це в свою чергу породжує велику чисельність структурних підрозділів, що безпосередньо не займаються формуванням політики.

Загалом основні функції Міністерства оборони України можна розподілити на два основних напрямки: забезпечення державної політики у сфері оборони та здійснення військово-політичного та адміністративного управління Збройними Силами України.

Важливою складовою забезпечення реалізації державної політики у сферах національної безпеки і оборони є планування, що відповідно до Закону України «Про національну безпеку України» здійснюється шляхом розроблення стратегій, концепцій, програм, планів розвитку органів сектору безпеки і оборони, управління ресурсами та ефективного їх розподілу [1]. Серед основних документів довгостроково планування у сфері оборони держави варто виділити Стратегію національної безпеки України, Стратегію воєнної безпеки України, що покликана найблищим часом замінити діючу на сьогодні Воєнну доктрину України, а також Стратегію розвитку оборонно-промислового комплексу України.

На сьогоднішній день Міністерство оборони України перебуває в стані реформування, яке є критично важливим для забезпечення обороноздатності Збройних сил України та їх спроможностей захищати територіальну цілісність держави, що особливо яскраво проявляється в умовах перебування України в стані активної фази збройного конфлікту, а рівень військових загроз для національної безпеки є стабільно високим. Основні пріоритети реформування Міністерства оборони України викладені в Стратегічному оборонному бюлетені, введеному в дію Указом Президента України №240/2016 від 06.06.2016 [2]. Бюлетень визначає 5 стратегічних цілей реформування, досягнення яких покладене на МОУ. Зокрема, передбачається створення ефективної організації МОУ, структурованої відповідно до найкращих практик країн-членів НАТО, що відповідатиме принципам демократичного цивільного контролю у сфері оборони та дозволить вибудувати перспективну систему керівництва, основу на новому розподілі повноважень, функцій, завдань, яка відповідатиме прийнятим у державах-членах НАТО принципам.

Отже, Міністерство оборони України як центральний орган виконавчої влади має всі риси і властивості останнього. Правовий статус Міністерства уявляє собою складне поєднання загально-управлінських і спеціальних повноважень та гарантій діяльності, необхідних для створення організаційних умов забезпечення національної безпеки у воєнній сфері, оборони держави і військового будівництва у мирний час та особливий період. Перспективами подальших наукових розвідок мають стати визначення впливу виконуваних Міністерством оборони України функцій на його структурну побудову і підготовка пропозицій щодо оптимізації останньої.

Список літератури

1. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2469-19> (дата звернення: 16.01.2020).
2. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 травня 2016 року "Про Стратегічний оборонний бюлетень України": Указ Президента України від 06.06.2016 № 240/2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/240/2016>.

ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В АНГЛОМОВНОМУ ДІЛОВОМУ СПІЛКУВАННІ МАЙБУТНІХ ФАХІЦІВ ГАЛУЗІ ТУРИЗМУ

Кукса Богдана Владиславівна

канд. пед. наук,
старший викладач

Національний університет харчових технологій

У сучасних умовах конкурентного середовища у вищих закладах освіти України змінюються вимоги до якісної підготовки майбутніх фахівців галузі туризму, які повинні вміти розв'язувати професійні задачі. З метою інтенсифікації навчального процесу на заняттях з англійської мови у закладах вищої освіти ефективним є використання ділової гри, адже її використання з навчальною метою дозволяє сформувати нові моделі поведінки у ситуаціях міжкультурного спілкування; розширити гнучкість поведінки; створити умови для усвідомлення та корекції власних неадекватних поведінкових моделей під час конфліктних ситуацій. Проблема використання ділової гри на заняттях англійської мови у закладах вищої освіти описано у роботах О. Б. Тарнопольського, Ю. О. Гайденко, Л. Т. Костіної, Є. М. Діанової, Н. А. Литовченко, Ю. П. Зінов'євої, Т. П. Бесараб, Л. Г. Русалкіної.

В межах нашого дослідження ми будемо використовувати не традиційну ділову гру, а безперервну рольову гру для навчання міжкультурного ділового спілкування майбутніх фахівців галузі туризму. Вслід за Т.П. Бесараб вважаємо, що безперервна рольова гра являє собою специфічну організацію роботи в курсі ділової англійської мови, під час якої навчання розгортається як постійне моделювання і відтворення ділової активності на заняттях (Бесараб, с. 667).

Слід зазначити, що безперервна ділова гра поєднує весь навчальний процес єдиними сюжетом для всієї навчальної та комунікативної діяльності. Єдиний сюжет, що розвивається у безперервній діловій грі від заняття до заняття, єдині персонажі цієї гри створюють уявлюваний життєвий континуум, у якому студенти оволодівають як діловою англійською мовою так і своєю професією, постійно граючи у неї в умовах, що імітують або моделюють ділове медичне середовище (Русалкін, с. 121).

Моделювання і відтворення ділової активності відбувалось у межах ситуацій функціонування вигаданого туристичного агентства. На початку навчального року студентам було повідомлено про відкриття туристичного агентства, яке потребує нових працівників. У кожного окремого студента була своя роль, наприклад: фахівець з туристичного обслуговування, організатор подорожей (екскурсій), екскурсовод, інструктор оздоровчо-спортивного туризму (за видами туризму), інспектор з туризму. Студенти самостійно давали

назву новоствореному агентству та визначали роль директора. Безперервна ділова гра складалась із окремих епізодів, що відтворювали роботу різних відділень туристичного агентства, тобто нанизувалися один на один, створюючи єдиний процес комунікації майбутніх фахівців сфери туризму.

Отже, програвання таких ролей студентами на заняттях з англійської мови дає змогу уникати конфліктних ситуацій у їхній майбутній діяльності, знімати бар'єри під час спілкування з іноземними партнерами.

Список літератури:

1. Бесараб Т.П. Использование коммуникативной методики в преподавании английского языка (на примере курсов изучения английского в Великобритании) / Т.П. Бесараб // Молодой ученый — 2013. - № 5. - С. 665-669.

2. Русалкіна Л.Г. Використання ділових і рольових ігор у процесі навчання іноземної мови студентів медичних ВНЗ / Л.Г. Русалкіна// Викладання мов у вищих навчальних закладах на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. - 2015. - № 26 - С. 119-127.

МОТИВАЦІЯ СТУДЕНТІВ, ЯК ЕЛЕМЕНТ ОСОБИСТІСНОГО ТА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ

Лебідь Ірина Георгіївна

к.т.н., доцент

доцент кафедри міжнародних перевезень та митного контролю
Національний транспортний університет

Ткаченко Валентина Андріївна

доцент кафедри транспортного права та логістики
Національний транспортний університет

Кравченя Ірина Миколаївна

к.т.н., доцент

доцент кафедри управління автомобільними перевезеннями та дорожнім рухом
Білоруський державний університет транспорту

Потребою сучасного суспільства є формування максимально сприятливих умов для особистісного та професійного розвитку студентів шляхом впровадження ефективних виховних функцій в навчальний процес та розвитку комунікативних навиків на всіх етапах навчання. Впровадження інноваційних методик навчання в закладах вищої освіти ґрунтується на засадах доступності, відкритості та повноти інформаційного забезпечення студента під час отримання знань [1, 2]. Ключовими елементами взаємозв'язку між викладачем та студентом є професійні якості педагога, його вміння зацікавити та стати прикладом для наслідування у студентів, а також мати прямий вплив на подальші професійні успіхи майбутнього фахівця. Тому, перед викладачем ставиться задача володіння професійними компетентностями, здатними сприяти розвитку студента як морально досконалої особистості, що здатна комунікувати в колективі та водночас бути високопрофесійним спеціалістом за обраним напрямком.

Важливо пам'ятати, що найважливішими умовами результативності навчального та виховного процесів є: формування моральних рис особистості, що відбувається на основі діяльності людини та її взаємодії з суспільством; співставлення зовнішніх впливів з індивідуальними особливостями людини; розуміння джерел і рушійних сил її професійного та життєвого самовизначення. Сучасні студенти використовують дві концепції мотивації, які впливають на їх вибір та світогляд [3-5]. По-перше їм «має бути цікаво» та по-друге «має бути вигідно», тобто студент бачить майбутню перспективу для власного саморозвитку та професійного успіху. Саме ці дві рушійні сили забезпечують взаємодію викладача і студента, мотивують до спільної співпраці в напрямку набуття професійності, саморозвитку та самовдосконалення.

Мотивація пізнання полягає в наступних елементах:

1. Прагнення науково-дослідницької діяльності.

2. Процес розв'язання пізнавальних задач.
3. Самоосвіта.
4. Орієнтація на нові знання.
5. Потреба у постійному інтелектуальному зростанні.
6. Прагнення розширювати кругозір та ерудицію.
7. Прагнення підвищувати свій культурний рівень.

Мотивація вигід та перспектив складається з переліку аспектів [6]:

1. Усвідомлення потреби у вищій освіті.
2. Престижність вищої освіти.
3. Бажання стати повноцінним членом суспільства.
4. Обов'язок, відповідальність.
5. Бажання зайняти певне становище у групі.
6. Бажання завоювати схвалення викладачів.
7. Краще підготуватися до професійної діяльності.
8. Отримати високооплачувану роботу.

Поєднання таких важливих складових, як: навчання, розвиток і виховання дадуть можливість сформувати особистісні та професійні навички студентів. Навчання, в свою чергу, впливає на набуття знань, умінь і навичок, а виховання відображає ступінь відповідальності студента перед суспільством.

Список літератури

1. Журавська Н. С. Методика виховання у вищих навчальних закладах країн європейського союзу та України: порівняльний аспект / Н.С. Журавська // Вісник Національного університету оборони України. Зб-к наук. праць. – 2014. – Вип. 4 (41). – С. 44-49.
2. Оболенська Т. Нова парадигма виховної роботи в університеті / Т. Оболенська // Вища шк. – 2011. – № 12. – С. 66-73.
3. Бибрих Р. Р. Мотивационные аспекты адаптации студентов к учебному процессу в ВУЗе / Р. Р. Бибрих // Вестник Брянского государственного университета. – Брянск : РИО БГУ, 2016. – С. 257-263.
4. Подоляк Я. В. Самосовершенствование студента: учеб. пособие / Я. В. Подоляк, Я.В. Шведова, В.В. Артюхова. – Харків : ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2011. – 172 с.
5. Дмитришин Б.Я. Психологічні особливості формування позитивної навчальної мотивації студентів / Б.Я. Дмитришин // Проблеми сучасної психології. – 2015. – Вип. 27. – С. 137-150.
6. Артюхина А. И. Осознанное профессионально-личностное развитие на начальном этапе профессиональной подготовки (алгоритм вовлечения студентов) / А.И. Артюхина // Alma mater. Вестник высшей школы. – 2006. – № 7. – С. 57-58.

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОГО ВПЛИВУ ЛІДЕРА НА ГРУПУ

Лисенко Ольга Михайлівна

к.соц.н., доцент
Одеській національний політехнічний університет

Кримова Наталія Олексіївна

к.психол.н., доцент
Одеській національний політехнічний університет

Психологічний вплив керівника як лідера на групу є вельми актуальною і водночас недостатньо вивченою проблемою. Особливої уваги набуває той факт, що емоційне лідерство має як суттєві переваги, так і небезпеки.

Узагальнення цих та інших робіт показує, що керівництво традиційно пов'язують з лідерством. Лідерство розглядають як один із процесів організації малої соціальної групи та управління нею, який сприяє досягненню групової мети в оптимальний термін [1].

Виходячи з аналізу літератури [1], [2], можна констатувати наступне: феномен лідерства особистості в умовах групи являється результатом дії комплексу чинників як об'єктивно-ситуаційних (цілі і завдання групи в конкретній ситуації), так і суб'єктивних (особистісних і соціально-психологічних). Ці чинники об'єктивно і суб'єктивно обумовлюють собою дії лідера як ініціатора і організатора групової діяльності та взаємодії. Важливою рисою лідера є те, що йому група довіряє право приймати відповідальні рішення, які стосуються інтересів всієї групи і визначати напрями її діяльності. Основою лідерства є влада. Тому, важливо підкреслити, що дії та рішення лідера (формального або неформального) істотно впливають як на ефективність роботи групи, так і на членів групи.

У науковій літературі визначені різні моделі лідерства. Традиційно виділяють інструментальне і емоційне лідерство. Функціональний, або інструментальний (компетентний) лідер зосереджений на виконанні завдань, поставлених перед групою. Емоційний, або афективний лідер орієнтований на міжособистісні відносини. Ці типи можна розглядати, як два полюси відносин лідера з групою. Також, розрізняють експертне і харизматичне лідерство [4], [5], [6]. Експертне лідерство – це лідерство, засноване на тому, що керівником є кращий аналітик, експерт. Харизматичне лідерство – це лідерство, що побудоване на енергетиці, чарівності особистості, вмінні надихати, вести за собою. Діапазон харизматичних якостей достатньо широкий і включає в себе певний стійкий набір характеристик, які є результатом всього попереднього розвитку особистості. Харизматичний лідер може легко гуртувати навколо себе людей, що дозволяє створювати досить ефективні команди. Так, йому вдається сформулювати високий рівень лояльності і прихильності, що знижує ймовірність плинності кадрів і призводить до того, що співробітники схильні довго

працювати на одному місці [5]. Також, важливою психологічною рисою харизматичного лідера є його здатність впливати на людей – він викликає реальні зміни в їх поведінці та житті. Крім того, лідер інтерпретує події, що відбуваються в групі з точки зору відповідності або невідповідності ідеалам групи, при цьому сам є втіленням цих ідеалів. Лідер веде групу у напрямку до обраної мети, Лідер встановлює групові правила і необхідні обмеження (заборони), ретельно дбаючи про їх виконання та строго караючи відступників. Він формує групову ідентичність за допомогою групових символів і міфів, посилюючи відчуття подібності учасників групи один з одним і їх відмінності від усіх інших. Він забезпечує спадкоємність традицій, необхідних для формування спільної ідентичності [4].

Отже, можна впевнено стверджувати про зв'язок феномену лідерства з емоційною складовою процесу впливу на групу. Лідер може розглядатися і як дзеркало по відношенню до групи. Їм може бути тільки той, у кого є ті риси, які вітаються і очікуються саме в даній групі. Тому, переміщення лідера або призначення його зверху в якості керівника в іншу групу, може зіткнутися з певними ризиками: втратою лідерської позиції, порушенням емоційного клімату або стану групи і як наслідок, зриву діяльності колективу.

В той же час харизматична особистість володіє здатністю чинити сильний вплив на людей і на несвідомому рівні. У зв'язку з цим можна виділити такі глибинні характеристики харизматичного лідерства: видатні якості, що відповідають ідеалам більшості людей; внутрішня енергія, яка зовнішньо проявлена у силі, емоційності та ініціативності; розуміння та вираження несвідомих бажань людей. Дослідники феномену лідерства відзначають, що між харизматичним лідером та членами групи виникає взаємодія ірраціонального характеру. А в якості іншого важливого механізму впливу харизматичного лідерства, слід назвати ідеалізацію лідера. Ідеальний лідер як ніхто інший краще розуміє приховані мотиви членів групи. Ідеальний лідер виступає в ролі справедливого судді в ситуаціях вирішення конфліктів. Він захищає людей і піклується про них, як справжній батько [5].

Необхідно відмітити, що поряд з перевагами, харизматичне лідерство має і ризики. Так як, харизматичний лідер може викликати сильні емоції, то один з ризиків харизматичної моделі лідерства полягає в тому, що негативні емоції в особистих відносинах, образа на лідера, може привести до ситуації повної некерованості групи, і тоді, він втрачає регулятивні функції керівника, або, що ще гірше, починається відкрита агресія або прихований саботаж з боку підлеглих. Наступний ризик пов'язаний зі співробітниками та їх поведінкою. Нерідко харизматичний лідер створює настільки сильне відчуття «стіни», за якою можна сховатися, що це може спричинити зниження ініціативності та відповідальності з боку членів групи. Емоційна насиченість міжособистісних контактів лідера, відповідальність за підлеглих, постійне включення в діяльність емоційно-вольових процесів може привести до деперсоналізації (дегуманізації соціальних відносин), редукції самоефективності. Результатом великого емоційного навантаження може стати емоційне виснаження.

По суті, місія лідера полягає в тому, щоб розуміти, структурувати і

висловлювати таємні і явні бажання людей, які довірили йому свою долю.

Таким чином, харизматичне лідерство являє собою одну з форм психоемоційного впливу лідера на групу, який створюється як на свідомому, так і на несвідомому рівнях. Варто зазначити, що це складне і багатокомпонентне психічне утворення не є константним, в повній мірі вимірюваним, та включає в себе компоненти вродженого характеру і компоненти, які доступні для розвитку.

Список літератури:

1. Бандурка А. М., Бочарова З. П., Землянська Є. У. Психологія управління. Харків : Фортуна-пресс, 1998. 464 с.
2. Кулініч І. О. Психологія управління: підручник для вищої школи. Київ : Знання, 2011. 415 с.
3. Змановская Е. В. Основы прикладного психоанализа. Санкт-Петербург : Изд-во «Речь», 2005. 335 с.
4. Иванова С. В., Болдогоев Д., Борчанинова Э. Развитие потенциала сотрудников: Профессиональные компетенции, лидерство, коммуникации. Москва : Изд-во: Альпина Паблишер, 2014. 278 с.
5. Гоулман Д., Бояцис Р., Макки Э. Эмоциональное лидерство: Искусство управления людьми на основе эмоционального интеллекта. Пер. с англ. 9-е изд. Москва : Альпина Паблишер, 2016. 301 с.
6. Goleman D. J. Emotinale Intelligenz. Munchen, 1995.

Наукове видання

MATERIALS

The 7 th International scientific and practical conference
GOAL AND ROLE OF WORLD SCIENCE IN MODERNITY
(March 09-10, 2020)